T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

21 NUMARALI KASTAMONU ŞER'İYYE SİCİLİNİN (104-222) SAYFALARI ARASI TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ (H.1128-1129/M.1716- 1717)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

NEBİYE YILDIZOĞLU

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ SİBEL KUNDAKÇI

KASTAMONU 2019

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
TARİH BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS

21 NUMARALI KASTAMONU ŞER'İYYE SİCİLİNİN (104-222) SAYFALARI ARASI TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ (H.1128-1129/M.1716- 1717)

Nebiye YILDIZOĞLU

Danışman Dr. Öğr. Üyesi Sibel KUNDAKÇI
Jüri ÜyesiDoç. Dr. Ercan ÇELEBİ
Jüri Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Recep BÜYÜKTOLU

KASTAMONU - 2019

TEZ ONAYI

Nebiye YILDIZOĞLU tarafından hazırlanan **" 21 Numaralı Şer'iyye Sicili (104-222) Sayfaları Arası Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi"** " adlı tez çalışması aşağıdaki jüri üyeleri önünde savunulmuş ve **oy birliği / oy çokluğu** ile **Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı**'nda **YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı	Doç. Dr. Ercan ÇELEBİ Kastamonun Üniversitesi
Jüri Üyesi (Danışman)	Dr. Öğr. Üyesi Sibel KUNDAKÇI Kastamonu Üniversitesi
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Recep BÜYÜKTOLU Çankırı Karatekin Üniversitesi

17/06/2019

Enstitü Müdürü Prof. Dr. Cevdet Yakupoğlu

TAAHHÜTNAME

Tez içindeki bütün belgelerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz olarak atıf yapıldığını bildirir ve taahhüt ederim.

İmza

Nebiye Yıldızoğlu

ÖZET

Yüksek Lisans

21 NUMARALI KASTAMONU ŞER'İYYE SİCİLİNİN (104-222) SAYFALARI ARASI
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ
(H.1128-1129/M.1716- 1717)

Nebiye YILDIZOĞLU

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
TARİH BİLİM DALI

Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ SİBEL KUNDAKÇI

Şer'iyye Sicilleri, Osmanlı Devleti'nde merkez ve taşrada bulunan her tabakadan insanlar arasındaki hukuki ilişkilere dair kayıtları içeren defterlerdir. Şer'iyye Sicilleri, Osmanlı Tarihi için önemli arşiv kaynaklarındandır. Ayrıca ait olduğu yerin sosyal ve iktisadi hayatını yansıtan, mahkeme kararlarını ihtiva eden belgelerdir.
Kastamonu ile ilgili tarihi bilgilerin ortaya çıkarılması, şehrin idari, siyasi ve içtimai yapısının daha etraflı bir şekilde incelenebilmesi için Şer'iyye Sicilleri önemli kaynaklar arasındadır.
Sicil üç bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında yani birinci bölümde Şer'iyye Sicillerinin tanımı, muhtevası, tarihçesi hakkında kısaca bilgi verilmiştir. İkinci bölümde belge özetleri ve transkripsiyon, üçüncü bölümde ise belgelerin bize verdiği bilgiler doğrultusunda bir değerlendirme yapılmıştır
Transkripsiyonu, özeti ve değerlendirilmesi yapılan H.1128-1129/M.1716-1717 tarihli 21 Numaralı Kastamonu Şer'iyye Sicili bu alanda çalışma yapacak olan araştırmacılara aydınlatıcı bilgiler sunacaktır.
Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Mahkeme, Kastamonu.

2019, 174 sayfa

ABSTRACT

Master Thesis

TRANSCRIPTION AND EVALUATION OF KASTAMONU COURT RECORD NUMBER: 21 THE PAGE:104-222
(A.H.1128-1129/A.D.1716-1717)

Nebiye YILDIZOĞLU

Kastamonu Unıversity
Institute Of Social Sciences
Department of History

Supervisor: DR. ÖĞR. ÜYESİ SİBEL KUNDAKÇI

Şer'iyye Registers are notebooks that contains records about the legal relations between people from every layer in the central and provincial levels in the Ottoman Empire. Şer'iyye Registers are important archival sources for Ottoman history. They are also documents containing court decisions reflecting the social and economic life of the place they belong to.
In order to contribute to revealing the historical information about Kastamonu and to reveal the administrative, political and social structure of the city in more detail, these records should be examined.
Our study consists of 3 parts. In the in introduction, also in the first part, after giving brief information about the definition, content, history and importance of the Şer'iyye registers, in general, we discussed the Kastamonu Şer'iyye Number 21. In the documents are summarized and in the third section, an evaluation is made according to the information given by the documents, in the two chapter, the text is transcribed.
Kastamonu Şer'iyye Registry Number 21, done transcription, summary and evaluation, dated H.1128-1129/M.1716-1717 will provide illuminating information to researchers who will work in this field.
Key Words: Ottoman Empire, Court, Kastamonu.

2019, 174 pages

ÖNSÖZ

Bir devletin ve milletin tarihini araştırmak isteyen tarihçi için en önemli kaynakların başında şüphesiz arşiv belgeleri gelmektedir. Arşiv belgeleri, geçmişini araştıran araştırmacılar için birinci elden kaynaklar içerisindedir. Bunların en önemli özelliğinin okuyucuya nesnellik sunmasıdır. Çünkü o dönemdeki olayları ve yaşanan durumları, tarafsız bir şekilde gözler önüne sermesidir.

Arşiv belgeleri arasında yer alan Şer'iyye Sicilleri, tarihin en önemli şahitleridir. Şer'iyye Sicilleri sayesinde, bir devletin sadece siyasi tarihini değil aynı zamanda sosyal, hukuki, iktisadi, askerî ve kültürel birçok konu ve olayda değerli bilgiler sunmaktadır.

Şer'iyye Sicilleri, 15. Yüzyılın ikinci yarısı ile 20. Yüzyılın ilk çeyreği arasında yaklaşık 472 yıllık Osmanlı Türk Tarihi ve kültürünü bildiren birinci elden Orijinal kaynaklar olup içerdiği bilgi zenginliği sayesinde gerek şehir tarihçiliği, gerek iktisat tarihçiliği ve gerekse hukuk tarihçiliği açısından önemli bilgiler vermektedir.

Devletlerin hazinesi diyebileceğimiz Şer'iyye Sicilleri konusunda yapılan çalışmalar yeterli değildir. Günümüzde ülkemiz sınırlarında yaklaşık 25 bin ve sınırlarımız dışında da bir o kadar da olduğu düşünülürse toplam 50 bin civarında defter bulunmaktadır. Bu defterlerin çoğu gün ışığına çıkarılmayı beklemektedir.

Bu çalışmamız Kastamonu Tarihini yansıtmak açısından son derece önemlidir. Kastamonu'nun farklı yönleriyle aydınlatılabilmesi için çaba sarf edildi. Olayların daha çok değişik yönlerini ortaya koymaya çalışıldı. Sicil genel itibariyle okunaklı bir şekilde yazılmış ise de bazı yerlerde mürekkebin azlığından yazının silik çıkması veya yine mürekkebin fazla damlamasından dolayı yazının dağınık çıkması sebebiyle okunamayan yerler olmuştur.

Çalışılan Sicilde Kastamonu Şer'iyye Sicilleri içerisinde 21 Numaralı Kastamonu Şer'iyye Sicilinin S: 104-222 arasının yani tarihsel olarak da H.1128-1129/M.1716-1717 incelenmesi ve değerlendirilmesini yapılmaya çalışılmıştır.

Yapılan bu çalışmada bütün tez aşamasında maddi manevi yaptıkları katkılarından dolayı değerli danışman hocam Sibel KAVAKLI'ya, çevirmede desteğini esirgemeyen Fazıl ÇİFÇİ'ye ve değerli eşim İsmail YILDIZOĞLU'na teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Nebiye YILDIZOĞLU
Kastamonu, Mayıs, 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET ii
ABSTRACT iii
ÖNSÖZ iv
İÇİNDEKİLER v
KISALTMALAR vii
GİRİŞ 1
I. BÖLÜM 4
1. OSMANLI HUKUKU 4
1.1. Şer'i Hukuk 5
1.2. Örfî Hukuk 5
1.2.1. Adli Teşkilat ve Görevlileri 6
1.2.2. Şeyhülislam 6
1.2.3. Kazasker 7
1.2.4. Kadı 7
1.3. Osmanlı Devleti'nde Şer'i Mahkemeler 10
1.3.1. Şer'i Mahkemeler ve Özellikleri 11
1.4.Şer'iyye Sicilleri ve Çeşitleri 12
1.4.1 Fermân 12
1.4.2 Berât 13
1.4.3 İ'lam 14
1.4.4. Buyruldu 15
1.4.5. Mektublar 15
1.4.6 Emir 16
1.4.7 Vergi Defteri (Temettuhat) 17
1.4.8. Temessük 17
1.4.9 Muhasebe Defteri 18
II. BÖLÜM 19
2.1. BELGE ÖZETLERİ 19

2.2. TRANSKRİPSİYON 44
III. BÖLÜM 141
3.DEĞERLENDİRME 141
3.1. Kastamonu'nun Tarihi Gelişimi 141
3.2. Kastamonu'nun İdari Yapısı 142
3.2.1 Eyalet ve Sancak İdaresi 144
3.2.2. Mahalleler 145
3.2.3. Kaza İdaresi 148
3.2.4. Karyeler 148
3.2.5. Nahiyeler 149
3.3. Kastamonu'nun Sosyal Yapısı 149
3.3.1. Yiyecekler 149
3.3.2. Hayvan İsimleri 150
3.3.3. İsimler, Sülale İsimleri, Soy ve Lakaplar 151
3.3.3.1. *İsimler* 151
3.3.3.2. *Lakaplar* 151
3.3.3.3. *Sülale – soy* 151
3.3.3.4. Vakıflar 152
3.5.Kastamonunun Ekonomik Yapısı 153
3.5.1. Üretim 153
3.5.2. İşletmeler 154
3.5.3. Boyahane 154
3.5.4. Mumhane (Şem'hane) 155
3.5.5. Ticaret 155
3.5.6. Urgancılık 156
3.5.7. Vergiler 157
3.6.1. Osmanlı Devletinin Avusturya Seferleri (Nemçe Seferi) 160
SONUÇ 164
KAYNAKLAR 166
EKLER 170
ÖZGEÇMİŞ 174

KISALTMALAR

S.	: Sayı
s.	: Sayfa
a.g.e	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
a.mlf	:Adı geçen Müellif
B.	: Belge
C.	: Cilt
H.	: Hicri
Haz.	: Hazırlayan
y.y.	: Yüzyıl
yay.	: Yayın
KŞS.	: Kastamonu Şer'iyye Sicili
M.	: Milâdi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
No	: Numara
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
T.D.V.İ.A.	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
A.Ü.D.T.C.F.	: Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi
vb.	: Ve benzeri

GİRİŞ

Osmanlı Devleti'nin geçmişten günümüze kadarki sürecinde Türk tarihi, kültürü, idari, sosyal, ekonomik, hukuki yapısı ve şehir hayatı hakkında bilgilerin edinilebilmesi ve tarihi incelemeler yapılabilmesi için zengin bilgilerin içinde yer aldığı arşiv malzemeleri bulunmaktadır. Bu arşiv malzemeleri içerisinde kendisine özgü yapısıyla "*Şer'iyye Sicilleri*" önemli bir yere sahiptir.

Şer'iyye Sicilleri, insanlarla ilgili bütün hukuki olayları, kadıların verdikleri karar suretlerini, hüccetleri ve yargıyı ilgilendiren çeşitli yazılı kayıtları konusu itibariyle içine almaktadır. Bu kayıtlarda her türlü toplumsal olay ile ilgili bilgiler bulunabilir. Siciller, senet, mukavele, vakfiye kayıtları, vesayet, nafaka, vekâlet, tereke ve taksim kayıtları, nikâh kayıtları, miras davaları, günlük narh kayıtları gibi ilgili yerleşim birimlerine ait birçok konuda belgeyi içermektedir. Hatta daha çok alelade vak'aların içinde yer aldığı nikâhlar, vergi kayıtları, cinayetler, narh uygulamaları, tâyinler, vakfiye ile vakıf mütevellisi gibi konular en çok göze çarpan konular arasında olmuştur. Şer'iyye Sicilindeki konularda da her derecedeki büyük ve küçük makamlardan müftülere, beylerbeylerine, kadılara, mütesellimlere, voyvodalara, mütevellilere, iş erlerine hitaben yazılan fermân, berât, mektup, divan tezkeresi, gibi resmi mahiyetteki emirler Şer'iyye Sicillerinde bulunan belgeler arasındadır. Ayrıca kadıların merkeze gönderdikleri halkın şikâyet ve dilekleri, beylerbeyi ya da valinin tebaya ait verdiği emirlerde bu belgeler arasında görülmektedir. Şer'iyye Sicillerinde işlenen ortak konular insanların birbirleriyle her türlü münasebetlerini ortaya koyanidari, ekonomik, sosyalolayları içinde barındırmaktaır. İnsanların tarihsel süreçte birbirleriyle alacak borç ilişkilerini, alış-verişlerini, toplumda hangi dönemde hangi suçların işlendiği ve bunların nedenlerini Şer'iyye Sicillerinde bulabilmek mümkündür. Ait olduğu bölge hakkında da insanların yaşam tarzlarını, kuru ve yaş olarak tükettikleri mamülleri, giyim tarzlarını, kullandıkları her türlü matfak araç gerecinden günlük hayattaki eşyalarına kadar, kadın ve erkeklerin giyim tarzlarının ne şekilde olduğu farkları veya benzerleri, kullandıkları evlerin ana malzemeleri, aile yaşantısı, toplum içerisinde kadının sahip olduğu yer ve her konuda ki söz hakkı, ailelerin çocuk sayıları, Müslim-Gayrimüslimin aralarındaki münasebetleri ile benzerlikleri ve farklılıkları, ticari, sanayi, üretim-tüketim, ticaret ve tarımsal hayat, paranın alım gücü ve paranın kullanıldığı yerler, eşyaların ekonomik değerleri, yıllar

içerisinde paranın değerinin nasıl bir seyir izlediği gibi ve daha birçok konuda bilgilere ulaşabilmek mümkündür. Sosyal ve ekonomik hayatla ilgili olarak belirttiğimiz bu konulardan başka kurumların işleyişi, devlet teşkilat yapısı, askerî konularda yapılan her türlü çalışma bu defterlerden elde edilecek olan verilerle aydınlatılabilmektedir. Siciller adli teşkilat bakımından da önemlidirler: başta Kadılık müessesesi olmak üzere kadının taşradaki önemi ve görevi, naiplik, muhzırlık, mübâşirlik, bostancıbaşılık, çavuşluk ve subaşılık gibi adli müesseselerin hem idari yapılarını, hem de gördüğü görevleri geniş şekilde şer'iyye sicillerine yansıması açıkça bu belgelerde görülebilmektedir.

Kastamonu'da toplam 212 tane Şer'iyye Sicili bulunmaktadır. Bunların bazıları ilçelere aittir. Bazıları sırf merkezden gönderilen belgelerdir 21 numaralı çalışılan sicilde de olduğu gibi bazıları ise kadının tuttuğu belgelerdir bu şekilde belgeler değişiklik gösterebilmektedir.

21 numaralı Şer'iyye Sicilinin 104 ile 222 arası genel olarak merkezden gönderilen belgeleri içermektedir. Fakat sicil ikiye bölündüğü için başındaki konular ve içeriği farklıdır. Sicilin başını 1-104aralığındaki sayfaları Erhan EKİCİ çalışmıştır. 104 ile 222 arası belgelerde fermân, mektub, berât sayıca yoğundur. Sicilin birinci bölümde Osmanlı hukukundan ve hukukun işleyişinde Şer'i hukukla Örfî hukuktan detaylıca bahsedilmiş olup hukukun nasıl şekillendiği konusunda bilgiler verilmiştir. Ardından adli teşkilat ve görevlileri ele alınmış çünkü şer'iyye sicilinde olmazsa olmaz kadılık müessesesi ile onun alt birimlerindeki görevlilerden bahsedilmiş olup, kadının görevleri, yaptığı işler ve Şer'iyye Siciline olan etkilerinden söz edilmiştir. Daha sonra Osmanlı'da Şer'i Mahkemeler ve bu mahkemelerin işleyişi, mahkemedeki görevliler hakkında bilgi verilmiştir. Şer'iyye Sicillerinin belge çeşitlerine yoğunlaşılıp bu belgelerin muhtevası, sicilde kaç adet belge çeşidi bulunduğu ile ilgili detaylı bilgi verilmiştir. Sicilin ikinci bölümünde belge özetleri ve transkripsiyonu verilmiştir, üçüncü bölümde belgelerin bize verdiği bilgiler doğrultusunda bir değerlendirme yapılmıştır. Değerlendirmede ilk olarak Kastamonu'nun tarihi sürecive İdari yapı ele alınmış ardından idari yapıda bulunun eyalet ve sancak idaresi ve sancak merkezine bağlı olan kazalar, köy ve mahalleler sicilde geçtiği kadarı ile incelenip yazılmıştır. Sosyal yapı da ise sicilde geçen vâkıfa

dair konular vakfiye, vakıf mütevellisi ile ilgili geçen husumetler, o dönemlerdeki Kastamonu halkının tükettiği yiyecek mamullerinin neler olduğu, gen o dönemde hangi hayvanlardan yararlandıkları hatta hayvanların nelerinden yararlandıkları, gene sicilde yer alan isimler, soy-sülale, lakaplarne şekilde geçtiği belgeye konu olduğu değerlendirilmiştir. Ekonomik yapıda vergiler ve bu vergilerin işleyişi, nerelerden vergi tahsîl edildiği veya nerelere vergi verildiği ya da en çok hangi vergi çeşidinin adının sıklıkla geçtiği hatta ne işe yaradığı, ne anlama geldiği tespit edilmiştir. Üretim de ekonominin hangi işletmelerle piyasayı canlandırdığı, hangi işletmelerin sicile konu olduğu tespit edilmiştir. Ticaretin Kastamonu'yu ne şekilde tesiri altına aldığı ve ticari ağın hangi bölgelerde yoğunlaştığı, ticaretin Kastamonu ve çevresine ne gibi katkıları olduğu bilgilerine ulaşılmıştır. Son olarak da Osmanlı Devletinin genel durumunun Kastamonu'ya yansımasında Siyasi olayların vuku bulduğu tesbitine varılmış olup Nemçe Seferi adı altında zikredilen seferin tarihine ulaşılıp bu seferin Avusturyalılar ile olduğu ve sefer hakkında bir takım bilgiler verilmiştir. Genel olarak tezin aşamaları bu şekilde olup tezin asıl kısımlarında detaylı bilgiler mevcuttur.

I. BÖLÜM

1. OSMANLI HUKUKU

Osmanlı Devleti'nde dini, etnik ve kültürel farklılıklar bakımından zengin bir coğrafyada altı asrı aşan bir sürede imparatorluğu ayakta tutan faktörlerin başında devletin sahip olduğu hukuki yapı ve bu sistemi işleyiş biçimi gelmektedir. Osmanlı Devleti geçmişten devraldığı hukuki ve kültürel mirasını Anadolu Selçuklu, Büyük Selçuklu ve Abbasi Devletleri esas itibariyle İslam hukukuna ve bir miktarda eski Türk-Moğol hukukuna dayanan bir hukuk yapısına sahiptir.[1]

Osmanlı Devleti'nin tebaaya uygulanan hukuk kuralları ve bunu uygulayan kurumların iyi bilinmesi gerekmektedir. Osmanlı Devleti, bÜnyesinde çeşitli milletleri ve mezhepleri barındıran bir yapıya sahip olduğu için devletin Müslüman bir devletolarak İslam hukukunda gayrimüslimleri bÜnyesi içerisine alan ve özümseyen bir devlet olabilmiştir. İslam tarihinin geçmişteki bağı başlangıcında Medine-i Münevvere'de gayrimüslim cemaatle yaşama uygulaması ile gerçekleşmiştir. Bununla beraber Darü'l-islam içinde kitap ehli olan gayrimüslim zümrelerin zımmi statüsü altında hukuk ve mükellefiyeti oluşmuştur. İslam hukuku Osmanlı Devleti'nin hukukunu şekillendiren, Osmanlı hukuk sistemine yön veren başlıca unsur olmuştur.[2]Osmanlı Devleti, İslam hukukunu uygularken kendi halkı, dönemim ihtiyaçları ve İslam hukukunun uygulandığı dönemin şartlarına göre bir takım düzenlemelere gitmiş, bu düzenlemelerle birlikte İslam hukukunun şekillenmesi işi devletin başındaki yetkiliye yani padişahlara bırakılmıştır. Padişahlar çıkarttıkları fermânlarla Şer'i hukuk üzerinde değişikler yapabilmiştir, böylece yeni bir hukuk meydana getirmişlerdir. İşte tam da bu nokta da Osmanlı hukukunda iki temel yapı olan İslam esaslarına göre hüküm veren "*Şer'i Hukuk*" ve padişahların hukuk üzerinde yaptıkları değişikleri içeren "*Örfî Hukuku*" meydana gelebilmiştir.[3]Osmanlı hukukunda bu iki hukuk dalı birlikte varlık göstermiştir.[4] Osmanlı hukukunda monarşiyle yönetilen devletlerin hepsinde olduğu gibi yasama,

---

[1]Yusuf Halaçoğlu, **XIV- XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı**, TTK, Ankara 1988, s. 104.
[2]M. Akif Aydın, **Osmanlı Hukukunun Genel Yapısı ve İşleyişi**, Türkler Ansiklopedisi, C.10, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002,s.24.
[3]Ahmed Çetinarslan, **Türk Tarihi ve Kültürü**, Bizim Büro Basımevi, Ankara 2002, s.182.
[4]Halil İnalcık, **Devlet-i Aliyye (Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar-I),** Türkiye İş bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2009, s.228.

yürütme ve yargı fonksiyonları, adı ne olursa olsun (halife, sultan, emir, padişah vs.) devletin başındaki mercinin himayesindeydi.

1.1.Şer'i Hukuk

Osmanlı Devleti, Şer'i hukuk (şerîat) ve örfî hukuk (kanun) olmak üzere ikili bir hukuk sistemine sahiptir. Şer'i hukuk, devletin dininin İslam olması sebebiyle uygulama alanı bulanan, İslam hukuku şerîattı. Devlette esas ve belirleyici olanda bu hukuktu. Ancak Osmanlı Devleti eski Türk örf, adet ve geleneklerine dayanan ve ayrıca fethedilen bölgelerde fetihten önceki uygulamaları da içinde kapsayan örfî hukuku da toplumsal ihtiyaçlardan kaynaklanan birçok alanda şerîatın yanısıra kullanabilmişlerdir. Örfî hukuku oluşturan yasa ve kuralların şerîatla, yani Şer'i hukuk kuralları ile ters düşmemesi gerekmekteydi. Şerîattan bağımsız olan ve kanun diye bilinen bu yasalar, dini değil, akılcı ilkelere dayanır ve öncelikle kamu ve yönetim hukuku alanlarında çıkarılırdı.[5] Osmanlı'da Şer'i hukuku şu şekilde tanımlamak mümkündür: Kur'an, sünnet, icmal, kıyas gibi Şer'i unsurlar aracılığıyla oluşturulan hukuki hükümlerdir.[6]Bu hukuki kurallar ister bir şahıs olsun ister bir kurul olsun hiç kimsenin onayı olmaksızın bütün Müslüman ahaliyi bağlayıcı nitelikte olmuştur.

1.2. Örfî Hukuk

Örfî hukuk, padişahın kendi iradesiyle oluşturmuş olduğu bir hukuk sistemidir. Örfî hukuk Şer'i hukuktan ayrı bir hukuk sistemi olmayıp, kaynağını İslam hukukundan almaktadır. Padişah, yasama yetkisini kullanırken İslam hukukunun kendisine çizmiş olduğu sınırlar ölçeğinde hareket etmektedir. Genel anlamda padişah fermânları şeklinde ortaya çıkan ve kanûn-ı kadim olarak nitelendirilen örfî hukuk, yasa ve kurallarını Osmanlı Devlet yönetiminde ve toplumsal ihtiyaçlardan kaynaklanan birçok alanda geniş ölçüde kullanmışlardır. Bu bakımdan Osmanlı sultanları tamamen kendi iradeleri ile ihtiyaç duydukları zaman kural koymuşlar ve yasa çıkarmışlardır. Örfî hukuk ile Şer'i hukukun ayrıldığı konular da vardır. Şer'i hukuk

---

[5]Halil İnalcık,**Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)**,(Çev. Ruşen Sezer), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2004., s. 76; Ömer Lütfi Barkan, **Kanunname**, İslam Ansiklopedisi, C. 7, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1987, s. 185- 196.

[6]Ahmed Akgündüz, **Osmanlı Hukuku'nda Şer'i Hukuk- Örfî Hukuk İkilemi ve Yasama Organı' nınYetkileri**, İslam Araştırma Dergisi, C.12, S.2, İstanbul 1999, s.117.

kaynağını doğrudan ilahi kaynaktan almaktadır. Bu nedenle koyulan hükümlerin insan eliyle değiştirilmesi veya yok sayılması gibi bir durum söz konusu değildir. İnsan kendi iradesiyle bu hükümleri sadece yorumlayabilmekte daha anlaşılır ve uygulanabilir hale getirmekte vede açıklayabilmektedir. Örfî hukuk ise kaynağını tamamen insanın iradesinden almaktadır. Padişahın iradesi bu hukuk sisteminin kaynağını oluşturmakta ve bu hukuk sistemi üzerinde değiştirmeler ve düzeltmeler yapılabilmektedir. Örfî hukuk, Şer'i hukuk gibi dokunulamaz özelliğe sahip değildir.[7] Örfî hukuk idare, ceza, anayasa ve mali hukuka dair bazı meseleleri kapsamakla birlikte[8]"aslında İslam hukukunun tali kaynakları kullanılarak ve örf-adet kaideleri esas alınarak ister zamanın ulül-emri ve isterse müçtehit hukukçular tarafından tedvin ve tanzim edilen hukuki mevzuatın tamamına adet hukuku veya örfî hukuk denmektedir."[9]

1.2.1. Adli Teşkilat ve Görevlileri

Osmanlı adalet teşkilatı, İslam hukuku üzerine şekillenmiştir. İslam dininin getirmiş olduğu düzenin yanında Selçuklu Devleti'nden alınan miras da Osmanlı idari ve adli teşkilatının yapılanmasında etkili olmuştur. Yargi'lâma yetkisi teorik olarak padişahın elinde bulunmakla birlikte padişah bu yetkisini vekâleten kadı olarak adlandırılan görevlilere devretmiştir. Dolayısıyla kadılar yargi'lâma yetkilerini kullanırlarken bağımsız birbiçimde hareket ederek yalnızca adaleti sağlamaya yönelmişlerdir. Osmanlı adli teşkilatında yer alan görevliler ve görevlerinden kısaca bahsedecek olursak:

1.2.2. Şeyhülislam

Osmanlı'da İlk şeyhülislam, IL Murad zamanında ulema arasında ön plana çıkan ve kendisine hiyerarşide öncelik tanınan Molla Fenari'dir. Fatih kanunnamesinde hem müftü hem de şeyhülislam tabiri geçmekte ve padişah hocası ile birlikte ulemanın reisi olarak tavsif edilmektedir. Şeyhülislamın protokoldeki yeri veziriazamın bile önündedir. Kanuni zamanında ise şeyhülislam ilmiye teşkilatının reisi haline gelmiştir. Şeyhülislam esas itibariyle başkent müftüsüdür yani bütün müftülerin ve

[7]İbrahim, Durhan, "*Osmanlı Hukukunun Yapısı Üzerine Bir Etüd*", **Atatürk Üniversitesi ErzincanÜniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 3, Sayı: 1, 1999: 218-219.
[8] Çetinarslan,age., s.182.
[9]Akgündüz, age.,s.117.

ilmiye teşkilatının başıdır[10]. Şeyhülislam İstanbul'da oturur ve diğer kazalardaki müftüleri de o tâyin ederdi. Şeyhülislamın görevi, Müslümanların şer'i· konularda veya dinle ilgili diğer konularda karşılaştıkları meselelere çözüm bulabilmek, sorulan suallerle ilgili dinin içeriğine göre sualleri açıklamaktı. Şeyhülislam görüşünü yazılı olarak açıklardı ki, bunada fetva denilirdi. Şeyhülislam, şerîat hukukunun uygulanmasında karşılaşılan problemleri çözmekle görevli ve bu konuda en büyük otoriteye sahiptir. Padişah da vereceği önemli kararların şerîata uygun olup olmadığını öğrenmek için şeyhülislamdan görüş (fetva) isteyebilirdi.

1.2.3. Kazasker

Kazasker divan (hükumet) üyesi idiler. Kadı ve müderris atamalarını yapan, ilmiye sınıfı mensubu görevlisidir. Divan'da görüşülen hukuki konularda söz sahibiydiler ve onların reyi kesin olurdu. Kaza mahkemelerinde halledilemeyen davalar divanda kazaskerler tarafından karara bağlanabilirdi. Yani bir nevi temyiz mahkemesi görevini de kazaskerler yerine getirirdi. Bu kararlar kesin hükümler içermektedir.

1.2.4. Kadı

Kadının geniş kapsamlı yetkileri bulunmakla birlikte kazadaki en önemli merci olmuştur. Kadı kazada her işe bakardı kazanın idari amiri, beledi amiri, noter işlerine bakan kişi gibi birçok iş ve görev kazada kadıya aitti. Ayrıca bütün merkezlere ataması yapılma işi ile yargı görevide kadıya bağlıdır.

Asılnda esas itibariyle tarihi kayıtlara göre Osmanlı Devleti'nde ilk kadının Osman Gazi tarafından tâyin edildiği bilinmektedir. Kadılar ilk önce kazaskerlerin merkezi otorite ile yazışmaları sonucu padişah tarafından tâyin edilirken, II. Mehmed'in devletin başına geçmesi ile birlikte tâyinlerde yeni düzenlemeler yapılmıştır. Buna göre kadı olarak atanacak kişilerde kazaskerlerin teklifi önem kazanmış ve nihayetinde veziriazam tarafından değerlendirilerek kadı olarak atamaların yapılmasına başlanmıştır.[11] Osmanlı Devleti'nde şehir ve kasabaların güvenlik, asayiş ve belediye hizmetlerinden sorumlu olan kadı, yargı ve yönetim bakımından

[10]Ahmed Akgündüz, **İslam Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki, Şer'iyye Mahkemeleri ve Şer'iyye Sicilleri**, Türkler Ansiklopedisi, C.10, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002 s.93.
[11]Ekrem Buğra Ekinci, "*Osmanlı Hukukunda Mahkeme Kararlarının Kontrolü (Klasik Devir)*", **Türk TarihKurumu Vakfı Belleten Dergisi**,2001, Cilt: 65, Sayı: 244, Aralık, s.962-963.

belirli bir büyüklüğe sahip olan ve kaza adı verilen yerleşim birimlerinde görev yapmaktaydı. [12] Kazalar, Osmanlı idari teşkilatında sancakların kendi içerisinde küçük birimler halinde ayrılmasıyla ortaya çıkan yerleşim yerleri olmuştur. Kaza bir yönetim birimi olarak adalet ve yönetim işleri dâhilinde kasabanın çevresinde yer alan nahiye ve köylerin merkezi konumunda bulunmaktadır.[13]Kazanın yönetimini elinde tutan kadı, birçok görevi aynı anda yerine getirmekten sorumlu tutulmuştur. Kazalarda yargı organının başında olan kadı, kazanın güvenliğinden ve belediye türü hizmetlerin gerçekleştirilmesinden de sorumlu olmuştur. Bu açıdan değerlendirilecek olunursa görev yaptığı bölgede hem emniyetmüdürü hem de mülki idare amiri konumundaydı. [14] Bu kadar farklı görevlerin bir kişi üzerinde toplanabilmesinin sadece Ortadoğu ülkelerinde yargıçlık görevini üstlenen kadıya özgü bir durum olmadığını vurgulamak gerekmektedir. Çünkü Ortaçağ Avrupa şehirlerinde görev yapan Bürgermeister veya Londra LordMaire gibi kişilerde de aynı durum söz konusu olmuştur.[15]Osmanlı hukukunda yargı otoritesi padişaha ait olup, padişahlar bu yetkilerini kadılar aracılığıylakullanmışlardır. Yargı yetkisi padişahtan kadıya vekâlet yöntemiyle geçmekle beraber, yargi'lâma yetkisiningerçek sahibi olan padişah, her zaman için vekili olan kadının verdiği kararları kontrol etme, gerekli gördüğüdurumlarda iptal etme, yeniden yargi'lâma yapma kararını verme veya başka bir görevliyi aynı konu hakkındayargılama yapması için görevlendirme yetkisine sahiptir.[16] Kadılar görev yaptıkları bölgedehiçbir makamdan emir almadan tamamen bağımsız biçimde hareket etmekle birlikte yalnızca padişaha veDivan'a karşı sorumlu olmuşlardır. [17] Osmanlı kadısının temel olarak üç niteleyici özelliği bulunmaktadır.[18]

- Yerel yöneticilerin etkisinden ve otoritesinden arındırılmış olması çünkü direk merkezi otoriteye bağlı olduğundan,

[12]Bilal Eryılmaz, "*Kamu Yönetimi Düşünceler/Yapılar/Fonksiyonlar/Politikalar"*, **Okutman Yayıncılık**, Güncellenmiş ve İlaveli 4. Baskı, Ankara,2011, s.201.
[13]Bahtiyar Akyılmaz, "*Osmanlı Devletinde Merkezden Yönetimin Taşra İdaresi*", **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 1999, Sayı: 4, s.139.
[14]B.Zakir Avşar, **Ombudsman İyi Yönetilen Türkiye İçin Kamu Hakemi**, Asil Yayın Dağıtım, 1. Baskı, Ankara,2007, s.49.
[15]İlber Ortaylı, **Osmanlı Kadı'sının Taşra Yönetimindeki Rolü Üzerine**, Amme İdaresi Dergisi, Cilt:9, Sayı:1, 1976, s.95-96.
[16]Ekinci, *agm*., s.962.
[17]Avşar, age., s.50.
[18]Ortaylı, age.,s. 95.

- Yargı yetkisinin yanı sıra mülki ve mali konularda da önemli bazı yetkilere sahip bir yönetici vasfıolması,
- Bütün kadıların aynı hiyerarşi ve eğitimden geçmiş olmaları ve bu görev yaptıkları bölgelerde görev sürelerinin kısa sürelerle sınırlandırılmış olmasıdır.

Kadı'nın Görevleri

Kadı, görev yaptığı kazalarda ki idari, adli, beledi görevindeki ilk kademede idari birim yer almakta ve devlet ile halkın en kolay şekilde iletişim kurabildiği idari bölgeleri meydana getirmekteydi. Kazalarda idari, adli ve beledi olmak üzere üç ana görev bulunmakta ve bu görevlerin meydana getirdiği alanın tamamına kaza adı verilmekteydi. Kadılar bu kaza birimlerinde padişah adına hem mülki amirliği, hem belediye başkanlığı hem de hâkimlik makamını temsil etmekteydiler. Farklı bir ifade ile kadı kazalarda hem mülki idare amiri hem belediye başkanı hem de yargıç olarak görev yapmaktaydı. Dolayısıyla kadı hem Şer'i hem de hukuki hükümlerin uygulayıcısı nitelikte ve aynı zamanda merkezi idarenin emirlerini yerine getiren bir me'mûrdur konumundaydı.[19] Kadının, sivil ve cezai davalara bakmanın yanında görevinin Şer'i niteliğinden dolayı, idari görevleri yerine getirmek ve sonuçlarını denetlemek yetkisi de bulunmaktadır. Kadı, cami ve vakıf gibi kurumların yönetim ve denetiminden de sorumlu olmakla birlikte, şehrin idaresi ve asayişi konularından da tek sorumlu olan kişiydi.[20] Kadı aynı zamanda lonca düzeni ve esnafların denetimlerinden de sorumlu tutulmuştur. Bu sayede şehir hayatına yönelik düzenlemelerin denetiminde kadılar önemli derecede söz sahibi olmuşlardır. Çarşı ve pazarlarda satılan ürünlerin fiyat kontrolü, imar kontrolleri, şehir alt yapısının denetimi gibi birbirlerinden ayri'lâmayan farklı görevlerden sorumlu tutulmuşlardır. Şehrin güvenliğini sağlayan subaşı, kadının emri ve sorumluluğu altında görev yaabilmiştir.. Bölgede görev yapacak dinadamlarının atamasında, kadının atanacak kişiyi bir üst makama bildirmesi veya teklif etmesi gerekmekteydi. Belirtilen

[19]Anıl Yaşar Şahin, **Osmanlı'da Kadılık**, İletişim Yayınları, İstanbul. 1993. s. 43-46; Murat Sezgin, **Türkiye'de Belediyeleşme Süreci (1854-1997)**, Tablet Yayınları, 1. Baskı, Konya. 2008. s.27.
[20]Ortaylı, age., s.95-96.

sorumluluk alanları dışında, Osmanlı kadısının merkezle doğrudan yazışma hakkı (arz yetkisi)da bulunmaktaydı.[21]

Kadının belediye hizmetleri adı altında yerel görevleri ise şu şekildedir;[22]

- Pazar yerlerinin düzenli olarak kurulmasını temin edebilmek,
- Şehrin genel düzenini ve çevre temizliğini sağlayabilmek,
- Bölgede gerekli olacak olan imar ve düzenleme faaliyetlerini gerçekleştirebilmek,
- Çarşı ve pazarlarda satılan ürünlerin fiyat kontrolünü yapabilmek,
- Esnafın ticari amaçla kullandığı ölçü aletlerinin kontrolünü yapmak,
- Halkın düzenini sağlayabilmek için gerekli gördüğü yerlerde tedbir ve yasaklar koyabilmek,
- Halkın sürekli olarak ihtiyaç duyduğu temel maddelerin karaborsaya düşmesini önleyebilmek,
- Emir ve yasaklara uymayanlara gerekli cezaları vermek.

1.3. Osmanlı Devleti'nde Şer'i Mahkemeler

Osmanlı Devleti'nin kurucusu olan Osman Gazi'nin ilk tâyin ettiği iki me'mûrdan birisi olan Şer'i kaideleri uygulamakla sorumlu kişi*Kadı* olmuştur.[23]Kadıların görev aldığı Ser'iye Mahkemeleri, Osmanlı klasik döneminde varlığını devam ettirip Ser'i ve Örfî karakterli hukuk çerçevesinde islerini yerine getirmişlerdir. Fakat duraklama döneminin başlamasıyla beraber devletin tüm kurumlarında olduğu gibi mahkemelerde de işlerliğini yitirmeye başlamışve kanunların uygulanmasında suiistimaller görülmüştür. Buna karşılık ıslahatçı Osmanlı sultanlarıdevleteişlerlik kazandırmak amacıyla bu kurumlara da el atarak ıslahat girişimlerinde bulunmuş devlete bir canlılık bir soluk kazandırmayı amaçlamışlar. Örneğin II. Mahmud Yeniçeri Ocağı'nı kaldırdıktan sonra mevcut suiistimallere son verebilmek için 1253 (1837) tarihinde Meclis-i Vala-yı Ahkâm-ı Adliye ve Şûra-yı Bab-ıAli adlı iki

[21]Ortaylı,age.,s.96-97; Nevzat Yaşar Aşıkoğlu*,"Toplum Hayatımızda Dinin Yeri ve Din Eğitiminin Önemi"*, **Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt: 2, Sayı:1.1998, s.31-33.
[22]Alaaddin Aköz- Doğan Yörük, (2004), "*XVI. Yüzyılda Aksaray Sancağı'ndaki Taşra Görevlileri*", **Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, Sayı: 14, Güz, s.107-132.
[23]Akgündüz, İslam hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki…, s. 54.

encümen kurmuştur.[24]Bundan bir sene sonra biri kazaskerlerle kadılara ve naiplere, diğeri devlet me'mûrlarına olmak üzere iki ceza kanunu neşretmiştir. Bu kanunlardaki temel amaç kadı ve devlet me'mûrlarının haksız kazanç sağlamalarını engellemek olmuştur.[25]Osmanlı Devleti ve öncesinde var olduğu bilinen Ser iye Mahkemeleri'nde tutulan kayıtlar da Devletin kurulusundan itibaren hukuk sistemi içinde yer aldığı bilinen ancak Fatih döneminekadar inen[26]kayıtlar Ser'i Hukuk çerçevesinde toplumsal düzeni sağlamaya yönelik kadıların verdiği kararları içermekle kalmamaktadır. Bunun yanında Osmanlı Hukukunun diğer yüzünü oluşturan ve uzun bir süreç içerisinde olgunlaşan örfî hukukaait hüküm, irade ve Fermânların da birer kopyalarını bÜnyesinde barındırmaktadır. Böyle düşünüldüğünde de sicillerin ehemmiyeti bir kat daha artmaktadır. Mahkemeler tarafından önemli görülüp de sicillere kaydedilen çok çeşitli konuları kapsayan kayıtlar da mevcuttur.[27]

1.3.1. Şer'i Mahkemeler ve Özellikleri

Osmanlı Devleti'nde İslam Hukuku'nun hemen her mezhebine bağlı vatandaşlarolmakla birlikte Hanefi mezhebine bağlı vatandaşlar daha yoğunlukta olmuştur her zaman. Bu nedenle yargı faaliyetleri bu mezhebe göre yürütülürdü.[28]Dolayısıyla Osmanlı yargı hukukunun kaynakları, Hanefi mezhebine ait fıkıh kitaplarının kaza, dava, ikrar, beyanat, yemin, sulh ve vekâlet bölümlerinde geçen hükümlerle, bazı bölümlerin sonunda yer alan özel hükümlerde bulunmaktadır.[29]Hanefi mezhebi dışında bir mezhebe bağlı vatandaşlar arasında meydan gelen ve kendi mezheplerine göre hükme bağlanması uygun görülen davalarda taraflar o mezhebin âlimlerinden birini hakem tâyin ederdi. O, kendi mezhebine göre hükmü verir hâkime de bunu tasdik edip yürürlüğe koyma işi kalırdı. Dava, bir kimsenin hâkim huzurunda diğer kimselerden hak talep etmesidir. Hak talebinde bulunan kişiye davacı, karsı tarafa davalı denmektedir. Mahkemelerin davaya bakabilmesi için, davacının dava açmış olması gerekmektedir. Şahsi davayı

[24]Halit Ongan, **Ankara'nın 1 Numaralı Ser iye Sicili: 21 Rebiülahir 991 evahiri- Muharrem 992 (14 Mayıs 1583-12 Subat 1584)**, TTK, Ankara 1958, s.26.
[25]Ongan, age., s.27.
[26]Feyyaz Gürkan, " *Ser iye Mahkeme Sicilleri Üzerine Bir Araştırma",* **IX. Türk Tarih Kongresinden Ayrı Basım,** Ankara, 1988, s. 765.
[27]Necmeddin Dinçer, "*Mahkeme sicilleri*", **Ülkü Dergisi**, I / VI, Haziran 1947, s. 8.
[28]Abdülaziz Bayındır, "*Örneklerle Osmanlı'da Ceza Yargılaması*", **Türkler**, X (Ankara 2002), s. 69.
[29]Bayındır, *agm*.,,s. 69.

gerektiren konularda isemağdur veya vekili, mahkemeye başvurup dava açabilmektedir. Kamu aleyhine işlenen suçlarda haberi olan her vatandaş mahkemeye başvurup şahitlik yapmaya ve davayı takip etmeye yetkili olmuştur.

1.4.Şer'iyye Sicilleri ve Çeşitleri

Osmanlı dönemine ait şer'iyye sicilleri içerisinde birçok kayıt türü bulunmaktadır. Bunların bir kısmı bizzat mahkemedeki işlemler sonucu gerçekleşen, bir kısmı da İstanbul'dan gelen belge suretleri olmuştur. İ'lam, hüccet, tereke kayıtları birinci türden belgelere; fermân, emir, buyuruldu, tezkere, berât ise ikinci tür belgelere örnek verilebilir. İlk tür belgeler genellikle sicil defterinin ön kısmına (sicill-i mahfûz), merkezden gelen belgelerin suretleri ise arka kısmına (sicill-i mahfûzdefterlü) kaydedilmiştir. Fetva örnekleri ve kadıların şahsi notları da sicillerde bulunabilen türdendir. Bu belgelerin hacmi sicil defterinin ait olduğu şehre veya kazaya göre değişiklik gösterebilmektedir. İstanbul, Bursa, Edirne, Şam gibi büyük şehirlerde belgeler türlerine göre ayrı defterlerde tutulurken daha küçük kazalarda bütün belgeler aynı defterde ve hep bir arada yer almaktadır. Sicilde de mevcut olan belge çeşitleri vardır fakat birde farklı olan belge örnekleri de sayıları az olmakla beraber göze çarpmaktadır muhteva açısından da şu belge türler geçmektedir:

Fermân, Berât, Mektup, İ'lam, Buyrultu, Emir, Vergi Defteri, Temessük Belgesi, Muhasebe Defteri.

1.4.1 Fermân

Fermân; farsça bir kelime olup, emir, irade ve buyruk anlamına gelmektedir. Fermân; Osmanlı Diplomatiğinde; Her hangi bir iş hakkında ısrar olunan, Padişahın alamet-i şerîfe adı verilen tuğralı emri demektir. Bu emre sultandan sâdır olduğu için genellikle, fermân-ı hümayûn ve Emr-î şerîf denilmiştir. Osmanlı vesikalarında; hüküm, biti, misal, teki', nişan, berât, menşur ve yarlığa terimleri zaman zaman "sultanın yazılı ve tuğralı emri" olması noktasından hareket edilerek bir birlerinin yerine ve fermân-buyruk anlamında kullanılabilmiştir. Fermân kelimesi belgelerde sade halde değil, sürekli olarak, emrin padişaha ait olduğunu, onun hükmüne ve kuvvetine cihanın boyun eğdiğini, çok yüce ve itaat edilmesinin zorunluğu olduğunu

belirten övücü ve yüceltici sıfatlarla birlikte kullanılmıştır.Fermânla eş anlamlı olarak kullanılan emir ve hüküm için de benzeri sıfatlar kullanılmıştır.[30]Sicilde de en çok fermân vardır. 43 adet fermân belgesi bulunmaktadır. Bunlar şu belgelerdedir; 113/1, 113/3, 115/1, 118, 119/1, 120/2, 120/3, 121/1, 121/2, 122/1, 122/2, 123/1, 125/2, 125/3, 131/1, 131/2, 132/1, 133, 135, 136, 137/1, 137/2, 137/3, 139/1 139/2, 140/1, 141/1, 142/3, 143/2, 146/2, 147/1, 149/1, 150/1, 150/2, 151/1, 151/2, 153/3, 154/1, 155/1, 156/2, 158/2, 159/1, 160/1. Belgelerde geçen ortak konular ise genelde vergi tahsîllerinin fermânı, donanmaya ihtiyaç olan kendir telinin belirli sahillerden merkezlere sevkiyatı, seferler için lâzım olan katır tedârikleri, sefer hazırlığı için yapılması gereken her türlü önlemlerin alınması, belirli vilayetlerden tersaneye kendir nakli için gene deve ve katır tedârikleri gibi ortak konular geçiyor sicildeki fermânlarda.

1.4.2 Berât

Şahıs veya hükmü şahıslara, bir yetki veya imtiyaz sağlayan veya devlete ait mallar üzerinde tasarruf veya mülkiyyet hakkı tesis eden ve bu ayrıcalıkları üçüncü şahıslar karşısında tasdik ile emreden sultanı hükümlerdir. Berâtların hazırlanma sebebi, çeşitlerine göre, kısaca yetki, imtiyaz, tasarruf ve mülkiyet kazandırmak olmuştur. Berâtlar sadece tuğranın sahibi olan padişahın saltanatı süresince geçerli olmaktadır.[31]Osmanlı vesikalarında berâta; biti, berât-ı şerîf, nişan, nişan-ı şerîf, hüküm, misal de denilmekte olup bazen aynı vesikanın bir yerinde nişan, diğer bir yerindeberât tabiri kullanılabilmektedir.[32]Berâtın yeni tahta çıkan padişah zamanında da geçerliliğini koruyabilmesi için "tecdid" olduğu belirtilen yenisi verilmektedir. Berâtlar genel olarak altında padişahın tuğrası bulunan, bütün belgelerde kısa veya uzun bir şekilde yapılan dua rüknü ile başlamaktadır. Belgenin berât olduğu, bundan sonraki "nişan-ı şerîf-i âlişân..." veya "sebeb-i tahrir-i tevki'-i..." sözleriyle başlayan ve az çok farklılık gösteren şekillerde devam eden formülden kolayca anlaşılabilmektedir.

---

[30]Mübahat Kütükoğlu, "*Fermân*", **DİA**, C.12, İstanbul 1995, s. 400.
[31]Mübahat Kütükoğlu, "*Berât*", **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 5, İstanbul 1992, s. 472-473.
[32]İsmail Hakkı Uzunçarşılı, " *Berât*", MEB İslam Ansiklopedisi, C. 2 ,**Milli Eğitim Basımevi**, İstanbul 1979, s. 523.

Sicilde de 12 adet berât belgesi bulunmaktadır. Bunlar şu belgelerdedir; 116/1, 116/3, 116/4, 129/1, 137/4, 144/2, 145/3, 148/2, 156/1, 156/4, 156/5, 159/2. Belgelerde geçen ortak konular ise genelde zeamet sahibi olan kişilerin görevlerini yerine getirememeleri ve ellerinden zeametinin alınması, imamlık görevinde bulunanların ya vefatı yada görevlerinde usulsüzlüklerinden dolayı yerlerine yenilerinin tâyini, kale dizdarlarının görevinden memnun kalınmasından ötürü vazifesinin devamlılığını belirten berât, Anadolu Valisinin teklifi üzerine Kastamonu Alaybeyliğinden azledilen kişinin yerine başkasını atamasının gerçekleşmesi için gönderilen berâtlar bu ve buna benzer ortak konular vardır.

1.4.3 İ'lam

İ'lamlar kelime anlamı olarak sözlükte, bildirmek, öğretmek, işaret koymak manalarına gelen i'lam, terim olarak şer'i bir hükmü ve altında kararı veren hâkimin imza ve mührünü taşıyan yazılı belge diye tanımlanmaktadır. İ'lam belgelerini, diğer şer'iyye sicili kayıtlarından ayıran en önemli özellik, hâkimin verdiği kararı içermesidir. Bu bakımdan da hüccet, maruz gibi diğer belgelerden farklılık gösterebilmektedir. Ancak örfî manada ve uygulamada, hüküm içersin yada içermesin altında kadının imza ve mührünü taşıyan her belgeye i'lâm denilmesi sebebiyle, arşivlerde birçok maruzuni'lâm diye kaydedildiği görülmektedir. Osmanlı şer'iyye mahkemelerinde kadılar verdikleri kararları, icranın başı olan padişaha veya onun mutlak vekili sayılan sadrazama yahut da onun yetkili kıldığı ehl-i örf denilen mülkiamire i'lâm etmek zorundadır.[33]Sicilde bulunan İ'lam sayısı 11dir. Bunlar şu belgelerdedir;113/2, 134/2, 158/1, 213/1, 216/1, 216/2, 218/3, 218/4, 223/5, 223/6, 223/7.

Belgelerde geçen ortak konular ise şunlardır; Mahkeme binasının odun ihtiyacının karşi'lâmak üzere izin verildiğine dair mahkeme i'lâmı, Kastamonu Merkez Kazası ve köylerine taksim edilen bedel-i sürsât ve bedel-i beldâr defterinin Kastamonu Mütesellimine teslim edildiğine dair mahkeme i'lâmı, Vergi tahsîl defterinin mütesellimine teslim edildiğine dair mahkeme i'lâmı, Ödünç alınan paraların halktan tahsîl edilerek alacaklılarla ödendiğine dair i'lâmdır bu ve buna benzer konular vardır.

[33]Ahmed Akgündüz , "*İ'lam*", **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 22, İstanbul 2000, s. 72-73.

1.4.4. Buyruldu

Buyruldular Türkçe buyurmak fiilinden türeyen buyruldu, Osmanlı diplomatiğinde yüksek rütbeli görevlilerin kendilerinden aşağı mevkilerde bulunanlara gönderdikleri emirlerdir. Kullanıldığı belgeye adını veren buyruldu kelimesi, başlangıçta oldukça açık ve okunaklı bir şekilde yazılırken daha sonra klişeleşmişve okunması mümkün olmayan bir hal almıştır. Onun içindir ki bu stilize şekli "emrimdir" diye okuyanlar da olmuştur. Gerek merkezde gerekse taşrada yazılan bütün buyruldularda daima divani yazı kullanılmıştır.[34] Bu da az çokta olsa diğerlerinden bir ayırıcı özellik olmuştur.

Sicilde ise 6 adet Buyruldu belgesi vardır. Bunlar şu belgelerdedir; 114/1, 140/2, 141/6, 143/1, 143/3, 161/1. Belgelerde geçen ortak konular ise şunlardır; Kendir nakli hususunda acele davranılmasına dair Kaymakam buyrultusudur, yapılacak olan sefer hakkında Kastamonu Aleybeyine hitaben gönderilen buyrultudur, Anadolu valisinin imdâd-ı seferiyye vergisinin tahsîli için tahsîldar gönderdiğine dair buyrultu, sefer için asker birliklerinin orduya katılması katılmayanların zeametlerinin ellerinden alınacağına dair Kastamonu Alaybeyine gönderilen buyrultu, humbaracı, lağımcıların vazifelerini yerine getirmeleri üzerine orduyu hümayûna getirilmelerine dair Anadolu valisinin buyrultusudur, bu ve buna benzer konular vardır.

1.4.5. Mektublar

Mektûbun Osmanlı diplomatiğinde yazışma evrakı olarak özel bir yeri ve önemi bulunmaktadır. Yazılış şartları ve şekillerine göre münşeat mecmualarında bolca rastlanabilmektedir. Mektûplar da diğer belgeler gibi belli rükünlerden meydana gelmektedir. Dua, sena, selam halin bildirilmesi vedua ile bitirme rükünlerinin yazılması mecburidir.[35]Sicilde 23 adet mektub vardır. Bunlar şu belgelerdedir; 114/2, 116/2, 116/5, 120/1, 125/1, 127/1, 128/1, 130/1, 130/2, 134/1, 142/1, 142/2, 144/1, 145/1, 145/2, 146/1, 148/1, 150/2, 152/1, 152/2, 153/1, 155/2, 160/2. Belgelerde geçen ortak konular ise şunlardır; karadan kendir nakli için istihdam edilecek katırların tedâriki ücretleri, yol güvenliği gibi hususlarda olması gereken tedbirlerin içerdiği mektub, Kastamonu Miralayı beyinin Kastamonu Kadısına hitaben yerine

[34]Mübahat Kütükoğlu, "*Buyruldu*", **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 6, İstanbul 1992, s. 478-480.
[35]Mübahat Kütükoğlu, "*Mektûp*", **DİA**, C.29, Ankara 2004, s.18.

başkasının vekil tâyin ettiğini bildiren mektub, Kastamonu yeniçeri serdarının görevden alınarak yerine başkasının tâyin edildiğine dair mektub, Anadolu valisinin imdâd-ı seferiyye vergisinin kendisine ulaşmadığını ve derhal kendisine göndermesini istediği istediği hususunda Kastamonu kadısına ve mütesellimine gönderdiği mektub, Kastamonu'dan temin edilen kendir teli nakil ücretinin gönderileceğine dair Rikab-ı Hümayûn kaymakamlığına gönderilen mektub, Kastamonu'dan satın alınan tel kendir ücretinin bazı şahıslardan ödünç para alınarak ödendiğini gösteren mektub, sürsât ve beldâr vergilerinin toplanmasında acele edilmesi ve dikkatli davranılması hususunda tahsîldara gönderilen mektub, yapılması kararlaştırılan sefer için eli silah tutan herkesin sevk edilmesi ve eşkıyanın halkı rencide etmesinin önlenmesi hususunda Anadolu Müfettişinin yetkililere hitaben yazdığı mektub, bu ve buna benzer konular vardır.

1.4.6 Emir

Padişahın örfî sahada mutlak hâkimiyetini gösteren hukuki müessese hüküm, irade, fermân, berât, hatt-ı hümayûn adları altında gösterilen emirler padişahın mutlak yetkisini teşkil etmektedir. Bu belgelerde padişah emir ve iradesini "buyurdum ki" tabiriyle belirtir. Yalnız her türlü tâyin ve tevcih belgeleri (berât-ı padişahi), her çeşit icra emirleri (fermân-ı padişahi) değildir aynı zamanda kanunlar da bir hüküm şekli içinde bir padişah iradesi olarak duyurulur. 1876 Kānûn-ı Esasisi dahi bir irade-i seniyye şeklinde ilan edilmiştir. Kānûn-ı Esasi'de 1908'den sonra yapılan değişiklikle "iradat-ı seniyye"nin kanuni mahiyeti kabul edilmekle beraber sahası tâyin ve tesbit olunmuştur. Bütün berât ve fermânlar padişahın tuğrasını taşırdı. Ancak şer'i belgeler, özellikle vakfiyeler kendi geleneksel şekilleri içinde düzenlenir ve yalnız padişahın berâtı ile tâyin edilmiş şer'i yetkililer tarafından onaylanırdı. Sicilde de 3 adet Emir belgesi bulunmaktadır. Bunlar şu belgelerdedir; 149/2, 153/2, 156/3. Belgelerde geçen konular ise şunlardır; Edirne'den Trabzon'a kadar gidip gelmek üzere gizli bir emir taşıyan ulaklara vardıkları yerde ücretleri kendileri tarafından ödenmek üzere beygir tahsis edilmesi emridir, Kastamonu'daki Ferhat Paşa Evkafı gelirlerinin tahsîldarındaki görevlendirmede usulsüzlük olduğundan ikinci görevlendirmenin emridir, sürsât ve beldâr vergilerinin hazineye teslim alındığını bildiren emirdir. Emir belgelerindeki konular bunlardır.

1.4.7 Vergi Defteri (Temettuhat)

19. yüzyıl ortalarına doğru yapi'lâmaya başlanan temettuat sayımları ile Tanzimata kadar halktan alınan vergilerin yerine getirilen temettü vergisi temettuat defterlerine kaydedilmiştir. Bu defterlere bakıldığında Tanzimat sonrası Osmanlı vergi sistemine dâhil pek çok bilgiye yer verildiği görülmektedir. Defterde, şehir, kaza, kasaba, köy, çiftlik gibi bütün yerleşim birimlerindeki toplam hane sayısı, arazi miktarı, hane reislerinin meslekleri, yükümlü oldukları vergi miktarları gibi birçok konuda ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca, her hane reisinin adı ve ünvanı, sahip olduğu mal varlığı, ne kadar emlak ve arazisi olduğu ve bu arazinin ekili veya nadas olan bölümleri ayrıntılı olarak kaydedilmiştir. Böylece, çiftçi ve esnafın bir senede tahmini olarak ne kadar ticaret geliri elde ettiği saptanarak bunların yıllık gelirleri ve bu gelir üzerinden tahsîli istenen verginin belirlenmesi amaçlanmıştır. Sicilde 2 adet vergi defteri vardır. Bunlar şunlardır; 221/1, 221/2, 221/4. Belgelerde geçen konular ise şunlardır; 6 adet köyün ödeyeceği vergi miktarını gösteren vergi defteri, Vali tarafından gönderilen askerî bölüğün masrafları gösteren vergi defteri.

1.4.8. Temessük

Arapça'da "tutunmak, sarılmak, yapışmak" manasına gelen temessük diplomatik dilinde borç verilmesi, borcun ödenmesi, bir şeyin teslim edilmesi veya teslim alınması gibi durumlarda karşı tarafa verilen belgeyi ifade eder. Temessükle eş anlamlı olarak tahvilve daha çok son devirlerde senet de kullanılmıştır. Temessük, kullanıldığı yere göre başına bir ek alır. Bir savaş sonrasında sulh şartlarını ihtiva eden ahidnamenin verilmesi için iki devletin temsilcilerince şartları belirlenip teati olunan senetler ahidnametemessükü diye anılır. Bu temessüklerde ne sebeple verildiği, ne zamana kadar geçerli olduğu, bazan müzakereyi yapanların isimleri gibi hususlar yer alır. Bazı durumlarda temessükün hükümdarlar tarafından tasdikinden sonra yakılacağını belirten ek bir temessük daha imzalanır. Çeşitli gelirler iltizama verildiğinde mültezime müdahale edilmemesini bildiren emr-î şerîfler yazılır; bunun için defterdar iltizama verilen şey, mültezimin adı, iltizamın geçerli olduğu süre gibi hususların yer aldığı bir temessük hazırlar ve buna emr-î şerîf temessükü denirdi.Bir yerden başka bir yere gönderilen nakit ve mal ile evrak teslim edildiğinde götürecek kişiden kendisine teslim edilen şeyin miktar ve cinsiyle toplamını gösteren bir

temessük alınır ve emanetlerin yerine ulaştığını bildiren tesellüm temessükünün gelmesinden sonra bu temessükün geri verileceğine işaret edilirdi. Borçlu tarafından borç temessükleri verilir, bunlarda borcun miktarı, ödeme şartları gibi hususlar yer alırdı.[36] Sicilde de 1 adet Temessük belgesi geçmektedir. O da şu belgededir 218, Konusu da Hacı Alioğlu tarafından Tersane- i Amireye teslim edilen kendirin belgesidir.

1.4.9 Muhasebe Defteri

Osmanlılarda her türlü ekonomik faaliyeti kontrol eden iyi bir maliye sistemi mevcuttu. Bu sistemin başında sadrazama karşı sorumlu bulunan defterdar vardı. Daha önceki Türk İslam devletlerinde bulunan bu kurum İlhanlılardan biraz değiştirilerek alındı. Aslında sadece bu kurum değil mali yapı ve bilhassa buradaki muhasebe kayıt usulü İlhanlılardan tevarüs edildi.[37] Osmanlılarda devlet bütçesi olarak tanınan yıllık muhasebe bilançolarına benzer kayıt sistemi vilayetlerde de tutulmakta ve bunlar da icmal-i muhasebe başlıklı defterler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu defterler devletin ekonomiden alıp kendi birimlerine, kurumlarına transfer ettiği değerlerin kimlere, hangi gruplara ve ne tür mal ve hizmetlere nasıl bölüştürüldüğünü ve bunun uzun vadede nasıl değiştiğini gösteren rakamları içermesiyle Osmanlı mali sistemini anlamaya yardımcı olacak önemli kayıtlardır. Sicilde de 3 adet Muhasebe Defteri vardır. Bunlar şunlardır; 219/1, 219/2, 220. Konuları ise; Vali tarafından bazı görevler için Kastamonu'ya gönderilen yetmiş nefer askerîn masrafları için kazalara taksim edilerek toplanan paranın muhasebe defteridir, şehir kethüdası tarafından devlet görevlilerine harcananların listesidir, eşkıyalık için teftişe gönderilen me'mûraödenmeyen paranın zenginlerden ödünç alınarak ödenmesinin muhasebe defteridir.

---

[36]Mübahat S. Kütükoğlu, **Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)**, İstanbul 1998, s. 281-290; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, "*Sultan III. Mustafa'nın Hüzün Verici Bir Borç Senedi*", **TTK Belleten**, XXII/88 (1958), s. 595-597; a.mlf., "*Üçüncü Mustafa'nın Kızı Şah Sultan'a Borç Senedi*", a.e., XXV/97 (1961), s. 79.)

[37]Sahillioğlu, Halil "*1683-1740 Yıllarında Osmanlı İmparatorluğunun Hazine Gelir ve Gideri: Ecnas-ı Nükûd ve Erkam Defterleri*". Haz. Mehmed Genç ve Erol Özvar. Osmanlı Maliyesi Kurumlar ve Bütçeler I. İstanbul: **Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi Yay**.,2006,s.149-167.

II. BÖLÜM

2.1. BELGE ÖZETLERİ

113-1

Gayrı Müslimlerden alınan bin yüz yirmidokuz senesi cizyelerinin tahsîline dair fermân olup bazı hatırlı kişilerin gayrı Müslimleri çiftliklerinde izinsiz çalıştırdıklarından cizye miktarında düşüş olduğu, bunların da tespit edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

113-2

Kastamonu'da Üyük i A la, Üyük i Esfel, Gömmece, Türkeli, Seremeddin ve Küplüözü köylülerine mahkeme binasının odun ihtiyacını karşi'lâmak üzere izin verildiğine dair mahkeme i'lâmıdır.

113-3

Donanmanın ihtiyaçları için elzem olan kendir telinin Ünye, Canik ve Fatsa sahillerinden İstanbul'a nakli alışılmış olduğu halde acilen kış aylarında İstanbul'a nakli gerekmekte olup kışın denizden nakli mahzurlu olduğundan karadan nakledilmesi gerekmektedir.

Kendirin karadan nakli için gerekli tedbirlerin alınması ve bir an önce tersaneye ulaştırılması emrini ihtiva eden fermân ordunun toplanma yeri olan Edirne Sahrasından gönderilmiştir.

114-1

Kendir nakli hususunda acele davranılmasına dair kaymakam buyrultusudur.

114-2

1129 senesinde karadan kendir naklinde istihdam edilecek katırların tedâriki, ücretleri, yol güvenliği gibi hususlarda alınması gereken tedbirler ile Kastamonu, Çorum, Sivas ve Tokat kazalarından toplam 5650 katır tedârik edilmesini emreden Dergâh ı Ali Sekbanbaşısı mektubudur.

115-1

1129 senesi ilkbaharında denizden ve karadan din düşmanı ve fesat ocağı olan melain (mel'unlar) üzerine yapılması kararlaştırılan sefer için lâzım gelen bakır madeninin Küre-i Nühas'taki ocaklardan temin edilerek karadan İstanbul'a naklinde istihdam edilecek katırların tedârik ve teslimi için sâdır olan fermândır.

116-1

Anadolu Valisinin teklifi üzerine Kastamonu Alaybeyi Yusuf'un azledilerek yerine Ayandon Nahiyesi Başakpınar Köyü'nde zeameti bulunan Müteferrika Hidayetullah Oğlu Halil'in atanmasına dair berâttır.

116-2

Kastamonu Miralayı Halil Bey'in Kastamonu Kadısına hitaben Mehmed Ağa'yı yerine vekil tâyin ettiğini bildiren mektubudur.

116-3

Kastamonu Alaybeyi Yusuf'un teklifi üzerine Balyabadra muhafazasına gitmediği için Araç Nahiyesi Belkavak Köyü'ndeki timarı elinden alınan Osman Oğlu Hasan'ın yerine adıgeçen timarın Mustafa Oğlu Mehmed'in Mülkiemîr Köyü'ndeki timarına ilave edildiğine dair berâttır.

116-4

Kastamonu Kadısı Ahmed'in arzı üzerine Tahir Halife Mescidi'nin iki imamlık görevinden birisinin Mehmed Halife'ye tevcih edilmesine dair berâttır.

116-5

Kastamonu Yeniçeri Serdarının görevden alınarak yerine 27 Bölük Serdengeçti Ağası Mustafa Ağa'nın tâyin edildiğini bildiren Dergâh ı Ali Ağası Halil Ağa'nın mektubudur.

118

Din ve devlete düşman olan Nemçe ve Venedik mel'unları "küfür tek millettir" hadis-i şerîfi gereğince birbirleriyle iştiraken ve diğer Hıristiyanlardan da destek alarak Osmanlı ülkesine saldırmaları üzerine küffar ile bütün gücünüzle savaşın mealindeki ayet-i kerime gereğince padişahın da bizzat katılacağı bir sefere karar verilmiş olup ilkbaharda sefere çıkılacağını bildiren fermândır. Fermânda bu seferin başka seferlerle kıyas edilemeyecek derecede hayati öneme sahip olduğu vurgulandıktan sonra bütün görevlilerin ilkbaharda Edirne Sahrası'nda hazır bulunmak üzere yola çıkarılmaları ve yol boyunca kesinlikle halka rahatsızlık verilmemesi tenbih edilmektedir.

119-1

1129 senesinde Sivas, Kastamonu ve Çorum vilayetlerinden tersaneye kendir nakli için katır ve deve tedârikinde görevli olan Ömer'in mal sevdasıyla yolsuzluk yaptığı için azledilerek yerine Tersane Emini Mehmed'in görevlendirildiğini bildiren fermândır.

120-1

Kastamonu Yeniçeri Serdarının görevden alınarak yerine 31 Bölük serdarlarından Hüseyin Ağa'nın tâyin edildiğini bildiren Dergâh ı Ali Ağası Halil Ağa'nın mektubudur.

120-2

Kastamonu ahalisinin Kütahya Valisi tarafından devir ve benzeri adlar altında vergi tahsîl edilerek rencide edildiği Vezir İbrahim Paşa tarafından bildirilmekle bunun men edilmesi emrine dair fermândır.

120-3

Kastamonu Sancağı arpalık olarak Vezir İbrahim Paşa'ya verilmiş olduğundan diğer vali ve yetkililer tarafından bundan böyle kaftan baha ve zahire baha ve devir namıyla vesair adlar altında vergi tahsîl edilemeyeceğini bildirir te'kid fermânıdır.

121-1

Eligüzelzade İbrahim Ağa'nın halka zulmederek haksız yere akçelerini aldığı, emlak ve arazilerini gasbettiği ve hatta başkasının nikâhı altındaki bir kadını kendi oğluna nikâhladığı yönündeki şikayetlerin araştırılarak mahkeme huzurunda gereğinin icrası ve bu mümkün olmaz ise divan-ı hümayûna gönderilmesi emrini havi fermândır.

121-2

Kastamonu Sancağı'nda vaki Daday, Azdavay, Devrekâni ve Ginolu kazaları ve nahiyeleri ahalileri dergâh-ı muallamaya adam ve arzuhâl gönderip üzerlerine şer'an cürüm sabit olmayub ve kaza ve nahiyelerinin cürüm ve cinayeti dahi defter-i hâkânîde Küre-i Nühas eminine hâsıl yazılmış değil iken hala Küre-i Nühas Kazası'nda sakin Küre emini olan İsmail nam kimesne bin yüz yirmi senesinden beri kazalarında cürm-i galiz namıyla ellişer altmışar kuruş aldığından gayrı hilaf-ı Şer'i şerîf ve bila emri münif kendisi için üzerlerine dörder beşer altışar yüzbin kuruş vergi

koyup ve mübâşir gönderip cebren tahsîl ve bunun emsali zulüm ve taaddisinin nihayeti olmadığını bildirmeleri üzerine konunun mahkeme vasıtasıyla halledilmesi emriyle sâdır olan fermândır.

122-1

Kastamonu, Çorum ve Sinop sancaklarından kendir teli naklinde kullanılmak üzere lâzım olan mekkâri katırları tedâriki için Mehmed Haseki'nin görevlendirildiğine dair fermândır.

122-2

1129 senesi ilkbaharında Allah'ın inayetiyle halis niyet ve sadık azimetle i'lahi din ve sünneti ihya ve düşmanları kahretmek üzere Nemçe üzerine yapılması kararlaştırılan sefer için gerekli hazırlıkların yapılması emrine dair fermândır.

123-1

Bir önceki sicilde bahsi geçen Nemçe Seferi için yeniçeri taifesinin görevli bulundukları sefer hususunda yapmaları gereken hazırlıkların son derece dikkat ve itina ile yerine getirilmesi, hiç kimsenin seferden geri kalmaması ve kusuru tespit edilenlerin ağır şekilde ceazalandırılacaklarına dair Edirne'den sâdır olan fermândır.

125-1

Gönüllü serdengeçti yazılıp etrafına adam toplayarak seferlere katılanlardan bazılarının bayrakları altındakileri rencide ettiklerinden bundan böyle gönüllü bayrağı açarak müstakilen asker toplayanlara müzade edilmeyeceği ve asker kesiminin tamamının serdarlarının bayrağı altında sefere iştirakının sağlanmasına dair Dergâh ı Ali Ağası Halil'in mektubudur.

125-2

Nemçe keferesi üzerine kararlaaştırılan sefer-i hümayûna me'mûr askerî taifesinden mukim ve misafir ve sahihü'l-esami ve esamisi çalık yeniçeri ve korucu ve oturak ve cebeci ve topçu ve kuloğullarından bir neferi gerü kalmamak ve korucu ve mütekaid olanlar Âsitâne-i Saâdet muhafazasında olmak üzere umumen evlerinden ve yerlerinden çıkarub ve serdarları bayrakların açub önlerine düşüp nevrûz-i firûzda Edirne Sahrası'nda orduyi hümayûna iştiraklerinin sağlanmasına dair fermândır.

125-3

Donanma-i hümâyunum ve sefaini saire ve Nehr-i Tuna Donanması ve bina olunacak köprüler ve sefer-i hümâyunum toplarına kendirin ziyâde lüzumu ve acilen Tersane-i Amireye eriştirilmesi mühim ve gerekli olmakla Kastamonu Sancağı ve ol havalide mevcut olan kendir her ne miktar bulunur ise miri (hazine) adına mubayaa ve her kantarı üçer yüz sağ akçeye olmak üzere lâzım gelen bahaları liva-i mezbûr mütesellimi yedinden ashabına tamamen verilmek suretiyle kendir satın alınması emrine dair fermândır.

127-1

Bir önceki fermâna konu kendir mubayaası hususunda Dergâh ı Ali Sekbanbaşısının mektubudur.

127-2

1129 senesi Nemçe ve Venedik Seferinde asker taifesinden bir ferd geride kalmamak üzere eğitimli ve uzman askerlerden müteşekkil birliklerin ilkbaharda Edirne Sahrası'nda orduya ilhakının sağlanmasında uyulacak esasların beyan edildiği hattı hümayûndur. Hattı hümayûnda kurallara uymayan veya acizlik gösterenler hakkında "Şöyle ki takdir olunan levendattan noksan olub ve kapun halkı tüvana ve güzîde âdemler olub silah ve besatlarında kusur olursa bir türlü özür ve cevaba kadir olamayub ateşpare-i hüsrevanem olacağını miktarı zerre iştibah eylemeyüb ona göre

basiret ve intibah ile hareket eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur" ifadeleriyle bitirilmiştir.

128-1

Bir önceki hattı hümayûnun içeriği hakkında Anadolu Valisi Hasan Ali Paşa'dan Kastamonu Alaybeyine gelen mektuptur.

129-1

Kastamonu'da Sahip ve diğer bazı köylerde zeamet sahibi olan Şaban Serdengeçti isimli yeniçerinin görevli bulunduğu Balyabadra Muhafazasına gitmediği için zeameti elinden alınarak İbrahim isimli serdengeçtinin zeametine ilave edildiğine dair berâttır.

130-1

Sultan Bayezid-i Veli evkafından Kuşkara ve çevresi arazisi öşrünün vakfa verildiğinden diğer vergilerden muaf olduğuna ve mültezim İdris Ağa'dan başka vergi istenmemesi emrine dair vakıf mütevellisi mektubudur. Mektupta, o dönemde arazi sahiplerinden alınan vergiler, "cürm ve cinayet ve bad-i heva ve yuva ve kaçkun ve beytü'l-amme ve hassa ve tapu-yi zemin ve mal-i gaib ve mal-i mefkût ve kul ve cariye ve müşerref-i katib ve adet-i ağnam ve dönüm-i bağan ve resm-i kovan ve arûsan ve deşt-i bani ve resm-i bostan" olarak zikredilmiştir.

130-2

Yirmiyedi bölük Serdengeçti Ağası Mustafa Ağa'nın Kastamonu'daki yeniçeriler üzerine serdar olarak atandığına dair Dergâh ı Ali Yeniçeri Ağası Hasan Ağa'nın mektubudur.

131-1

Kastamonu ahalisinin şikâyeti üzerine mükellef oldukları avarız ve nüzül vergilerinden başka emir ve defterlerde bulunmayan muhtelif vergiler ile rencide edilmemelerine dair fermândır.

131-2

1129 senesinde yapılması kararlaştırılan sefere çıkacak olan askerlerin yol güvenliği ve erzaklarının temini için tahsîl edilmesi gereken zahirenin menzillerde hazır bulundurulması, sürsât bedeli ve beldâr bedeli adıyla toplanacak olan vegilerin bir an önce toplanmasını emreden fermândır.

132-1

Bir önceki sicile konu olan sürsât ve beldâr vergilerinin acilen toplanarak hazineye ulaştırılması emrini havi tekit fermânı olup verginin kazalara taksim cetveli fermânın sonuna eklenmiştir.

133-1

1127 ve 28 senelerinde vaki olan seferde istihdam edilmek üzere tedâriki fermân olunan katır ve develerden özellikle develerin toplanması ve görev mahalline ulaştırılması aşamasında bir takım yolsuzlukların tespit edilmesi üzerine konunun araştırılması için mübâşir görevlendirildiğine dair fermândır.

134-1

Bir önceki sicile konu husus hakkında Hazine-i Hassa'dan gönderilen mektuptur.

134-2

1129 senesinde vaki olan sefer için Kastamonu Merkez Kazası ve köylerine taksim edilen bedel-i sürsât ve bedel-i beldâr miktarı defterinin Kastamonu Mütesellimi hacı Mustafa Ağa'ya teslim edildiğine dair mahkeme i'lâmıdır.

135-1

1129 senesinde yapılması kararlaştırılan seferde Anadolu'nun sol kolu askerî sürücülüğüne görevlendirilen Haseki Ali'nin görevine dair usul ve esasları bildiren fermândır.

136-1

1129 senesinde Nemçe üzerine yapılması kararlaştırılan seferde sürücü olarak görevlendirilen Ömer Çavuş ve Himmet Çavuş'a askerî sevk esnasında her türlü desteğin verilmesi, askerîn ilkbaharda Edirne Sahrası'nda orduya katılmasının sağlanması hususunda herkesin üzerine düşen görevi dikkatle yerine getirmesi için Anadolu'nun sol kolu nihayeti olan Erzurum'a kadar görevde bulunan kadı kadılar ve kethüdayerlerine hitaben sâdır olan fermândır.

137-1

Bir önceki sicilde mevzubahis olan seferde görev yapacak olan mehter takımı mensuplarının Edirne'ye gönderilmeleri hususunda fermândır.

137-2

Kastamonu'da yolsuzlukları ayyuka çıkan Destşirinzade İbrahim Ağa'nın Divan-ı Hümayûnda yargılanmak üzere görevli gönderilen Ömer Çavuş'a teslim edilerek Edirne'ye gönderilmesi hakkında fermândır.

137-3

Kastamonu'da sakin Samsun Yeniçerilerinden Küçüksarı Mustafa Ağa'nın Divan-ı Hümayûnda yargılanmak üzere görevli gönderilen Ivaz Çavuş'a teslim edilerek Edirne'ye gönderilmesi hakkında fermândır.

137-4

Kastamonu'da Tahir Fakih Mescidi imametinin Mustafa Halife kasrıyedinden (elçekmesinden) Hacı Mehmed'e tevcihine dair berâttır.

139-1

1129 senesi ilkbaharında yapılacak olan seferde yeniçeriler, cebeciler, topçular, donanma-i hümayûn levendleri ulufeleri vesair sefer mühimmatı ve gazilerin techizatı için ziyâde hazine tedâriki gerekli olduğundan sürsât ve beldâr vergilerinin bir an önce toplanıp hazineye gönderilmesi, vermek istemeyenlerin sürgün edilmesi emrine dair te'kit fermânıdır.

139-2

Bir önceki sicile konu vergiler hakkında bir başka fermândır.

140-1

1129 senesi ilkbaharında yapılacak olan sefere katılması zorunlu olan timar ve zeamet sahiplerinin önceden hazırlıklarını tamamlayıp ilkbaharda Edirne'de orduya katılmak üzere hazırlıklarını tamamlamaları ve bu konuda kusur gösteren, dikkatli davranmayanların şiddetle cezaya uğrayacaklarını bildirir fermândır.

140-2

1129 senesi ilkbaharında yapılacak olan sefer hakkında Kastamonu alaybeyine hitaben gönderilen buyrultudur.

141-1

Anadolu Valisi Vezir Ali Paşa'nın imdâd-ı seferiye vergisinin tahsîl edilmesini emreden fermândır.

141-2

Anadolu Valisi Vezir Ali Paşa'nın imdâd-ı seferiye vergisinin tahsîli için tahsîldar gönderdiğine dair buyrultudur.

142-1

Çankırı'ya gelmiş olan Anadolu Valisi Vezir Ali Paşa'nın imdâd-ı seferiye vergisinin henüz kendisine ulaşmadığından bahisle aveleten gönderilmesi hususunda Kastamonu kadısına ve mütesellimine gönderdiği mektuptur.

142-2

Kastamonu'da bulunan Kütahya Valisi Vekilharcı Mehmed Ağa'ya görevli bulunduğu imdâd-seferiyeyi ve sarayın ihtiyacı olan bakırı bir an önce tedârik ederek saraya dönmesini emreden Divan kâtibi Mehmed Efendi'nin mektubudur.

142-3

Hotin Kalesi muhasarasında görevli olan Bolu, Çankırı ve Ankara sancakları askerînin orduya katılmaları geciktiği ve kendilerinden bir haber alınamadığından bir önce sür'atle orduya katılmaları konusunda te'kit fermânıdır.

143-1

Sefer için Gelibolu'dan hareket ettiğini belirterek askerî birlikleriyle orduya katılmasını, katılmayanların zeametlerinin ellerinden alınacağı gibi kendisinin de

cezaya müstahak olacağını bildiren Kastamonu Alaybeyine gönderilmiş olan buyrultudur.

143-2

Bazı timar ve zeamet sahiplerinin emekliye ayrılmış olduklarından yerlerine yenilerinin seçilmesi amacıyla imtihan yapılacağından müstehak olanların imtihab için saraya gönderilmesini bildiren Kütahya ve Aydın ve Saruhan ve Menteşe ve Hamid ve Ankara ve Karesi ve Sultanönü ve Bolu ve Karahisar-ı Sahib ve Hüdavendigar ve Kastamonu ve Biga sancakları kadılarına hitaben sâdır olan fermândır.

143-3

üBir önceki fermânla bildirilen hususta humbaracı ve lağımcı olacakların sanatlarını icra etmek üzere ordu-yi hümayûna getirilmelerine dair Anadolu valisinin buyrultusudur.

144-1

Gerede ve Bolu taraflarında bulunan Kütahya Valisi Ali Paşa'nın İmdad-ı seferiyeye vergisinin geciktirildiği gerekçesiyle Kastamonu kadısı ve diğer yetkililere gönderdiği mektuptur. Mektupta Bolu'dan ayrılmadan verginin kendisine ulaşmadığı takdirde Kastamonu'ya gelip hadlerinin bildirileceği yönünde tehdit ifadeleri yeralmaktadır.

144-2

Kastamonu Kadısı Mevlana Hasan'ın arzı üzerine kale dizdarı Seyyid Mustafa'dan halkın memnun olduğu belirtilerek vazifesinin ibkasına dair berâttır. Seyyid Mustafa'nın ücreti olarak Göl Nahiyesi'nde Gölboğazı adlı çiftlik ve diğer bazı köylerde arazi tahsisi de berâtta beyan edilmiştir.

145-1

Kastamonu'dan temin edilen kendir teli nakil ücretinin Çetinzade Ahmed Efendi ile gönderileceğine dair Rikab-ı Hümayûn kaymakamlığından gönderilen mektuptur.

145-2

Kastamonu'dan satınalınan tel kendir ücretinin bazı şahıslardan ödünç para alınarak ödendiğini gösterir mektuptur.

145-3

Kastamonu'da yevmiye otuz akçe ücretli İsmail Bey Vakfının tevliyet (yöneticilik) berâtıdır. Berâtta, tevliyetin Hacı Mehmed üzerinde iken sadrazam Kethüdalığından emekli İbrahim Kethüda tarafından usulsüz olarak alınarak İbrahim Yazıcı adında birisini kendisine vekil ettiği; İbrahim Yazıcı'nın Devrekâni Çırdak Köyü'nde ikamet etmekten başka kendisini asarak canına kıymaya teşebbüs edecek derecede akıl hastası olduğu ve vakfı idareden aciz bulunduğu anlaşıldığından tekrar Hacı Mehmed üzerine tevcih edildiği anlatılmaktadır.

146-1

Kastamonu ve civarında ikamet eden altı bölük yeniçerileri üzerine yeniçeri ocağı emeklilerinden Mehmed Veli'nin kethüdayeri tâyin edildiğini bildiren Dergâh ı ali mektubudur.

146-2

Sivas Beylerbeyi İbrahim Paşa'ya sefer için daha önce verilmiş olan Sivas yöresi asker sürücülüğü ve eşkıya takip ve tenkil görevine ilaveten Anadolu'nun sol ve orta kolları için de aynı görevin verildiğini bildiren fermândır.

147-1

Bir önceki fermânda emredilen asker sevkiyatının geciktiği için sâdır olan tekit ve istical (acele edilmesi) fermânıdır.

148-1

Bir ve iki önceki fermânla bildirilen görev hakkında görevli bulunan Sivas Valisi İbrahim Paşa'nın Kastamonu ve Bolu sancaklarında vaki Viranşehir ve Gerede ve Dörtdivan ve Çağa ve zikr olunan sancaklarda Sapanca'ya kadar olan yerlerin kadıları ve diğer yetkililere hitaben göndermiş olduğu mektuptur.

148-2

Kastamonu'da Sarukavak ve diğer bazı köylerde timar sahibi olan Şaban'ın Tımaşvar Seferine katılmadığı için elinden alınan timarın Osman Oğlu Hasan isimli şahsa verildiğine dair berâttır.

149-1

Kastamonu Sorgun Kazası'nda zeamet sahibi olan Halil Mora Yarımadası'ndaki Balyabadra muhafazasında görevli iken Hasanefendioğlu Osman Efendi demekle ma'ruf şahıs bunun iki çift camus öküzünü gasb ve hizmetkâr ve çocuklarını da bigayrı hakkın haps ettirip yüzeli adet koyunları ağılda ve öküzleri dahi soğuktan helak olmuştur. Bunun üzerine açılan davada davalı Osman "sen benim arımı çaldın" diye isnadda bulunmuş olduğundan davanın görülerek hüküm verilmesi emrini havi fermândır.

149-2

Edirne'den Trabzon'a kadar gidip gelmek üzere gizli bir emir taşıyan ulaklara her vardıkları yerde ücretleri kendileri tarafından ödenmek üzere beygir tahsis edilmesi emridir.

150-1

Sürsât ve beldâr vergilerinin bir an önce tahsîl edilip hazineye teslimine dair isti'cal fermânınıdır. Fermânda, beldâr vergisinin önemine vurgu yapılarak bu verginin sefere katılan gazilerin teçhizat, zahire, mühimmat-ı seferiyeleri ve donanma-i hümayûn kalyonları levendatının ve yeniçeri ulufe ve salyaneleri içün hayati önemi haiz olduğundan diğer vergilere kıyas edilmemesi ve cümleden evvel tahsîl ve vakit ve zamanıyla eriştirilmesi ehem umûr-i muazzamadan olup bütün görevlilerin son derece ehemmiyet göstermesi, aksi takdirde ceza görmeleri hususunda hiçbir özürlerinin kabul edilmeyeceği ikaz edilmektedir.

150-2

Sürsât ve beldâr vergilerinin toplanmasında acele edilmesi ve dikkatli davranılması hususunda Kethüdayeri Osman tarafından tahsîldara gönderilen mektuptur.

151-1

Kastamonu'da mevcut şem'hanenin (mum üretim tesisi) fetihten beri mirliva hassı olduğu belirtilerek kadimden olduğu gibi yine mirlivanın hassı olmak üzere tesciline dair fermândır.

151-2

Anadolu Yakası'nda bazı kıta-i tarik (yol kesen) eşkıyası zuhur edüb kat'ı tarik (yol kesmek) ve katl-i nüfus ve nehb ü garat-i emval (mal yağmalamak) ile sükkan-ı vilayet ve ebna-i sebile (yolculara) ikadı mazarrat ve fesat ve şekavet üzere oldukları haber alındığından bunlarla mücadele edilerek halkın güvenlik ve huzurunun temin edilmesine dair fermândır.

152-1

1129 senesinde yapılması kararlaştırılan sefer için eli silah tutan herkesin sevk edilmesi ve eşkıyanın halkı rencide etmesinin önlenmesi hususunda Bolu Voyvodası ve Anadolu Müfettişi Ahmed Bey'in yetkililere hitaben mektubudur.

152-2

Anadolu'nun sağ ve orta kolunda eşkıyalık eden Karslı Abdullah ve Kayserili Kara Ali isimli şakilerin yakalanması için Bolu Voyvodası ve Anadolu Müfettişi Ahmed Bey'in yetkililere hitaben mektubudur.

153-1

Kastamonu'da vaki Ferhat Paşa Evkafı gelirlerinin tahsîli için Osman Ağa'nın görevlendirildiğine dair vakıf mütevellisi mektubudur.

153-2

Kastamonu'da vaki Ferhat Paşa Evkafı gelirlerinin tahsîli için Osman Ağa'nın görevlendirildiği daha önce bildirildiği halde vakıf mütevellisi Abdürrahim'in bir başkasına daha görev verdiği anlaşıldığından ikinci görevlendirmenin usulsüz olduğunu bildiren emirnamedir.

153-3

Boyabat Kazası'nda Kıraç Mukataasının reayalarından bazılarının vergilerini vermekten imtina etmeleri üzerine konunun teftiş edilerek zorbalıkla zeamet sahibine şiddet uygulayan asilerin Kastamonu Kalesi'nde kalebend edilmeleri hususunda fermândır.

154-1

Kastamonu Sancağı ve kazalarından kendir nakletmek üzere görevlendirilen Mehmed Haseki'nin yolsuzluk yaptığı anlaşıldığından teftiş için mübâşir gönderildiğine dair fermândır.

155-1

Tersane-i amire mühimmatından olan kendir teli tersane ocaklığı olan Canik Sancağı'nda vaki Ünye ve Fatsa iskelelerinden faslı baharda sefayin ile naklolunmak mu'tad-ı kadim olub lâkin bin yüz yirmisekiz senesinde nakli lâzım gelen tel ve kendir kış mevsimine rastladığından derya yüzünden nakli mümkün olmayıp karadan nakl olunmak iktiza etmekle Tersane-i Amire Emini Mehmed'in arzı üzerine Kastamonu, Çorum ve Sivas sancakları ahalisi zikrolunan iskelelerden mevcut altıbin kantar kendir ve teli karadan nakletmek içün kifayet miktarı mekkâri davarları (katırlar) verip soğuk ve yağmurdan hıfz için de birer adet sargı kilimi vereler ve teslim ettiklerinde ücretleri hazineden verilir diye daha önce emr-î şerîf ısdâr ve bostani hasekilerinden Mehmed nam haseki mübâşir tâyin olunup lâkin Canik Sancağı'na kadimden iki üç yerde yeniçeri serdarı olmak mu'tad değil iken her bir kazada birer ikişer serdar nasb olunmakla mal sevdasında olduklarından bu önemli işin aksamasına sebep olduğundan araştırma için Bostani Mehmed'in Kastamonu Sancağı'na görevli gönderildiğine dair fermândır.

155-2

Bir önceki sicilde yeralan fermândaki hususlar için gönderilmiş olan sadrazam mektubudur.

156-1

Kale dizdarlarının yeniçeri ocağı emeklilerine verilmesi mutad-ı kadim iken Kastamonu kalesi dizdarı olan Mehmed Mustafa azl edilerek yerine yeniçeri ocağı ile alakası bulunmayan Seyyid Mustafa'nın atandığı tespit edilmiş olduğundan dizdarlığın yeniden Mehmed Mustafa üzerinde ibka edildiğine dair berâttır.

156-2

Kastamonu Valisi Vezir İbrahim Paşa'nın ücreti olarak 1129 senesi avarız ve nüzül vergilerinin hazineye teslim edildiğine dair fermândır.

156-3

1129 senesi Edirne Kışlağı'nda bulunan ordu mensuplarının tâyinları, yeniçeri, cebeci, arabacı, top arabacıları ve et ihtiyaçlarına sarf olunmak üzere Kastamonu'dan tahsîl edilen sürsât ve beldâr vergilerinin hazineye teslim alındığını bildiren emr-î şerîftir.

156-4

Kastamonu Kırkçeşme Mahallesi Camiinde salahan olarak görev yapan Abdurrahman Halife'nin vefatı üzerine bu göreve Ahmed Halife'nin tâyin edildiğini bildiren berâttır.

156-5

Kastamonu kuzyaka Nahiyesine bağlı Baylar Köyü Camiinde imam olarak görev yapan Mehmed Halife'nin bir başka camide de görevli olduğu anlaşıldığından adı geçen cami imametine Hafız Şaban Halife'nin tâyin edildiğini bildiren berâttır.

158-1

1129 senesi şaban ayının onikinci gününe kadar Kastamonu'ya gelip giden devlet görevlileri, Kütahya valisi için tahsîl edilen vergiler ve mutfağı için gönderilen bakır eşya vesair vilayet masrafları için bir kısmı ödünç alınan paraların tahsîl edildiği ve her kazaya isabet eden miktarın liste halinde gösterildiği mahkeme i'lâmıdır.

158-2

Kastamonu'dan tedârik edilen kendirin Vezir İbrahim Paşa ağalarından hacı Ahmed Ağa tarafından Edirne'de hazine-i amireye teslim edildiğini bildiren fermândır.

159-1

Ordunun ihtiyaçları için son derece mühim olan kendirin karaborsacılar ve uyanık tüccarlar tarafından satın alındığı için tersane ihtiyaçları karşılanamadığından ekilen kendirin tamamının hazine tarafından satın alınması hususunda gerekli titizliğin gösterilmesi emrini havi fermândır.

159-2

Musa bin Mirza isimli zeamet sahibinin köylerine bazı köyler ilave edilmesine dair berâttır.

160-1

Ortaya çıkan bazı eşkıyanın yol kesmek ve eşya yağmalamak gibi suçlar işlediğinden bunların önlenmesi için görevlendirilen Rakka Valisi Vezir Osman Paşa'nın görevlendirildiği ve paşaya itaat ve destek verilmesi hususunda Anadolu Yakası'nda bulunan liva mütesellimleri, evkaf zabitleri, aşiret ve kabile beyleri ve diğer nüfuzlu şahsiyetlere hitaben sâdır olan fermândır.

160-2

Bir önceki fermâna konu eşkıyaya yardım ve yataklık eden veya durumdan istifade ile devlet tarafından görevli imiş gibi görünerek halkı istismar edenlerin kendisine bildirilmeleri ve ellerinde yetki belgeleri bulunmayanlara itibar edilmemesi konusunda Osman Paşa'nın mektubudur.

161-1

Kastamonu Valisi İbrahim Paşa adına bacgah-ı ihtisab ve kıst-ı kahve ve kıst-ı duhan vesair adlar altında vergi toplama yetkisinin Seyyid Abdülbaki Çelebi tarafından iltizam edildiğini ve bu vergilerin toplanması yetkisinin adıgeçen Seyyid Abdülbaki Çelebi'ye ait olduğunu bildiren buyrultudur.

213-1

1129 senesi vergilerinin tahsîl defterinin Mütesellim Hacı Mustafa Ağa'ya teslim edildiğine dair mahkeme i'lâmıdır.

214-1

Ünye ve Fatsa iskelelerinden tersaneye kendir naklinde istihdam edilecek katır sayısının binyüz baş olarak emredildiği ancak bu sayının fazla olduğu gerekçesiyle dörtyüz otuzbir baş katırın tenzil edildiğini, katırlar ve görevlilerin ücretlerinin kazalara dağıtımını gösterir defterin mütesellim Ağa'ya teslim edildiğine dair mahkeme kararıdır.

215-1

Kastamonu Mütesellimi Mustafa Ağa ve Kütahya Valisi İbrahim Paşa adına Kastamonu'dan tahsîl edilen vergi ve diğer harcamaların kazalara taksimini gösterir mahkeme kararıdır.

215-2

Kastamonu halkının vergilerin ağırlığından şikâyet etmesi üzerine Kütahya Valisi Ali paşa tarafından verginin üçbin kuruş tenzil edildiği ancak mutfak ve diğer bazı masraflar ilavesiyle toplam 14450 kuruş verginin kazalara taksimini gösterir mahkeme kararıdır.

216-1

1129 senesi bedel-i nüzül vergileri defterinin vergiyi toplamakla görevli Taşkapulu Mehmed Ağa'ya teslim edildiğine dair mahkeme i'lâmıdır.

216-2

Kastamonu'da Nasrullahkadı Camii önündeki şadırvana akan suyolunun nakit para vakfına mütevelli olan Dellal Mehmed'in vefatı üzerine bu görevin Hacıseferzade Mehmed Çelebi'ye verildiği ve hesap defterinin kendisine tevdi edildiğini mübeyyin mahkeme i'lâmıdır.

216-3

Eşkıyadan Abdülgaffaroğlu Mehmed Beşe'nin Atabeygazi Mahallesi'nden Malazdedeoğlu Abdullah isimli genç ile mahkemeye çıkarıldığı ve pişman olduğunu ifade etmesi üzerine Kastamonu Kalesinde kalebend olunduğu (habsedildiği) bu mahalle kayıt şüd (buraya kaydedildi. Şevval 1129

217

9 Cemaziyelevvel 1129 tarihi itibarıyla çarşı ve pazarda satılan şeylerin (es'ar-ı vakıa) fiyatlarını gösterir narh defteridir.

Defterde gıda maddeleri ekmek (nan), koyun eti (lahm-i ğanem), sığır eti (lahm-i bakar), bakkalan (bakkallar), helvacıyan (tatlıcılar) ve had dadan (demirciler) olarak tasnif ve sığır eti temin eden celeplerin isimleri de beyan edilmiştir.

Sayfanın ortasında ve sonunda enlemesine yazılmış olan kısımlarda vilayetin resmi masrafları liste halinde gösterilmiştir.

218

Hacı Alioğlu tarafından tersane-i amireye telim edilen kendirin tesellüm belgesi suretidir.

218-2

Kastamonu Çarşısında tellal olan iki şahsın kefillerinin mahkemeye bildirilerek tescil edildiğine dair kayıttır.

218-3

Kütahya Valisi Maktülzade Ali Paşa tarafından imdâd-ı seferiye vergisi tahsîli ve bakır mutfak eşyası temin etmek üzere gönderilen Vekilharç Mehmed Ağa'nın masraflarına harcanan paranın Mütesellim Hacı Mustafa Ağa'nın damadı diğer Hacı Mustafa Ağa ve bazı varlıklı şahıslardan faiz karşılığı alınarak ödendiğine dair mahkeme i'lâmıdır.

218-4

Bir önceki sicile konu ödünç alınan paraların halktan tahsîl edilerek alacaklılara ödendiğine dair i'lâmdır.

219-1

Bin yüz yirmisekiz Şevvalinde Anadolu'da zuhur eden eşkıya teftişine me'mûr Maktulzade Ali Paşa hazretleri tarafından Kastamonu'ya gönderilen bölük kendilerine para ödenmediği için müdahale etmemeleri üzerine zenginlerden ödünç alınarak bölüğe ödenen paraların muhasebe defteridir. Paranın bir kısmı da bazı görevliler eliyle kazalardan tahsîl edilmiştir.

219-2

Kütahya valisi Hüseyin Paşa tarafından bazı görevler için Kastamonu'ya gönderilen yetmiş nefer askerîn masrafları için kazalara taksim edilerek toplanan paranın muhasebe defteridir.

219-3

Kastamonu Çay Mahallesi'nde ikamet etmekte iken vefat eden Kadı Hüseyin Dede Oğlu Mustafa Efendi'nin 400 kuruş borcuna karşılık evinin bahçesinde daha önceden rehin verdiği meyve ağaçlarının dökümüdür.

220

Bin yüz yirmisekiz senesi Rebiülahirinin onikinci gününe kadar Şehirkethüdası tarafından devlet görevlilerine ödenen harcırahların listesidir.

221-1

Vergileri Kadı Efendi'ye tahsis olunan altı adet köyün ödeyecekleri vergi miktarını gösterir listedir.

221-2

Kütahya valisi tarafından gönderilen askerî bölüğün masrafları için Mergüze, Boyalı, Araç, Yörük, Sırt ve Küre-i Hadid kazalarının ödeyecekleri 250 kuruş verginin defteri suretidir.

221-3

Bin yüz yirmidokuz senesinde Canik ve Fatsa ve Ünye iskelelerinden tel kendir nakli için gelen Haseki Mehmed Ağa'ya şehirkethüdasının harç ve sarf eylediği akçeden ve menzil ücretinden kethüdanın zimmetinde 70 kuruş kaldığını bildiren şerhtir.

221-4

17 Rebiülevvel 1129 tarihinden itibaren şehirkethüdası olan Ali Çelebi zamanında devlet görevlileri için ödenen harcırah ve diğer masrafların listesidir.

222-1

Sürgün edilen Kastamonu Kadısı Ahmed Efendi'yi götürmek üzere görevlendirilen çavuşun 1128 senesi Rebiülahirinin 27. isneyn (pazartesi) günü Kastamonu'ya dâhil olduğu mahkeme zabıt defterine kaydolunmuştur.

222-2

Zımmiyan Balatlar ve Elyakut köylerinden paşa salyanesi (vergisi) toplanamadığı için bu meblağın şimdilik Şehirkethüdası Hasan Çelebi'den borç alındığı zabta kaydedilmiştir.

222-3

Kastamonu'ya mutasarrıfı Seyyid Osman Paşa'nın esnaftan ödünç aldığı 3990 kuruşun alacaklılara ödenmek üzere kasapbaşı Ahmed Ağa'ya teslim edildiği zabta kaydedilmiştir.

222-4

Küpciğez Mahallesi'nden Gubarizade Ahmed Çelebi'nin üç aydan beri akıl hastası olduğundan suç işlediği takdirde kimsenin mes'uliyetinin bulunmayacağı mahkeme tarafından kayıt altına alınmıştır.

222-5

Halife Mahallesi'nden ayrılma Mahalle-i Cedit sakinlerinden iken vefat eden Muytab Cebecioğlu Mehmed'in kızkardeşi ve varisesi Aişe'nin Eflanibolu Kazası'na tabi Celebler Köyü'nden Veli Mehmed aleyhine açtığı alacak davasında şahit

göstermesine rağmen iddiasını ispat edememesi üzerine davanın reddedildiğine dair mahkeme i'lâmıdır.

222-6

Yirmi kuruş borcu yüzünden hapsolunan İsmailbey Mahallesinden debbağ osman'ın cezasının tecil edildiğine dair mahkeme i'lâmıdır.

222-7

Karaçomak Karyesi İmamı Mehmed Halife'nin ihtiyarlığına binaen görevinden çekildiğine dair mahkeme i'lâmıdır.

222-8

Hacıdursun Mahallesi Mescidinde iştiraken imam olan Abdürrahim ve Mehmed isimli şahısların birer ay sırayla görevlerini yerine getirmeyi taahhüt ettiklerine dair mahkeme kararıdır.

222-9

Bin yüz yirmidokuz senesi Şa'banının üçüncü ve temmuzun ikinci günü Kastamonu Mahkemesine taze üzüm gelmiştir.

222-10

Dellalbaşı marifetiyle Dellal Mustafa nam kimesneye şehirkethüdası kefaletiyle dellallığa izin verilmiştir.

2.2. TRANSKRİPSİYON

113

Bin yüz yirmidokuz senesi cizyesinin teftiş fermânıdır

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm Ankara ve Kengırı ve Kastamonu ve Sinop ve Bolu sancaklarında vâki olan kadılar zîde fazlühüm tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki zikr olunan sancakların cizyesi cibâyetine me'mûr olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (isim yeri boş) zîde kadrehü Edirne'de rikâb-ı hümâyûnuma arzuhâl edüb merkûm bin yüz yirmidokuz senesine mahsûb olmak üzere zikr olunan sancakların cizyeleri cibâyetine me'mûr olmağla yedine verilen berât-ı âlişânımda tasrîh olunduğu üzere mukayeseye zarar gelmemek üzere cizyelerin cem ve tahsîline mübaşeret eylediğinde bazı zi- kudret kimesneler ehli zimmete sahip çıkub kimisini çiftliklerinde ve bazılarını değirmenlerinde ve hanelerinde ihtifâ ettirmekle ol vecihle nicesi evraksız kalub mal-i miriye ve cizye-i mezbûr mukayesesine külli gadr ve zarar eylediklerin bildirüb zikr olunan sancaklarda her kimin hane ve çiftlik ve değirmen ve sair mahallerde kâğıtsız kefere bulunur ise bir neferi hariç ve kâğıtsız kalmamak üzere istihkaklarına göre kâğıtların tevzi ve cizyeleri tahsîl ettirilüb bir ferde taallül ve niza' ve inat ve muhalefet ettirilmemek bâbında emr-î şerîfim rica eylediği ecilden imdi yedinde olan berât-ı âlişân şurûtu üzere mal-i cizye tahsîl olunub bir ferde taallül ettirilmeye deyü fermânım olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkta bu bâbta sâdır olan emrim üzere amel edüb dahi cizyedar merkûmun yedine verilen berât-ı âlişânım mucibince gerek hane ve gerek çiftlik ve değirmen ve sair mahallerde bulunan kefere taifesinin bir neferi kâğıtsız ve hariç kalmamak üzere istihkaklarına göre evrakların tevzi ve mal-i cizyelerin tahsîl ettirüb hilaf-ı şurût-i berât-ı âlişân bir ferde taallül ve niza' ettirmeyüb mal-i miriye gadr ve zarar olmaktan bigayet ihtiraz eyleyesiz, şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi'l-yevmis-sadis min şehri Zilkade sene semane ve ışrin ve miete ve elf.

Mahruse-i Edirne

113/1

Bais-i tastir-i imla oldur ki

Medine i Kastamonu muzâfatından Uyük-i Ala ve Üyük i Esfel ve Gömmece ve Türkeli ve Seremeddin ve Küplüözü nam kura altı adet karyelerden Medine i mezbûrede hakîmu'ş-şer'i'ş-şerîf olan fazîletlü efendi hazretlerinin mahfel-i müniflerine kadimden hatab veregeldiklerine sikat-i müslimin ihbarlarıyla haliya fazîletlü hakîmu'ş-şer'i'ş-şerîf efendi hazretlerinin işareti şerîfleriyle zikr olunan altı adet kuralar kendülere ihda bâbında buyruldu terkim ve ısdâr kılındı. Ba'de'l-yevm kura-i mezkûrlardan hatab talebiyle tarafımızdan ve taraf-ı aherden kimesne taarruz ve müdahale olunmayub ber mucebi buyuruldu amel oluna. Fi 13 Muharrem 1129

El-Fakir el-Hâcc Mustafa

Bemakam Liva-i Kastamonu

113/2

Tel kendir tahmili içün mekkâri davarları tedâriki fermânıdır.

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm Ünye ve Fatsa caniblerinden Üsküdar'a gelince yol üzerinde vaki olan kadılar zîde fazlehüm ve kıdvetü'l-emacid ve'l-a'yan Canik muhassılı zîde mecdehü ve Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdayeri ve yeniçeri serdarları ve a'yan-ı vilayet ve işerileri zîde kadrühûm tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki inşaallahi Tealâ evvel baharda derya yüzüne ihraç olunacak donanma-i hümâyunum kalyonları ve sefain içün tel kendir tedâriki cümleden elzem ve ehem ve muktezi olub lâkin derya tarafından sefine ile gelmek vakti şita olmağla nice mahzur fikri olub tersaneye nakil olunmak melhuzuyla sene-i sabıkta nakl olunduğu vecih üzere hala zikr olunan mahallerden her ne miktar mevcut tel var ise karadan mekkâri davarlarıyla naklettirilmesi lâzım gelmeğin imdi zikrolunan tel kendirden mevcut bulunanın bir an evvel nakil ve tahmili içün lâzım gelen mekkâri davarlarının ol havaliden tedârik ve ücret-i mekkârilerine mahsûb olmak üzere ve geçen sene verildiği vecih üzere fermânım olan tel kendir bulunub menzil be menzil gelecek mekkâri davarları eyyamı şitada yemini ve samanını buldurup lâzım gelen şair ve samanın narh-ı cari üzere her bir yemi ikişer paraya ve samanın on vukıyyesi bir paraya olmak üzere siz ki kadılar ve işerilersiz zikr olunan mekkâri davarları her hanginizin taht-ı kazasına dâhil olursa hesab-ı merkûm üzere bahaları ücretlerine takas üzere lâzım gelen şair ve samanları tedârik

114

ettirüb bir türlü zaruret çektirmeyüb inşaallahü TeâlaÂsitâne-i Saâdetime gelince gerek iktiza eden ve gerekse tedârikinde ve gerek emin ve salim birbirinize ulaştırmakta ziyâde takyid ve ihtimam eyleyesiz velhasıl zikr olunan kendir telinin karadan nakli bihasbi'l-iktiza olub bir an evvel eriştirilmesi hususu donanma-i hümâyunumun ehem mühimmatından olmağla ıyazen billah–i Teâla şöyle ki bu bâbta bir türlü müsamaha ve tekâsül ve mekkârileri tedârikte avk ve tehir ihtimali olursa sonra bir türlü özür ve cevaba kadir olmayub her biriniz ziyâde mes'ul ve muateb olmanızı mukadder ve muhakkak bilesiz ona göre bu bâbta ziyâde dikkat ve gereği gibi eda-i hizmet edüb avk ve müsamahadan ve bu bahane ile reaya fukarasına akçeleri verilmemekle zulüm ve taaddiden bigayet ihtiraz eyleyesiz deyü fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Haseki Mehmed zîde kadrehü ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ömer zîde kadrehü mübâşirler tâyinen vardıkta bu bâbta vechi meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbu

emr-î celili'l-kadri'ş-şan-i vacibi'l- imtisalimin mazmûn-i münifi ile amil olub hilafıyla vaz' ve hareketten bigayet ihtiraz eyleyesiz. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi'l-yevmit-tasii min şehri Zilhicceti'ş-şerîf lisene semane ve ışrin ve miete ve elf.

Beyurd Sahra-i

Menzil-i Uludere

114/1

Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Sivas ve Kastamonu mütesellimleri ve Tokat voyvodası olan ağalar zîde kadrühûm inha olunan budur ki inşaallahi Tealâ işbu sene-i mübâreke evvel bahar huceste-asarında rûy-i deryaya ihraç olunacak donanma-i hümayûn kalyon ve sefayinler içün Canik muhassılı marifetiyle cem olunan tel kendir eyyam-ı şitada derya tarafından gelmekte nice mahzur olmağla mekkâri davarları tedârik ve tel kendir tahmil ve mekkâri davarlarının yem ve samanları verilmesi bâbında mufassal ve meşruh emr-î şerîf-i âlişân sâdır olmağla tarafımızdan mucibince mektup tahrir ve irsâl olunmuştur. İmdi vusûlünde gerektir ki şerefyafte-i sudûr eden fermân-ı âlişân mazmûn-i münifi üzere mevcut bulunan tel kendir yüklenüb acaleten götürülmek üzere mekkâri davarları tedârikinde ve fermân buyurulduğu üzere mekkâri davarlarının yem ve samanları verilmesi emrinde her biriniz ihtimam edüb umûr-i muazzama-i tersâne-i âmiremden tel kendir hususunda bir türlü tekasül ve müsamahadan bigayet ihtiraz eyleyesiz. Baki izzet bad.

El-Hâcc Mehmed Paşa

Kaimmakam hala

114/2

şerayi şiar fazl ve şar Kastamonu ve Çorum ve Sivas kadıları ve Tokat naibi efendiler zîde fazlehüm ve Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Kastamonu ve Çorum ve Sivas ve Tokat kazalarında vaki yeniçeri serdarları zîde kadrühûm inha olunur ki umdetü'l-emacid ve'l a'yan bilfiil asitane-i amire emini el-Hâcc mustafa efendi zîde mecdehü divan-ı hümâyunuma arzuhâl edüb donanma-i hümâyunum sefineleri ve miri kalyonları mühimmatiyçün Canik ve Ünye ve Fatsa caniblerinden asitane-i amire'ye karadan gelecek tel kendir içün sene-i sabıka üzere zikr olunan kadılıklardan ordu-yi hümayûn tarafından sâdır olan fermân-ı âlişânım mucibince ihraç olunduğu üzere mekkâri davarlarının bir gün mukaddem ve bir saat evvel tedârik ve ihraç ve mukaddema ücretleri ne minval üzere verilegelmiş ise o minval üzere verilmek şartıyla zikr olunan tel kendiri tahmil ve ala eyyi hal acaleten Tersane-i Amire'ye irsa

ve teslim ettirilmekte her birerleriniz gereği gibi takyid ve ihtimam edüb kat'a bir vecihle avk ve tehir ve husus-i mezbûr umûr-i mühimmeden olmağla bir türlü taallül

ve muhalefet ettirilmeyüb muhalefet edenler kal'abend olunmak bâbında emr-î şerîf verilmek ricasına i'lâm eylemeğin sene-i sabıka üzere bir gün evvel nakil olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmağin mucibince işbu mektup tahrir ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân beşinci bölükten Mehmed Çavuş zîde kadrehü mübâşir tâyin ve irsâl olunmuştur, vüsûlünde gerektir ki siz ki kadılar ve serdarlarsız kat'a tehir ve tevakkuf ve bir ferde taallül ve muhalefet ettirmeyüb sene-i sabık üzere zikr olunan kadılıklardan mukaddema sâdır olan emr-î şerîf mucibince vardığı gibi kifayet miktarı mekkâri davarları muaccelen tedârik ve ihraç ve mu'tad üzere lâzım gelen ücretleri sene-i sabıkda verildiği gibi verilmek şartıyla bir gün ve bir saat mukaddem zikr olunan tel kendiri tahmil ve acaleten

115

tersane-i Amire'ye irsâl ve teslim ettirilmekte her biriniz gereği gibi takyid-i tam edüb hilaf-ı emr-i âlişân hareketten bigayet ihtiraz ve ictinab eyleyesiz. Sonra bir vecihle cevaba kadir olamayacağınızı mukarrer bilüb mucib-i emr-î celili'ş-şan ile amil olasız. Baki vesselâm. Tahriren fi evaili şehri Muharrem sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Hasan

Sersekbanan-i Dergâh ı Ali hala

Canik Muhassılı tarafından gelecek kendir tel içün tutulacak davarları beyan eder sene 1129

Davar adedi

1500 Kaza-i Kastamonu ve tevabii kazaları

1000 Kaza-i Çorum ve tevabii kazaları

3500 Kaza-i Sivas ve tevabii kazaları

650 Kaza-i Tokat ve tevabii kazaları

5650 yalnız beşbin altıyüzelli davardır.

115/1

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkam meadinül-fazl ve'l-kelâm Kastamonu ve Küre-i Nühas kadıları zîde fazlehüma ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kastamonu Sancağı mütesellimi ve Küre-i Nühas maden emini zîde kadrühûma tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki İnşaallahü Tealâ avn ü inayet-i bari ile evvelbahar meymenet-asarda berren ve bahren düşmen-i din ve melain-i fasidin üzerlerine musammem olan sefer-i hümâyunum lâzımesiyçün müceddeden döktürülmesi fermânım olan toplar içün ziyâde bakır tedârik olunması umûr-i mühimme-i seferiyyeden olmağla sen ki emin-i mumaileyhsin uhdende olan Küre-i Nühas

madeninde hasıl olan gerek miri ve gerek hisse-i rençberandan mubayaası fermân olunan bakırları bir gün evvel irsâl ve Âsitâne-i Saâdetimde Tophane-i Amirem karhanesine teslim eylemek bâbında bundan akdem birkaç kıt'a evamir-i âlişânım şerefyafte-i sudûr olub tenbih olunması maden-i mezbûrdan henüz bir vukıyye nühas gelüb teslim-i karhane olunmadığından ve dökülecek toplara iktiza eden nühasın muzayakasına ve bu umûr-i mühimmenin tehir ve ta'tiline bais olmuş (bir kelime okunamadı) hala mevcut olan nühasın sefineler ile irsâli mümkün olmamağla karadan mekkâri bargirleri ile irsâl olunması arz ve i'lâm ve rençberandan mubayaa olunan nühasın bahası onbin kuruş edüb yedibin kuruş sebeb-i tahrir-i hükmi mucibince alınub rençberana teslim ve üçbin kuruş vefa etmediğin dahi bildirdiğin ecilden akçesi vefa eylemeyen üçbin kuruşluk nühasın der devlet-medarımdan haberi gelince ol tarafta dermahzen ve hıfz edüb maada gerek miri ve gerek mubayaa bakırları ne miktar olur ise cümlesin işbu emr-î celilü'ş-şanımla tâyin olunan mübâşir (isim yeri boş) zîde kadrehü marifetiyle ve mutemedün aleyh ademlerinle mekkâri bargirlerine tahmil ve lâzım gelen ücret-i mekkârileri İnşaallahü Tealâ sene-i sabıkda verilegeldiği üzere verilmek şartıyla bir gün mukaddem ve bir saat evvel serian ve acilen Âsitâne-i Saâdetime irsâl ve teslim-i Tophane-i Amirem ettirmekte gereği gibi kemal takyid ve ihtimam edüb iyaz-i billahi Tealâ bu defa dahi gerek mekkâri tedâriklerinde ve gerek gayrı tarik ile bir saat evvel irsâl ve iysalinden tekasül üzere olursan sen ki emin-i mezbûrsun bir vecihle özür ve cevaba kadir olmayub akıbet karını fikir ve mülahaza eyleyesin deyü emr-î celilü'ş-şanım tahrir içün iftiharü'l-emacid ve'l-ekabir bilfiil Âsitâne-i Saâdetimde Defterdar Şıkk-ı Evvel Vekili el-Hâcc Hüseyin dame ulüvvehü telhis eylemeğin telhis mucibince amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkta bu bâbta defterdar mumaileyhin telhisi mucibince şerefyafte-i sudûr olan emr-î lâzımi'l-imtisal ve vacibi'l-ittibaımın mazmûn-i itaat-makrûniyle amel edüb sen ki emin-i mezbûrsun hilafıyla vaz' ve hareketten bigayet ihtiraz ve ictinab eyleyesin. Şöyle bilesin alameti şerîfe itimat kılasın. Tahriren fi'l-yevmi'l-hamis min şehri Muharremi'l-Haram sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Bemakam

Kostantıniyye

116

Düstûr-i mükerrem müşir-i mufahham nizamü'l-âlem müdebbir-i umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sakıb mütemmim-i mehami'l-enam bir-re'yi's-saib mümehhid-i şani'd-devleti ve'l-ikbal müşeyyid-i erkani's-saadet-i ve'l-iclal el-mahfûf-i bisunûf-i avatifi'l-meliki'l-A la Anadolu valisi vezîr-im (isim yeri boş) paşa edamallahü Tealâ iclalehü tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak malum ola ki Kastamonu Sancağı'nda Ayandon Nahiyesi'nde Başakpınar nam karye ve gayrıdan otuzdörtbin yüz doksansekiz akçe zeamete mutasarrıf olan darende-i fermân-ı vacibi'l-iz'an kıdvetü'l-emâsil ve'lakrân Halil veledi Müteferrika Hidayetullah zîde kadrehü

dergâh-ı muallama arzuhâl sunub mumaileyh eben an ceddin alaybeyizade ve emektar olub mahal ve müstehik olmağla liva-i mezbûrun alaybeyisi Yusuf ref'inden kendüye verilmek bâbında inayet rica ve mezkûrun alaybeyiliğe istidat ve istihkakı olduğun liva-i mezbûrdan üç nefer zaim ve on nefer erbâbı tımar ihbar etmeleriyle cümlenin muhtarı olub ihbar eyledikleri üzere ref'inden mucibince Halil'e tevcih ve hizmet-i mezbûrede istihdam olunmak emrim olmuştur. Buyurdum ki sâdır olan emrim üzere mumaileyh Halil zîde kadreyi liva-i mezbûr alaybeyiliği hizmetinde istihdam eyleyüb minba'd ref' olunan Yusuf'u ve aheri dahl ve taarruz ettirmeyesin. Şöyle bilesin alamet-i şerîfe itimat kılasın. Tahriren fi'l-yevmi'r-rabii min Muharremi'l-Haram sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Be-makam Edirne

116/1

Fazîletlü mürüvvetlü mükerremetlü efendi hazretlerinin huzûr-i alilerine derûn muhabbet üzere selamlar ve dualar tebliğinden sonra inha olunan oldur ki tarafımızdan Mehmed Ağa'yı vekil nasb ve tâyin eylemişizdir. Gerektir ki zuama ve erbâb-ı tımarın emrinde olan işlerine muavenet eyleyesiz vesselâm. Tahriren fi 25 M. 1129

El-Fakir Halil

Miralay-i Kastamonu

116/2

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kastamonu Sancağı Alaybeyisi Yusuf zîde kadrehü ordu-yi hümâyunuma mektup gönderüb liva-i mezbûrda Araç Nahiyesi'nde Belkavak nam karye ve gayrıdan ikibin beşyüz akçe timara mutasarrıf olan Hasan veledi Osman me'mûr olduğu Balyabadra muhafazasına gitmeyüb timarı ol vecihle mahlûl olmağla Kastamonu Nahiyesi'nde Mülkiemîr nam karye ve gayrıdan ikibin akçe kılıç timara mutasarrıf olub emektar olmağla ikibin akçe terakkiye emr-î şerîfim verilen orta boylu ela gözlü açık kaşlı râfi-i tevki-i refii'ş-şan-ı hâkânî Mehmed veledi Mustafa'nın timarı bihasıl olmağla berveçhi ilhak verilmek bâbında inayet ricasına arz etmeğin sancağında sakin olub alaybeyisi bayrağı altında sefer eşmek şartıyla berveçhi ilhak tevcih olunmak içün sene semane ve ışrin ve miete ve elf

Recebinin onaltıncı gününden hükm-i şerîfim verildikten sonra tezkiresi ihraç olunmağla zikr olunan ikibin beşyüz akçe timar vechi meşruh üzere Balyabadra muhafazasına gitmeyen merkûm Hasan veledi Osman tahvilinden terakkisi bedelinden ziyâdesiyle elinde olanıyla biriktirilip cümle timarı dörtbin beşyüz akçe ve iki kılıç behirat olmak üzere berveçhi ilhak tevcih olunub verdim ki zikr olunur ve şerh ayan kılunur.

Mülkiemîr Tabii Kastamonu Abadyolu tabii Durağan

3300-1500 1100-3600-3000

İlhak----------

……. Ber mahlûl Hasan veledi Osman muhafaza-i Balyabadra

Belkavak tabii Araç Kavacık tabii mezbûr Sahib tabii Kastamonu

400 200 1000-4600

Yekûn 5200-5000 İcmal 3500 Yalnız ikibin akçesine mutasarrıf ola

Cem'an 4500

Ve buyurdum ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şöyle ki vazaif hidemat-ı mebrure-i mevfûre ve mesai-i meşkûre ve asakir-i mansûredir. Ber mucebi defter-i hâkânî mer'i ve müeddi kıla. Ol bâbda efradı aferideden hiç ferd mani ve dafi' olmayub dahl ve taarruz kılmaya. Şöyle bileler alamet-i şerîfe itimat kılalar.

Fi 29 Muharremi'l-Haram 1129

Beyurd Sahra-i Belgrad

116/3

Nişan-ı âlişân sami-i mekân-i sultani ve tuğra-i kitistan-i hâkânî oldur ki

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-kelâm Kastamonu Kadısı Mevlana Ahmed zîde fazlehü südde-i saadetime mektup gönderüb Nefs-i Kastamonu'de vaki Tahir Halife Mescid-i Şerîfinin yevmi nim akçe vazife ile berveçhi münavebe imameti ve iştiraken nim akçe vazife ile dahi vakfının tevliyeti râfi-i tevki-i refii'ş-şan-ı hâkânî Mehmed Halifenin askerî berâtla üzerinde olmağla divan-ı hümâyunum tarafından tevcih olunub berât-ı şerîfim verilmek bâbında inayet ricasına arz etmeğin özür-i Şer isi olmadıkça vekil ve naib nasb etmeyüp binnefs eda-i hizmet etmek şartıyla nezarette olmayub ve muhasebatta kaydı yoğise ve aher üzerinde olmayub bilfiil askerî berâtıyla üzerinde ve hizmetinde muhtarı cemaat ise mucibince tevcih edüb işbu

berât-ı saadet etyab ve hüccet-i aliyi verdim ve buyurdum ki mezbûr varub mescid-i merkûmun kema fi'l-evvel berveçhi münavebe imamı ve iştiraken vakfının dahi mütevellisi olub özür-i Şer isi olmadıkça vekil istihdam etmeyüp binnefs kendisi hizmet-i lâzımesin bikusur mer'i ve müeddi kıldıktan sonra veçhi meşruh üzere tâyin olunan yevmi bir akçe vazifesine mutasarrıf olub ol bâbta efrad-ı aferideden hiç ahad mani ve dafi olmayub bir vecihle dahl ve taarruz kılmaya. Şöyle bileler alamet-i şerîfe itimat kılalar. Tahriren fi'l-yevmi's-sadis ve'l-ışrin min Zilka'de sene semane ve ışrin ve miete ve elf.

Kostantıniyye el-Mahruse

116/4

Şerîat-şiar Kastamonu kadısı efendi zîde fazlehü dürüd tahiyyat ithafından sonra inha olunur ki ziri hükümet-şiarınızda vaki yeniçeri serdarı ref' olunub yerine üslub-i sabık üzere yirmiyedi bölüğün serdengeçti ağası Mustafa Ağa zîde kadrehü serdar nasb ve tâyin olunmağin işbu mektup tahrir ve irsâl olunmuştur. Vusûlünde merkûmu serdarlığı umûrunda istahdam edüb aheri taarruz ettirmeyesiz ve ol canibte yeniçeri ve cebeci ve topçu ve gılman-i acemi ve kuloğulları mezbûru üzerlerine serdar ve zabit bilüb sözünden taşra ve re'yinden hariç vaz' ve hareket etmeyüb itaat ve inkıyad üzere olalar ve tavaif-î mezbûrûndan bila varis-i ma'ruf fevt olanların muhallefat-ı metrükatların marifet i Şer'i ile merkûma ahz ve kabz ve sûk-i sultanide füruht ve hasıl olan nükûdun mümzi ve mahtum müfredat defterleriyle canibi beytü'lmale irsâl ettirdesiz ve lâkin hilaf-ı Şer'i bir ferdi rencide ettirmeyesiz. Baki ilim ve şerîat bad. Tahriren fi evasıt-ı Zilhicce sene semane ve ışrin ve miete ve elf.

Halil Ağa-yi Dergâh ı Ali

118

Akadi-i kuzâti'l müslimin, evali-i vülati'l-muvahhidin, meadini'l-fazl ve'l-yakin, râfiû A lami'ş-şerîf ve'd-din varisû ulûmi'l-enbiya ve'l-mürselin el-muhtassûn-i bimezidi inayeti'l-meliki'l-A la Üsküdar'dan Anadolu'nun sol kolu nihayetine varınca yol üzerinde ve yemin ve yesarında vaki mevali-i izam zîdet fazlehüm ve Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm kadılar ve naibler zîde fazlehüm ve Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdayerleri ve yeniçeri serdarları ve ocak ihtiyarları a'yan-ı vilayet ve işerleri zîde kadrühûm tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak malum ola ki a'da-i din ve devlet-i aliyyem olan Nemçe ve Venedik melaayni birbirleriyle iştiraken "ve'l-küfrü milletün vahidetün" muktezasınca sair milel-i nasaradan nefer istimdâd ve istinsar ile taraf taraf memalik-i islamiyeye suikasd ile hücum ve bazı mahaller istila etmeleriyle "katilûllezine yelûneküm minel küffar" nass-ı celilü'l-fassı üzere i'la-i kelime-i din-i mübin ve ihya-i sünnet-i seniyye-i fahrü'l-mürselin ve nasr ü te'yid-i fırka-i muvahhidin içün bitevfikillahi'l-meliki'l-

müteal evvelbahar-ı meymenet-asarda musammen olan sefer-i hümayûn-i nusret-makrûna bizzat cenab-ı hilafet-meabın teveccüh ve azimet ve hümayûn-i nusret-makrunları mukarrer ve muhakkak olub ve bu vakit sair evkata ve bu gaza sair gazavata kıyas olunmayub tevfir-i aded-i ibad ve teksir-i ecnad ve guzata itiyad ile takyid ve ihtimam ehemi umûr-i din ü devlet-i aliyyeden olmağla siz ki mevali-i izam ve kuzât ve nüvvab ve yeniçeri serdarları ve ocak ihtiyarları ve a'yan-ı vilayet ve işerlerisiz işbu cihad-ı meymenet-sâdır içün taht-ı kazalarınızda vaki kasabat ve kurada mukim ve misafir sahihü'l-esami ve esamisi çalık yeniçeri ve korucu ve oturak ve cebeci ve topçu ve kuloğlanlarından bir nefer kalmayub evlerinden ve yerlerinden ihraç ve serdarları bayrakların açıp önlerine düşüp inşaallahü Tealâ nevrûz-i firûzda Edirne Sahrasında muasker-i nusret-müesserde zir-i liva-i fırka-i fersa-i Sultan-ı Enbiya Hazreti Muhammedi'l Mustafa sallallahü Tealâ aleyhi

vesellem ve mine't-tahiyyete evfahada hazirûn ve mevcut bulunmaları kariha-i asariha-i mülûkaneden şerefyafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-i celalet-makrûn mucibince fermân-ı celilü'ş-şan sâdır ve dergâh ı ali yeniçeri çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Çavuş zîde kadre irsâl olunmuştur. İnşaallahü Teâla herhanginizin taht-ı kazasına varub dâhil olursa sâdır olan fermân-ı cihanmetaın mazmûn-i münifi mecmaü'n-nas olan mahallerde münadiler nida ve cümleye ilan ve işaat ve guzat-ı müslimini habir ve agâh edüb ve siz ki serdarlarsız sebil-i din-i mübin ve uğur-i hümayûn-i nusret-karin ve tenkis-i reayet-i müşrikin içün teşmir-i sak ve ihtimam edüb şimdiden cümle neferatı habir ve agâh ve me'mûr oldukları üzere cihad-ı a'daya kemal tertib ve terğib ve tahris ve hazır ve amade eyleyesiz ve İnşaallahü Tealâ mükemmel ve müsellah bulunub tüfenkleriyle bayrağın eline alub önlerine düşüb esna-i tarikte reaya fukarasından ve gayrıdan bir ferde hilaf-ı Şer'i şerîf taaddi ve tecavüz ettirmeyüb nevrûz-i firûzda Edirne sahrasına asakir-i ordu-yi hümayûna mülhak ve mülaki ve saye-i liva-i hadra-yi hazreti Resûl-i Ekrem sallallahü Tealâ aleyhi ve sellemde bulunmakta dikkat ve bezli kudret eyleyesiz ve "esteinû billahi ve asbirû" fehva-i saadet-ihtivası üzere amme mevcudiyet ve kaffe-i mü'minin üzerine (…) Cenab-ı rabbü'l-izzetten ve melaayn-i dûzah-mekin ile muharebe ve mukatele ve mücazat sabır ve sebat ile ahz ve intikama mübaderet lâzıme-i umûr-i diniyyeden olmağin İnşaallahü Teâla vakti mezbûrede gelüb ordu-yi hümayûna mülhak olan yeniçerilerden sahihü'l-esami olanlar odalarına ve çalık olanlar tashih ve kuloğlanları bargâh ve korucu ve mütekaid olanlar kanun-i kadim üzere Âsitâne-i Saâdet muhafazasına ikame olunurlar. Sebil-i din-i mübin-i uğur-i hümayûna dil ve can ile cihad-ı a'dad sebat-ı kadem ile bezl-i iktidar eden guzat-ı müslimine terakki ve tekaüdlük misillü in'am ve ihsan-ı hümayûn-i mebzûl ve (bir kelime okunamadı) hususa kadimden yeniçeri olanlardan ba'de'l-yevm kaftanbaha ve na'lbaha vesair tekâlif-i şakka taleb olunmamak üzere ref' olunmağla reaya ve reaya oğullarının dirlik rağbetleri mücerred tekâlifinden halas olmak içün evlerine bedihiyat olmağla ol makule reaya ve reaya oğullarının minba'd dirliğe dühullerine müsaade olunmayub kadimden askerî ve kuloğullarından olanları evlerinden ve yerlerinden ihraç ve bayrağınız altına alub vakit ve zamanıyla mahal-i me'mûra gitmekte bezl-i makdûr ve cehd-i maksûr eyleyesiz ve sen ki liva-i mezbûr Kastamonu'ye me'mûr çavuş-i merkûmsun sen dahi me'mûr olduğun üzere sol kol nihayetine varınca yol üzerinde ve yemin ve yesarda vaki kasabat ve kurada

119

Olan guzat-ı müslimini habir ve agâh ve serdarları şimdiden hazır ve amade ve İnşaallahü Teâla vakti mezbûrda fermân olunan mahalde mevcut olamalariyçün ekid ve şedid tenbih ve te'kid eyleyesiz. Bundan sonra dergâh ı ali yeniçerileri ocağı ağalarından mahsus gönüllü ağalar yurdçu tâyin olunub henüz neferatını cem etmeyüb hazır ve amade bulunmayan serdarların şer' ile muhkem haklarından gelinmek içün onlara tefviz olunur ona göre her biriniz kemal-i basiret ve itina üzere hareket eyleyesiz deyü düstûr-i mükerrem müşir-i mufahham vezaretle bilfiil dergâh ı ali yeniçeri ağası olan vezîr-im Hüseyin Paşa edamallahü Tealâ iclalehü tarafından

verilen mühürlü mektup mucibince veçhi meşruh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbta sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim ve müşarünileyh tarafından verilen mühürlü mektup mucibince amel edüb hilafından ihtiraz eyleyesiz. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi evasıt-ı Muharrem sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Makam Edirne el-Mahruse

Vasale fi 18 Safer 1129

Mucibince ağa mektubu dahi vardır.

119/1

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkam meadinül-fazl ve'l-kelâm Sivas ve Kastamonu ve Çorum ve (isim yeri boş) ve (boş) kadıları zîde fazlehüm ve Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Sivas ve Kastamonu ve Çorum sancakları mütesellimleri ve a'yan-ı vilayet ve işerleri zîde kadrühûm tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki bundan akdem tel içün Sivas ve Kastamonu ve Çorum sancaklarında taht-ı kazanızdan ihracı fermân olunan mekkâri deve ve katır içün mübâşir irsâl olunan bostani hasekilerinden (isim yeri boş) zîde kadrehünün meyanına sabıka tersâne-i âmirem emini Mustafa tarafından tâyin olunan Ömer'in reayaya celbi mal sevdasıyla taaddi üzere olduğu ihbar olunmağla mezbûr Ömer hizmet-i mezbûrede istihdam olunmayub kıdvetü'l-emacid ve'l-a'yan bilfiil tersâne-i âmirem emini olan Mehmed zîde mecdehü tarafından Veli'yi haseki merkûm ile maan reayaya fukarasından celbi mal sevdasıyla (birkaç kelime okunamadı) hizmet-i mezbûru tekmil ettirilmek bâbında hala emin-i mûmâ- ileyh hükm-i hümâyunum verilmek iltimas etmeğin veçhi

meşruh üzere amel olunmak emrim olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbta sâdır olan emrim üzere amel dahi siz ki mumaileyhimsiz mukaddema sâdır olan emr-î şerîfim mazmûn-i münİfi hala emin-i mumaileyh tarafından tâyin olunan merkûm Veli ile haseki merkûma bir gün evvel tenfiz ve icra ettirdüb amma bu takrib ile reaya ve berayaya ve bir ferde celbi mal sevdasıyla vesair bahane ile hilafı Şer'i şerîf zulüm ve taaddi ettirilmeyüb mukaddema ve hala sâdır olan emr-î şerîfimin mazmûn-i münifiyle amil olasız. Şöyle bilesiz alameti şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi evail-i Saferi'l-Hayır sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Makam Kostantıniyye Elmahrûse

Vasale fi 20 Safer 1129

120

El-Hâcc Hüseyin Ağa'nın serdarlık mektubudur.

Şerîat-şiar Kastamonu kadısı efendi zîde fazlehü dürüd tahiyyat ithafından sonra inha olunur ki ziri hükümet-şiarınızda vaki yeniçeri serdarı ref' olunub yerine üslub-i sabık üzere otuzbir bölüğün (bir kelime siliktir) hacı Hüseyin zîde kadrehü serdar nasb ve tâyin olunub işbu mektup tahrir ve irsâl olunmuştur. Vusûlünde gerektir ki merkûmu serdarlığı umûrunda istahdam edüb aheri taarruz ettirmeyesiz ve ol canibte yeniçeri ve cebeci ve topçu ve gılman-i acemi ve kuloğulları mezbûru üzerlerine serdar ve zabit bilüb sözünden taşra ve re'yinden hariç vaz' ve hareket etmeyüb itaat ve inkıyad üzere olalar ve tavaif-î mezbûrûndan bila varis-i ma'ruf fevt olanların muhallefat-ı metrükatların marifet i Şer'i ile merkûma ahz ve kabz ve sûk-i sultanide füruht ve hâsıl olan nükûdun mümzi ve mahtum müfredat defterleriyle canibi beytü'lmale irsâl ettirdesiz ve lâkin hilaf-ı Şer'i bir ferdi rencide ettirmeyesiz. Baki ilm-i şerîat bad. Tahriren fi evasıt-ı Zilhicce sene semane ve ışrin ve miete ve elf.

Vasale fi 20 safer 1129

Halil Ağa-yi Dergâh ı Ali

120/1

Kütahya Valisi tarafından rencide olunmamak bâbında evamir-i şerîfedir.

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkam meadinül-fazl ve'l-kelâm Kastamonu Sancağı'nda vaki olan kadılar zîde fazlehüm tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki düstûr-i mükerrem müşir-i mufahham nizamü'l-âlem rikâb-ı hümâyûm kaimmakamı olan vezîr-im İbrahim Paşa edamallahü Tealâ iclalehü tarafından dergâh ı muallama arzuhâl sunulub müşarünileyhin berveçhi arpalık mutasarrıf Kastamonu Sancağı'nda vaki kadılar reayası Anadolu valisi tarafından hilaf-ı Şer'i şerîf devir namıyla ve aher tarikle dahl ve rencide ettirilmemek bâbında istid'a-i inayet olunmağla veçhi meşruh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbta sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim mucibince amel dahi zikr olunan kazalar reayasını Anadolu valisi tarafından devir namıyla ve aher bahane ile hilaf-ı Şer'i şerîf dahl ve rencide ettirmeyüb emr-î şerîfimin mazmûn-i münifi ile amil olasın. Şöyle bilesin alamet-i şerîfe itimat kılasın. Tahriren fi evahiri Muharrem lisene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Edirne el-Mahruse

120/2

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkam meadinül-fazl ve'l-kelâm Kastamonu Sancağı'nda vaki olan kadılar zîde fazlehüm tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki Kastamonu Sancağı avatıf-i aliyye-i padişahanemden berveçhi arpalık düstûr-i mükerrem müşir-i mufahham nizamü'l-âlem rikâb-ı hümâyûnum kaimmakamı vezîr-im İbrahim Paşa edamallahü Tealâ iclalehüye inayet ve ihsanım olmağla ba'dehü liva-i mezbûra Anadolu valileri ve mütesellimleri girmeyüb kaftan baha ve zahire baha ve devir namıyla vesair vücuh mezalimden kat'a bir nesne mutalebesiyle liva-i

mezbûr reayası rencide ettirilmemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbta sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim mucibince amel dahi minba'd liva-i mezbûra Anadolu valileri ve mütesellimleri girmeyüb ve reayasına devir ve kaftan baha ve zahire baha namıyla vesair vücuh mezalimden kat'a bir nesne mutalebe ve rencide ettirmeyüb men ve def' eyleyesin. Şöyle bilesin alamet-i şerîfe itimat kılasın. Tahriren fi evahiri Zilka'de lisene semane ve ışrin ve miete ve elf.

Edirne el-Mahruse

121

Eligüzelzade İbrahim Ağa'ya gönderilen fermândır.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-kelâm Mevlana Kastamonu kadısı zîde fazlehü tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki Kastamonu ahalisi dergâh ı muallama arzuhâl edüb bunların üzerlerinde şer'an nesne sabit ve zahir olmuş değil iken Kastamonu sakinlerinden Eligüzeloğlu İbrahim nam kimesne zalemeden olmağla bin yüz yirmi senesinde hilaf-ı Şer'i şerîf ve bigayrı hakkın zulmen malumü'l-miktar akçelerin alub ve bazılarının dahi emlak ve arsaların fuzuli zabt eylediğinden gayrı Kastamonu sakinlerinden (boş) nam kimesnenin taht-ı nikahında olan (boş) bikr-i baliğayı cebren kendi oğluna nikah edüb bunun emsali zulüm ve taaddisinin nihayeti olmadığın ve bu bâbta davalarına muvafık fetva-i şerîfe verildiğin bildirüb mucibince Şer'i ile görülüb hilaf-ı Şer'i aldığı akçe ve eşyaları alıverilüb edada taallül eder ise arz ve i'lâm olunmak bâbında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden mahallinde Şer'i ile görülüp icra-i hak olunmaz ise ahvali i'lâm olunmak emrim olmuştur. Buyurdum ki dergâh ı muallam çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Çavuş zîde kadrehü vusûl buldukta bu bâbta sâdır olan emrim üzere amel dahi ihzarı hasman kılub mukaddema bir defa Şer'i ile görülüb fasl olunmayan husussları tamam hak ve adl üzere tefahhus ve takyid ve fetva-i şerîfeye nazar edüb göresin, i'lâm olunduğu üzere ise ol bâbta mukteza-i Şer'i kavim ve fetva-i şerîfe mucibince amel edüb dahi veçhi meşruh üzere hilaf-ı Şer'i şerîf bigayrı hakkın zulmen aldığı akçe ve emlak ve arsaların ba'de's-sübut hükm edüb ashabına bikusur aldırub icra-i Şer'i ve ihkakı hak eyleyesin. Taallül eder ise vukuu ve sahhı nafize ahvalini yazub der devlet-medarıma arz ve i'lâm edüb mazmûn-i emr-î şerîfimle amil olasın. Şöyle bilesin alamet-i şerîfe itimat kılasın. Tahriren fi evaili Muharrem sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Makam Edirne Elmahruse

121/1

Küre Emini Ketencizade İsmail Ağa içün ashabı hukuka istirdad fermânıdır.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-kelâm Mevlana Kastamonu kadısı zîde fazlehü ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kastamonu Sancağı mütesellimi zîde kadrehü tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki Kastamonu Sancağı'nda vaki Daday ve Azdavay ve Devrekâni ve Ginolu kazaları ve nahiyeleri ahalileri dergâh ı muallama âdem ve arzuhâl gönderüb üzerlerine şer'an cürüm sabit olmayub ve kaza ve nahiyelerinin cürüm ve cinayeti dahi defter-i hâkânîde Küre-i Nühas eminine hâsıl yazılmış değil iken hala Küre-i Nühas Kazası'nda sakin Küre emini

olan İsmail nam kimesne bin yüz yirmi senesinden berü kazalarında cürm-i galiz namıyla ellişer altmışar kuruş aldığından gayrı hilaf-ı Şer'i şerîf ve bila emri münif kendisi içün üzerlerine dörder beşer altışar yüzbin kuruş saliyane ve mübâşir gönderüb cebren tahsîl edüb bunun emsali zulüm ve taaddisinin nihayeti olmadığın bildirüb sen ki Kastamonu kadısı mevlana-i mumaileyhsin husus-i mezbûra müvella olub ve sen ki mütesellim merkumsun mübaşeretinle Şer'i ile görülüb emin mezbûrun hilaf-ı Şer'i şerîf ve bila emri münif ve muğayir-i defter-i hâkânî bigayrı hakkın aldığı geri ashabı hukuka alıverilüb icra-i hak olunmak bâbında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden veçhi meşruh üzere mahallinde şer' ile görülmek emrim olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukta sâdır olan emrim üzere emin-i mezkûru mahallinde meclis-i Şer'i şerîfe ihzar ve iddia-i hak eden muhasımlar ile murafaa-i Şer'i edüb mukaddema bir defa Şer'i ile görülüb fasl olunmayan hususları tamam hak ve adl üzere tefahhus edüb göresin, i'lâm olunduğu üzere ise ol bâbta mukteza-i Şer'i kavimle amel edüb dahi emin-i mezkûrun hilaf-ı Şer'i şerîf ve bila emri münif ve muğayir-i defter-i hâkânî bigayrı hakkın aldığı her ne ise ba'de'-sübut hükm edüb geri ashabı hukuka bikusur alıverilüb minba'd Şer'i şerîfe ve emr-î hümâyunuma muhalif kimesneye iş ettirmeyüb bir dahi şikayet olmağlu eylemeyesin. Şöyle bilesin alamet-i şerîfe itimat kılasın. Tahriren fi evahiri Muharrem sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Makam Edirne Elmahruse

122

İftiharü'l-emacid ve'l-ekarim camiü'l-mehamid ve'l-mekarim elmuhtassı bimezidi inayeti'l-melikü'd-dayim bilfiil hassa bostancıbaşısı olan (boş) dame mecdehü ve kıdvetü'l-kuzât ve'l hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-kelâm Mevlana Kastamonu kadısı zîde fazlehü ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kastamonu sancağı mütesellimi zîde kadrehü tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki donanma-i hümayûn-i nusret-makrûn kalyonlariyçün acaleten karadan mekkâri davarlarıyla tersâne-i âmireme yetiştirmek mühim ve muktezi olan tel içün mukaddema Kastamonu ve Çorum ve Sinop sancaklarından mekkâri davarları ihraç olunmak üzere emri şerîfimle mübâşir tâyin olunan bostani hassa yeniçerilerinden Mehmed Haseki zîde kadrehü Kastamonu Kazası'ndan ihraç olunacak davarları defterin alub lâkin bu ana değin davarları zikr olunan mahallerden ihracına ihmal ve tekâsülden naşi gelecek

telin tehirine bais olduğu istima’ olmağla tel-i mezbûrun evvel be evvel isti’caliyçün bu defa dahi bu taraftan Mehmed Haseki zikr olunan mahalde defter olunduğu üzere mekkâri davarlarını ihraç ve bir gün evvel ve bir saat mukaddem nakli iktiza eden teli tersâne-i âmireme eriştirilmesi içün sen ki mumaileyhsin tarafından mübâşir

tâyin olmak bâbında kıdvetü’l-emacid ve’l-a’yan bilfiil tersâne-i âmirem emini Meehmet zîde mecdeye hükm-i hümâyunum verilmek rica etmeğin veçhi meşruh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbta veçhi meşruh üzere şerefyafte-i sudÛr olan fermân-ı vacibü’l-ittiba ve lâzımü’l-imtisalimin mazmûn-i itaatmakrûnuyla amil olub hilafından bigayet ihtiraz ve içtinab eyleyesiz. Şöyle bilesin alamet-i şerîfe itimat kılasın. Tahriren fi evasıt-ı Safer sene tis’a ve ışrin ve miete ve elf.

Kostantıniyye Elmahrûse

122/1
Mefâhirü’l-kuzât ve’l-hükkâm ma’denü’l-fazl ve'l-kelâm Üsküdar’dan Anadolu’nun sol kolu nihayeti Erzurum’a varınca yol üzerinde ve yemin ve yesarında vaki olan kadılar kadılar zîde fazlehüm ve Mefâhirü’l-emâsil ve’l-akrân kethüdayerleri zîde kadrühûm tevkî ‘-i refî ‘-i hümâyun vâsıl olucak malum ola ki işbu sal-i meymenet iştimal evvel baharda bitevfik-i Tealâ niyet-i halisa ve azimet-i sadıka ile i’la-i din-i mübin ve ihya-i sünnet-i seniyye-i fahri’l-mürselin ve kahr ü tedmir-i a’da-yi dûzah-karin içün bizzat cenabı hilafetmeab-ı saltanat-nisabın umumen asakir-i islam nusret-encam ile Nemçe keferesi üzerine sefer-i hümayûn-i nusret-makrûnları muhakkak ve mukadder olub ve tevfir-i ecnad ve gaza-i itiyad ile eham-i lâzımi’l-ihtimamdan olmağla siz ki bu cihad-i meymenet-maada me’mûr olan altı bölük neferatısız İnşaallahü Tealâ evlerinizden ve yerlerinizden kalkub kethüdayerlerinizin bayrakları altında cem olub gelüb nevrûz-i firûzda Edirne Sahrasında ordu-yi hümayûn-i zafer-nümûna mülhak ve mülaki ve saye-i liva-i Hazreti Resûl-i Ekrem sallallahü Tealâ aleyhi vesellemde mevcut bulunmalariyçün şerefyafte-i sudûr olan fermân-ı celilü’ş-şan mucibince bu husus içün sipahi ve silahtar ocaklarından emektar ve müstakim çavuşlarından kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Ali Çavuş ve İsmail Çavuş zîde kadrühûma sürücü tâyin ve irsâl olunmalarıyla imdi İnşaallahü Tealâ mumaileyhima herhanginizin taht-ı kazasına varub dâhil olur ise sâdır olan emr-î celilü’ş-şanımın mazmûn-i münifi mecmaü’n-nas olan mahallerde münadiler nida ve cümleye ilan ve işaat ve guzat-ı muvahhidini habir ve agah ve cihada tahris edüb bir ferd gerüye kalmamak üzere cümlesi kethüdayerlerinin bayrakları altında müçtemian doğru ocaklarına gelmek üzere muhkem tenbih ve te’kid ve ziyâde dikkat ve ihtimam eyleyüb ve bu vakti sair evkata ve bu gazayı sair gazavata kıyas eylemeyüb bir takrib ile nefs-i vahidin gerü kalmasına ve yerime bedel gönderirim ve bugün ve yarın giderim deyü evinden ve yerinden çıkub civarda ihtifâ veçhi üzere meks ve aram veyahut illet-i aher ile ordu-yi hümâyunuma vakti ile erişmemelerine bir türlü ruhsat vermeyesiz, şöyle ki sırren ve alenen teftiş ve tefahhus olunub bu makulelerden ele girenlerin bilaeman cezaları verileceğini muhakkak bilesiz ve siz ki kethüdayerlerisiz

sebil-i din-i mübin ve uğûr-i hümayûn-i nusret-karinde damen-i gayreti dermeyan edüb bilcümle altı bölük neferatların mükemmel at ve besatlarıyla bayrakların mızraklarına bağladup ve siz dahi bayrağınız açub neferat-i mezbûreyi cem ve

önlerine düşüp esnai tarikte meks ve aram etmeyüb reaya ve berayadan vesaireden hilaf-ı Şer'i şerîf bir ferde taaddi ve rencide olunmamak üzere gelüb nevrûz-i firûzda Edirne Sahrasında ordu-yi hümayûna mülhak ve mülaki ve saye-i liva-i hadra-yi Hazreti Resûullah'ta mevcut ve eda-i hizmet eylemekte her biriniz bezl ve sa'y ve kudret eyleyesiz ve siz ki çavuşan-i mumaileyhimasız ocağın emektar ve müstakim ve kargüzarlarından olduğunuz ecilden bu emr-î mühimmin

123

tekmili sizin uhde-i ihtimamınıza havale olmağla bu hususta ziyâde gayret ve hamiyyet ve gereği gibi basiret ve intibah ile hareket ve ihracına me'mûr olduğunuz altı bölük neferatını fermân olunduğu üzere evvel be evvel evlerinden ve yerlerinden kaldırub ve kethüdayerlerinin bayrakları altında cem ve cümlesini tesmiye ederek sol kolun nihayetine vardıktan sonra gerü avdet ve neferat-ı mezbûreden geri kalmış var ise onları dahi önüne katıp sürüp getürüb şerefyafte-i sudûr olan fermân-ı celilü'ş-şanımın mazmûn-i münifi ile icraya dikkat ü tam ve sa'y ve ihtimam edüb hilaf-ı fermân-ı ali vaz' ve hareketten gayetü'l gaye mücanebet eyleyesiz deyü iftiharü'l-emacid ve'l-ekarim bilfiil Sipahiler Ağası Mustafa ve Silahtar Ağası diğer Mustafa dame mecdehüma taraflarına mühürlü mektup verilmekle berveçhi meşruh amel eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbta sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim ve mumaileyhima taraflarından mühürlü mektup mucibince amel olunub hilafından bigayet ihtiraz ve ictinab eyleyesiz. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi evaili Saferi'l-Hayır sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Edirne el-Mahruse

123/1

Dergâh-ı Ali yeniçerilerinin sefer me'mûr oldukları fermân-ı alidir.

Akadi-i kuzâti'l-müslimin evali-i velati'l-muvahhidin meadini'l-fazl ve'l-yakin ve ehass-ı A lami'ş-şerîf ve'd-din varisû ulûmi'l-enbiya ve'l-mürselin elmuhtassûn-i bimezidi inayeti'l-meliki'l-muin Üsküdar'dan Anadolu'nun sol kolu nihayetine varınca yol üzerinde ve yemin ve yesarında vaki mevali-i izam zîde fazlehüm ve Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm kadılar ve naibler zîde fazlehüm ve Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân yeniçeri serdarları ve ocak ihtiyarları a'yan-ı vilayet ve işerleri zîde kadrühûm tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak malum ola ki işbu sene-i mübârekede Nemçe keferesi üzerine muhakkak ve mukarrer olan sefer-i hümayûn-i nusret-makrûna "İnnallahe yuhibbüllezine yugatilûne fi

sebilihi saffen keennehüm bünyanün mersûs”nass-ı celili’l-fassı üzere i’la-i kelime-i din ve

ihya-i sünnet-i seniyye-i fahrü’l-mürselin içün sefer-i hümayûna me’mûr olan guzat-i islamdan taht-ı kazanızda mukim ve misafir, sahihü’l-esami ve esamisi çalık yeniçeri ve korucu ve oturak ve cebeci ve topçu ve kuloğlanlarından bir nefer kalmayub umumen evlerinden ve yerlerinden ihraç ve serdarları bayrakların açıp ve önlerine düşüp inşaallahü Tealâ nevrûz-i firûzda Edirne Sahrasına gelüp masek-i nusret-müesserde ve saye-i liva-i Sultanü’sakaleyn aleyhi essalatü vesselâmda hazır ve mevcut bulunmaları bâbında bundan akdem cümleye tenbih ve te’kid ve amade ve müheyya olmalariyçün sâdır olan emr-î şerîf mucibince ocak tarafından kol çavuşları tâyin ve irsâl olumuştu. Hala canib-i hilafetmeabın sefer-i nusret-müessere hareketi hümayûnları karib ve vakit dahi karin ve tâyin olmağla tavayif-i askerîyeden ferd ü ahad kalmayub umumen evlerinden ve yerlerinden ihraç ve serdarları bayrakların açub önlerine düşüb İnşaallahü Tealâ nevrûz-i firûzda Edirne Sahrasına gelüb isbat-ı vücut ve zir-i liva-i Fahri Alem sallallahü Tealâ aleyhi ve sellemde mevcut bulunmaları bâbında hatt-ı hümayûn-i şevket-makrûn ile müteaddid fermân-ı âlişân sâdır ve dergâh-ı ali yeniçerileri ocağından sabıka başçavuş haliya haseki olan kıdvetü’l-emacid ve’l-a’yan Ali zîde kadrehü tâyin ve irsâl olunmağla İnşaallahü Tealâ herhanginizin taht-ı kazasına vâsıl olur ise siz ki mevali-i izam kuzât ve naiblersiz sâdır olan fermân-ı âlişânım mazmûn-i münifi mecmaü’n-nas olan mahallerde nida ve cümleye ilan ve işaat ve guzat-ı müslimini habir ve agah edüb lâkin olmaya ki kadimden dirliği olmayub ziraat ve haraset erbâbından reaya ve beraya oğullarından olub mutlak tekâlif-iten halas olmak içün dirliğe rağbet edenleri bir vecihle müsaade olunmayub kadimden askerî ve kuloğulları olub sahihü’l-esami ve esamisi çalık bulunanlardan ferd ü ahadın gerü kalmasına ruhsat ve müsaade göstermeyüb umumen alıp me’mûr oldukları

124

sefer-i hümayûn-i nusret-makrûnda mevcut ve isbat-ı vücut etmelerine cümleniz nasbı nefs edüb uğûr-i din ve ihrac-ı guzati’l-müsliminde bezli iktidar eyleyesiz zira ve bu vakii sair evkata ve bu gaza sair gazavata kıyas olunmayub tevfir-i ecnad-ı muvahhidin ve teksir-i guzat-ı müslimin ehem mühimmat-ı din ve devleti aliyyeden olmağla bu emr-î azimde müsamaha ve tekasül ve tevaif-i askerîyyeden ferd ü ahadın geri kalmasına ruhsat ve bir takrib ile müsaade eylediğiniz sem’i hümâyunum olur ise mücerred azliniz ile iktifa olunmayub hakkınızda lâzım gelen ceza-i veçhi seza tertib olcağınızı muhakkak ve mukadder bilüb ona göre encamıkarı mülahaza ve hilafın irtikabtan bigayet ihtiraz edüb ve siz ki serdarlarsız i’la-i kelime-i din ve def’i mazarrat-ı müşrikin içün cümleniz damen-i gayret dermeyan ve azm ve tasmim olunan gazve-i makbul ve cihad-ı nusret-makrûna me’mûr olan gerek misafir ve gerek mukim sahihü’l-esami ve esamisi çalık yeniçeri ve korucu ve oturak ve cebeci

ve topçu ve kuloğlanlarından ferd ü ahad komayub umumen evlerinden ve yerlerinden ihraç ve mükemmel ve müsellah boylu tüfenkleriyle bayrağınız altına alub ve önlerine düşüp esna-i tarikte ayak sürümeyüb ve kasabat ve kurada meks ve aram etmeyüb bir gün ve bir saat mukaddem gelüb nevrûz-i firûzda Edirne Sahrasında asakir-i nusret-asara mülhak ve mülaki ve saye-i liva-i Habib-i Ekrem sallallahü aleyhi vesellemde hazır ve mevcut ve eda-i hizmet eyleyesiz ve eğer tama'ı-ham sebebiyle dirlikte alakası olmayub ziraat ve haraset erbâbından reaya ve reaya oğullarından birisinin askerî olmayana ruhsat ve müsaade eylediğiniz istima' olunursa türlü özrünüz makbul ve cevaba kadir olmayasız ve bundan sonra sefer bahanesiyle mürûr ve ubûr eylediğiniz kasabat ve kurada ıyazen billahi Tealâ reaya fukarasından ve gayrıdan ferd ü ahada bir gûne zulüm ve taaddi mevcut olunduğu sem'i hümayûna lahik olur ise ol makule zulüm ve taaddi eden yeniçeri ağaları bila tehir ahz ve nefi ve kal'abend olunub eşed ukubet ile cezaları görülmek emr-î mukadderdir. Ona göre basiret ve akılane hareket ve bayrağın altında olan neferatı zabt gereği gibi uslu ve edebane getürüb itmamı hizmet eyleyesiz ve yalnız bu günden sonra bilmedik ve agah olmadık demeyüb netice-i karı mülahaza eyleyesiz. İnşaallahü Tealâ sahihü'l-esami olan yoldaşları odalarına ve çalık olan yeniçerileri tashih ve kuloğlanı bargah ve korucu ve oturak olanları kanun-i kadim üzere Âsitâne-i Saâdetime ikame eyleyesiz ve tevaif-i merkûmeden gerek atik ve gerek cedit ve gerek yuvasız ve yeniçeri ağalarından ve serdar ve yolcu ve çavuş velhasıl ferd ü ahadın kaldığına kat'a rıza-i hümâyunum yoktur. Ba'dehü vakti mezbûrda ol kulları evlerinde ve yerlerinde bulunanlara ocak tarafından sahip çıkılmaz, bundan sonra devleti aliyye tarafından vezir-i âzâm ve müfettişler ve sürücüler tâyin olunub vakti mezbûrda evlerinde ve yerlerinde bulunanlara lâzım gelen cezaları tertib ve saire mucib-i ibret ve sebebi nasihat olunmak içün muhkem haklarından gelinmek mukadderdir. Ona göre encamı-karı mülahaza edüb hilafından bigayet ihtiraz eyleyesiz ve siz ki sürücüler üzerine me'mûr olan mumaileyhsin sen ocağın mutemet kar-güzarlarından olub bu emr-î mühimmenin tekmili senin uhde-i ihtimamına tevviz olmağla gerektir ki sen dahi kemali basiret ve akilane hareket ve ihracına me'mûr olduğun tavaif-î askerîyyeden atik ve cedit serdengeçti ağalarından ve bayraktarlarından ol havalide bir ağa ve bayraktar kalmamak üzere sâdır olan fermân-ı ali mucibince cümlesin seferi hümayûn içün ihraç vesair neferattan nefer-i ferd ve ahadı komayub me'mûr oldukları üzere

125

nevrûz-i firûzda Edirne Sahrasına gelüb isbat-ı vücut ve zir-i liva-i Seyyidü'l-Enbiya aleyhi mine's-salevat ezkiya vemine't-tahiyyat Edirne Sahrası'nda mevcut bulunmalariyçün bezli makdûre eyleyesin. Şöyle ki atik ve cedit serdengeçti ağalarından ve bayraktarlarından ve serdarlarından avk ve tehir ve tama'ı ham sebebiyle neferattan bir ferdin gerü kalmasına ruhsat edüb bunun gibi emr-î azimde taksirat eden gerek ağa ve serdarlar ve bayraktarlar her kim olursa bi eyyi hal ele getürüb ahz ve muhkem kal'abend ve isim ve resimleriyle arz ve i'lâm eyleyesiz ki

ba'dehü haklarında ne vecihle fermân sâdır olursa bu vecihle amel eyleyesiz ve inşaallahü Tealâ sol kol nihayetine varub dâhil olduktan sonra cümleden geriye kalub sefere me'mûr olanların ardların alub birden ve ikiden geriye kalmış var ise cümlesin önünüze katup getürüp sâdır olan fermân-ı âlişân mucibince itmam-ı hizmet eyleyesiz ve sizin dahi bir gûne taksirat ve tekasül veyahut tama'ı ham sebebiyle bir ferde müsaade eylediğiniz istima' olunursa mazhar-i ibret ikab olunursuz ona göre ve siz ki serdengeçti ağaları ve bayraktarlarısız siz dahi işbu sefer-i hümayûnda biriniz gerü kalmayub me'mûr olduğunuz vecih üzere gelüb sefer-i hümayûnda mevcut bulunub akıbet-i emr-î zişan hareket ve hilafından bigayet ihtiraz eyleyesiz deyü düstûr-i mükerrem müşir-i mufahham nizamü'l-alem bilfiil vezaret ile dergâh-ı ali yeniçeri ağası olan vezîr-im Hüseyin Paşa edamallahü Tealâ iclalehü tarafından mühürlü mektup verilmekle mucibince amel eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Vusûl buldukta bu bâbta sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadr ve vezir-i müşarünileyh tarafından verilen mühürlü mektup mucibince amel edüb hilafından bigayet ihtiraz ve içtinab eyleyesiz. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi evasıt-ı şehri Safer sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Yurd Sahra-i Edirne

Vasale fi 15 Rebiülevvel 1129

125/1

Şerayi-i şiar fazl ve şar Üsküdar'dan Anadolu'nun sol kolu nihayetine varınca yemin ve yesarında vaki mevali-i izam ve kuzât ve nüvvab efendiler zîde fazlehüm ve yeniçeri serdarları ve ocak ihtiyarları a'yan-ı vilayet ve işerleri zîde kadrühûm inha ve i'lâm olunan oldur ki kadimden serdengeçti bayrakları verilmek mutlak yeniçeri ağası ve kul kethüdası marifetleriyle müstahikkine verilegelüb namüstehak olanlara bayrak verilmek münasip değil iken bir iki senedir gönüllü bayrağı namıyla nam ve nişanı nama'lûm olanlardan bazıları kendi reyleriyle bayrak açub altına bir miktar neferat tahrir edüb ordu-yi hümayûna gelüb vâsıl olunca reaya fukarasın ve sairlerin rencide etmeleriyle gerektir ki ba'del yevm bir kimesne kendi re'yiyle gönüllü bayrağı açmayub serdarları bayrağı altında gelüb ordu-yi hümayûna dâhil olalar. İnşaallahü Tealâ gelüb vâsıl olduklarında bayrak talibi olub ve mahal ve müstahik olanlardan bayrak diriğ olunmaz, layık ve seza olanlara kanun üzere bayrak verilür. Hâsılı bundan sonra bir ferd kendi re'yiyle gönüllü bayrağı açub kaide-i kadime muhalif hareket ihtimamları içün taht-ı hükümetinizde olan neferata ekid ve şedid tenbih eyleyesiz ve siz ki sürücülük umûruna me'mûr olan kıdvetü'l-emacid ve'l-a'yan haseki Ali Ağa zîde mecdesiz gerektir ki siz dahi bu misillü kendi re'yiyle

gönüllü bayrağı altına bir miktar neferat cem etmiş ve bayrak açmak sevdasında olanlar var ise men ve def ve muhkem tenbih ve te'kid eyleyüb bir vecihle müsaade etmeyesiz eğer mütenassıh olmayub inat ve muhalefet edenler var ise haklarından gelüb bir gûne kaide-i kadime muğayir ve muhalif vaz' ettirmeyüb mucib-i mektup

ile amil olasız vesselâm. Tahriren fi evasıt-ı şehri Saferi'l-Hayır sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Halil

Ağa-yi Yeniçeriyan-ı Dergâh-ı Ali

125/2

İzzetlü fazîletlü efendiler hazeratının meclis-i şerîflerine dürer daavat-ı safiyat ve teslimat-ı vafiyat ithafıyla ve şerayi-i şiar Üsküdar'dan Anadolu'nun sol kolu nihayetine varınca yol üzerinde ve yemin ve yesarında vaki olan kuzât ve nüvvab efendiler zîde fazlehüm ve Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân yeniçeri serdarları ve ocak ihtiyarları a'yan-ı vilayet ve işerleri zîde kadrühûm ba'de's-selam inha olunur ki işbu sene-i mübârekede Nemçe keferesi üzerine musammem olan sefer-i hümayûna me'mûr guzat-i islamdan taht-ı kazanızda mukim ve misafir ve sahihü'l-esami ve esamisi çalık yeniçeri ve korucu ve oturak ve cebeci ve topçu ve kuloğullarından bir neferi gerü kalmamak ve korucu ve mütekaid olanlar Âsitâne-i Saâdet muhafazasında olmak üzere umumen evlerinden ve yerlerinden çıkarub ve serdarları bayrakların açub önlerine düşüp nevrûz-i firûzda Edirne Sahrası'nda orduyi hümayûna mülhak ve saye-i liva-i Resulullah aleyhi's-salevati vesselâmda cem olmalariyçün bundan akdem sâdır olan emr-î şerîf mucibince ocak tarafından kul çavuşları tâyin ve irsâl olunmuştu hala te'kid ve isti'cal içün şerefyafte-i sudûr olan fermân-ı âlişânım ile irsâl ve mektup tahrir olunmuştur. İnşaallahü Tealâ vusûlünde mucib-i emr-î ali üzere amel ve hareket ve zikr olunan tavaif-î askerîyyeyi taht-ı kazalarınızda evlerinden ve yerlerinden ihraç ve vakt-i mezbûrda gelüb mahal-i merkumda ordu-yi hümayûna mülhak ve mülaki ve zir-i liva-i Resül-i Kibriya aleyhi ezkiyai't-tehayada cem olmalarına her biriniz kemal mertebe sa'y ve dikkat eyleyesiz. Şöyle ki bu vakit sair evkata nisbet ve bu gaza sair gazavata kıyas eylemeyüb tevfir-i ecnad-ı muvahhidin ve teksir-i guzat-ı müslmin ehem meham-ı din ve devlet-i aliyyeden olmağla zikr olunan tavaif-î askerîyyeden bir ferdin gerü kalmasına kat'a ruhsat ve cevaz göstermeyüb bir türlü müsamaha ve tekasülden gayetül gaye ihtiraz ve içtinab eyleyesiz. Baki izz ve fazilet bad.

El-Muhlis min Halil

125/3

Kendir mubayaası fermânıdır.

Mefâhirü'l-kuzât ve'l hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm Kastamonu kadısı ve Kastamonu Sancağı'nda vaki olan kadılar zîde fazlehüm ve Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Kastamonu Sancağı mütesellimi ve Kastamonu serdarı ve a'yan-ı vilayet ve işerleri zîde kadrühûm tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki

kıdvetü'l-emacid ve'l-a'yan bilfiil tersâne-i âmirem emini Mehmed zîde mecdehü divan-ı hümâyunuma arzuhâl edüb donanma-i hümâyunum ve sefaini saire ve Nehr-i Tuna donanması ve bina olunacak cisr tumbazları ve sefer-i hümâyunum toplarına kendirin ziyâde lüzumu ve berveçhi ta'cil Tersane-i Amireye eriştirilmesi mühim ve muktezi olmağla Kastamonu Sancağı ve ol havalide mevcut olan kendir her ne miktar bulunur ise miri içün mubayaa ve her kantarı üçer yüz sağ akçeye olmak üzere lâzım gelen bahaları liva-i mezbûr mütesellimi yedinden ashabına tamamen verilüb berveçhi ta'cil mubayaa ve cem ve tedârik ve liva-i mezbûra tabi iskelelerde bulunan münasib sefinelere vaz' ve tahmil ve bir gün evvel ve bir saat mukaddem Tersâne-i âmireme eriştirilüb ve husus-i mezbûra askerî taifesinin muamanaât ve muhalefetleri def'içün dergâh-ı muallam yeniçeri ocağı tarafından mübâşir tâyin ve marifet i Şer'i ile Kastamonu kadısı ve serdarı ve a'yan-ı vilayetin işerleri marifetleriyle ol havalide mevcut bulunan kendiri muhtekir taifesine bir dirhem verdirilmeyüb ve yedlerinde bulunanı dahi miri içün ahz ve hesab-ı merkûm üzere lâzım gelen bahası liva-i mezbûr mütesellimi tarafından ashabına tamamen verilüb cümlenin maiyet ve ittifakı ve imdat ve ve ianet ve ittihatlarıyla berveçhi musaraat Tersâne-i âmireme irsâl ve teslim ettirilmekte gereği gibi dikkat ve ihtimam ve sa'y-i mala-kelâm olunmak içün emr-î şerîfim verilmek ricasına i'lâm eylemeğin imdi veçhi meşruh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkta bu bâbta sâdır olan emrim üzere amel edüb dahi Kastamonu ve ol havalide gerek tüccar ve gerek muhtekir taifesi yedlerinde her ne miktar mevcut kendir bulunur ise hesab-ı merkûm üzere lâzım gelen bahaları mütesellim mumaileyh yedinden ashabına tamamen verilüb kimesnenin bir akçesi ketm olunmamak şartıyla siz ki kadı ve serdar ve mübâşir ve a'yan-ı vilayetsiz miri içün mubayaa ve ala eyyi hal cem ve tedârik ve etraf iskelelerinde bulunan münasib sefinelere vaz' ve tahmil ve avn-i Hakk ile bir gün evvel ve bir saat mukaddem irsâl ve teslim-i tersanem ettirilmekte her biriniz maiyet ve ittifak ile bezl-i dikkat ve sarf-ı kudret edüb askerî taifesinden bir ferde muamanaât ettirmeyüb iyazü billahi Tealâ zaruret ve muzayaka ile umûr-i mühime-i muazzamanın ta'tiline bais olmaktan bigayet ihtiraz ve husus-i mezbûr ehem umûr-i din ve devletten olmağla basiret ve intibah üzere tamam ve tekmil hizmette mücehhid ve sai olub sâdır olan emr-î şerîf-i âlişânımın mazmûn-i itaat-makrûniyle amil olasız. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi'l-yevmil-aşir min şehri Rebiülevvel sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Kostantıniyye El-Mahruse

127

Şerayi-i şiar fazl neşşar Kastamonu Sancağı'nda vaki kuzât ve nüvvab efendiler zîde fazlehüm ve Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân yeniçeri serdarları Kastamonu Sancağı mütesellimi Mefâhirü'l-kuzât ve'l hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm Kastamonu

kadısı ve Kastamonu Sancağı'nda vaki olan kadılar zîde fazlehüm ve Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân ve a'yan-ı vilayet ve işerleri zîde kadrühûm inha olunur ki kıdvetü'l-emacid ve'l-a'yan tersâne-i âmirem emini Mehmed Efendi zîde mecdehü divan-ı hümâyunuma arzuhâl edüb donanma-i hümâyunum ve sefaini saire ve Nehr-i Tuna donanması ve bina olunacak cisr tumbazları ve sefer-i hümâyunum toplarına kendirin ziyâde lüzumu ve berveçhi ta'cil Tersane-i Amireye eriştirilmesi mühim ve muktezi olmağla Kastamonu Sancağı ve ol havalide mevcut olan kendir her ne miktar bulunur ise miri içün mubayaa ve her kantarı üçer yüz sağ akçeye olmak üzere lâzım gelen bahaları liva-i mezbûr mütesellimi yedinden ashabına tamamen verilüb berveçhi ta'cil mubayaa ve cem ve tedârik ve liva-i mezbûra tabi iskelelerde bulunan münasib sefinelere vaz' ve tahmil ve bir gün evvel ve bir saat mukaddem Tersâne-i âmireme eriştirilüb ve husus-i mezbûra askerî taifesinin mezbûra muhalefetleri def' içün ol bâbta tarafından mübâşir tâyin ve marifet i Şer'i ile Kastamonu kadısı ve serdarı ve a'yan-ı vilayetin işerleri marifetleriyle ol havalide mevcut bulunan kendiri muhtekir taifesine bir dirhem verdirilmeyüb ve yedlerinde bulunanı dahi miri içün ahz ve hesab-ı merkûm üzere lâzım gelen bahası liva-i mezbûr mütesellimi tarafından ashabına tamamen verilüb cümlenin maiyet ve ittifakı ve imdat ve ve ianet ve ittihatlarıyla berveçhi musaraat Tersâne-i âmireme irsâl ve teslim ettirilmekte gereği gibi dikkat ve ihtimam ve sa'y-i mala-kelâm olunmak içün emr-î şerîf sâdır olmağla mucibince işbu mektup tahrir ve kıdvetü'l emâsil ve'l-akrân üçüncü bölüğün Ahmed Çavuş'u zîde kadrehü irsâl olunmuştur. Vusûlünde gerektir ki veçhi meşruh üzere sâdır olan emr-î âlişânın mazmûn-i münifini inkaz ve icrada her birerleriniz teşmir ve emn ü ihtimam bu umûr-i muazzama-i mühimmenin tekmil ve tenmininde dikkat edüb hilafına bigayet ihtiraz ve içtinab ve mucibi emr-î celili'ş-şan ile amil olasız vesselâm. Tahriren fi evasıt-ı şehri Rebiül'ûla sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

DergahıAli Sersekbanı

El-Fakir El-Hâcc Hasan

127/1

Tıbkı aslihi'l-hat

Nemekahü elfakir ileyhi sübhanehü ve Tealâ

Halil Elmüvelli Hilafe bi-Kaza-i Edirne

Afa anhü

Sureti emr-î hümayûn hatt-ı şerîf-i hâkânî

Düstûr-i mükerrem müşir-i mufahham nizamü'l-alem müdebbir-i umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sakıb mütemmim-i mehami'l-enam bir-re'yi's-saib mümehhid-i bünyani'd-devleti ve'l ikbal müşeyyid-i erkani's-saadet-i ve'l-iclal el-mahfûf-i

bisunûf-i avatifi meliki'l-A la Anadolu Valisi Vezîr-im Ali Paşa edamallahü Tealâ iclalehü tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak malum ola ki a'da-i din devlet-i aliyyem olan Nemçe ve Venedik melainleri birbirlerine istinaden "ve'l-küfrü milletün vahidetün" muktezasınca sair milel-i nasaradan dahi nefer istimdâd ve istinsar ile taraf taraf memalik-i islamiyeye suikasd ile hücum ve bazı mahaller istila etmeleriyle "katilûllezine yelûneküm minel küffar" nass-ı celili'l-fassı üzere i'la-i kelime-i din-i mübin ve ihya-i sünnet-i seniyye-i fahrü'l-mürselin aleyhi vesellem ve nasrı te'yid-i fırka-i muvahhidin içün bitevfikillahi'l-meliki'l-muin evvel bahar-ı meymenet-asarda vaki olacak sefer-i hümayûn-i nusret-makrûnda bizzat cenab-ı hilafet-meab saltanat-nisab devlet-i ikbal ve saadet-i iclal ile teveccüh ve azimet-i hümayûn-i zafer-makrûnum muhakkak ve mukarrer olub ve bu sefer (bir kelime okunamadı) sair seferata kıyas olunmayub tevfir-i aded-i ibad ve teksir-i ecnad-ı guzza itiyad ile takyid ve ihtimam ehem umûr-i diniyye ve elzem-i levazım-i saltanat-ı seniyyemden olub ve Anadolu canibinde olan eyalet ve elviye mutasarrıflarından her biri sinin-i sabıkadan evfer ve ekmel kulları halkından maada der devlet-medarımdan tertip olan defter mucibince mansıblarının tahammüllerine göre altı ay hizmet-i aliyyede mevcut bulunmak üzere süvari sekban levendatıyla nevrûz-i firûzda Edirne Sahrasında ordu-yi hümayûna mülhak ve mülaki olmak üzere me'mûr olmalarıyla sen ki vezir müşarünileyhsin işbu cihad-ı meymenet müessir içün sen dahi eslafından sefere gelenlerden ekmel ve evfer kullar halkı veçhi meşruh üzere altı ay sefer ve hizmet-i aliyyemde bulunmak şartıyla eyalet-i merkûmenin tahammülüne göre harçla berât ve güzîde tammü'l-islam ve kamilü'l-edevat dokuzyüz süvari sekban levendat ve Eyalet-i Anadolu'nun alaybeyileri umumen zuama ve erbâb-ı tımar ile nevrûz-i firûzda Edirne Sahrasında ordu-yi hümayûna mülhak ve mülaki olmak üzere me'mûr ve veçhi meşruh üzere seninle maan me'mûr olan eyalet-i mezbûre alaybeyilerine hitaben

128

emr-î şerîfim şerefyafte-i sudûr olub gönderilmiştir. İnşaallahü Tealâ vusûlünde şimdiden tevfir-i ecnad ve tevkir-i an ibad ile takyid ve ihtimam ve mühimmat-ı seferiyen bir nesne kusur ve gerü kalmamak üzere hazır ve amade ve eslafından gelenlerden ekmel ve evfer kul halkı ol miktar beraber ve güzîde tammü'l eslah ve kamilü'l-edevat siphi süvari sekban levendatı ve eyalet-i merkûmenin alaybeyileri umumen zuama ve erbâb-ı timar ile vakit ve zamanıyla kalkub bitevfikillahi Tealâ nevrûz-i firûzda Edirne Sahrasında ordu-yi hümâyunuma mülhak ve mülaki olmaya bezl-i makdûr ve cehd-i bikusur olub esna-i tarikte sükkan-ı vilayete müft ve meccan

zahire teklifi ile ve aher vecihle hilaf-ı Şer'i şerîf taaddi ve tecavüzden ve tekasül hasebiyle vakit ve zamanıyla mahal-i me'mûrede bulunmamaktan bigayet mücanebet eyleyesin. Şöyle ki takdir olunan levendattan noksan olub ve kapun halkı tüvana ve güzîde âdemler olub silah ve besatlarında kusur olursa bir türlü özür ve cevaba kadir olamayub ateşpare-i hüsrevanem ( ) olacağını miktarı zerre iştibah eylemeyüb ona göre basiret ve intibah ile hareket eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur.

Buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbta veçhi meşruh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân-ı celil-i vacibi'l-ittiba've lâzımi'l-imtisalimin hilafından bigayet içtinab eyleyesiz. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi evail-i Muharremi'l-Haram sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Sa'di Be-Yurd Sahra-i Edirne

128/1

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kastamonu Sancağı alaybeyisi zîde kadrehü inha olunur ki

İşbu sene-i mübârekede tasmim olan sefer-i hümayûn-i nusret-makrûnda Anadolu Eyaletinde olan zuama ve erbâb-ı tımar ile berveçhi mu'tad evvel bahar huceste asarda me'mûriyetimiz içün hatt-ı hümayûn-i şevketmakrûn ile muanven fermân-ı celilü'ş-şan sâdır ve varid olub nevrûz-i firûzda Edirne Sahrasında mevcut bulunmak üzere tasrîh buyurulmağla sancağı mezbûrda olan zuama ve erbâbı timar sefer levazımatların şimdiden tedârik ve cümlesi süvari ve tüfenk (endaz) olmak üzere tenbih ve te'kid eylemek bâbında işbu buyuruldu tahrir ve ısdâr (boş) zîde kadrehü ile irsâl olunmuştur. Vusûlünde gerektir ki şerefyafte-i sudûr olan fermân-ı ali mucibince sancağı mezbûrda olan zuama ve erbâbı timar şimdiden sefer levazımatların getürüp cümlesi süvari ve tüfenk-endaz olmak üzere tenbih ve te'kid eyleyesin. Şöyle ki muğayir-i emr-î şerîf-i âlişân silah ve besatlarında noksan olanların haklarından gelinüb sen dahi mes'ul ve muateb olursun Ona göre hareket ve mucib-i buyuruldu ile amel oluna deyü buyuruldu. Fi 2 R 1129

Hasan Ali Paşa ……..

Vasale fi 24 rebiülevvel 1129 Vali-i Anadolu

129

Çün inayet ve ikram zümre-i zuama ve sipahi ve himayet ve ihtiram olub ashab-ı izz ve cah şime-i kerime havakin-i saadet destgahadır binaen ala zalike kıdvetü'l emâsil ve'l akrân Kastamonu Sancağı Alaybeyisi Yusuf zîde kadrehü ordu-yi hümâyunuma mektup gönderüb liva-i mezbûrda ve nahiyesinde Sahib nam karye ve gayrıdan dörtbin üçyüzon akçe timara mutasarrıf olan Şa'ban Serdengeçti (boş) Sancağı askerîyle me'mûr olduğu Balyabadra Muhasarasına varmayub timarı ol vecihle mahlu

olmağla yine karye-i mezbûre ve gayrıdan dörtbin üçyüz yirmi akçe timara mutasarrıf olub emektar olmağla dörtbin akçe terakkiye emr-î şerîfim verilen orta boylu ela gözlü açık kaşlı râfi-i tevki-i refii'ş-şan-ı hâkânî İbrahim'in timarı bihasıl olmağla berveçhi ilhak verilmek bâbında inayet ricasına arz etmeğin timarı olduğu sancakta sakin olub alaybeyisi bayrağı altında sefere eşmek şartıyla tevcih olunmak içün sene semane ve ışrin ve miete ve elf cemaziyelevvelinin yirmibirinci günü

tarihiyle hükm-i şerîfim verildikten sonra tezkiresi ihraç olunmağla zikr olunan dört bin üçyüzon akçe timar terakkisi bedelinden ziyâdesiyle muhafaza–i mezbûreye varmayan Şa'ban Serdengeçti tahvilinden berveçhi elinde olan ile biriktirilüb cümle timarı sekiz bin altıyüz otuz akçe olmak üzere mezbûr İbrahim'e tevcih olunub dergâh-ı muallamdan layık ve evla ve seza görülüb verdim ki zikr olunur, şerh-i ayan ve tafsil kılunur.

Karye-i Sahib tabii mezbûr Mülkiemîr Tabii mezbûr Seremeddin

1000-1000 3300-800 2900-300

Karasu Virancık tabii Kastamonu Mehran tabii Göl Karabulut tabii mezbûr

350 7000-500 300-150

Emir Şahabeddin tabii Göl Güney tabii Devrekani Hisarcık tabii mezbûr

170 800 400

Akçapınar tabii Devrekani İncüğez tabii mezbûr Kuşçular nam-ı diğer Bozkoca tabii mezkûr

280 300 200

Temürciviran tabii mezbûr Kavacık tabii Devrekani Depelüce tabii Taşköprü

1100-600 150 650

Hisarcık tabii Taşköprü Alama nam-ı diğer Kızılcaören tabii mezbûr Yancıderesi tabii Taşköprü

600-300 800-400 1500-200

Samanlıviran nam-ı diğer Hisar tabii Taşköprü Karasu tabii Kastamonu Bürnük tabii mezbûr

700 2100 1700

Çıban tabii mezbûr Kuruviran tabii Taşköprü Boyundurcak tabii Boyabad

150 1100 1700

Yekûn ---------- 8500

Yekûn ---------- 500

Yekûn ---------- 8620

5000

İcmal zam olunmak üzere 2500

Yekûn 7720

Cem’an der Karye-i Sahib tabii mezbûr: 8620-3620-1820

İlhak

… bera-i terakki … Şa’ban Serdengeçti Muhafaza-i Balyabadra

Cem’an Karye-i Sahib tabii mezbûr ve gayrılilmezbûr

18620-5000

İcmal olunmak üzere

2500

Karye-i Sahib ve gayrıdan olmak üzere:8620-3620-1820

Bera-i tahvil-i Şa’ban 4310

Yekûn ---------- 8630 ----------

Ve buyurdum ki ba’de’l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şöyle ki vazaif-i hidemat-ı mebrure-i mevfûre ve mesai-i meşkûre asakir-i mansûredir. Ber mucebi defter-i hâkânî bikusur mer’i ve müeddi kıla. Ol bâbta efradı aferideden kainen min kan ve kin-i makan hiç ferd mani ve dafi’ ve münazaa ve mezahim olmayub bir vecihle dahl ve taarruz kılmaya. Şöyle bileler alamet-i şerîfe itimat kılalar.

Fi 29 rebiülevvel 1129 Beyurd Sahra-i Filibe

130

Veçhi tahrir-i hurûf budur ki Amasya’da vaki merhûm ve mağfûrün leh Sultan Bayezid Han-ı Veli tabe serahü evkafı mukataalarından (boş) Kazasında Kuşkara ve tevabii mukataasına işbu bin yüz yirmidokuz senesi Martı ibtidasından sene-i mezbûre Şubatı nihayetine değin zabt eylemek üzere işbu hafız-i temessük kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân İdris Ağa zîde kadrehü berveçhi maktu’ yalnız bin ikiyüz kuruşa talib ve rağib olub deruhte ve iltizam etmek minval-i meşruh üzere kadimü’l-eyyamdan hatt-ı hümayûn-i şevketmakrûn ile mefrûzü’l-kalem ve maktûü’l-kadem külli’l-vücûh serbest olmağla mumaileyh İdris Ağa dahi serbest üzere zabt ve sene-i mezbûrede vaki olan a’şar-i Şer iye ve rüsûm-i örfîye ve cürm ve cinayet ve bad-i heva ve yuva ve kaçkun ve beytü’l-amme ve hassa ve tapu-yi zemin ve mal-i gaib ve mal-i mefkût ve kul ve cariye ve müşerref-i katib ve adet-i ağnam ve dönüm-i bağan ve resm-i kovan ve arûsan ve deşt-i bani ve resm-i bostan velhasıl vakf-ı mezbûra ber muceb-i defter-i hâkânîhasıl-i kayıt olunan cüz’i ve külli mahsulat ve rüsumatı bu

ana değin zabt edenler ne vecihle zabt edegelmişler ise mumaileyh dahi ol minval üzere zabt ve rabt ve ahz ve kabz edüb aherden fert ve ahad dahl ve taarruz kılmayalar. Mukataa-i mezbûre reayaları dahi mumaileyhi üzerlerine zabit bilüb Şer'i şerîf ve kanun-i münife muvafık sözünden taşra ve re'yinden hariç vaz' ve hareket etmeyeler. Tahriren fi't-tarihi'l-mezbûr.

El-Fakir Mehmed

Bi-Mütevelli-i Vakf-i Mezbûr

130/1

Şerîat-şiar Kastamonu kadısı efendi zîde fazlehü der tahiyyat ithafından sonra inha ve i'lâm olunan oldur ki zir-i hükümet-şiarınızda vaki yeniçeri serdarı ref' olunub yerine üslub-i sabık üzere yirmiyedi bölük Serdengeçti Ağası Mustafa Ağa serdar nasb ve tâyin olunub irsâl olunmuştur. Vusûlünde merkûmu serdarlığı umûrunda istahdam edüb aheri müdahale ettirmeyesin ve ol tarafta olan yeniçeri ve cebeci ve topçu ve gılman-i acemi ve kuloğulları mezbûru üzerlerine serdar ve zabit bilüb sözünden taşra ve re'yinden hariç vaz' ve hareket eylemeyüb itaat ve inkıyad üzere olalar ve tavaif-î mezbûrûndan bila varis-i ma'ruf fevt olanların muhallefat ve metrükatların marifet i Şer'i ile merkûma ahz ve kabz ve sûk-i sultanide füruht ve hasıl olan nükûdun mümzi ve mahtum müfredat defterleriyle canibi beytü'lmale irsâl ettiresin ve lâkin hilaf-ı Şer'i bir ferdi rencide ettirmeyesin. Baki şerîat daim bad. Tahriren fi evasıt-ı şehr-i rebiü'l-ûla sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Hasan

Ağa-yi Yeniçeriyan-i Dergâh-ı Ali

Tıpkı aslihi el-mümzi elmahtûm hurrire el-fakir ileyhi azze şanühü

Mehmed el-Müvelli hala bi-Medine i Edirne ğufira lehü

131

Nüzül ve avarız vesair emr-î şerîfiyle vaki olan tekâlif-i-i emir ve defterden ziyâde alınmamak üzere sâdır olan emr-î şerîftir.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkam ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm mevlana Kastamonu kadısı zîde fazlehü tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki Kaza-i mezbûr ahalileri Dersaadeime arzuhâl edüb üzerlerine edası lâzım gelen avarız ve nüzül vesair emr-î şerîfimle vaki olan tekâlif-i-i cem'ine me'mûr olanlar emir ve defter mucibince edaya razılar iken hilaf-ı emir ve defter ziyâde talebiyle rencide ve taaddi eylediklerin bildürüb üzerlerine edası lâzım gelen avarız ve nüzül vesair tekâlif-i emir ve defter mucibince eda eylediklerinden sonra hilaf-ı emir ve defter ziyâde talebiyle rencide ve taaddi ettirilmemek bâbında emr-î şerîfim rica eyledikleri ecilden imdi kanun üzere amel olunmak fermânım olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle

vardıkta bu bâbta sâdır olan emrim üzere amel edüb dahi göresin i'lâm olunduğu üzere Kaza-i mezbûr ahalileri üzerlerine edası lâzım gelen avarız ve nüzül vesair tekâlif-ilerin cem'ine me'mûr olanlar edaya razılar iken ziyâde talebiyle rencide edildikleri vaki ise o takdirce üzerlerine edası lâzım gelen avarız ve nüzül vesair emr-î şerîfimle vaki olan tekâlif-ilerin emir ve deftere kesr ve noksan gelmemek üzere eda eylediklerinden sonra hilaf-i emir ve defter ziyâde talebiyle rencide ve reside ettirmeyesin. Şöyle bilesin alamet-i şerîfe itimat kılasın. Tahriren fi'l-yevmi't-tasi ve'l-ışrin min Zilhiccei'ş-Şerîfe sene semane ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Makam Edirne

131/1

Mefâhirü'l-kuzât ve'l hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm Kastamonu Sancağı'nda vaki olan kadılar zîde fazlehüm ve Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdayeri ve yeniçeri serdarları ve a'yan-ı vilayetin işerileri zîde kadrühûm tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki inşaallahi Tealâ evvel bahar meymenet-asarda musammem olan sefer-i hümâyunuma me'mûr dergâh-ı muallam yeniçerileri ve ve cebeci ve topçu ve sipahi ve silahtar ve dört bölük halkı ve ahali-i divan vesair kapum kullarının tayiynatlarına iktiza eden zahayir vesair mühimmat-ı seferiyem içün ziyâde hazine tedâriki mühim ve muktezi olmağla işbu sene-i mübârekede sefer-i hümâyunum mukarrer ve muhakkak olmağla gerek zahayir ve gerek mühimmat-ı seferiyeyi sene-i sabıkadan ezdiyad olmak üzere cem ve ihzar ve irsad olunmak lâzım gelmeğin sinin-i sabıkada sefer-i hümayûn vukuunda menazili karib olan kazalardan zahire nakil ve ihraç ve baid olan kazalardan Engürüs seferlerinde olduğu vecih üzere zahire bulunan mahallerde mubayaa ve menazil ve ( ) ihzar olunmak içün memalik-i mahrûsemde Rumeli ve Anadolu caniblerinden acele üzere bütün sürsât bedelleri ve her bir avarız hanelerinden beşer kuruş bedel beldârları tahsîl

olunagelmekle bin yüz yirmidokuz senesine mahsûb olmak üzere liva-i mezbûrda vaki kazaların binbeşyüz yetmişbeş kuruş bir rubu' bedel-i sürsât ve onbin yüzyirmi kuruş bedel-i beldârları tahsîl olunmak lâzım gelmeğin mübâşirin yedine verilen mühürlü ve nişanlu mevkûfât defteri sureti mucibince sefer-i hümâyunum masarıfiyçün cem ve tahsîl ve dâhil-i hazine-i amirem ettirile ve sürsât ve beldâr bedeli tahsîli sefer-i hümâyunum masarıfiyçün olmağla siz ki kadılar ve kethüdayeri ve yeniçeri serdarları ve a'yan-ı vilayetsiz her biriniz gereği gibi ihtimam edüb hilafı emir ve defter bir ferde taallül ve niza' ve muhalefet ettirmeyesiz ve tahsîline me'mûr olan mübâşire başka maaş tahsîli içün reaya fukarasına cevr ve gadr eylememek üzere asıl tahsîl olunan maldan her bir bin kuruşundan oniki buçuk kuruş tahsîldar maaşı tâyin olunmağin miriden tâyin olunan ol miktar maaş ile kanaat edüb reaya fukarasından emir ve defterden ezdiyad mahkeme harcı ve katibiye ve aklam harcı vesair bahane ile bir akçe ve bir habbe alınmaya ve aldırmayasız ve sürsât tekâlif-i tekâlif-i saire makulesi olmayub cümleden evvel tedârik olunması muktezi ve guzat-i muvahhidinin rûz-i mererlerine verilecek tayiynlerine tedârik olunan

zahireler içün olub ancak sefer-i hümâyunum vukuu takribi ile malen ve bedenen sıyanet ve ianet içün vaki olmağla

132

zümre-i sadat-i kiram ve eimme ve hutabadan maada ve muaf ve gayrı muaf ve evkaf-ı hassa reayası tekâlif-i-i mezbûreye dâhil olmağla her biri beynlerinde tahammülleri üzere tevzi ve bir saat mukaddem edasına takyid ve ihtimam edüb hilaf hareket eyleyenler askerİ ve mütekaid ve kal'a neferatı ve muhafız-i cisr ve muaf derbend ve banevar ve geçit bekçileri, büz ve çakırcı ve şahinci ve doğancı ve görücü ve evci ve kuzucu ve serbest reayadır deyü bir ferde muhalefet ettirmeyesiz deyü fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkta bu bâbta vechi meşrûh üzere şerefyefta-i sudûr olan işbu emr-î celili'l-kadri'ş-şan-i vacibi'l-imtisalimin mazmûn-i münifi ile amil olub hilafından bigayet ihtiraz eyleyesiz. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi'l-yevmil-hamis min şehri Rebiülevvel sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Beyurd Sahra-i Edirne

132/1

Kıdvetü'l-emacid ve'l-a'yan Kastamonu Sancağı mütesellimi olan (boş) zîde mecdehü tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki işbu bin yüz yirmidokuz senesi musammem olan sefer-i hümâyunum içün Kastamonu Sancağı'nın sürsât ve beldâr mali tahsîli sana tefviz ve emir ve defterleri mübâşir zîde kadrehü ile tarafına irsâl olumağin imdi sen ki mütesellim mumaileyhsin emir ve defterleri sana vusûl bulduğu gibi kat'a aram ve tevakkuf eylemeyüb tahsîline mübaşeret ve acaleten yerli yerinden cem ve tahsîl ve bir saat mukaddem teslim-i hazine-i amirem ettirmekte ziyâde dikkat ve ihtimam-ı tam eyleyesin, emir ve defterleri sana teslim olundukta

mahalline kayıt içün mübâşir merkûm ile memhûr temessükü Der-saâdetime irsâl eyleyesin deyü fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkta bu bâbta sâdır olan emrim üzere amel edüb dahi sen ki mütesellim mumaileyhsin emir ve defterleri sana vâsıl olduğu gibi kat'a aram ve tevakkuf eylemeyüb tahsîline mübaşeret ve acaleten yerli yerinden cem ve tahsîl ve bir saat mukaddem teslim-i hazine-i amirem ettirmekte ziyâde dikkat ve ihtimam-ı tam eyleyesin ve emir ve defterleri sana teslim olundukta mahalline kayıt içün mübâşir merkûm ile memhûr temessükü Der-saâdetime irsâl ettirmekte ve tehirden ve ihmal ve müsamahadan bigayet ihtiraz eyleyesin. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi'l-yevmil-hamis ve'l-ışrin min şehri Rebiülevvel sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Beyurd Sahra-i Edirne

Kaza-i Kastamonu Kaza-i Mergüze Kaza-i Sorgun

1631,5 0,5 rubu’ 585,5 285

1341 1 rubu’ bedeli beldâr 345 bedeli beldâr 107,5 bedeli beldâr

2972,5 1,5 930,5 442,5

Kaza-i Göl Kaza-i Daday Kaza-i Araç Kaza-i Yörükan-ı Araç

306,5 1 rubu’ 358,5 0,5 rubu’ 560 1 rubu’ 169,5

208,5 1 rubu’ bedeli beldâr 127,5 bedeli beldâr 218,5 bedeli beldâr 87,5 bedeli beldâr

510,5 486 778,5 257

Kaza-i Sırt Kaza-i Küre-i Hadid Kaza-i Boyalı Kaza-i Eflani

322 1 rubu’ 218 1 rubu’ 383,5 182,5

127,5 1 rubu’ bedeli beldâr 55 1 rubu’bedeli beldâr 182,5 bedeli beldâr 171 bedeli beldâr

449,5 273,5 566 354

Kaza-i Çiğlene Kaza-i Cide Kaza-i Hoşalay Kaza-i Küre-i Ma’mure

310 505,5 1 rubu’ 470,5 1331 0,5 rubu’

68 1 rubu’ bedeli beldâr 365 bedeli beldâr 278,5 1 rubu’ bedeli beldâr 600 bedeli beldâr

278,5 870,5 1 rubu’ 649 1931 0,5 rubu’

Sayfa 133

Kaza-i Güney Kaza-i Taşköprü Kaza-i Gerze

376 1 rubu’ 36 1 rubu’ 971 286 1 rubu’

125 bedeli beldâr 298,5 1 rubu’ bedeli beldâr 610 bedeli beldâr 117,5 bedeli beldâr

501 335 1089 403,5 1 rubu’

Kaza-i Sahil Kaza-i Akkaya Kaza-i Ayandon Kaza-i Ginolu

509 0,5 rubu’ 162 370 503 1 rubu’

575 bedeli beldâr 153,5 1 rubu’ bedeli beldâr 455 bedeli beldâr 435 bedeli beldâr

1084 315,5 1 rubu’ 825 938 1 rubu’

Kaza-i Akyürek Kaza-i Gökçeağaç Kaza-i Boyabad Kaza-i Zarı

Maa Yörükan-ı Boyabat

1092 1 rubu’ 100,5 479,5 522 1 rubu’

32,5 bedeli beldâr 2,5 bedeli beldâr 217,5 bedeli beldâr 95 bedeli beldâr

142,5 1 rubu’ 103 967 617 1 rubu’

Kaza-i Durağan Kaza-i Devrekani Kaza-i Sinop Kaza-i Saray

166 1 rubu’ 800 804 1 rubu’ 593,5 0,5 rubu’

156 bedeli beldâr 468,5 1 rubu’ bedeli beldâr 897,5 bedeli beldâr 627,5 bedeli beldâr

322,5 1268,5 1 rubu’ 1701,5 1221

Kaza-i Çanlı 479

505 bedeli beldâr 984

Yekûn----------

15705 1 rubu’

10120

Cem’an ---- 25825 1 rubu’ Sene 1129

132/2

Mefâhirü’l-kuzât ve’l hükkâm ma’denü’l-fazl ve’l-kelâm Kastamonu Sancağı’nda vaki kazaların kadılar zîde fazlehüm ve Mefâhirü’l-emâsil ve’l-akrân kethüdayeri ve

yeniçeri serdarları ve a'yan-ı vilayetin işerileri zîde kadrühûm tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki bundan akdem bin yüz yirmiyedi ve sekiz senelerinde vaki sefer-i hümâyunum içün ihracı fermânım olan mekkâri davarları beher hal her bir vilayette bulunu gelmekle her bir mahalde bulunan mekkâri deve ashablarından aynı develer olmak üzere ve hizmet-i lâzımede yüke girdikleri günden mu'tad üzere ücretleri taraf-ı miriden verilmeyüb bu bahane ile kimesneden bedel namıyla ve mübâşiriyye ve katibiyye ve aher bahane ile akçe alınmamak şartıyla sâdır olan emr-î şerîfimde tasrîh olunmuş iken gelen develerden dahi bazı vilayetin devesi sülüs mertebe ve bazılarının nısıf ve sülüsan mertebesi gelüb veya gelmeyüb gelenlerin ekserisi firar edüb eda-i hizmet eylemedikleri ve deve ihracına giden mübâşirler ve a'yan-ı vilayetten bazı reaya mesalihine danışmağla kar ve kisbi itiyad eylemiş kimesneler ittifak ve vilayetime mekkâri deve fermân olunmuştur deyü bütün vilayete sair tekâlif-i misillü tevzi ve nice mal cem ve tahsîl edğb hem vilayetten akçe alınub ve hem reayadan aldıklarından gayrı eyyam-ı seferde ücretleri alub reaya fukarasına ve canib-i miriye külli gadr ve taaddilerine vukûfu olanlar haber vermeleriyle keyfiyet-i mezbûrenin sıhhatine vukûf tahsîli içün tefahhus iktiza etmekle ve liva-i mezbûreye mukaddem gönderilen mübâşir malum olmayub ve isti'cal içün liva-i mezbûr a'yanından sefere gelenlerden tefahhus olundukta canib-i miriye teberi olmak üzere elli re's bargir ve bir miktar evani nühas verdik deyü cevap vermeleriyle imdi Dersaatimden tâyin olunan mübâşir işbu emr-î şerîfimle vardıkta zikr olunan senelere liva-i mezbûrdan mekkâri develeri içün bargir mi verilmiştir ve kime teslim olunmuştur veyahut bedel nAmıyla deve ihracı takribi ile alınan akçeler nedir ve ne miktar akçe tevzi ve tahsîl olunmuştur kemal istifsa ile tefahhus ve her bir kazaya ne vecihle taksim olunmuştur ve kimin marifetiyle alınmıştır ve ne mertebe akçe alınub ve alınan akçe a'yAne verilmiş ise ne makule âdemlerdir ve onlar alub kime vermişlerdir veyahut kendileri ekl ve bel' etmişlerdir ve mübâşire vermişler ise mübâşirler kimlerden

134

ve hangi (iki kelime okunamadı) taraftandır ve ne almışlardır ve ne mahallere vermişlerdir tarihiyle ve isim ve resimleriyle müfredat üzere defter ve kezalik gelen ayni develeri ne miktar idi ve kimin yediyle gelmiştir ayni develeri ve bedelleri ve tenzilleri ne vecihle ise gereği gibi marifet i Şer'i ile ve mübâşir marifeti ve bigaraz kimesneler marifetleriyle tefahhus ve sual ve hakikati hale kemal itıilaı tahsîl olunduktan sonra sıhhati ve hakikati üzere ale'l-infirad defter ve bir tarik ile ketm ve ihtifâ olunmayub mavakaa arz ve i'lâm ve hilaf-ı vaki i'lamdan hazer olunmak üzere tâyin olunan mübâşire müfredat üzere beynlerinde ne vecihle tevzi etmiş ise sicilat kayıtlarından vukûfu olanlardan tefahhus ve istifsar ve sıhhati ve hakikati üzere Der-saâdetime arz ve i'lâm eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkta bu bâbta vechi meşrûh üzere şerefyefta-i sudûr olan işbu emr-î şerîf-i âlişânın mazmûn-i münifi ile amil olub hilafıyla vaz' ve hareketten bigayet ihtiraz ve ictinab eyleyesiz. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız.

134/1

Şerayi şiar-ı fazl ve şar Kastamonu ve Bolu sancaklarında vaki olan kuzât efendiler ve Mefâhirü'lemâsil ve'akrân kethüdayerleri ve yeniçeri serdarları vesair işerleri ağalar zîde kadrühûm inha olunur ki bundan akdem bin yüz yirmiyedi ve yirmisekiz senelerinde vaki olan sefer-i hümayûn içün zikr olunan sancaklardan ihracı fermân olan mekkâri davarların ihracı esnasında hilafı emr-î âlişân vaki olan keyfiyet ve vaz' ve hareketin ashabı marifet i Şer'i ile teftiş ve tefahhus ve sıhhat ve hakikati üzere der devlet-medara arz ve i'lâm olunmak bâbında sâdır olan emr-î şerîf (isim yeri boştur) ile irsâl olunmağla mektup tahrir ve irsâl olunmuştur. İnşaallahü Tealâ vusûlünde sâdır olan evamir-i aliyyede tasrîh olunduğu (üzere) kemali dikkat ve ikdam ile husus-i mezbûru marifet i Şer'i ile teftiş ve tefahhus ve sıhhat ve hakikati üzere bir gün evvel der devlet-medara arz ve i'lâm eylemekte ziyâde cehd ve sa'y edüb hilafı evamir-i aliyye vaz' ve hareket ve bir ferde müsaade olunmaktan bigayet ictinab ve ihtiraz eyleyesiz.

El-Fakir Osman ed-Defteri-i Hassa

134/2

İşbu bin yüz yirmi dokuz senesinde Kastamonu Sancağı'ndan bedel-i sürsât ve bedel-i beldâr mali cem'ine me'mûr bilfiil Liva-i Kastamonu mütesellimi umdetü'l-emacid el-Hâcc Mustafa Ağa meclis-i Şer ide bilcümle a'yan ve ahali-i vilayet muvacehesinde yedime verilen emr-î şerîf-i âlişân ve suret-i defter-i mevkûfât mucibince Nefs-i Kastamonu Kazası'ndan matlub ikibin dokuzyüz yetmişiki buçuk kuruş ve bir rubu taleb ederin dedikte dedikte her biri sem'an ve taaten deyüb asıl mal-i miri ikibin dokuzyüz yetmişiki buçuk kuruş ve birbuçuk rubu ile zikr olunan emr-î şerîf ve sureti defter-i mevkûfâtı getüren defterdar efendi çukadarlarından Çukadar Hasan Ağa'ya ücret otuz kuruş beş para cem'an üçbin üç kuruşa baliğ olmağla meblağ-i merkûmu bil'ittifak Medine i mezbûrda vaki hanelere vaz' olunan yüz otuzdört buçuk kuruştan maada meblağ-i bakii dahi Medine i mezbûrda vaki mahallat ve kuraya tevzi ve her bir haneye onar kuruş dokuzar sümün isabet etmekle tahsîldar mumaileyhin yedine verilen defterdir ki berveçhi ati zikr olunur. Hurrire fi evasıt-ı Rebiülahir senei'l-mezbûr.

Halife İsmailbey Cebrail Kırkçeşme Küpciğez Aktekye Deveciler Abdülcebbar

Hane 6 Hane 3 Hane 6,5 Hane 3,5 Hane 3,5 Hane 5 Hane 4 Hane 3

İsfendiyarbey Hacıdursun Hüseyinçelebi İbnisüle Beyçelebi Medrese-i Atabey Saraçlar

Hane 3 Hane 1,5 Hane 1 Hane 1 Hane 2 Hane 0,5 Hane 1,5

Alpaslan Muzaffereddin Budamıç maa Diğer Saraçlar Musafakih Cemalağa Hacıhamza Sûfiler

Hane 1 Hane 1 Hane 1,5 Hane 1 Hane ,5 Hane 0,5 Hane 1

Bedirgazi Hamzaağa Gökdere Honsalar Pire Akmescit Şadibey Çevkani

Hane 2 Hane 2 Hane 2,5 Hane 3 Hane 2 Hane 3,5 Hane 3 Hane 2

Alacamescid Atabekü'l-Gazi Seydiler Frenkşah Kebkebirler İbnineccar İbnisa'di

Hane 1,5 Hane 2 Hane 1,5 Hane 0,5 Hane 2 Hane 0,5 Hane 0,5

Kubbeli Kanara Tahirfakih

Hane 1 Hane 1 Hane 1,5

134/3

Debbağishak Gödel Bayındır Sahib Karakuz Oyrialan Alpı Seremeddin Akçakilise

Hane 2 Hane 1,5 Hane 1 Hane 4 Hane 3 Hane 2,5 Hane 2,5 Hane 2 Hane 0,5

Türbe-i Adilbey Karaevli Başmakçı Serti Alpaslan Karaçomak Üyük i A la ve Kıyık

Hane 3 Hane 2 Hane 2 Hane 3 Hane 1,5 Hane 1,5 Hane 3,5

Üyük i Esfel Çukurviran Mıtrıb Yuva Bulacık Saraycık Gömmece Bürmece Türkeli

Hane 3 Hane 4 Hane 1 Hane 1 Hane 1,5 Hane 5 Hane 3,5 Hane 5 Hane 3

Kızılcaviran Ballık Karasu Çetikviran Corumlu İsmailli Ahlat Hamid Baylar Depe Saray

Hane 3 Hane 1 Hane 1 Hane 2 Hane 3 Hane 1,5 Hane 3 Hane 3 Hane 1,5 Hane 3,5 Hane 0,5

135

Kıdvetü'l-emacid ve'l-a'yan Anadolu'nun sol kolu askerî sürücülüğüne me'mûr olan Haseki Ali zîde mecdehü tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki işbu sal-i meymenet-istihalde i'la-i kelime-i din-i mübin ve kal'ı kam'ı müşrikin içün menzil kol havalisinde mukim ve misafir tavaif-î askerîyeyi bir gün ve bir saat evvel evlerinden ve yerlerinden ihraç ve her kazanın serdarı bayrağın açup tavaif-î mezkûrenin önlerine düşüb esna-i rahta meks ve ikamet eylemeyüb inşaallahü'r-rahman nevrûz-i firûzda Edirne Sahrası'nda ordu-yi hümayûna mülhak ve mülaki ve hidemat mahallerinde bunlar içün yedine verilen hatt-ı hümayûni şevket-makrûn ile muanven emr-î âlişânı vardığın kazalarda a'yanı vilayet ve ocak ihtiyarları ve yeniçeri serdarları muvacehesinde feth ve kıraat ettirüb hazır ve amade Edirne Sahrası'nda muasker-i nusret-asarda mevcut bulunmalariyçün tenbih ve te'kid ve Kaza-i ahere gittiğinde ol kazanın serdarı dahi vakt-i sefer olmak mülahazasıyla diyarında eylenüb kazasın sefere me'mûr neferatını bayrağı altına cem etmeyüb sefer-i hümayûna azimet etmemeleriyle hidemat-ı hümayûnun cümle tehirine bais olduklarından cümlesi itab ve ikaba müstehak olmuşlardır. Hala vakt-i sefer garib olduklarından cümlesi itab ve ikaba müstehak olmuşlardır. Hala vakt-i sefer garib olub Şehr-i Rebiülahir gurresinde tûğ-i zafer-füruğ ile ordu-yi hümayûn taşra çıkarılub sair senelerden mukaddem hareket-i hümayûn iktiza etmekle memalik-i mahruseden sefer-i hümayûna me'mûr tavaif-î askerîyenin berveçhi müsaraat vilayetlerinden çıkub serdarları bayraklarıyla nevrûz-i firûzda Edirne Sahrası'nda ordu-yi hümayûna erişmeleriyçün binnefs kendin rahm eyleyüb dahi vakit vardır gideriz deyü avk ve tehirlerin tecviz eylemeyüb kadılara ve bilcümle a'yan-ı vilayet ve işerlerine tekrar te'kid ve teşyid edüb biavnihi Tealâ her kazanın askerîn berveçhi ta'cil memleketlerinden ihraç ve bir gün mukaddem sefer-i hümayûna azimet eylemeleri hususiyçün müceddeden ısdâr olan fermân-ı vacibi'l-ittiba' (boş) ile irsâl olunmuştur. İmdi sen ki mumaileyhsin vakt-i sefer kemal mertebe garib ve gurre-i şehr-i Rebiülaherde ordu-yi hümayûnun taşra çıkacağı mukarrer ve muhakkak olmağla bu seneyi sinin-i sabıkaya kıyas ile hareket eylemeyüb me'mûr olduğun üzere Anadolu'nun sol kolu ve havalisinde sefer-i hümayûna me'mûr olub hidemat-ı hümayûnda bulunacak askerî taifesinden bir ferdi geriye komayub her kazanın serdarı bayrağı ve neferatıyla memleketinden ihraç ve serian ve acilen Edirne Sahrası'nda ordu-yi hümayûna erişüb mürûr ve ubûr eyledikleri mahallerde fukaraya taaddi ve tecavüz etmemek üzere cümlesin muhkem tenbih ve te'kid eyleyesin. Şöyle ki bundan sonra sefer-i hümayûna gelmeyüb veyahut sügûr-i islamiyeden Azak Kal'ası muhafazasına me'mûr olan yeniçeri neferatı dahi evlerinden ve yerlerinden çıkub me'mûr oldukları Azak muhafazasına ve bu tarafa me'mûr olanları serdarlarına koşup berveçhi isti'cal ordu-yi hümayûna mülhak ve mülaki olmalarına bezli makdûr ve sa'y-i bikusur eyleyüb hilaf-ı fermân-i şerîf vaz' ve hareketten ve bir tarik ile askerî taifesinden bir ferdin geriye kalmasından ihtiraz ve içtinab ve istihsal-i rıza-i hümayûna damen-i gayreti dermeyan eyleyesin deyü düstûr-i mükerrem müşir-i mufahham nizamü'l-alem bilfiil vezaretle dergâh-ı muallam yeniçeri ağası

olan vezîr-im Hüseyin Paşa edamallahü Tealâ iclalehü tarafından mühürlü mektup verilmekle veçhi meşruh üzere amel eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukta bu bâbta sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim ve müşarünileyh tarafından verilen mühürlü mektup mucibince amel edüb hilafından bigayet ihtiraz ve içtinab eyleyesiz. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi evahir-i şehr-i Rebiülevvel sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Beyurd Sahra-i Edirne

Vasale fi 15 Rebiülahir 1129

Mucibince ağa mektubu dahi vardır.

136

Mefâhiri'l kuzât ve'l-hükkâm meadini'l-fazl ve'l-kelâm Anadolu'nun sol kolu nihayeti Arz-ı Rûm'a (Erzurum'a) varınca yol üzerinde ve yemin ve yesarında vaki olan kadılar zîde fazlehüm ve Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdayerleri zîde kadrühûm tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak malum ola ki bitevfikillahi Tealâ işbu sene-i mübârekede i'zaz-ı kelime-i din ve ihya-i sünneti fahrü'mürselin içün düşmen-i din ve devlet-i aliyye olan Nemçe keferesi üzerlerine bizzat cenab-i hilafet-meabın umumen asakir-i islam nusret-encam ile hareketleri mukarrer ve muhakkak olmağla cihad-ı hümayûna me'mûr olan altı bölük neferatların biavni sübhanehü ve Tealâ evlerinden ve yerlerinden kaldırub bayraklarınız altında cem ve önlerine düşüb nevrûz-i firûzda Edirne Sahrasında ordu-yi hümayûna mülhak ve mülaki ve saye-i liva-i hazreti Resûlüllah sallallahü Tealâ aleyhi ve sellemde mevcut bulunmalariyçün sâdır olan emr-î âlişân mucibince ocak tarafından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ömer Çavuş ve Himmet Çavuş zîde kadrühûma sürücü tâyin ve irsâl olunmuşlar idi lâkin bu defa sinin-i sabıkadan mukaddem hareket-i hümayûn emr-î makrûr-i melain-i dûzah-karin üzerine teveccüh ve azimetleri karib olmağla siz ki hidemat-ı liva-i hazreti Resûlullaha me'mûr olan altı bölük neferatısız bundan akdem sâdır olan emr-î ali mucibince evlerinizden ve yerlerinizden ta'cil ala ta'cil gelüb Edirne Sahrasında ordu-yi hümayûna mülhak ve mülaki ve saye-i liva-i hazreti Resûlüllahta mevcut bulunub eda-i hizmet eylemek üzere acaleten gelmeniz içün ocaklar tarafından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (boş) Çavuş ve (boş) Çavuş zîde kadrühûma mübâşir tâyin olunub gönderilmişlerdir. İnşaallahü Tealâ vusüllerinde mukaddema ve halen sâdır olan evamiri şerîfe muciblerince evvel be evvel evlerinizden ve yerlerinizden kalkub ve kethüdayerilerinizin bayrakları altına cem ve esna-i rahta reaya fukarasına hilaf-ı Şer'i şerîf bir türlü rencide ve reside eylememek üzere tarik-i caddeden gelüb Edirne Sahrasında ordu-yi hümayûna mülhak ve mülaki ve saye-i liva-i hazreti Resûlüllahta mevcut ve eda-i hizmet eylemeye hepiniz dikkat-i tam ve sa'y ve ihtimam eyleyesiz ve siz ki bundan akdem sürücü gönderilen çavuşlarsız siz ocağın müstakim ve kargüzarlarından olduğunuz ecilden bu emr-î mühimmenin tekmili sizin

uhde-i ihtimamınıza havale olmağin imdi bu hususta havab ve rahatı kendinize haram ve damen-i gayreti dermeyan edüb ihracına me'mûr olduğunuz neferat-ı (bir kelime okunamadı) evlerinden ve yerlerinden kaldırub ve acale sürüp gönderüb Edirne Sahrasında ordu-yi hümayûna mülhak ve mülaki olmalarına bezl-i kudret eyleyesiz ve siz ki bu defa mübâşir tâyin olunan çavuşlarsız bu hususta ziyâde gayret ve hamiyyet ve gereği gibi basşiret ve intibah ile hareket ve isti'cal ve me'mûr olduğun tavaif-î mezbûreyi alel acele getürüp Edirne Sahrasında ordu-yi hümayûna mülhak ve mülaki ve saye-i hazreti Resûlüllahta mevcut ve eda-i hizmet eylemekten maada ye hepiniz dikkat-i tam ve sa'y ve ihtimam eylemekte ziyâde takyid ve ihtimam eyleyesiz. Şöyle ki bu hususta tekasül ve taksiriniz istima' olunur ise cümleniz mes'ul ve muateb olacağınızı mukarrer ve muhakkak bilüb hilafı fermân vaz' ve hareketten bigayet ihtiraz eyleyesiz deyü iftiharü'l-emacid ve'l-ekarim bilfiil sipahiler ağası olan İbrahim ve silahtar ağası olan Ahmed dame mecdehüma taraflarından mühürlü mektup verilmekle mucibince amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbta sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim ve mumaileyha taraflarından verilen mühürlü mektup mucibince amel edüb hilafından bigayet tevakki ve ictinab eyleyesiz. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi evasıt-ı Rebiülevvel sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Makam Edirne el-Mahruse

Vasale fi 16 Rebiülahir 1129

137

Mefâhiri'l kuzât ve'l-hükkâm meadini'l-fazl ve'l-kelâm Üsküdar'dan Anadolu'nun sol kolu nihayetine varınca yol üzerinde ve yemin ve yesarında vaki olan kadılar zîde fazlehüm ve Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdayerleri zîde kadrühûm tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak malum ola ki bitevfikillahi Tealâ işbu sal-i meymenet-mesalik evvel baharında bizzat cenab-i hilafet-meabım sefer-i zafer-esere teveccüh ve azimet-i hümâyunum mukarrer ve muhakkak olub Anadolu'da olan Hayme-i Hassa neferleri ve koloğlanlarının velhasıl mehterlik iddiasında olanların muaccelen evlerinden ve yerlerinden ihraçları ve bir gün evvel Edirne'ye gelüb me'mûr oldukları hizmette mevcut bulunmaları mühim ve muktezi olduğu ve kıdvetü'l-emacid ve'l-a'yan Hayme-i Hassa Mehterbaşısı Hacı Abdullah zîde mecdehü i'lâm etmekle siz ki mumaileyhimsiz veçhi meşruh üzere zümre-i merkûmeyi fermânım olduğu üzere muaccelen evlerinden ve yerlerinden ihraç ve me'mûr oldukları hizmette mevcut bulunmak üzere bir gün evvel Edirne'ye irsâl eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbta veçhi meşruh üzere sâdır olan

fermân-ı vacibü'l-ittiba' ve lâzımü'l-imtisalimin mazmûn-i itaat-makrûniyle amil olub hilafından bigayet ihtiraz ve ictinab eyleyesiz. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi evahir-i şehri Rebiülahir sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Makam Edirne el-Mahruse

137/1

Destşirinzade İbrahim Ağa'nın ihzar fermânıdır.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm mevlana Kastamonu kadısı zîde fazlehü tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki Medine i Kastamonu sakinlerinden Rahime nam hatun dergâh-ı muallama arzuhâl edüb yine Kastamonu sakinlerinden liebeveyn karındaşı el-Hâcc Mehmed nam kimesne bundan akdem fevt oldukta metrûkatı irs-i Şer'i ile buna ve mezbûrun kızı (isim yeri boş) intikal etmiş

iken Kaza-i mezbûr sükkanından cebabireden Şirindestoğlu İbrahim demekle ma'ruf kimesne zümre-i sipahiyandan olmağla karındaşı kızı mezbûreyi oğluna akd edüb ve müteveffa-i merkûmun eşya ve nukûdu üçyüz kiseye baliğ olur iken mezbûr hevasına tabi mürteşi kadı ve bazı kimesnelere istinad ile tereke-i müteveffa-i mezbûru beyne'l-verese bi'l-farizai'ş-Şer iye tevzi ve taksim ettirmeyüb ve mezbûrenin hissesin virmeyüb bilcümle zabt etmekle bundan akdem ısdâr eylediği emr-î şerîfle dergâh-ı muallam çavuşlarından mübâşir tâyin olunan Mucurvalı Mehmed Çavuş ile mahalline varub murafaa-i Şer'i olmak istedikte mezbûr tezvirata salik ve bir vecihle mahallinde icra-i hak olunmayub mezbûreye külli gadr olunduğun bildirüb mezbûr İbrahim Edirne'ye ihzar ve divan-ı hümayûnda murafaa ve ihkak-ı hak olunmak bâbında emr-î şerîfim rica eylediği ecilden veçhi meşruh üzere mezkûr İbrahim divan-ı hümayûna ihzar olunmak emrim olmuştur. Buyurdum ki dergâh-ı muallam çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ivaz Çavuş zîde kadrehü vusûl buldukta bu bâbta sâdır olan emrim üzere amel dahi mezkûr İbrahim'i tâyin olunan çavuş ile Edirne'ye ihzar eyleyesin ki ahvalleri divan-ı hümayûnda vüzerai- izam ve kazaskerlerim huzurunda Şer'i ile görülüb icra-i hak oluna. Şöyle bilesin alamet-i şerîfe itimat kılasın. Tahriren fi evahir-i şehri Rebiülevvel sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Edirne el-Mahruse

Fi 20 Rebiülahir

137/2

El-Hâcc Mustafa Ağa'nın ihzar fermânıdır.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l fazl ve'l-kelâm mevlana Kastamonu kadısı zîde fazlehü tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki Hasan nam kimesne fevt olub nukûd ve eşyası dört kise akçeye baliğ olub muhallefatı irs-i Şer'i ile buna intikal etmiş iken iken Medine i Kastamonu'de sakin Samsun yeniçerisi olan Küçüksarı el-Hâcc Mustafa Ağa demekle ma'ruf kimesne cümlesin ahz ve kabz etmekle talep eyledikte vermekte taallül eylediğin bildirüb ol tarafa ihzar hususu içün

emr-î şerîfimle mübâşir tâyin olunan dergâh-ı muallam çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ivaz Çavuş zîde kadrehü marifetiyle mezbûr Edirne'ye ihzar olunmak bâbında hükm-i hümâyunum rica eylediği ecilden veçhi meşruh üzere ihzar olunmak emrim olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbta sâdır olan emrim üzere amel edüb dahi mezkûr el-Hâcc Mustafa'yı çavuş merkûm marifetiyle Edirne'ye ihzar eyleyesin ki ahvalleri divan-ı hümayûnda vüzerai-izam ve kazaskerlerim huzurlarında Şer'i ile görülüb icra-i hak oluna. Şöyle bilesin alamet-i şerîfe itimat kılasın. Tahriren fi evahir-i şehri Rebiülevvel sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Edirne el-Mahruse

Fi 20 Rebiülahir

137/3

İşbu râfi-i tevki-i refii'ş-şan-ı hâkânîel-Hâcc Mehmed divan-ı hümâyunuma arzuhâl edüb Medine i Kastamonu'de vaki Tahirfakih Mescidi'nin vazife-i muayyene ile imameti babası Mustafa Halife kasrıyedinden bundan akdem tevcih olunub divan berâtıyla üzerinde olub ancak Kaza-i mezbûrun sair cihatı Anadolu muhasebesine kaydolmağla imamet-i mezbûr dahi mücedded Anadolu muhasebesine kaydolunmak bâbında inayet rica etmeğin divan-ı hümâyunumda mahfuz olan nişan kuyudatına müracaat olundukta imamet-i mezbûr veçhi meşruh üzere babası kasrıyedinden üzerinde olduğu derkenar olunmağin arzuhâli mucibince Anadolu muhasebesine kaydolunmak fermânım olmağin hakkında mezid-i inayet-i padişahanem zuhura getürüb bin yüz yirmidokuz senesi Rebiülevvelinin onbirinci günü tarihiyle müverrah verilen rüûs-i hümâyunum mucibince bu berât-ı hümayûnu virdim ve buyurdum ki mezbûr el-Hâcc Mehmed varub mescid-i mezbûrda imam olub eda-i hizmet eyledikten sonra tâyin olunan vazife-i mayyenesin evkaf-ı mezbûr mahsulünden mütevellisi olanlar yedinden alub mutasarrıf ola ve özr-i Şer isi olmadıkça naib istihdam etmeyüb binnefs eda-i hizmet eyleye. Ol bâbta ferd dahl ve taarruz kılmayalar. Şöyle bileler alamet-i şerîfe itimat kılalar. Tahriren fi'l-yevmi'l-ışrin şehr-i Rebiülevvel sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Makam Edirne el-Mahruse

Vasale fi 23 Rebiülahir 1129

Mucibince zabtiyçün fermân-ı şerîf dahi vardır.

139

İsti'cal-i sürsât ve beldâr.

Kıdvetü'l-emacid ve'l-a'yan Kastamonu mütesellimi olub bin yüz yirmidokuz senesine mahsûb olmak üzere Kastamonu Sancağı'nın bedel-i sürsât ve beldâr bedelleri tahsîline me'mûr olan (boş) zîde mecdehü tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl

olucak ma’lûm ola ki inşaallahü Tealâ evvelbahar meymenet-asarda sefer-i hümâyunuma me’mûr dergâh-ı muallam yeniçerileri ve cebeci ve topçu vesair kapum kulları donanma-i hümâyunum levendatının ulufeleri vesair mühimmat-ı seferiyye ve techizat-ı guzat-ı muvahhidin içün ziyâde hazine tedâriki muktezi olmağin tahsîline me’mûr olduğun Kastamonu Sancağı’nda vaki kazaların bedel-i sürsât ve bedel-i beldâr mallerinden berveçhi peşin göndereceğin yirmibin kuruşu mevacib defterine dâhil olub tevfik-i samedani ile berveçhi müsaraat irsâl ve teslimi muktezi olmağla imdi sen ki mütesellim mumaileyhsin bedel-i sürsât mali akçeleri saire kıyas

olunmayub guzat-ı muvahhidin içün def’aten tahsîl olunur akçe olmağla umûr-i mühimme-i müsta’celeye havale olunan akçeler dhi cümleden evvel verilecek mevaddan olmağla mevacib içün şu miktar akçe fermân olmuştur deyü onlar dahi tehir ve tevakkufuna bais vaz’ ve hareket eylemeyüb heman tahsîline mübaşeret ve bir taraftan havalen dahi mahallerine eda ve mevacib tertip olunan yirmibin kuruş içün ibtida tahsîlinden her ne tarik ile olursa olsun mahalline ol defter irsâl ve rikâb-ı hümâyûnum hazinesine teslim edüb emval-i saireye kıyas ile avk ve tehir olunmaktan ve tekrar emr-î şanım vürûduna müterettib vaz’ ve hareketten bigayet ihtiraz eyleyesin şöyle ki ıyazen billahi Tealâ bu bâbta bir tüelü tekasül ve tehavün ile tekrar mübâşir gönderilmek ihtimali olursa hakkında iktiza eden cezan tertib olunacağını mukarrer bilesin ona göre intibah üzere olub bir gün evvel tahsîl ve teslim-i hazine-i amirem ettirmekte ziyâde dikkat ve ihtimam eyleyesin deyü fermânım olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkta bu bâbta veçhi meşruh üzere şerefyafte-i sudûr eden emr-î celilü’ş-şan-i vacibü’l-imtisalimin mazmûn-i münifi birle amel olunub hilafıyla vaz’ ve hareketten bigayet ihtiraz eyleyesiz. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi’l-yevmis-sadis ve’l-ışrin min şehri Rebiülevvel sene tis’a ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Makam Edirne el-Mahruse

139/1

Mefâhiri’l kuzât ve’l-hükkâm meadini'l-fazl ve'l-kelâm Kastamonu Sancağı’nda vaki olan kadılar zîde fazlehüm ve Mefâhirü’l-emâsil ve’l-akrân Kastamonu Sancağı mütesellimi zîde kadrehü ve a’yanı vilayetin işerleri zîde kadrühûm tevkî ‘-i refî ‘-i hümâyun vâsıl olucak malum ola ki sen ki mütesellim mumaileyhsin bin yüz yirmidokuz senesine mahsûb olmak üzere Kastamonu Sancağı’nın sürsât ve beldârileri malleri tahsîli sana tefviz ve emir ve defteri bundan akdem irsâl olunmuştu. Zikr olunan beldâr ve sürsât malleri masarıf-i seferiyyem için bir saat evvel yerli yerinden cem ve tahsîl ve hazine-i amireme irsâl ve teslimi muktezi olmağin bir ferde gadr ve bahane ile kat’a taallül ve inat ve muhalefet ettirmeyüb bi eyyi hal yerli yerinden cem ve tahsîl ve teslim-i hazine-i amirem ettirmekte ziyâde dikkat ve ihtimam eyleyesin. Şöyle ki emir ve defter mucibince üzerlerine edası lâzım gelen beldâr ve sürsât mallerini virmeyüz deyü vesair özür irad ile muhalefet

ederler ise bu makuleleri ahz ve bi eyyi hal tahsîl eylemeye inzimam ve ikdam-ı tam eyleyüb muhalefet ve muamanaât edenleri diyar-ı ahere nefy olunmak üzere isim ve resimleriyle mübâşir marifetiyle arz ve i'lâm eyleyesin deyü fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkta bu bâbta şerefyafte-i sudûr eden emr-î celilü'ş-şan-i vacibü'l-imtisal ve lâzımü'l-ittibaımın mazmûn-i münifi ve itaat-makrûniyle amil olub hilafıyla bigayet ihtiraz eyleyesin. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi'l-yevmil-aşir şehri Rebiülahir sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Makam Edirne el-Mahruse

Vasale fi 24 Rebiülahir

140

Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Anadolu Eyaleti'nde vaki evliye alaybeyileri zîde kadrühûm tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak malum ola ki i'la-i kelime-i din ve ihya-i sünnet-i seniyye-i fahrü'l-mürselin ve nasr ve te'yid-i fırka-i muvahhidin içün evvel bahar-ı meymenet-asarda musammem olan sefer-i hümayûna bizzat cenab-ı hilafet-meab-i saltanat-nisabım devlet-i ikbal ve saadet ve iclal ile teveccüh ve azimet-i hümâyunum muhakkak ve mukarrer olub işbu cihad-i meymenet-maada düstûr-i mükerrem müşir-i mufahham nizamü'l-alem Anadolu valisi vezîr-im (isim yeri boştur) paşa edamallahü Tealâ iclalehü nevrûz-i firûzda Edirne Sahrasında ordu-yi hümayûna mülhak ve mülaki olmak üzere me'mûr olmağla siz ki alaybeyilersiz siz dahi sancaklarınızın umumen zuama ve erbâb-ı timarıyla vezir müşarünileyh ile maan veçhi meşruh üzere me'mûr tâyin olunmuşsuzdur. İmdi emr-î şerîfim vusûlünde sancaklarınızın umumen zuama ve erbâb-ı timarını şimdiden techiz ve a'dada mübaşeret ve mühimmat-ı seferiyelerin tekmil ettirüb vakit ve zamanıyla mükemmel silah ve besatlarıyla cümlesin bayraklarınız altında cem ve önlerine düşüb bitevfikillahi Tealâ vezir müşarünileyh ile nevrûz-i firûzda Edirne Sahrasında ordu-yi hümayûna mülhak ve mülaki olmağa bezl-i sa'y ve kudret edüb esna-i tarikte sükna-i vilayete müfit ve meccanen zad ve zahire teklifi ile ve aher vecihle hilaf-ı Şer'i şerîf taaddi ve tecavüzden bigayet ihtiraz eyleyesiz. Şöyle ki zuama ve erbâb-ı timardan vakt-i mezbûrda ve mahal-i merkûmda mevcut bulunmayanların zeamet ve timarları ahere verildiğinden maada bu hususta sizin dahi tehavün ve tekasülünüz zuhur ederse sizin dahi alaybeylikeriniz ahere tevcih ile iktifa olunmayub ukûbet-i şedide ile muaheze ve muateb olacağınızı mukarrer bilüb ona göre basiret ve intibah ile hareket ve bieyyi hal vakt-i mezbûrda muasker-i zafer-rehberime erişmeğe mübaderet eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbta veçhi meşruh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân-ı vacibi'l-ittiba' ve lâzımi'l-imtisalimin mazmûn-i itaat-makrûniyle amil olub hilafından bigayet ihtiraz ve içtinab eyleyesiz. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi evail-i Zilhicce-i Şerîf sene semane ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Makam Edirne el-Mahruse

140/1

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kastamonu Alaybeyisi zîde kadrehü inhaolunur ki

İşbu sene-i mübârekede musammem olan sefer-i nusret-eserde bizim ile maan eyalet askerî dahi nevrûz-i firûzda Edirne Sahrası'nda mevcut bulunmak üzere Devlet-i Aliyye'den emr-î şerîf-i âlişân varid olmağla şimdiden cümle zuama ve erbâb-ı timar hazır ve amade ve vakit ve zamanıyla mahal-i merkûmede mevcut bulunmak içün buyuruldu tahrir ve ısdâr ve irsâl kılınmıştır. Vusûlünde gerektir ki cümle zuama ve erbâb-ı timarı hazır ve tüfenk-endaz olmak (üzere) müheyya ettirdüb, şöyle ki zuama ve erbâb-ı timardan bir ferd gerüye kalur ise eşedi ukûbet ile cezaları tertib olunduğundan gayri senin dahi tekasülün sebebiyle alaybeyiliğinden azl ile iktifa olunmayub ekmekliğin dahi ahere virilür, ona göre hazır ve amade olmalariçün haberdar eyleyüb mûcib-i buyuruldu ile amil ve hilafından ihtiraz eyleyesin deyü buyuruldu.

141

Tıbkı aslihi'l hat Nemekahü elfakir azze şanühü

Elmüvelli hala bi-Medine i Bursa el-Mahmiyye ğufira lehü

Sûret-i fermân-ı şerîf-i âlişân

Akadi-i kuzâti'l müslimin evali-i vülati'l-muvahhidin ma'denü'l-fazl ve'l-yakin, râfiû A lami'ş-şerîf ve'd-din varisû ulûmi'l-enbiya ve'l-mürselin elmuhtassı bimezidi inayeti'l-meliki'l-muin mevlana Kütahya kadısı zîde fazlehü ve Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm Anadolu Eyaleti'nde vaki olan kadılar zîde fazlehüm ve Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yan-ı vilayet ve işerleri zîde kadrühûm tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak malum ola ki düstûr-i mükerrem müşir-i mufahham nizamü'l-alem Anadolu Valisi Vezîr-im Ali Paşa edamallahü Tealâ iclalehü dergâh-ı muallama arzuhâl gönderüb sinin-i sabıkada seferler vaktinde Anadolu Eyaleti'nde vaki kazalar ahalileri taraflarından eyalet-i merkûme mutasarrıflarına viregeldikleri imdâd-ı seferiye alıverilmek bâbında istid'a-i inayet etmeğin imdi siz ki kadılarsız Anadolu Eyaleti'nde vaki kazalar ahalileri taraflarından sinin-i sabıkada eyalet-i merkûme mutasarrıflarına viregeldikleri imdâd-ı seferiyeyi eyalet-i merkûme mutasarrıfı vezir müşarünileyh tarafından dahi müceddeden nizam verildiği üzere sinin-i sabıkanın had ve evsatı üzere eda ettirüb vezir müşarünileyh tarafından ziyâde mutalebesiyle sükkan-ı vilayete taaddi ve tecavüz olunmayub ahali-i vilayet dahi hadd-i evsattan noksan tekâlif-i ile taallül ettirilmemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbta veçhi meşruh üzere şerfyefta-i sudûr olan fermân-ı vacibü'l-ittiba' ve lâzımü'l-imtisalimin mazmûn-i itaat-makrûniyle amil olub hilafından tevakki eyleyesiz. Şöyle bilesiz, alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi evahiri Muharremi'l-Haram sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

141/1

Şerîat-şiar Kastamonu kadısı efendi zîde fazlehü ve kıdvetü'l-emacid ve'l-a'yan sancağı mezbûr mütesellimi zîde mecdehü inha olunur ki işbu sene-i mübârekede sancağı mezbûrdan tarafıma edası iktiza eden imdâd-ı seferiyyeyi üçbin kuruş liva-i mezbûrdan tarafıma teslim olunmak üzere hala kaimmakam-i rikab-i hümayûn devletlü Saadetlü vezir-i mükerrem İbrahim Paşa karındasımız defteri rica edüb mektub-i şerîfleri varid olmağla mucibince işbu buyuruldu tahrir ve ısdâr (isim yeri boştur) zîde kadrehü tâyin ve irsâl olunmuştur. Vusûlünde gerektir ki veçhi meşruh üzere vezir müşarünileyh hazretlerinin mektub-i şerîfleri mucibince üçbin kuruş tâyin olunan (isim yeri boştur) ağa-yi mûmâ- ileyh teslim ve hizmet-i mübâşiriyyesi dahi virüb berveçhi musaraat tarafımıza irsâl ve isal idüb mucib-i buyuruldu ile amil olasız.

Müderris Ali Paşa

Binnefs Vali-i Anadolu

142

Buyuruldu-yi isti'cal Kütahya

Şerîat-şiar fazilet-neşşar Kastamonu kadısı efendi zîde fazlehü ve Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Kastamonu mütesellimi ve tarafımızdan mübâşir gönderilen vekil-i harç ağa ve a'yan-ı vilayet ve işerleri zîde kadrühûm inha olunur ki işbu sene-i mübârekede vaki olan sefer-i nusret-müyesserde (bir kelime okunamadı) ile bafermân-ı âlişân tarafımıza verilmek üzere tasrîh olunan imdâd-i seferiyyeden bu vakitlere dek bir eser zahir olmayub elyevm bizler dahi Kengırı taraflarına geldiğimiz ecilden buyuruldu ısdâr (isim yeri boştur) gönderilmekle mukaddema tasrîh olunduğu vecih üzere liva-i mezbûrdan bafermân-ı ali matlub olunan imdâd-i seferiyyeyi bir gün akdem ve bir saat mukaddem ve ale't-ta'cil tarafımıza teslim ve irsâl eylemekte ihtimam-i tam edüb minba'd husus-i mezbûrda zerre kadar avk ve tehir ve ihmal ve müsamaha etmeyüb bermucebi buyuruldu amel ve hilafından bigayet ihtiraz ve ictinab eyleyesiz deyü buyuruldu.

142/1

İzzetlü saadetlü karındaşım Vekilharç Mehmed Ağa hazretlerinin huzur-i şerîflerine selamlar olunub hatır-i şerîfleri sual olunduktan sonra devletlü veliyyün-niamım efendimiz hazretleri enderun ağalarından Yörük Hüseyin Ağa'ya Kastamonu Sancağı'ndan istihsali içün fermân eylemişlerdir. Yüzelli kuruş vilayetten alıviresiz ve siz dahi bir gün evvel işinizi görüb taraf-i veliyyün-niama gelesiz ve kendiniz dahi mübâşirliğinizi (bir kelime okunamadı) alub bir saat mukaddem gelesiz ve benim karındaşım size sipariş eylediğimiz bakırı alub gelesiz ihmal etmeyesiz.

El-Fakir Mehmed Efendi

Katib-i Divan

142/2

Suret-i fermân-ı âlişân (iki kelime siliktir)

Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Hotin Kal'asında muhafız olan Bolu ve Kengırı ve Ankara sancaklarından maada Anadolu Eyaleti'nin evliye alaybeyileri zîde kadrühûm tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak malum ola ki işbu sene-i amimi'l-meymenede i'la-i kelime-i din ve ihya-i sünnet-i seniyye-i fahrü'l-mürselin ve kahri tedmir-i melain-i dûzah-mekin içün muhakkak ve mukarrer olan sefer-i hümayûn-i nusret-makrûna sancakların bilcümle zuama ve erbâb-ı timarıyla düstûr-i mükerrem müşir-i mufahham nizamü'l-alem Anadolu valisi vezîr-im Ali Paşa edamallahü Tealâ iclalehü ile nevrûz-i firûzda Edirne Sahrasında ordu-yi hümayûna mülhak ve mülaki olmanız içün bundan akdem iki defa tenbih ve te'kidi müştemil emr-î şerîfim sâdır olmuşidi. Hala nevrûz-i firûz hülûla karib olub cenab-ı hilafet-meabım dahi beraber en-nasr ve'l-meymenet Mahmiyye-i Edirne saanehallahü Teâla ani'l-afat ve'l-beliyyeden azimet ve harekete müteheyyi ve işbu Rebiülahirin üçüncü Çarşamba gününde Tuğlukapu Ovasına nasb ve kariben çadırlar dahi taşra çıkarılub ve anda dahi çok meks ve aram olunmayub davarları esna-yi rahta çayırlatarak savb-ı maksûda rayet-efraz azimet olunması emr-î mukarrer olub ve siz dahi me'mûr olduğunuz üzere şimdiye değin umumen neferatınız ve vezir müşarünileyh ile muasker-i nusret-asara karib mahallere gelüb erişmeniz melhuz iken henüz birinizden hareket ve gayretinize müteallik bir gûne haber ve eseriniz zuhur etmeyüb ve siz ki bir gün evvel ve bir saat mukaddem ordu-yi hümâyunuma mülhak ve mülaki olmanız ehemi meham lâzımü'l-ihtimamdan olmağin hala tekrar te'kid ve isti'cal içün şerefyafte-i sudûr olan fermân-i vacibi'l-imtisalim ve çavuş tâyin olunan (isim yeri boştur) ile size varub vâsıl olduğu gibi bir an tehir ve tevakkuf etmeyüb bilcümle sancaklarınızın zuama ve erbâb-ı timarıyla vezir müşarünileyh ile bulunduğunuz mahalden ta'cil ale't-ta'acil hareket ve kemali sür'at ve şitab ile bir gün evvel ve bir saat mukaddem muasker-i nusret-eserime vusûle bezl-i kudret ve esna-i tarikte sükkan-i vilayetten meccanen zad ve zahire ve gayri malzeme talebiyle taadddi ve tecavüzden bigayet mücanebe eyleyesiz. Şöyle ki bundan sonra dahi (….) hareket ve fermânım olduğu üzere vakit ve zamanıyla muasker-i nusret-eserime erişmeyecek olursanız muahaze ve muateb olacağınızı mukarrer bilüb ona göre basiret ve intibah ile hareket ve mübaderet ve müsaraat eylemeniz bâbında fermân-i âlişânım sâdır olunmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbta veçhi meşruh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân-ı vacibü'l-imtisalimin mazmûn-i itaat-makrûniyle amil olasız. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi gurre-i rebiülahir sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Makam (okunamadı)

143

Buyuruldu-yi Âlişân

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kastamonu sancağı Alaybeyisi zîde kadrehü inha olunur ki işbu sene-i amimei'l-meymenede tasmim-kerd-i hümayûn olan sefer-i nusret-makrûn içün hazır ve amade olmaları bâbında buyuruldumuz ile sen ki miralay-i merkûmsun tenbih olunmuştu, hala sâdır ve şerefbahş-i vürûd olan hatt-ı hümayûn-i izzet-makrûn mucibince kendimiz dahi inşaallahü Tealâ Gelibolu tarafından savb-i maksûd-i mezkûra azimet ve hareket olunub bilcümle Eyalet-i Anadolu'da olan evliye alaybeyilerine ve zuama ve erbâb-ı timarına cümlesi acalete'l vakit yerlerinden hareket ve ordumuza mülaki olmaları bâbında tenbih ve te'kid olunmağla sana dahi buyuruldu ısdâr (boş) gerektir ki işbu buyuruldumuzla vardığı saat bayrağın altında olan zuama ve erbâb-ı timara muhkem tenbih ve te'kid edüb serian ve acilen hareket ve ve bayrağın çıkarub tarafımıza vusûle ziyâde müsaraat eyleyesin şöyle ki geldiğin vakitte zuama ve erbâb-ı timardan namevcut olmak ihtimali olursa ol makule geri kalanların zeamet ve timarları erbâb-ı istihkaka virildiğinden gayrı sen dahi müstahak-ı azl ve itab olacağın mukarrer bilüb ona göre ale't-ta'cil cümle neferatın ile hareket ve tarafımıza bir gün evvel müsaraata ve mucib-i buyuruldu ile amel ve hilafından bigayet ihtiraz ve tevakki ve ictinab eyleyesin deyü buyuruldu. Fi 5-2 1129

143/1

Tıbkı aslihi elhat nemekahü el-fakir ileyhi sübhanehü Tealâ

Eş-Şeyh Mehmed el-Kadı bi-Kaza-i Kütahya afa anhü

Mefâhirü'l kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm Kütahya ve Aydın ve Saruhan ve Menteşe ve Hamid ve Ankara ve Karesi ve Sultanönü ve Bolu ve Karahisar-ı Sahib ve Hüdavendigar ve Kastamonu ve Biga sancaklarında vaki olan kadılar zîde fazlehüm tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak malum ola ki defterhane-i amireden ihraç olunan defter natık olduğu üzere zikr olunan sancaklarda yirmibeş zaim ve yetmişdört erbâb-ı timar mütekaid olunub ve yine zikr olunan sancaklarda humbaracıyandan iki erbâb-ı timar ve lağımcıyandan üç zaim ve iki erbâb-ı timar min haysi'l-mecmu' yüzaltı nefer bulunub ancak evliye-i mezbûrede zeamet ve timar mutasarrıflarından bazıları istihkaklarıyla ve bazıları hilafı vaki özür ve illet beyanı ile tekaüd olub müstehak ve namüstehakı temyiz olunmak ve müstehak olanların tekaüdlükte ibkası iktiza eylemekle cümlesi binnefs gelüb ordu-yi hümayûnda istihkakları cihetiyle isbat-ı vücut edüb seferberliğe liyakatı olanlar seferli olmak muhakkak olub ve kezalik humbaracılar ve lağımcılar dahi ordu-yi hümayûna gelüb san'atlarında imtihan ve müstehak olanlar ibka olunub maadası bayrağı altında sefere eşmek üzere karar virilmekle imdi siz ki kadılarsız işbu emr-î şerîfim herhanginizin taht-ı kazasına varub dâhil olursa mazmûn-i münifini ilan ve işaat ve veçhi meşruh üzere evliye-i mezbûrede vaki zeamet ve timar mütekaidlerine

ve humbaracıyan ve lağımcıyandan taht-ı kazalarınızda bulunanları asla tehir ve tevakkuf etmeyüb cümlesi bir gün evvel ordu-yi hümayûna gelüb isbat-ı vücut eylemeleriyçün muhkem tenbih ve te'kid eyleyesiz. Şöyle ki fermânım olduğu üzere ordu-yi hümayûnda mevcut bu timarların ekmeği ahere verileceği emr-î mukarrerdir ona göre mübaderet ve müsaraat eylemeleri bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki sudûr olan fermân-ı vacibü'l-ittiba' ve lâzımü'l-imtisalimin mazmûn-i itaat-makrûniyle amil olasız. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi evasıt-ı Rebiülevvel sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

143/2

Şerîat-şiar Kastamonu Sancağı'nda vaki kuzât efendiler zîde fazlehüm inha olunur ki

Eyalet-i Kütahya'da Defterhane-i Amireden ihraç olunan defter natık olduğu üzere mütekaid ve humbaracı ve lağımcıyandan min haysi'l-mecmu' yüzaltı nefer bulunub lâkin tekaüd olanlar ne vecihle tekaüd oldular ve humbaracı ve lağımcı dahi istihkakları cihetiyle ordu-yi hümayûna varub isbat-ı vücut eylemek üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân-ı celilü'ş-şanın sureti ihraç ve mucibince buyuruldu tahrir ve ısdâr kılınmıştır. Gerektir ki liva-i mezbûrda gerek tekaüd ve gerek humbaracı ve lağımcı olanlara mazmûn-i emr-î ali üzere alaybeyisi bayrağıyla varub ordu-yi hümayûnda isbat-ı vücut eylemek içün tembih eyleyesiz ve sen ki liva-i mezbûr alaybeyisin sancağında bulunan mütekaid ve humbaracı ve lağımcılar seninle maan gelüb ordu-yi hümayûnda isbat-ı vücut eyledikten sonra müstehak ve namüstehak olanlar temyiz olundukta tevcihle fermân-ı ali sâdır olursa ona göre amel eyleyüb bir gün akdem Der-saâdete gelüb tarafımıza mülhak ve mülaki olub mucib-i buyuruldu ile amel ve hilafından bigayet ihtiraz eyleyesin deyü buyuruldu. Fi 9 C.129

… Müderris Ali Paşa

Vali-i Anadolu Vasale fi 15

144

Şerîat-şiar Kastamonu Sancağı'nda vaki olan kuzât efendiler zîde fazlehüm

Ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân liva-i mezbûrda olab a'yan-ı vilayet ve işerleri zîde kadrühûm inha olunur ki haliya rikab-ı hümayûnda kaimmakam ve'l-ahkam vezir-i celilü'ş-şan Devletlü Saadetlü İbrahim Paşa taraf-i bahire-i (bir kelime okunamadı) şerîflerinden kıdvetü'l- emâsil ve'l akrân Selam Ağası zîde kadrehü kabzına me'mûr olduğu gerek imdâd-i seferiye ve gerek sair mevad-ı tahrirat mütesellimi marifetiyle ağa-yi mûmâ- ileyh virilmekte bazı i'tizar ve tekasülünüz mesmuumuz olmağla birkaç gün Gerede ve Bolu havalilerinde meks ve ikamete bais olub acaleten buyuruldu tahrir ve ısdâr (isim yeri boştur) ve irsâl olunmuştur.

Gerektir ki ağa-yi mumaileyhin kabzına me'mûr olduğu akçeyi buyuruldu vusûl bulduğu saat berveçhi tekmil eda ve teslim ve yedinden tarafımıza mektup olub

gönderesin, bir an tehir ve tevakkuf ve müsamahanız zahir olur ise ağırlığımızı Kütahya'ya gönderüb ve kendimiz binnefs üzerinize varub cezanız terettüb olunur, ona göre akıbet-i emrinizi mülahaza edüb ve kendimiz binnefs ol tarafa vardığımızda ahvaliniz neye müncer olacağı malumunuz ola ona göre meblağ-i merkûmu tamamen kabzına me'mûr olana teslim ve acaleten tarafımıza i'lâm eyleyüb mucib-i buyuruldu ile amel ve hilafından ihtiraz eyleyesin deyü Fi 9 C.129

Kütahya Valisi Ali Paşa'nın buyuruldusudur.

144/1

Çün hafızin-i kıla' ve harisin-i buka-i ale'd-devam-i envaı ihsan ve in'amımla mer'i ve muhterem olmaları adet-i kadime-i hüsrevanemden olmağin binaen ala zalik kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm Kastamonu Kadısı Mevlana Hasan zîde fazlehü dergâh-ı muallama mektup gönderüb Kastamonu Sancağı'nda Göl Nahiyesi'nde Gölboğazı Çiftliği nam karye ve gayrıdan beşbin yüz akçe gedik timar ile Kastamonu Kal'ası dizdarlığı râfi-i tevki-i refii'ş-şan-ı hâkânî kıdvetü's-sikat ve'l-müstahfizin Seyyid Mustafa zîde hufizehünün üzerinde ve kal'a-i mezbûrenin hıfz ve harasetinde mücid ve sai ve neferatı dahi hoşnut ve razı ve müstakim olmağla ibka ve mukarrer kılınmak bâbında inayet ricasına arz ve Kaza-i mezbûrun ulema eimme ve huteba ve a'yan ve eşrafı dahi veçhi meşruh üzere mahzar etmeleriyle derûn-i kal'ada sakin olub hizmet-i lâzımesin eda etmek şartıyla istikameti zuhur etmekle arz ve muhzır mucibince ibka ve mukarrer ve müceddeden tevcih olunmak içün sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf Rebiülevvelinin sekizinci günü tarihiyle hükm-i şerîfim virildikten sonra tezkiresi ihraç olunmağla zikr olunan beşbin yüz akçe gedik timar ile kal'a-i mezbûre dizdarlığı veçhi meşruh üzere mumaileyh Seyyid Mustafa hafezeye ibka ve mukarrer ve müceddeden tevcih olunub virdim ki zikr olunur ve şerh ve ayan ve tafsil ve beyan kılındı.

Gölboğazı Çiftliği demekle ma'ruftur

Tabi-i Nahiye-i Göl	Sorgun nam-ı diğer Kozluköy	Göl tabii M.
3200	3500-2800	600

Yekûn 6600-5100

Ve buyurdum ki taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şöyle ki vazaif-i hidematı kal'a-i mezbûre dizdarlığıdır. Bikusur mer'i ve müeddi kıla ve kal'a-i mezbûrenin kethüdası ve neferatı mumaileyhi üzerlerine dizdar bilüb dizdarlığa müteallik umûrda muracaat edeler. Ol bâbta hiç ahad mani ve dafi' olmayub dahl ve taarruz kılmayalar. Şöyle bileler alamet-i şerîfe itimat kılalar.

145

Biraderim Çetinzade Ahmed Efeni Asitaneye gider olmağla

(birkaç kelime siliktir) el-Hâcc Mustafa Ağa'yı (siliktir) Merkûm Ahmed Efendi'nin

Yerlü yerinden teslim ettiresiz.

İzzetlü rafetlü ağa-yi muhterem hazretlerinin huzûr-i izzet-mevfûrlarına mezid i'zaz ve ikram birle daavat-i muhabbet-füzûn ve teslimat-i meveddet-nümûn ithafı sibakında hatır-i atır-i izzet-me'serleri sual olunduktan sonra muhibbane inha olunur ki benim izzetlü biraderim Kastamonu a'yanından Çetinzade Ahmed Efendi bu tarafa gelüb bin yüz yirmi (bir kelime yeri boştur) senesinde Kastamonu Sancağı'ndan kendir teli tahmili içün virilen yalnız beşyüz re's mekkârinin ücreti bin yüz yirmidokuz senesi Kastamonu avarızı ve nüzülünden havale ve sebeb-i tahrir hükmü ettirilüb irsâli mektup tahrir olunmuştur. İnşaallahü Tealâ vusûlünde sebeb-i tahrir hükmü mucibince tahsîl ve mahalline teslim ettiresiz ve yüz yirmisekiz senesinde naklolunan kendir teli mekkârisinin bu tarafta kaydı bulunmamağla merkûm Ahmed Efendi marifetiyle Tersane-i Amireden haberi getirilüb anın dahi fermânı damadınız el-Hâcc Mustafa Ağa yediyle ol vakitte irsâl olunur öylece malumunuz ola. Baki hemişe izz ve devlet bad.

Mine'l- Muhlis el-Hâcc Mehmed

Kaimmakam-ı Rikab-ı Hümayûn

145/1

Veçhi tahrir-i hurûf oldur ki

Ba hüccet-i Şer iye Medine i Kastamonu ve mülhakatı olan kaza ahalileri marifetleriyle tel ve kendir vesair vilayet umûru içün harç ve sarf olan akçeyi cihet-i karzdan Ömer Ağa yedinden beşyüz kuruş aldım. (iki kelime okunamadı) asıl ikiyüzelli kuruş eder. İnşae'l-mevla edası müyesser oldukta temessükümüz şukka oluna. Hurrire fi evasıt-ı Rebiülevvel 1129

El-Fakir Mustafa Ağa El-Fakir Ahmed

Serdar … tahrirat

Def'a Ömer Ağa'dan husus-i mezbûr içün üçyüz kuruş dahi alınmıştır.

El-Fakir Mustafa Ağa El-Fakir Ahmed

Serdar … tahrirat

145/2

İşbu râfi-i tevki-i refii'ş-şan-i hâkânî kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân el-Hâcc Mehmed zîde kadrehü divan-i hümâyunuma arzuhâl idüb Kastamonu'da müteveffa İsmail Bey

vakfının yevmi otuz akçe ulufe ile tevliyeti bundan akdem hazinemande eylediği onyedi akçe ulufesi bedeli üzerinde ve azl icab eder hali olmayub vakf-ı mezbûra altıyüz kuruş dahi geçmiş iken sabıkan Veziriazam Kethüdası İbrahim Kethüda kendüye muin İbrahim Yazıcı nam kimesneye tevliyetin berât ettirüb ba'dehü gelüb dava eyledikte arz getür deyü fermân virilmekle mucibince arz ve ibka olunduktan sonra mezbûr İbrahim Kethüda tekrar İbrahim Yazıcı'ya berât ettirüb ve kaydı derkenar olunmaya deyü şerh verdirüb tekrar arz ile hulasaya verildikte mezbûr İbrahim Kethüda duydukta arzını hulasa ettirmeyüb alıkoydurub gadr etmekle kema fi'l-evvel ibka ve takrir kılınmak bâbında inayet rica etmeğin Anadolu muhasebesi defterlerine nazar olundukta tarafeyn birkaç defa alub bilahare mezbûr Hacı Mehmed kanaat etmeyüb müdahaleden hali olmayub ve İbrahim'in hüsnühaline arzı ve muhzır ve Medine i mezbûre ahalisinden onbeş nefer kimesneler dahi mezbûr İbrahim müstakim ve umûr-i vakfı ihtimam ve hüsnühal üzere olduğun ihbar eylediklerinde müfettiş-i evkaf i'lamıyla merkûm Hacı Mehmed'in ref'inden tevliyet-i mezbûre İbrahim'e ibka ve takarrur ve fima ba'd hilafına arz ve arzuhâl derkenar olunmaya deyü kaydına şerh verildiği derkenar olunmağla ancak mezbûr İbrahim içün nice fısk ve fesad ve daima sekran (iki kelime okunamadı) gezüb bigayrı hakkın kendüyi katl ve zarar ve umûr-i vakfın ibtaline bais olmağla sabıkan vakf-ı mezbûrun tevliyetini ekmeği mukabelesinde kasrıyedinden alan el-Hâcc Mehmed vakfa istikamet üzere hizmet ve vakfın harap olan mahallerini tamir ve ihya ve murtezikanın vazifelerini tamamen virüb her vecihle kendüden hoşnut ve razılar olduklarına murtezika-i vakıf ihbarlarıyla Kastamonu Kadısı Ahmed zîde fazlehü arzı ve murtezıka-i vakıf muhzır birle i'lâm ve İbrahim ref'inden el-Hâcc Mehmed'e tevliyet-i mezbûrenin ibkasın rica ve mütevelli-i mezbûr Çırdak nam karyede salben kendüyi katl etmiştir deyü veresesi ihbarlarıyla hüccet dahi alınub tekrar mezbûr İbrahim katil ve sai-i bilfesat olduğunu ve tevliyet-i mezkûrun hacı Mehmed'e takarrur olunmasını müş'ir Kastamonu Mütesellimi Hacı Mustafa zîde kadrehü arzı ve murtezika-i vakıf muhzır eyledikleri hulasa olunmağla hulasa mucibince sahib-i evvel olan el-Hâcc Mehmed'e ibka ve tevcih olunmak fermânım olmağin hakkında mezid inayet-i padişahanem zuhura getürüp kendi arzuhâli ve bin yüz yirmidokuz senesi Rebiülahirinin onüçüncü günü tarihiyle müverrah virilen ruûs-i hümâyunum mucibince ibka idüb bu berât-i hümayûnu virdim ve buyurdum ki mezbûr el-Hâcc Mehmed zîde kadrehü varub evkaf-i mezbûra makan mütevelli olub özr-i Şer iyesi olmadıkça naib istihdam etmeyüb binnefs eda-i hizmet eyledikten sonra tâyin olunan yevmi otuz akçe vazifesin evkaf-i mezbûr mahsulünden alub mutasarrıf ola. Ol bâbta def' olunan merkûm ve taraf-ı aherden hiç ferd dahl ve taarruz kılmaya. Şöyle bileler alamet-i şerîfe itimat kılalar. Fi'l-yevmi'l-hamisi aşer min Rebiülahir sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Makam Edirne el-Mahruse

Vasale fi 22 CL 1129

146

İzzetlü ve fazîletlü efendi hazretlerinin meclisi şerîflerine düreri daavat-i safiyat ve amime-i teslimat ithafıyla inha olunur ki haliya taht-ı hükümet-şiarınızda vaki Kastamonu ve tevabii ve nevahisinde sakin ve mütemekkin olan altı bölük yoldaşlarının üzerlerine zabit ve kethüdayeri nasb ve tâyin olunmak mu'tad-i kadim olmağla ebnai sipahiyandan ikinci bölükte yevmi kırkaltı akçe ulûfeye mutasarrıf olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Veli nam zîde kadrehü ocağın emektarı ve mahal ve müstahik olmağla zabit ve kethüdayeri nasb ve tâyin olunub mektubu gönderilmiştir. Gerektir ki mumaileyh hizmet-i merkûmede istihdam ettirilüb kethüdayerilik umûrunda müracaatı mûmâ- ileyh ettirdesiz ve siz ki altı bölük yoldaşlarısız gerektir ki mumaileyhi üzerinize zabit ve kethüdayeri bilüp düşen dava ve nizaınızı Şer'i ile ve mumaileyhin marifeti ile göresiz hilaf-i Şer'i şerîf (ve) hilaf-i emir (ve) kanun bir ferdi rencide ettirmeyesiz ve sen ki zabit ve kethüdayeri zîde kadrehüsün gerektir ki altı bölük yoldaşların hüsnü zindegani üzere zabt ve rabt edüb sana muhalefet üzere olanları ismi esamilerin yazub tarafımıza arz ve i'lâm eyleyesin ve bazı levendat taifesinden mızrak ve bayrak getirüb sipahi namıyla reaya fukarasın taaddi edenleri dikkat birle ele getirüb ol makulelerine şer'an lâzım gelen cezaların icra-i ahkam-ı Şer iye ettirdesin ki saire mucib-i ibret ve nasihat olub reaya fukarası asûde hal olub devam-ı ömür ve devlet-i padişahi ed'ıyesine iştigal üzere olalar. Baki ilim şerîat daim bad. Tahriren fi evaili şehri Cemaziyelevvel sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

El-fakir Ahmed — El-Fakir İbrahim Ağa-i

Ağa-yi Silahdarani Dergâh-ı Ali — Ebna-iSipahiyan-i Dergâh-ı Ali

146/1

Mutabikun li-aslihi'l-ali nemekahü el-fakir ileyhi Sübhanehü Tealâ

Hüseyin el-Kadı-i bi-Medine i Sivas

Emirü'l-ümerai'l-kiram kebirü'l-küberai'l-feham zü'lkadri ve'l-ihtiram sahibü'l-izz ve'l-ihtişam elmuhtassı bimezid-i inayeti'l-meliki'l-A la Sivas Beylerbeyisi İbrahim Paşa damet saadetehü tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki sen ki mirimiran mumaileyhsin ziyâde mükemmel ve müretteb kapun halkı ve tammü'l-eslah ve kamilü'l-edevat ve güzîde ve tüvanen levendat ile bitevfikillahi Tealâ işbu sal-i meymenet-iştimalde mukarrer ve muhakkak olan sefer-i hümayûn-i nusret-makrûnda bezl-i içtihad eylemek üzere Eyalet-i Sivas'ın tarafları sol kolda asakir sürücülüğü hizmeti ve eşkıya var ise def' ve ref'i senin uhdene tefviz olunmuştu,

elhaleti hazihi Anadolu'nun orta kolunda vaki sefer-i hümâyunuma me'mûr tavaif-î askerîyyenin sürücülüğü hizmetine dahi sen me'mûr ve tâyin olunmuşsundur. İmdi

işbu emr-î şerîfim vusûlünde me'mûr olduğun üzere Eyalet-i Sivas'ın sol kolunda ve Anadolu'nun orta kolunda sefer-i hümâyunuma me'mûr olan tavaif-î askerîyeyi evlerinden ve yerlerinden ihraçve kemali takyid ve ihtimam ile tesbit ederek vakit ve zamanıyla muasker-i nusret-eserimde ordu-yi hümâyunuma ilhaklarına bezl ve sa'y ve kudret eyleyüb ve sen dahi me'mûr olduğun üzere ziyâde tekmil ve müretteb kul halkı ve güzîde ve tüvanen levendat ve umumen eyaletin askerîyle ordu-yi hümâyunuma mülhak ve mülaki ve mevcut bulunmaya bezl ve iktidar (iki kelime siliktir) etmek bâbında fermân-i âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbta veçhi meşruh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân-i vacibi'l-ittiba ve lâzımi'l-imtisalimin mazmûn-i itaat-makrûniyle amil olub hilafından bigayet ihtiraz ve ictinab eyleyesin. Şöyle bilesin alameti şerîfe itimat kılasın. Tahriren fi evahir-i Saferi'l-Hayır sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Makam Edirne el-Mahruse

147

Tıbkı aslihi'l-ali el-mahtûm-i bahatt-ı es-Sultani

Hurrire el-fakir ileyhi azze şanihi Tealâ Hüseyin el-Kadı-i bi-Medine i Sivas gufira lehü Mucibince amel ve tehir ve tevakkiden hazer oluna

Emirü'l-ümerai'l-kiram kebirü'l-küberai'l-feham zü'lkadri ve'l-ihtiram sahibü'l-izz ve'l-ihtişam elmuhtassı bimezid-i inayeti'l-meliki'l-A la Sivas Beylerbeyisi İbrahim Paşa damet saadetehü tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki sen ki mirimiran mumaileyhsin i'la-i kelime-i din-i mübin ve ihya-i sünnet-i seniyye-i fahrü'l-mürselin ve kahri tedmir-i melain-i dûzah mekin içün işbu sene-i amimei'l-meymenede mukarrer ve muhakkak olan sefer-i hümayûn-i nusret-makrûnumda eslafından sefere gelenlerden evfer (iki kelime) ve dörtyüzelli nefer güzîde süvari sekban levendat ve Eyalet-i Sivas'ın taraflarında olan alaybeyileri ve umumen zuama ve erbâb-i timarlarıyla kalkup ve Sivas'ın tarafları olan sol kolda ve Anadolu'nun orta kolunda vaki sefer-i hümayûna me'mûr tavaif-î askerîyyeyi dahi sürüp getirüb ve ordu-yi hümayûna ilhak ettirilmek üzere bir saat mukaddem ve bir an evvel ilhakları ve sen dahi me'mûr olduğun vecih üzere mülaki olmak üzere bundan akdem berveçhi tenbih ve te'kid ve tekrar bir defa dahi isti'cali müştemil evamir-i şerîfem şerefyafte-i sudûr olmuş idi. Hala mevsim-i bahar hulûl edüb ve savb-i maksûda teveccüh ve hareket-i hümâyunum karib olub eğer sen ve eğer Sivas'ın tarafları sol kolunda ve Anadolu'nun orta kolunda vaki sefer-i hümâyunuma me'mûr tavaif-î askerîyyenin dahi evlerinden ve yerlerinden ta'cil ale't-ta'cil ihraç ve tesyirleri bir gün akdem ve bir saat mukaddem ordu-yi hümâyunuma ilhakları devlet-i aliyyemin lazimü'l-

ihtiram olan mehamından olmağla hala tekrar isti'cal içün sâdır olan işbu emr-î şerîf-i vacibi'l imtisalim sana (isim yeri boş) varub vâsıl olduğu gibi ale't-ta'cil hareket ve Sivas'ın tarafları olan sol kolda ve Anadolu'nun orta kolunda olan mahallerede mukaddem tarafınızdan kargüzar ademler takasız ve sefer-i hümâyunuma me'mûr olan tavaif-î askerîyyenin cümlesin evlerinden ve yerlerinden ihraç ve tesyir ettirüb sen dahi mukaddema ve hala me'mûr olduğun üzere mükemmel ve müretteb kapun kulları ve güzîde ve tüvanen ademlerin ve ol miktar süvari sekban levendatı ve Eyalet-i Sivas'ın alaybeyileri ve zuama ve erbâb-ı timarlarıyla ale't-ta'cil ve zikr olunan tavaif-î askerîyenin ardlarına alub ve önlerine düşüp içlerinden bir ferd gerü kalmamak üzere sürüp getirüb ve eğer sen me'mûr olduğun vecih üzere ve eğer tesyirleri fermân olan tavaif-î askerîyye ile cümlesi cemaziyelevvelin onbeşinci günü muasker-i nusret-eserime mülhak ve mülaki olmaya bezl ve sa'y ve kudret ve izhar-i gayret ve hamiyet eyleyesiz elhasıl gerek sen ve gerek tavaif-î askerîyenin vakt-i mezbûrda ordu-yi hümâyunuma erişmeleri ziyâdesiyle ehem ve muktezidir. Şöyle ki gerek sen ve gerek tesyirlerine me'mûr olduğun tavaif-î askerîye ile muasker-i nusret-eserime erişmeyecek olursan tab'ı hümâyunumun mükedder ve tağyirine bais ve gazab-i ateşpare-i hüsrevanemin iştiğaline badi olacağınızda kat'a iştibah etmeyüb selamet-i hal sana lâzım ise ona göre müsarat ve bir gün evvel erişmeye ihtimam-i tam eylemek bâbında fermân-i âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbta veçhi meşruh üzere şerefyefta-i sudûr olan fermân-i vacibi'l-ittiba ve lâzımi'l-imtisalimin mazmûn-i itaat-makrûniyle amil olub hilafı zuhurundan bigayet ihtiraz ve ictinab eyleyesin. Şöyle bilesin alameti şerîfe itimat kılasın. Tahriren fi şehri evahir-i Rebiülahir sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Makam Edirne el-Mahruse

148

Şerayi şiar-ı fazl ve şar Kastamonu ve Bolu sancaklarında vaki Viranşehir ve Gerede ve Dörtdivan ve Çağa ve zikr olunan sancaklarda Sapanca'ya varınca vaki olan kuzât efendiler zîde fazlehüm ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân vilayet mütesellimleri voyvodalar ve kethüdayerleri ve yeniçeri serdarları ve alaybeyileri vesair vilayetin işerleri zîde kadrühûm inha olunur ki işbu sal-i meymenet-iştimalde me'mûr olduğunuz sefer-i hümauna mukaddem fermân-i âlişânda tasrîh olunduğu vecih üzere nevrûz-i firûzda Edirne Sahrası'nda mevcut bulunmak şartıyla sol kol ve orta kolda vaki tavaif-î askerîyeyi mekan ve mevazilerinden ihraç ve tesyir ve zikr olunan sol kolda vaki olan eşkıya ve haramzadenin bulunduklrı mahallerde ahz ve bermuceb-i emr-î aliŞer'i ile cezaları tertib olunmak bâbında fermân-i ali ile uhde-i acizaneme tefviz olunmuş iken elhaleti hazihi bu defa dahi tavaif-î askerîyeyi tesyir içün isti'cal ve fermân olunduğu minval üzere sol kolda vaki olan eşkıya ve haramzade ve katl-i nüfus ve nehb ü garat-i emval olub ve fukara ve zuafanın rencide ve residelerinde olanların haklarından gelinmesi bâbında hatt-ı hümayûn-i şevket-makrûn sâdır olunmağin mucibince buyuruldu tahrir ve ısdâr ve kıdvetü'l-emacid ve'l-akrân (isim yeri boştur) ağa zîde kadrehü mübâşir tâyin ve irsâl olunmuştur.

İmdi vusûlünde gerektir ki bilad-i merkûmûnda vaki olan tavaif-î askerîyeyiden gerek zaim ve zuama ve erbâb-i timar ve yeniçeri ve sipahi ve cebeci ve topçu ve kuloğulları her ne miktar var ise me'mûr oldukları sefer-i zafer-encama azimet ve kat'a tehir ve tevakkufa cevaz gösterilmeyüb inşaallahü Tealâ mah-i Cemaziyelevvelinin onbeşinci gününde kendimiz bu taraftan hareket ve azimet eylememiz mukarrer ve olmağin buyuruldu vardığı saat kat'a tehir ve tevakkuf etirmeyüb tavaif-î mezkûru mekan ve mevazilerinden ihraç ve tesyir ve sefer-i nusret-makrûna azimet ve ol havalilerde vaki olan eşkıya ve haramzade ve katl-i nüfus ve nehb ü garat-i emval edenleri ahz mübâşir marifetleriyle kayıtbend ve mevadlarıyla taraf-i Şer iden i'lamların tarafımıza irsâl eyledikten sonra tavaif-î mezkûrenin tekasül ve tehavünü hasebiyle bu sefer-i zafer encamından gerü ve vakt-i mezbûrdan sona kalmak ihtimalleri olur ise şer' ve kanun üzere haklarından gelinmesi emr-î mukarrer ve esna-i tarikte bir ferde zulüm ve taaddi edecek olurlar ise cezaları tertib olunacağını muhakkak bilüb ona göre basiret ve intibah üzere hareket eyleyüb mucib-i buyuruldu ile amel edesiz deyü buyuruldu. Fi 9 CE 1129

… İbrahim Paşa

Vali-i Sivas Hala

148/1

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kastamonu Sancağı Alaybeyisi Yusuf zîde kadrehü ordu-yi hümâyunuma mektup gönderüb liva-i mezbûr ve nahiyesinde Sarukavak nam karye ve gayrıdan beşbin iki akçe timara mutasarrıf olan Şa'ban me'mûr olduğu Timaşvar muhafazasına gitmeyüb firar edüb timarı ol vecihle mahlûl olmağla bundan akdem yararlığı arz olundukta ibtidadan beşbin akçe timara emr-î şerîfim virilen orta boylu ela gözlü açık kaşlı tahminen yirmi yaşında râfi-i tevki-i refii'ş-şan-ı hâkânî Hasan bin Osman'a virilmek bâbında inayet ricasına arz etmeğin sancağında sakin olub alaybeyisi bayrağı altında sefere eşmek şartıyla tevcih olunmak içün sene semane ve ışrin ve miete ve elf Zilhiccesinin beşinci günü tarihiyle hükm-i şerîfim virildikten sonra tezkiresi ihraç olunmağla zikr olunan beşbin beşyüz akçe timar veçhi meşruh üzere Timaşvar muhafazasından firar eden Şa'ban tahvilinden ibtidası bedelinden ziyâdesiyle merkûm Hasan bin Osman'a tevcih olunub virildi ki zikr olunur

Ve buyurdum ki ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şöyle ki vazaif hidemat-ı mebrure-i mevfûre ve mesai-i meşkûre ve asakir-i mansûredir. Ber mucebi defter-i hâkânî bikusur mer'i ve müeddi kıla. Ol bâbta efradı aferideden hiç ahad mani ve dafi' olmaya. Şöyle bileler alamet-i şerîfe itimat kılalar.

Be-Yurd Sahra-i Dumlu

Sarukavak tabii M. İyne Arslan tabii M. Saraycık tabii M Kaya Ulucak elmeşhur

750 7000-1000 1400-700 Sarıyar tabii M.

Kırkkilise tabii mezbûr Açık tabii mezbûr Ormancık tabii Araç 3000-500

800-400 4000-200 300

Çavuş tabii Daday Depe tabii Daday Yaviler tabii mezbûr Yarış tabii Daday

820-400 900-600 …. Tabii Taşköprü 4200-500

Sorgun tabii Göl 600-300

200

Yekûn 5850-5000

Karaevli tabii Kastamonu Alpı ve Deresökü ve Türkali.. tabii M. Alacık tabii Devrekani

350 1300 350

Yekün 3200-200

İcmal 5200

Vasale fi 29CL 1129

149

Kıdvetü'l-kuzât ve'l hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-kelâm Kastamonu ve Sorgun kadıları zîde fazlehüm ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kastamonu Sancağı mütesellimi zîde kadrehü tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki zuamadan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Halil zîde kadrehü dergâh ı muallama arzuhâl sunub bin yüz yirmiyedi senesinde Mora Ceziresi'nde me'mûr olduğu Balyabadra Muhafazası'nda iken hizmetkârları velayetinde kendü tarlasında çalu kat' ederken Kastamonu sakinlerinden Hasanefendioğlu Osman Efendi demekle ma'ruf nam kimesne merkûmede iki çift camus öküzünü kendisi habs ve hizmetkâr ve çocuklarını dahi ehl-i örf taifesine bigayrı hakkın ahz ve habs ettirdüb ve mezbûrun taaddi ve ta'ziri ile ol esnada yüzeli adet koyunları ağılda ve mezbûrun habsinde olan öküzleri dahi şiddet-i şitadan helak olduğundan gayri ehl-i örf taifesiyle yekdil ve yekcihet ve cebren yüzeli kuruşunu dahi ahz etmekle bu mezbûr ile murafaa-i Şer'i olunmağa razı iken mezbûr Şer'i şerîfe âdem-i itaat ve sen benim arımı çaldın deyü isnad ve ba'dehü mezbûr bununla murafaa-i Şer'i oldukta bunun üzerine şühûd-i udül ile şer'an bir nesne sabit ve zahir olmamışken yine ihkak-ı hak olunmadığın

udül ile şer'an bir nesne sabit ve zahir olmamışken yine ihkak-ı hak olunmadığın bildirüb Şer'i ile görülüb icra-i Şer'i ve ihkak-ı hak olunmak bâbında hükm-i hümâyunum rica eylediği ecilden mahallinde Şer'i ile görülmek emrim olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbta sâdır olan emrim üzere ihzar-i husaman kılub mukaddema bir defa Şer'i ile görülüb fasl olunmayan ahvallerini tamam hak ve adl üzere tefahhus ve takyid edüb göresin i'lâm olunduğu üzere ise ol bâbta mukteza-i Şer'i kavimle amel edüb dahi ba'de's-sübut icra-i Şer'i ve ihkak-ı hak ve mademki üzerine şühûd-i udûl ile şer'an bir nesne sabit ve zahir olmaya mezkûra bigayrı hakkın bunu taaddi ve rencide ettirmeyüb men ve def' eyleyesin. Minba'd Şer'i şerîf ve emr-î hümâyunuma muhalif kimesneye iş ettirmeyüb isimlerini yazub bildirüb husus-i mezbûr içün bir dahi emrim varmalu eylemeyesin. Şöyle bilesin alamet-i şerîfe itimat kılasın. Tahriren fi evasıt-ı Zilhiccei'ş-şerîfe sene semane ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Makam Edirne Elmahruse

149/1

Mefâhirü'l-kuzât ve'l hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-kelâm Edirne'den Trabzon'a varub gelince yol üzerinde vaki olan kadılar zîde fazlehüm tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki ulağla irsâl olunmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle hanginizin taht-ı kazasına varub dâhil olur ise menzil bargirleri bulunan yerlerde ücretleri menzilcilerin yedlerinde müçtemi olan akçeden hıyn-i hesapta deynlerine mahsûb olub ol vecihle verile.

150

Tekrar isti'cal-i sürsât emridir.

Mefâhirü'l-kuzât ve'l hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm Kastamonu Sancağı'nda vaki olan kadılar zîde fazlehüm ve Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Kastamonu Sancağı mütesellimi olub bin yüz yirmidokuz senesi bedel-i sürsât ve bedel-i beldârları tahsîline me'mûr zîde kadrehü tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki inşaallahü Tealâ sefer-i hümâyunuma me'mûr kapım kullarının mevacib ve zahire ve mühimmat-ı seferiyeleri ve donanma-i hümayûn kalyonları levendatının ve yeniçeri ulufe ve salyaneleri içün sinin-i sabıkada viregeldikleri bedel-i sürsât ve beldâr bedeli akçeleri cümleden evvel tahsîl ve vakit ve zamanıyla eriştirilmesi ehem umûr-i muazzamadan olub liva-i mezbûrda olan kazaların bin yüz yirmidokuz senesi bedel-i sürsât ve beldâr bedelleri mallerinden mevacib içün yirmibin kuruş tertib ve atiyen tahsîldar irsâl ve teslimi fermân olunmuş idi. Henüz meblağ-i mezbûr irsâl olunmayub mucib-i ihracı gayet karib olmağla meblağ-i mezbûr ile tekmil rüsûmat ve beldâr mali tekâlif-i saireye kıyas olunmayub guzat-ı muvahhidin içün cümleden akdem tahsîl olunur mevaddan olmağla ıyazen billahi Tealâ envali saire ve vakti ahere kıyas ile avk ve tehir olunub mevacib ihracına eriştirilmemek ihtimali olursa

bir türlü özür ve cevabın mesmu-i hümâyunum olmayub mes'ul ve muateb olmanı mukarrer bilüb ona göre basiret ve intibah üzere hareket ve mevacib ihracından mukaddem eriştirilmesine takyid ve ihtimam eyleyesin ve siz ki liva-i mezbûrda vaki kadılarsız zikr olunan sürsât ve beldâr malleri guzat-ı nusret-encamın mevacib ve masarıfat-i saireleri içün malen ve bedenen cümlenin üzerine ianeti müstelzim olur mevaddan olmağla tahsîline siz dahi ianet ve mevacib defteri ziyâde karib olmağla tertib-i mevacibe dâhil olan meblağ-i mezbûr henüz mahallinde cem ve yola çıkarılub irsâl olunmamış ise kat'aaram ve tevakkuf olunmayub işbu emr-î celilü'ş-şanımla tâyin olunan (isim yeri boştur) zîde kadrehü vardığı gibi ol miktar kuruşu ibtida tahsîlinden tedârik ve asla geceletmeyüb yanına mutemet âdemler koşturub sür'at ve şitab ile bir an evvel irsâlinden kemali takyid ve ihtimam eyleyesiz, gerek tahsîldar ve gerek saireden bir ferd celb-i menfaat içün tehiri mucib hareket eylemek ve ettirilmek ihtimali olursa bu bâbta kat'a özür ve cevapları mesmu' olunmayub haklarında lâzım gelen cezaları tertib olunacağı mukarrer ve ona göre hareket eyleyesiz deyü fermân olunmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkta bu bâbta vechi meşrûh üzere şerefyefta-i sudûr olan işbu emr-î celili'l-kadri'ş-şan-i vacibi'l-imtisal ve lazimil-ittibaımın min mazmûn-i itaat-makrûniyle amil olub hilafıyla vaz' ve hareketten bigayet ihtiraz eyleyesiz. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi'l-yevmit-tasii ve'l-ışrin min şehri Rebiülahir sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Makam Edirne el-Mahruse

Vasale fi 13 C.L. 1129

150/1

İzzetlü rif'atlü ağa-yi muhterem hazretlerinin huzur-i alilerine ba'de's-selam inha olunur ki işbu bin yüz yirmidokuz senesinde cem ve tahsîline me'mûr olduğunuz Kastamonu Sancağı'nda vaki kazaların bedel-i sürsât ve bedel-i beldârları malleri yirmibeş bin kuruş inşaallahü'r-rahman kariben ihraç olunacak mevacib dfefterine dâhil olub serian irsâliyçün fermân olunub gönderilmişidi. Henüz bu ana değin gelüb teslim-i hazine olmamağla meblağ-i mezbûr henüz mahallinden irsâl ve ihraç olunmamış ise ta'cil ale't-ta'cil ibtida tahsîlinizden tedârik ve asla eğlendirilmeyüb yanına mutemet âdemler koşub sür'at ve isti'cal ile bir an evvel irsâline kemali takyid ve ihtimamınız bâbında emr-î âlişân sâdır ile irsâl olunmağla mektup tahrir olundu. İnşaallahü Tealâ vusûlünde sâdır olan emr-î celili'l-kadr mucibince amel ve hareket ve meblağ-i mezkûru bir saat mukaddem tâyin olunan mübâşir ve mutemet ademler ile irsâl ve teslim-i hazine ettirmekte ziyâde takyid ve cüd ve ihtimam baki izz ve devlet bad.

El-Muhlis Osman

Kethüdayeri hala

El-emrü kema zükira fih nemakahü el-Fakir El-emrü kema zükira fih nemakahü el-Fakir

Mehmed Emin Hindizade Mehmed Emin Hindizade

MÜHÜR

151

Şem'hanenin Mirliva tarafından zabt olunmak üzere emr-î şerîftir.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-kelâm Mevlana Kastamonu kadısı zîde fazlehü ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kastamonu mütesellimi zîde kadrehü tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki nefs-i Kastamonu'da vaki Şem'hane feth-i hâkânîden berü mirlivaya hass-ı kayıt ve senede müctemi' olan rüsûmu mu'tad üzere mirliva tarafından ahz ve tahsîl olunagelmiş iken bila mucib hilaf-i mu'tad damga-i kirpas mukataasına ilhak sancak mahsulüne gadr olmağla kadimi üzere mirliva tarafından zabt ettirilmek üzere emr-î şerîfim virilmek ricasına Mütesellim Mumaileyh el-Hâcc Mustafa zîde kadrehü arz eyledikte defterhanede görüldükte Şem'hane Nefs-i Kastamonu mukataasına beşbin akçe yazu ve damga-i ihtisab Nefs-i Kastamonu ve Göl ve Daday ve Devrekâni ve Ayandon ve Araç ve Taşköprü mukataası elliyedi bin akçe yazu ve bir icmal ile mirliva hassı olduğu mukayyed olub ve Bursa Mukataası defterlerinden dahi görüldükte Kastamonu Sancağı'nda vaki damga-i kirpas ve adet-i ağnam ve Zaviye-i Dedesultan ve Sarukavak ve boyahane ve şem'hane ve tevabii mukataaları senede üç yük onbeşbin akçe mal ile tâyin olunduğu derkenar olundukta defterhane derkenarı mucibince kadimden mirliva hassı olmağla hilaf-ı defteri hâkânîahere müdahale ettirilmemek üzere emr-î şerîfim virilmek arz ve telhis olundukta imdi telhis mucibince hilaf-ı defteri hâkânîahere müdahale ettirilmeye deyü fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkta bu bâbta sâdır olan emrim üzere amel edüb dahi defter-i cedid-i hâkânîde nefs-i Kastamonu'da vaki Şem'hane Mukataası mirliva hassı olduğu taayyün olunmağla mirliva hassı tarafından zabt ettirilüb hilaf-ı defter-i cedid-i hâkânîahere dahl ve taarruz ettirmeyesin. Şöyle bilesin alamet-i şerîfe itimat kılasın. Tahriren fi'l-yevmis-saminiaşere min Rebiülahir sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Makam Edirne el-Mahruse

Vasale fi 19 Cemaziyelevvel 1129

151/1

Kıta-i tarik ve haramzade hakkında sâdır olan emr-î şerîftir.

Akadi-i kuzâti'l müslimin, evali-i vülati'l-muvahhidin, meadini'l-fazl ve'l-yakin, râfiû A lami'ş-şerîfe ve'd-din varisû ulûmi'l-enbiya ve'l-mürselin el-muhtassûn-i bimezidi inayeti'l-meliki'l-muin Üsküdar'dan Anadolu'nun sol kolu nihayetine varınca vaki

olan mevali-i izam zîdet fazlehüm ve Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm kadılar zîde fazlehüm ve Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve kethüdayerleri ve yeniçeri serdarları vekilleri ve havas ve ocak zabitleri ve a'yan-ı vilayet ve işerleri zîde kadrühûm tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak malum ola ki bundan akdem Anadolu Yakası'nda bazı kıta-i tarik eşkıyası zuhur edüb kat'ı tarik ve katl-i nüfus ve nehb ü garat-i emval ile sükkan-ı vilayet ve ebna-i sebile ikadı mazarrat ve fesat ve şekavet üzere oldukları haber alındıkta ol makule katl-i nüfus ve nehb ü garat-i emvale cesaret eden kıta-i tarik vesair eşkıya ve haramzade bulundukları mahallerde ala eyyi hal ahz ve ele getirilüb def' ve asar-ı mazarlarından bilad ve ibadın te'mini ve tatmini içün mukaddema dahi tenbih ve te'kidi müştemil evamir-i şerîfem şerefyafte-i sudûr olunmağin tehavün ve ta'zirinizden naşi hala Anadolu Yakası'nda vaki eyalet ve elviyede bazı mahallerde kıta-i tarik eşkıyası zuhur edüb yollarda ve bellerde gezüb bazı karbanları ve ebna-i sebili urub iysal-i hasarat eyledikleri i'lâm olunub bitevfik-i Tealâ (T) işbu emr-î şerîf-i vacibi'l-imtisalim ısdâr ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed zîde kadrehü ile irsâl olunmuştur. İnşaallahü Tealâ herhanginizin taht-ı hükümetine varub dâhil olursa birer suretini muhakemede sicilata kaydeyledikten sonra mübâşir mumaileyhin yedinde ibka ve veçhi meşruh üzere katl-i nüfus ve nehb ü garat-i emval ile fesat ve şekavet üzere olan kıta-i tarik vesair eşkıya ve haramzade herhanginizin taht-ı hükümetinde bulunurlarsa her ne tarik ile olursa olsun kemali takyid ve ihtimam ile ahz ve ele getirüb Şer'i ile haklarında lâzım gelen cezaların bila tereddüt tertib ve asarı mazarlarından sükkan-ı vilayet ve ebna-i sebili te'mini ve tatmine bezl ve sa'y ve kudret eyleyesiz. Ol makule eşkıyanın mazarratından eğer abirin-i sebil ve eğer katının-i biladdan bir ferd mutazarrır olmamak üzere asar-ı fesatlarının izmihlali efza-yi murad-ı hümâyunumdur. Şöyle ki bundan sonra herhanginizin taht-ı hükümetinde sükkan-ı vilayet ve ebna-i sebilden bir ferdin emval ve erzakı nehb ü garat olunmak ihtimali olur ise garat olunan eşya sizden tazmin olunduğundan maada her biriniz ukûbet-i Şer iye ile muaheze ve muateb olacağınızı mukarrer bilüb eşkıya def'inde ona göre cüdd-i tam ve takyid ve ihtimam eyleyesiz amma bu hususu ahz ve celbe vesile edüb veyahut kendü hallerinde olub fesat ve şekavette alakaları olmayanların nüfus ve emvaline hilaf-ı Şer'i şerîf taarruz ve taaddiden bigayet ihtiraz ve ictinab eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbta veçhi meşruh üzere şerefyefta-i sudûr olan fermân-ı vacibü'l-ittiba ve lâzımül- imtisalimin mazmûn-i itaat-makrûniyle amil olub hilafından bigayet ihtiraz ve ictinab eyleyesiz. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi evahir-i Cemaziyel'ûla sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

(T) ol makule kıta-i tarik vesair eşkıya ve haramzadenin def'i asarı mazarlarıyla tarik (bir kelime okunamadı) ve sükkan-ı vilayet ve ebna-i sebilin te'min ve tatmini meham ve lazimü'l-ihtimamdan olmağin hala sizi ikaz ve inzar içün

Be-Makam Edirne el-Mahruse

152

Şerayi-i şiar-i fazl ve şar Bolu'dan orta ve sağ ve sol kolun intihasına varıncaya değin yol üzerinde ve yemin ve yesarında vaki olan efendiler hazretlerinin ve Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân elviye mütesellimleri ve kethüdayerleri ve yeniçeri serdarları vekilleri ve kura ve evkaf zabitleri ve harb ve darbe ve tüfenki silaha kadir a'yan-ı vilayet ve işerleri ba'de't-tahiyye ve't-teslim inha olunur ki inşaallahü Tealâ bu sene- i mübârekede vaki sefer-i hümayûn-i nusret-makrûna serian ve ta'cilen azimet ve ordu-yi hümayûna mülaki ettirilmek içün tavaif-î askerîyyenin evlerinden ve yerlerinden ihraç ve ihtifâ edenleri tertib-i ceza ederek sefer-i hümayûna iysal ve ferd ü ahad kalmamak içün asakir-i mezkûrun ve zikr olunan kollarda vaki kazalarda zuhur eden kıta-i tarik ve haramzade vesair haramzadenin iysal-i mazarratların ve fesat ve şekavetlerin ebna-i sebil ve sükna-i memleket üzerinden def' ve Şer'i ile lâzım gelen cezaları tertibi tarafımıza havale ve husus-i mezbûra cümleniz tarafımıza takyide ve re'y-i tedbirimize çeşm-i gûş olmanız bâbında fermân-ı âlişân sâdır olmağla mucibince varaka tahrir olunub kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân zîde kadrehü tâyin ve irsâl kılınmıştır. Vusûlünde gerektir ki herhanginizin sancağına ve kazasına dâhil olub kıraat-i emr-î ali olundukta tellala nida ettirdüb binnefs kendimiz varıncaya dek hazır ve müteheyya durub asakiri mezbûrlardan ferd ve ahad kalmayub sefer-i nusret-esere serian irsâl ve zuhur eden eşkıya ve haramzadenin vesair haramzadenin üzerine varub cemiyet ve şekavetlerine perakende ve kesret ve firakı zuhur edüb gücünüz yetmediği halde tarafımızı sür'atle haberdar ve umûr-i hizmet-i padişahiye bezl-i makdûr eyleyesiz. Ve ola ki husus-i mezbûrede müsahele ve tekasül edüb tavaif-î askerîyyeyi ihtifâ eyledikleri mahallerden ihraç edüb sefer-i hümayûna göndermekte ve zuhur eden eşkıya ve haramzadeye (bir kelime okunamadı) olub üzerine varmayub gerek sükkan-ı vilayete ve gerek ebna-i sebile iysal-i mazarrat vaki olub hilaf-i Şer'i şerîf ve muğayir-i emr-î münif vaz' ve hareketiniz zuhur ederse giden mal sizlerden tazmin olunduktan sonra mucib-i ibret ve sebeb-i nasihat olacağınızı muhakkak bilüb sâdır olan emr-î ali ve buyuruldu ile amil olasız. Fi 17 C.1129

El-Fakir Ahmed Voyvoda-i Bolu ve levahıkı

ve Müfettiş-i Anadolu hala

152/1

Şerayi-i şiar-i fazl ve şar Kastamonu Sancağı'nda vaki olan efendiler hazretlerinin ve Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Kastamonu mütesellimi olan ağa huzur-i şerîflerine ba'de's-selam ve Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdayeri ve yeniçeri serdarı vekilleri ve a'yan-ı vilayet ve işerleri ve harb ve darbe kadirleri inha olunur ki bu sene- i mübârekede sağ kol ve orta kol ve sol kolda vaki eşkıya ve haramzadenin iysal-i mazarratın gerek ebna-i sebil ve sükkan-ı vilayet üzerinden biavnillahi Tealâ def' edüb temin-i ta'ziri tarafımıza havale ve cümleniz re'y-i tedbirimize çeşm-i gûş

üzere olub tarafımız ile hürmet-i padişahiye bezl-i makdûr eylemekte ve husus-i mezbûrda bir vecihle tekâsül eylememek içün fermân-ı ali sâdır olub hilaf-ı emr-î ali hareketiniz zuhur ederse cezanız tertibi dahi tarafımıza havale olunmağla varaka tahrir olunub kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (isim yeri boştur) zîde kadrehü tâyin ve irsâl ve taraflarınıza ihbar olunmuştur. Vusûlünde gerektir ki haliya Karslı Abdullah ve Kayserili Kara Ali nam şakilerin zuhuru istima' olunmağla onların üzerine varmak muradımız olub ve mezbûr eşkıyaların üzerlerine (iki kelime okunamadı) olmak üzere Kastamonu Sancağı'ndan üç bin tüfenk ve güzîde sekbanlar ile hazır ve müteheyya durub ol havalilere gelürler ise üzerine varub ahz eyleyesiz ve ola ki husus-i mezbûrda müsamaha ve tekâsülünüz sebebiyle üzerine varmayub ebna-i sebil ve sükkan-ı vilayet mutazarrır olub şevketlü azametlü padişahımızın emr-î hümayûnları hilafına işte bulunub âdem-i itaatınız zuhur ederse her birinize aman virilmeyüb eşkıyaya olacak ceza sizlere dahi yerettüb olunacağını muhakkak bilüb mucib-i varaka ile amil olasız. Fi 18 KN 1129

El-Fakir Ahmed Voyvoda-i Bolu

ve Müfettiş-i Anadolu hala

153

Vechi tahrir-i hurûf ve mucib-i tastir-i sütûr budur ki

Evladiyet ve meşrutiyet üzere mütevellisi olduğum merhûm Ferhad Paşa-yi Atik efkafından Kastamonu'da vaki Sarıkavak ve tevabii mukataası işbu bin yüz yirmi dokuz ve otuz senesinde vaki martları ibtidasından iki sene tamamına değin zabt ve rabt eylemek üzere bais't-temessük kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Osman Ağa zîde kadrehüye beher sene yüzseksener kuruşa deruhte ve iltizam ve mumaileyh dahi veçhi meşruh üzere iltizamı kabul edüb mukataa-i merkûmun canib-i vakf-ı şerîfe ait ve raci olan a'şar-i Şer iye ve rüsûm-i örfîye ve tapu-yi zemin vesair hukuk-i rüsûmu ve cürüm ü cinayet ve badiheva vesair min külli'l-vücuh taraf-ı vakfa ait olan kadimden olageldiği minval üzere mumaileyh zabt ve rabt edüb sene-i mezbûrelerin vakit ve zamanıyla beher sene mal-i vakfı zikr olunduğu üzere vakfa eda ve tamamen teslim eyleyüb ahz ve kabz ve zabt ve rabta tarafımızdan ve taraflarından kimesne mani ve müzahim olmayub minval-i meşruh üzere mezkûr Osman Ağa zabt ve rabt eyleye deyü işbu temessük tahrir ve yedine vaz' olundu. Fi't-tarihi'l-mezbûr.

Abdürrahim

Elmütevelli-i vakf-ı mezbûr

biveçhi meşruta hala

153/1

Kıdvetü'l-kuzât ve'l hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-kelâm mevlana Kastamonu kadısı zîde fazlehü ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kastamonu Sancağı mütesellimi zîde

kadrehü tevkî ‘-i refî ‘-i hümâyun vâsıl olucak ma’lûm ola ki kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Osman zîde kadrehü dergâh-ı muallama arzuhâl edüb Medine i Kastamonu’da vaki müteveffa Ferhad Paşa-yi Atik efkafı mukataalarından Kaza-i mezbûra tabi Sarıkavak ve tevabii mukataasının bin yüz yirmisekiz senesi martı ibtidasından bin yüz otuz martı nihayetine varıncaya değin beher sene berveçhi maktu’ yüzseksen kuruş olmak üzere üç sene bertahvil ile zabta iki kıt’a memhûr temessük ile vakf-ı mezbûrun evladiyet ve meşrutiyet üzere mütevellisi olan Abdürrahim’den deruhte ve iltizam ve bir senelik bedel-i iltizamın berveçhi peşin mütevelli merkûm ahz ve kabz ve kendü tarafından ve taraf-ı aherden mukaddem ve muahher temessük zuhur ederse amel olunmamak üzere virdüğü temessüklerde tasrîh olunmuş iken mütevelli merkûm tama’-ı hamından naşi zikr olunan temessüklerine muğayir (isim yeri boştur) nam kimesneye dahi temessük virüb gadr eylediğin ve maktu-i merkûmeyi bin yüz yirmisekiz senesinde zabt eylediği vakitte ekinlerine dolu isabet edüb sene-i mezbûrede zararı olduğun sabit ve reaya dahi kendüden razı ve hoşnut oldukların bildirüb mütevelli merkûmun virdüğü temessük mucibince maktu-i merkûme müddeti tamamına değin kendüye zabt ettirilmeyüb muahher virdüğü temessüke amel olunmamak bâbında emr-î şerîfim rica eyleiği ecilden vechi meşruh üzere amel olunmak emrim olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukta Buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbta sâdır olan emrim üzere amel dahi husus-i mezbûra tamam takyid ve temessüküne nazar edüb göresin mukataa-i merkûmenin veçhi meşruh üzere üç sene bertahvil ile zabtın mütevelli merkûm buna deruhte ve iltizam edüb yedine zabtiyçün temessük vermiş ise temessükü mucibince müddeti tamamına değin buna zabt ve vaki olan mahsulat ve rüsumatların kanun ve defter mucibince ahz ve kabz ettirdüb minba’d temessüküne ve emr-î hümâyunuma muhalif muahher temessük ile aheri dahl ve ve taarruz ettirmeyesin. Şöyle bilesin alamet-i şerîfe itimat kılasın. Tahriren fi evail-i şehri Rebiülahir sene tis’a ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Makam Edirne el-Mahruse

153/2

Boyabat’ta vaki Kıraç Mukataasının

Teftiş-i rüsûm davası fermânıdır.

Kıdvetü’l-kuzât ve’l hükkâm ma’deni’l-fazl ve’l-kelâm mevlana Kastamonu kadısı zîde fazlehü ve kıdvetü’l-emacid ve’l-a’yan Kastamonu Sancağı mütesellimi zîde mecdehü tevkî ‘-i refî ‘-i hümâyun vâsıl olucak ma’lûm ola ki kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Ali ve Ahmed zîde kadrühûma Edirne Sahrası’nda ordu-yi hümâyunuma arzuhâl edüb bin yüz yirmisekiz senesine mahsûb olmak üzere Kastamonu Sancağı’nda vaki Çeltük-i enhar Kıraç Mukataası uhdelerinde olub mukataa-i mezbûr reayaları üzerlerine edası lâzım gelen hane avarız ve nüzül bedeliyesi olmak üzere her bir neferden resmi bennak birbuçuk kuruş ve üçer kuruş resmi çift ve onbeş sümün caba tahsîl olunagelmiş iken ve malikâne mutasarrıfları onbeş seneden berü bu minval üzere zabt ve tahsîl ve murafaadan tekrar kadimesi üzere tahsîl olunmak

bâbında emr-î şerîf ve hüccet-i Şer iye verilmiş iken reayadan birkaç kimesne yüz yirmiyedi senesinde divan tarafından birkaç kıt'a fermân ısdâr ve münazaa eylediklerinde birer kuruştan ziyâde virmeyüb mukataa-i mezbûrede sakin Çavuşoğlu Ahmed ve Şa'ban Kethüda ve Kazaklıoğlu es-Seyyid Mustafa ve hevasına tabi kimesneler ile yekdil ve asakiri ile maan ittifak ve reayayı tahrik ve tecemmu edüb mal-i miriyi edada taallül ve bir miktarı tahsîl ve küsûru zimmetlerinde kalmağla ve yedimize müteaddid evamir-i şerîfe virilüb fermân-i âlişân mucibince mütesellim tarafından ve Şer'i şerîften ve serdar tarafından mübâşirler vardıkta adem-i itaatlarından gayrı kasabat ve kuralarda birkaç defa konağımız basub katl kasdıyla üzerimize hücum ve nice şütûm-i galiyze ile şetm ve nice emval ve akçelerin garet etmeleriyle mal-i mirinin nısıf mertebesi tahsîl olunmayub mal-i miriye kesr ve noksan terettüb etmekle tamamen tahsîl olunmak bâbında emr-î şerîf virilmek bâbında istid'a-yi inayet ve husus-i mezbûrun veçhi meşruh üzere olduğun Kastamonu mütesellimi ve serdarı dahi arz ve i'lâm edüb bin yüz yirmisekiz senesine mahsûb olmak üzere Çeltük-i enhar Kıraç

154

Mukataası Ali ve Ahmed uhdelerinde olub sinin-i sabıkadan berü beher neferinden birbuçuk kuruş resmi bennak ve üçer kuruş resmi çift ve onbeş sümün caba tahsîl olunagelmiş iken kadime muğayir rencide ve noksan teklifi ile miriye gadr etmeleriyle mukataa-i mezbûrenin mal-i mirisi içün rüsûm münhasıra olub sair mukataa misillü aherden hâsılı olmamağla reaya tarafından olan vekilleri dava-i mezbûreden farig olub ba'de'l-yevm canib-i miri içün sinin-i sabıkalarda verilegeldiği üzere birbuçuk kuruş resmi bennak ve üçer kuruş resmi çift ve birbuçuk kuruş nim çift emin-i mezbûra virüb kat'a niza eylemeyüb emin-i mezbûr dahi ziyâde talebiyle rencide etmemek üzere mezbûrûn Ahmed ve Mehmed ve Mahmut'un müvekkilleri birbiriyle beynlerinde kavil ve ahd-i misak eyleyüb tarafeynin şurût-i mezkûr üzere ikrar ve tasdikleri Mahmutpaşa Mahallesi'nde tescil olunduğu derkenar oldukta ve divan tarafından verilen fermân onsekizbin elli akçe yazu ile defter-i mufassalda kayıt ve havas-ı hümayûn olduğu defterhane-i amirede mukayyed mufassalda kayıt ve havas-ı hümayûn olduğu defterhane-i amirede mukayyed olmağin hilaf-ı kanun ziyâde talebiyle rencide olunmamak üzere emr-î şerîf dahi virildüğü derkenar olunmağla hazine-i amire defterlerinin muğayiri divan tarafından aldıkları emr-î şerîfe itibar olunmayub rüsûm ve mirileri emir ve defter mucibince bieyyi hal yerlü yerinden tahsîl ettirilüb bu defa dahi zikr olunan kimesneler mal-i mirinin tahsîline muamanaât ederlerse muamanaât eykedikleri Şer'i ile sabit ve zahir olduktan sonra Kastamonu Kal'asına kalebend edüb keyfiyet-i ahvalleri derdevlet-medarıma arz ve telhis olundukta imdi telhisi mucibince amel olunmak fermânım olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkta bu bâbta sâdır olan emrim üzere amel edüb dahi veçhi meşruh üzere hazine-i amire defterlerinin muğayiri divan tarafından aldıkları emr-î şerîfe itibar olunmayub rüsûm-i mirileri emir ve defter mucibince bieyyi hal yerlü yerinden tahsîl ettirilüb bu defa dahi zikr olunan kimesneler mal-i mirinin tahsîline muamanaât ederlerse muamanaât

eykedikleri Şer'i ile sabit ve zahir olduktan sonra Kastamonu Kal'asına kalebend edüb keyfiyet-i ahvalleri derdevlet-medarıma arz ve i!lam eyleyesin. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi'l-yevi's-samini aşere min Cemaziyelevvel sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

154/1

Mehmed Haseki için tel ve kendir teftişi fermânıdır.

Mefâhirü'l-kuzât ve'l hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm Kastamonu Sancağı'nda vaki olan kazaların kadıları zîde fazlehüm kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kastamonu Sancağı mütesellimi zîde kadrehü tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki yüz yirmiyede ve yüz yirmisekiz senesine Canik Sancağı'nın avarızları mukabili kendiri ve Canik muhassılının mubayaa kendirinden tersâne-i âmireme nakli fermân olan kendir içün Kastamonu ve havalisinden ihracı fermân olan mekkâri davarları ihracına hassa bostani hasekilerinden mübâşir olub (isim yeri boştur) haseki zîde kadrehü her bir kaza ahalilerinden ve mekkâri davarlarından nice türlü taaddi ve tecavüz ile bigayrı hakkın zulmen akçelerin alub emr-î âlişânımın muğayiri hareket eylediği mesmu-i hümâyunum olmağla husus-i mezbûr içün (isim yeri boştur) zîde kadrehü mübâşir tâyin ve irsâl olunmuştur. İmdi mezbûr haseki kaza ahalilerinden ve mekkâri ashabından zulmen ne miktar akçelerin ahz ve kabz etmiş ise marifet i Şer'i ile ve cümle ahali marifetiyle teftiş ve tefahhus ve mezbûru ahz ve habs ve alduğu akçeyi tahsîl edüb tahsîl olunan akçeyi mübâşir mezbûra teslim ve merkûm hasekiyi dahi mahbusen bir saat evvel rikâb-ı hümâyûnuma akçe ile maan irsâl eyleyesin ve mezbûr haseki mahallinde mevcut bulunmadığı halde her kimden zulmen akçe almış ise Şer'i ile defter ve hüccet etdirüb memhur defteriyle Der-saâdetime arz ve i'lâm eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkta bu bâbta veçhi meşruh üzere şerefyefta-i sudûr olan işbu emr-î şerîf-i âlişânımın mazmûn-i münifi ile amil olub hilafından ziyâde tahazzi ve ictinab eyleyesiz. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi'l-yevmis-samini aşere min Cemaziyel'ûla sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Fi 15 Receb 1129

155

Mefâhirü'l-kuzât ve'l hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm Kastamonu kadısı ve tel kendir ihraç olunan mahallerin ve nakline me'mûr olan kadılar ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kastamonu Sancağı mütesellimi zîde kadrehü tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki tersâne-i âmirem mühimmatından olan kendir teli tersane ocaklığı olan Canik Sancağı'nda vaki Ünye ve Fatsa iskelelerinden faslı baharda sefayin ile naklolunmak mu'tad-ı kadim olub lâkin bin yüz yirmisekiz senesinde nakli lâzım gelen tel ve kendir hengâm-i şitaya müsadif olmağla rûy-i deryadan nakli mümkün olmayub karadan naklolunmak iktiza etmiştir deyü Tersâne-i âmirem Emini Mehmed zîde mecdehü arz etmekle Kastamonu ve Çorum ve Sivas sancakları ahalisi

zikrolunan iskelelerden mevcut altıbin kantar kendir ve teli karadan nakletmek içün kifayet miktarı mekkâri davarları virüb ve berf ve barandan hıfz içün dahi birer adet sargı kilimini vireler ve hıyn-i tesliminde ücretleri canib-i miriden virilür deyü mukaddema emr-î şerîf ısdâr ve bostani hasekilerinden Mehmed nam haseki mübâşir tâyin olunub lâkin Canik Sancağı'na kadimden iki üç yerde yeniçeri serdarı olmak mu'tad değil iken her bir kazada birer ikişer serdar nasb olunmağla tekâlif-i ve (bir kelime okunamadı) reayaya sahib çıkub bu yeniçeridir yahut yeniçeri ebnaıdır deyü celbi mal sevdasında olduklarından umûr-i mühimmenin ta'tiline bais ve mühimmat nakli müteassir olduğundan nizam-ı halleriyçün dergâh-ı muallam yeniçerileri ocağından dahi bir mübâşir haseki irsâl olundukta ol dahi celb-i mal sevdasıyla umûr-i reayayı muhtel ve mühimmat tehirine bais olmağla zikrolunan Bostani Mehmed Haseki ile mezbûrun taaddisi men ve def olunmak içün tekrar bostani hasekilerinden mübâşir-i aher irsâl ve ol dahi onların eserine iktiza ile zulüm ve taaddileri haddi tecavüz ettiğinden gayri mezbûr Bostani Mehmed Kastamonu Sancağı'na vardıkta Bahri Siyah kenarında olan on adet kazadan maada sair kazalardan dahi mühimmat-i mezbûreyi ben binbeşyüz davar ile nakle razı olayım deyü bin kuruşların alub ve binbeşyüz mekkâri davarların kazalara tevzi vaktinde dahi beher bir davarı onsekizer ve yirmişer kuruş ücret ile dutub onlar dahi gitmek üzere iken yediyüzelli bargirden onbeşer kuruş ile razı olayım deyü meblağ-i mezbûru alub baki yediyüzelli davar ile nakletmekle sonra gönderilen bostani hasekisi ikiyüz davar tenzil ile beşyüzelli bargire razıyım deyü üç kise akçelerin alub beşyüzelli bargiri kazalara tevzi ve mütesellim ile yekdil olub dörtyüzelli bargirin dahi her bir re'sine yirmişer kuruş tahsîl etmeleriyle me'mûr olalıdan berü mübâşireyn-i mezbûreynin eyledikleri zulüm ve taaddi haddi tecavüz etmekle mezbûrlar mübaşeretten ref' ve men ve bu hususta aldıkları akçe bittamam miri içün kendülerden tahsîl ve kendüler dahi rikâb-ı hümâyûnuma ihzar olunmaları bâbında işbu emr-î şerîfim ısdâr ve Hassa Silahdarlarından Mehmed Ağa mübâşir tâyin ve dergâh-ı muallam yeniçerileri ocağından dahi mutemedün aleyh birer mübâşir ile bostaniyan-i hassadan bir mutemedün aleyh haseki tâyin ve irsâl olunmuştur. İmdi husus-i mezbûru kemali takyid ve ihtimam ile mahallerinden teftiş ve bu bahane ile reaya fukarasından aldıkları akçe bittamam miri içün kendülerden tahsîl ve irsâl ve husus-i mezbûru kemali takyid ve ihtimam ile mahallerinden teftiş ve bu bahane ile reaya fukarasından aldıkları akçe bittamam miri içün kendülerden tahsîl ve irsâl ve teslim-i hazine-i amirem ettirilüb zikrolunan mübâşireyn-i mezbûreyn dahi zAbitleri marifetiyle rikâb-ı hümâyûnuma ihzar olunmaları bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbta veçhi meşruh üzere şerefyefta-i sudûr fermân-ı vacibi'l-ittiba' ve lâzımi'l-imtisalimin mazmûn-i itaat-makrûniyle amil olasız. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi evasıt-i Cemaziyel'ûla sene tis'a ve ışrin ve miete ve el

Be-Yurd sahra-i Edirne Fi 15 Recebi'l-Ferd 1129

155/1

Sadrazam mektubudur.

Şerayi-i şiar Kastamonu kadısı ve tel kendir ihraç olunan mahallerin ve nakline me'mûr olan kuzât efendiler zîde fazlehüm ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kastamonu mütesellimi zîde kadrehü inha olunur ki tersane ocaklığı olan Canik Sancağı'nda vaki Ünye ve Fatsa iskelelerinde mevcut olan kendir teli şita takribi ile deryadan nakli mümkün olmadığından Kastamonu ve Çorum ve Sivas sancakları ahalisi zikrolunan iskelelerde mevcut olan kendir telini karadan nakletmek içün kifayet miktarı mekkâri davarları ve birer adet sargı kilimi virüb hıyn-i tesliminde ücretleri canib-i miriden virilmek üzere mukaddema emr-î şerîf ısdâr ve bostani hasekilerinden Mehmed nam haseki tâyin ve dergâh-ı ali yeniçerileri ocağından bir mübâşir haseki ve tekrar yine bir bostani hasekilerinden mübâşir ağa irsâl olunmağla mübâşireyn-i mezkûreyn emr-î şerîfte tasrîh ve zikrolunduğu veçhile ahali-i memleketten ziyâde akçe alub zulüm ve taaddi ve tecavüz etmeleriyle mezbûrlar mübaşeretten men ve ref' ve bu hususta aldıkları akçe bittamam miri içün kendülerden tahsîl ve kendüleri dahi rikab-ı hümayûna ihzar olunmaları (bâbında) emr-î şerîf ısdâr ve Hassa Silahşörlerden Mehmed Ağa mübâşir tâyin ve yeniçeri ocağından dahi bir mübâşir ile bostaniyan-i hassadan dahi bir mutemedün aleyh haseki tâyin ve irsâl olunmağla imdi husus-i mezbûra kemali takyid ve ihtimam ile mahallerinden teftiş ve bu bahane ile reaya fukarasından aldıkları akçe bittamam kendülerden miri içün tahsîl ve irsâl ve teslim-i hazine-i amirem ettirilüb zikrolunan mübâşireyn-i mezkûreyn dahi zabitleri marifetleriyle rikâb-ı hümâyûnuma ihzar olunmaları bâbında sâdır olan fermân-ı âlişânım mucibince mektub tahrir ve irsâl olunmuştur. İnşaallahü Tealâ vusûlünde mucibi mazmûn-i emr-î ali üzere amel ve hareket ve husus-i mezbûra her biriniz gereği gibi sa'y ve dikkat edüb hilafından bigayet hazer eyleyesiz vesselâm.

Sadrazam Tuğrası (okunamadı)

156

Çün riayet hafizin-i kıla' ve himayet-i harisin-i buka' şahan-i cihanmatadır. Binaen ala zalik râfi-i tevki-i refii'ş-şan-i hâkânî kıdvetü's-sikat ve'l-müstahfizin Mehmed Mustafa zîde hufizehü ordu-yi hümâyunuma arzuhâl idüb Kastamonu Sancağı'nda Göl Nahiyesi'nde Gölboğazı nam karye ve gayrıdan beşbin yüz akçe gedik timar ile Kastamonu Kal'ası dizdarlığı yirminci bölükte yevmi yirmi akçeye mutasarrıf olduğu mütekaid yeniçeri ulufesi mukabelesinde berât-ı şerîfimle üzerinde olub hizmetinde kusuru olmayub dahl olunmak icab etmez iken aherden Seyyid Mustafa bazı mevad isnad ve sabıkan Kastamonu Sancağı'na mutasarrıf Şehsuvaroğlu Osman'dan hilaf-ı inha aldığı arz ile gedik timar ile kal'a-i mezbûr dizdarlığı üzerinden alub gadr etmekle ref'inden ibka olunmak bâbında inayet ricasına ve mezbûr Mehmed Mustafa Veziriazam-i Sabık Süleyman Paşa'nın mataracısı iken mutasarrıf olduğu yirmi akçe ulufesin Vezir Hilmi Mehmed Paşa'nın ağalığı esnasında hazinemande mukabelesinde müşarünileyhin arzı ile Kastamonu Kal'ası dizdarlığı tevcih ve

berâtıyla üzerinde ve bilad-i islamiyede vaki kıla' dizdarlıkları yeniçeri ocağından hariç kimesneye virilmeyüb yeniçeri ağalarının arzı ile tevcih olunagelmiş iken berveçhi arpalık Kastamonu Sancağı'na mutasarrıf Şehsuvarzade Osman Paşa'nın arzıyla mezkûr Seyyid Mustafa'ya tevcihi hilaf olub Mataracı Mehmed Mustafa'ya gadr olunmuştur deyü ref'inden ibka olunmak üzere dergâh-ı muallam yeniçeri ağası olan iftiharü'l-ümera ve'l-ek^bir Mehmed Ağa dame ulüvvehü i'lâm etmeğin i'lamı mucibince derûn-i kal'ada sakin olub hizmet-i lâzımesin eda eylemek şartıyla ibka ve tevcih olunmak içün sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf Cemaziyelahirinin dokuzuncu günü tarihiyle hükm-i şerîfim virildikten sonra tezkiresi ihraç olunmağla zikr olunan beşbin yüz akçe gedik timar ile kal'a-i mezkûre dizdarlığı veçhi meşruh üzere hilaf-i inha mevad isnadıyla olub gadr eden mezkûr Seyyid Mustafa ref'inden mezbûr Mehmed Mustafa'ya ibka ve tevcih olunub virdim ki zikr olunur ve şerh ve ayan ve tafsil ve beyan kılındı.

Gölboğazı Çiftliği demekle ma'ruftur

Tabi-i Nahiye-i Göl Sorgun nam-ı diğer Kozluköy Göl tabii M.

3200 3500-2800 600-6600

Yekûn 5100

Ve buyurdum ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şöyle ki vazaif-i hidematı kal'a-i mezbûre dizdarlığıdır. Bikusur mer'i ve müeddi kıla ve kal'a-i mezbûrenin kethüda ve neferatı mumaileyhi dizdar bilüb dizdarlığa müteallik umûrda muracaatı mûmâ- ileyh edeler. Ol bâbta hiç ahad mani olmaya. Şöyle bileler alamet-i şerîfe itimat kılalar.

Be-Yurd Sahra-i Edirne

Vasale ileyna 16 Rebiülahir 1129

156/1

Kıdvetü'l-emacid ve'l-a'yan el-Hâcc Mehmed zîde mecdehü tahvilinden bin yüz yirmidokuz senesine mahsûb olmak üzere mezbûrun uhdesinde olan Kastamonu Sancağı'nda vaki kazalar ahalilerinin üzerlerine edası lâzım gelen avarızları ve bedel-i nüzülleri akçelerinden bundan akdem bin yüz yirmisekiz senesinde Ünye İskelesi'nden Üsküdara nakli fermân olan kendir teli içün Kastamonu Kazası caniblerinden ihracı fermân olan mekkâri davarlarının lâzım gelen ücretleri akçeleriyçün bin yüz yirmidokuz senesinde zikrolunan Kastamonu Sancağı'nda vaki kazalar ahalilerinin üzerlerine edası lâzım gelen avarız ve bedel-i nüzülleri malinden tâyin olunan iki yük otuzaltıbin akçe ve (iki kelime okunamadı) kuruştan dörtbin akçe ki cem'an iki yük kırkbin akçe olur beher kuruş yüz yirmibeşer akçeye olmak üzere bihesab-i esedi yalnız ikibin esedi kuruş eder meblağ-i mezbûr işbu bin yüz yirmidokuz senesi Cemaziyelevvelinin selasesi gününden düstûr-i mükerrem müşir-i

mufahham nizam-i âlem bilfiil rikâb-ı hümâyûnum kaimmakamı olan Vezîr-im İbrahim Paşa edamallahü Tealâ iclalenin ağalarından Mustafa zîde mecdehü yedinden Edirne'de hazine-i amirem defterlerine irad ve masarıf kaydolunmağin temessük olunmağiçün işbu hükm-i şerîfim virildi. Şöyle bileler alamet-i şerîfe itimat kılalar. Tahriren fi'l-yevmi'l-aşir min Cemaziyel'ûla sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf

Be-Makam Edirne el-Mahruse

Vasale ileyna 16 Rebiülahir 1129

156/2

	Esedi kuruş
Tahrir hükmüne mezkûr meblağ-i merkumdan paşaya verilen	500
Kayıt harcı	200
Sebeb-i tahrir getüren Çukadar Veli'ye	100
	800
Taşköprülü Abdülkadir Beşe'ye	150
Karagöz Ahmed Beşe'ye	050
Selam Ağası Halil Ağa Kütahya salyanesinden akçem kaldı deyü aldığı kuruş	1000
	3000

Sebebi tahrir-i tevkî '-i refî '-i hümâyun oldur ki

Kıdvetü'l-emacid ve'l-a'yan Kastamonu mütesellimi olan zîde mecdehü tahvilinden bin yüz yirmidokuz senesine mahsûb olmak üzere mumaileyhin uhdesinde olan Kastamonu Sancağı'nda vaki kazalar ahalilerinin üzerlerine edası lâzım gelen bedel-i sürsât ve beldârları akçelerinden işbu bin yüz yirmidokuz senesinde vaki Edirne Kışlağı'na ve sefer-i hümayûnda daire-i hümâyunum tâyinları ve düstûr-i mükerrem müşir-i mufahham nizam-i âlem nazımı menazimü'l-ümem veziriazam edamallahü Tealâ iclalenin daireleri tâyinları ve dergâh ı muallam yeniçerileri ve cebeci ve arabacıları ve top arabacıları ocakları tâyinları ve mühimmat-i saire içün lâzım gelen lahm-i ganem bahaları akçeleri edası içün bin yüz yirmidokuz senesi zikrolunan Kastamonu Sancağı'nda vaki kazalar ahalilerinin bedel-i sürsât ve beldârları malinden tâyin olunan altı yük akçeler beher kuruş yüzyirmişer akçeye olmak üzere bihesab-i esedi yalnız beşbin esedi kuruş eder meblağ-i mezbûr işbu bin yüz yirmidokuz senesi Rebiülahirinin dokuzuncu gününde bilfiil hassa kasapbaşı olan Osman zîde mecdehünün canibinden Mehmed zîde kadrehü yedinden Edirne'de

hazine-i amirem defterlerine irad ve masraf kaydolunmağin temessük olunmak içün işbu hükm-i şerîf virildi. Şöyle bileler alamet-i şerîfe itimat kılalar. Tahriren fi'l-yevmi'l-hamisi aşere min şehri Rebiülahir sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf

Be-Makam Edirne el-Mahruse

156/3

Nişan-ı şerîf-i âlişân-i sultani ve tuğra-yi garra-yi samii sitan-i hâkânî hükmü oldur ki

Kıdvetü'l-kuzât ve'l hükkâm Kastamonu Kadısı Mevlana Hasan zîde fazlehü südde-i saadetime mektub (gönderüb) Medine-i Kastamonu mahallatından Kırkçeşme Mahallesi'nde vaki camii şerîfte yevmi iki akçe vazife ile sala müezzini olan Abdurrahman Halife fevt olub yeri hali ve hizmeti muattal kalmağla râfi-i tevki-i refii'ş-şan-i hâkânî sulbi oğlu Ahmed Halife içün mahal ve müstahiktir deyü tevcih olunub berât-ı şerîfim virilmek bâbında inayet ricasına arz etmeğin özr-i Şer isi olmadıkça naib istihdam etmeyüb binnefs eda-i hizmet etmek şartıyla nezarette olub ve muhasebatta kaydı yoğise vukûfu vaki olub henüz mahlul ise mucibince oğlu mezbûra tevcih edüb işbu berât-ı saadet-ayat ve Behçet-i gayatı virdüm ve buyurdum ki Ba'de'l-yevm mezbûr varub camii şerîfte sala müezzini olub özr-i Şer isi olmadıkça naib istihdam etmeyüb hizmet-i lâzımesin binnefs kendisi mer'i ve müeddi kıldıktan sonra tâyin olunan yevmi iki akçe vazifesine mutasarrıf ola. Ol bâbta efrad-ı aferideden hiç ahad mani ve dafi' olmayub dahl ve taarruz kılmaya. Şöyle bileler alamet-i şerîfe itimat kılalar. Tahriren fi'l-yevmi's-salisi aşere min şehri Ramazan sene semane ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Makam Kostantıniyye el-Mahruse

156/4

Kıdvetü'n-nüvvab ve'l müsteşriin Kuzyaka Nahiyesi'nde naibü'ş-Şer'i olan Mevlana Hafız Mehmed zîde ilmehü südde-i saadetime mektub gönderüb nahiye-i mezbûre kuralarından Karye-i Baylar Mescidi Şerîfinde yevmi nim akçe vazife ile imam olan Mehmed Halife aher karyede dahi imam olub ol vecihle yeri hali ve hizmeti muattal kalmağla râfi-i tevki-i refii'ş-şan-i hâkânî Hafız Şa'ban Halife içün her vecihle mahal ve müstahiktir deyü tevcih olunub berât-ı şerîfim virilmek bâbında inayet ricasına cemaati ilhahlarıyla arz etmeğin özr-i Şer isi olmadıkça naib istihdam etmeyüb binnefs eda-i hizmet etmek şartıyla vaki ise ve mezbûr muhtar cemaat ise ve nezarette dahi değil ise mucibince tevcih edüb işbu berât-ı saadet-ayat ve Behçet-i gayatı virdüm ve buyurdum ki mezbûr varub mescid-i mezkûrda imam olub özr-i Şer isi olmadıkça naib istihdam eylemeyüb binnefs kendisi hizmet-i lâzımesin bikusur mer'i ve müeddi kıldıktan sonra tâyin olunan yevmi nim akçe vazifesine mutasarrıf ol bâbta mezbûr Mehmed ve taraf-ı aherden bir ferd mani ve dafi' ve müzahim olmayub dahl ve taarruz kılmayalar. Şöyle bileler alamet-i şerîfe itimat kılalar.

Tahriren fi'l-yevmi's-sani ve'l-ışrin min rebiülevvel sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Makam Kostantıniyye el-Mahruse

158

İşbu bin yüz yirmidokuz senesi Şa'bani'l-Muazzamının onikinci gününe gelince Kastamonu ahalilerine mürûr ve ubûr eden menzil bargirlerine müçtemi doksan yedibuçuk kuruş ve sene-i mezbûrede ahali-i vilayetin Asitane tarafına irsâl eyledikleri ademlerin ücretlerine yüz yetmişyedi kuruş ve Medine i mezbûreden Kütahya valisine virilen yaldızlı ve sade evani nühasiye fiyatından baki kalan yüz seksenaltı kuruş ve Kütahya valisine her imdâd-ı seferiye içün tâyin olunan vekilharç Mehmed Ağa masarıfından üçyüz yirmialtı kuruş ve bir defa Karagöz Ahmed Beşe'ye virilen akçe murabahası beş kuruş cem'an yediyüz doksanbirbuçuk kuruştan Şehirkethüdası Ali Çelebi yedine sebebi tahrirden makbuz doksandokuz kuruş ba'del-ihraç meblağ-i baki altıyüz doksanikibuçuk kuruş ile mekkâri davarları hususuna bafermân-ı ali tâyin olunan hassa silahşörlerinden Mehmed Ağa ve Haseki Mustafa Ağa ve Çavuş Ali vesairlerine verilen hizmet bin yirmi kuruş ve bundan akdem Mamalıoğlu Ömer Paşa tarafından teftiş içün tâyin olunan ademlere virilen dörtyüz onbirbuçuk kuruş ve Saadetlü Kastamonu Mütesellimi el-Hâcc Mustafa Ağa'dan bundan akdem vilayet masarıfiyçün bahüccet alınan binyüz kuruş ücret-i tahsîldar üçyüz kuruş ve harc-ı mahkeme ve huddamiye yüzonbir kuruş ve mütesellim ağanın bundan akdem baki kalan üçyüz kuruş ve Saadetlü Selam Ağası Kethüdası es-Seyyid Mehmed Ağa'ya hizmet olunan yüzelli kuruş ve şehirkethüdası yediyle saray masarıfı ve serdar vekili yediyle menzil ücreti onüç kuruş ve yine mezbûr şehirkethüdasının iki sene mukaddem menzil ücretinden baki kalan yirmibeş kuruş ve sabıkan Şehirkethüdası Hasan Çelebi'nin menzil bargirleri ücretinden baki altmışüç kuruş ve yine mezbûr Hasan Çelebi'nin vilayet umûru içün Hüseyin Çelebi'den aldığı yirmibeş kuruş min haysi'l-mecmu' dört bin ikiyüz onbeşbuçuk kuruşun üçyüzelli kuruşu Kastamonu ahalilerine reddi lâzım gelen mütesellim ağa yediyle Boyabat Kazası'ndan tahsîl olunan akçeden mahsûb olub meblağ-i baki üçbin sekizyüz altmışbeşbuçuk kuruş sancağ-ı mezbûrede vaki sevahil kazalarından maada sair kazaların tahammüllerine göre tevzi ve tahsîlyçün ağa-yi mumaileyhin yedine virilen defterdir ki berveçhi ati zikrolunur. Hurrire fi'tarihi'l-mezbûr.

Kaza-i Kastamonu	Kaza-i Kürei'n-Nühas	Kaza-i Taşköprü	Kaza-i Güney	Kaza-i Boyabat
600 kuruş	480 kuruş	380 kuruş	190 kuruş	600 kuruş

Kaza-i Durağan	Kaza-i Çiğlene	Kaza-i Eflani	Kaza-i Zarı	Kaza-i Araç	Kaza-i Sırt
100 kuruş	60 kuruş	120 kuruş	95 kuruş	170 kuruş	110 kuruş

Kaza-i Boyalı	Kaza-i Göl	Kaza-i Mergüze	Kaza-i Devrekani	Kaza-i Daday
170 kuruş	100 kuruş	120 kuruş	131 kuruş	90 kuruş
Kaza-i Sorgun	Kaza-i Azdavay	Kaza-i Akyürek	Kaza-i Küre-i Hadid	Kaza-i Yörükan Araç
100 kuruş	170 kuruş	22 kuruş	12,5 kuruş	45 kuruş

Yekûn ---------- 3865,5 kuruş

Meblağ-i mezkûr altıyüz kuruş Medine-i Kastamonu'nun ikiyüz altmışsekizbuçuk hanesinden tahsîli mümkün olmayan sekizbuçuk hanesinden maada ikiyüz altmış haneye tevzi olundukta beher haneye ikişer kuruş ve bir rubu'ye sekiz akçe isabet ettiği bu mahalle kayıt şüd.

158/1

Kıdvetü'l-emacid ve'l-a'yan el-Hâcc Mehmed zîde mecdehü tahvilinden bin yüz yirmidokuz senesine mahsûb olmak üzere mezbûrun uhdesinde olan Kastamonu Sancağı'nda vaki kazalar ahalilerinin üzerlerine edası lâzım avarız ve nüzül bedelleri akçelerinden hala tersâne-i âmirem ocaklarından bundan akdem bin yüz yirmisekiz senesinde Ünye menzilinden Âsitâne-i Saâdetime nakli fermân olan ocaklık kendiri tahmil olunmak üzere Kastamonu kazalarından tedâriki fermânım olan mekkâri

bargirlerinin lâzım gelen ücretleri akçeleri içün bin yüz yirmidokuz senesinde zikrolunan Kastamonu Sancağı'nın avarız ve bedeli nüzülleri malinden tâyin olunan yüz altmış yedi bin yüz altmış yedi akçe ve (iki kelime okunamadı) kuruştan ikibin sekizyüz otuzüç akçe cem'an yüz yetmiş bin akçenin birer kuruşu yüz yirmibeşer akçeden (iki kelime siliktir) olmak üzere bihesab-i esedi yalnız bin dörtyüz onaltıbuçuk esedi kuruş ile altı adet mısri para ve iki akçe eder meblağ-i mezbûr işbu bin yüz yirmidokuz senesi rebiülevvelinin altıncı gününden düstûr-i mükerrem müşir-i mufahham nizamü'l-âlem bilfiil rikâb-ı hümâyûnum kaimmakamı olan Vezîr-im İbrahim Paşa edamallahü Tealâ iclalenin ağalarından el-Hâcc Ahmed zîde kadrehü yedinden Edirne'de hazine-i amirem defterlerine irad ve masraf kaydolunmak içün temessük olunmak içün işbu hükm-i şerîf virildi. Şöyle bileler alamet-i şerîfe itimat kılalar. Tahriren fi'l-yevmi'l-rabii aşere min şehri Rebiülevvel sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf,

Be-Makam Edirne el-Mahruse

İşbu tahrir olunan mezkûr bin dörtyüz onaltıbuçuk esedi kuruş ile altı adet mısri para ve iki akçeden mukaddema ahali-i vilayet tarafından husus-i mezbûr içün gönderilen

Çetinzade Ahmed Efendi'nin masarıfıdır. İki kıt'a temessük mucibince Ömer Ağa'dan alındı.

	Kuruş
Sebeb-i tahrir getüren Çukadar	800
	050
Kütahya Valisiyçün …zadeden alınan	110
Bu dahi Hacı Ali'den alınan akçe içün	110
Şehirkethüdası….	034

Bu kısımdan aşağıdaki yazılar okunamadı.

159

Kendir hususu içün varid olan emr-î şerîftir.

Mefâhirü'l-kuzât ve'l hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm Kastamonu Sancağı'nda vaki olan kadılar zîde fazlehüm ve Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Kastamonu Sancağı mütesellimi ve a'yan-ı vilayetin işerleri zîde kadrühûm tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emacid ve'l-a'yan tersâne-i âmirem emini olan Mehmed zîde mecdehü Âsitâne-i Saâdetime arz gönderüb haliya donanma-i hümâyunum kalyonları içün ziyâde tel ve kendir tedâriki mühim ve muktezi olub zikrolunan kazalarda ve ol havalilerde zer' olunan tel kendir vefret üzere olub bulunduğu ayan olmağla ancak ahalinin tama'-ı hamından naşi muhtekir taifesine ve aher mahalle hafiyyeten füruht eylemeleri mülahaza ve ihraz olunduğundan sıhhat ve hakikatı malum olmak muktezi olmağin ashablarının isimleriyle zer' eyledikleri tarlaları ne mahaldedir ve kaçar kile tohum zer' etmişlerdir hıyn-i tahsîlde beher dirhemi zayi ve telef ve bir tarik ile ihtifâ eylememek üzere Kirmanlu Salih ve Gönenlü Hacıhasanoğulları zîde kadrühûm mübaşeretleriyle ve marifet i Şer'i ile keşif ve taharri ve i'lâm olunmak üzere gereği gibi tecessüsü ve kalil ve kesir her ne hasıl olursa hıyn-i tahsîlde lâzım gelen bahaları taraf-ı miriden ve emin mumaileyh yedinden verilmek üzere mubayaa ve ahz ve kabz ettirmekte mecid ve mesai ve takyid ve ihtimam ve tama'-ı ham sebebiyle bir ferde tel ve kendir aldırmayub zikrolunan tel ve kendiri düşmen-i din ile muharebe ve mukatele üzere olan donanma-i hümâyunum kalyonlarının ehemi mühimmatından olan alaı seferiyesinden olmağla hafiyyeten tama'-ı ham sebebiyle aher veçhile alınmayub tel ve kendirin kıllet ve muzayakasına bais olmaktan bigayet ihtiraz olunmak bâbında emr-î şerîf virilmek ricasına i'lâm eylemeğin imdi veçhi meşruh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkta bu bâbta veçhi meşruh üzere şerfyafta-i sudûr olan işbu emr-î celilü'ş-şan-i vacibü'l-

imtisal ve lâzımü'l-ittibaımın mazmûn-i mazmûn-i münifi ile amil olub hilafıyla vaz' ve hareketten bigayet ictinab eyleyesiz. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi'l-yevmis-sabii şehri Recebi'l-ferd sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Makam Kostantıniyye El-Mahruse

Vasale fi Gurre-i ramazan 1129

Mucibince haliyaÂsitâne-i Saâdet kaimmakamı olan Devletlü İnayetlü Vezir-i Rûşen-Zamir Mehmed Paşa Hazretleri tarafından mektub-i şerîf dahi vardır.

159/1

Düstûr-i mükerrem müşir-i mufahham nizamü'l-alem müdebbir-i umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sakıb mütemmim-i mehami'l-enam bir-re'yi's-saib mümehhid-i şani'd-devleti ve'l-ikbal müşeyyid-i erkani's-saadet-i ve'l-iclal el-mahfûf-i bisunûf-i avatifi'l-meliki'l-A la Anadolu Eyaletine mutasarrıf olan vezîr-im paşa edamallahü Tealâ iclalehü tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak malum ola ki orta boylu ela gözlü açık kaşlı darende-i fermân-ı hümayûn Musa bin Mirza ordu-yi hümâyunuma arzuhâl

edüb Kastamonu Sancağı'nda Göl Nahiyesi'nde Sorgun nam karye ve gayrıdan yirmibin akçeye mutasarrıf olduğu zeametinde üç kılıç cem olub tasarrufu hilafı kanun olmağla rağbet etmediği kılıcı ahere verilecek iken Kastamonu Nahiyesi'nde Çukurviran nam karye ve gayrıdan beşbin üçyüz akçe itibar eylediği kılıcı sabıkan timara mutasarrıf iken me'mûr olduğu Tımaşvar muhafazasına gitmeyüb firar eden Mustafa hilaf-ı kanun tefrik ve berât ettirüb gadr etmekle Daday Nahiyesi'nde Einviran nam karye ve gayrıdan ikibin akçe rağbet etmediği bir kılıcı merkûm Mustafa'ya virilmek üzere itibar eyledüği Çukurviran kılıcı üzerinde olan Sorgun kılıcına ilhak ve ibka olunmak bâbında inayet rica etmeğin kanun üzere rağbet etmediği kılıcı Mustafa'ya virilmek üzere rağbet eyledüği kılıca ilhak olunmak üzere ibka olunmak emrim olmuştur. Buyurdum ki göresin timar-i mezbûr veçhi meşruh üzere ise sancağında sakin olub

Tıbkı aslihi'l-ali hurrire efakir ilehi Tealâ

Ahmed el-Müvelli-hilafe bi-Medine i Edirne ufiye anhü

160

Alaybeyisi bayrağı altında sefer eşmek şartıyla kanun üzere rağbet etmediği Alınviran Kılıcı merkûm Mustafa'ya virilmek üzere Çukurviran nam karye ve gayrıdan beşbin üçyüz akçe itibar eylediği kılıcı üzerinde olan Sorgun Kılıcına ilhak olunmak ve iki kılıç berât olmak üzere ibka ve tevcih edüb tezkiresin viresin. Şöyle

bilesin alamet-i şerîfe itimat kılasın. Tahriren fi'l-yevmi's-sabii ve'l-ışrin min Cemaziyel'uhra sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Yurd Sahra-i Edirne

Vasale fi 3 ramazan 1129

160/1

Tıbkı aslihi'l-fermân-ı ali nemekahü el-fakir ileyhi azze şanühü

Ahmed el-Müvelli Hilafe bi-Mahkeme-i Mahmut Paşa afa anhü

Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Anadolu Yakasında vaki eyalet ve elviye mütesellimleri ve havas ve evkaf zabitleri ve aşayir ve kabayil boybeyileri zîde kadrühûm tevkî '-i refî '-i hümâyun vâsıl olucak ma'lûm ola ki Anadolu Yakasında zuhur ve kat'ı tarik ve katl-i nüfus ve garat-i emval ile bilad ve ibada iysal-i hasarat ifsad ve şekavet üzere olan eşkıyanın def' ve ref'i ve tertib-i cezaları içün düstûr-i mükerrem müşir-i mufahham nizamü'l-âlem Rakka Valisi Vezîr-im Osman Paşa edamallahü Tealâ iclalehü hatt-ı hümayûnla muanven emr-î şerîf-i âlişânım ile me'mûr

olmağla siz ki mumaileyhimsiz zikrolunan eşkıyanın def' ve ref'inde kema-filevvel vezir müşarünileyhin re'y-i savabdidi ile amel ve hareket ve bezl ve sa'y ve kudret eyleyüb tehavün ve tekasülden bigayet ihtiraz ve ictinab eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbta veçhi meşruh üzere şerefyefta-i sudûr olan fermân-ı vacibü'l-ittiba ve lâzımül- imtisalimin mazmûn-i itaat-makrûniyle amil olub hilafından bigayet ihtiraz ve ictinab eyleyesiz. Şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimat kılasız. Tahriren fi evail-i Recebi'l-ferd sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Be-Yurd Sahra-i Edirne

160/2

Haliya Kastamonu Sancağı'nda seccadenişin-i şerîat-i garra olan fazîletlü efendi zîde fazlehü ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimi zîde kadrehü ve Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yan ve işerleri zîde kadrühûm inha olunur ki haliya Anadolu Yakasında zuhur eden eşkıyanın avn-i Hakla cemiyetleri perişan ve perakende ve müttefiklerinin ahz ve kabzı içün paye-i serir-i mualladan hatt-ı hümayûn-i celalet-makrunla muanven sâdır olan fermân-i vacibü'l-iz'an-ı inayet karadan kendimiz Anadolu taraflarına gelmemiz ile ( ) eyyam-ı iştigalde ashab-ı dalalin derûn-i fesad-ı meşhûnlarında hıyanet meknûn olanlardan nice kimesneler suret-i haktan birer üslub-i acibe ile bila emir ve bilasenet ( ) edüb ibadullaha iysal-i mazarrat-engiz ekser evkatta edilegelmekle imdi siz ki fazilet-asar ve ma'deletkar mevlana-i

mumaileyh ve mütesellim ve a'yan ve işerlerisiz liva-i mezkûrda teftiş namıyla devri deveran eden olursa yedinde suret-i fermân-ı âlişân ile me'mûr ise nnefsinin ve davarlarının def'i mahmasası içün nafaka-i zaruriyelerinde muzayaka çektirmeyüb bundan gayrı teftiş namıyla enva-ı vücuh-i mezalimden bir kimesneye bir akçe ve bir habbe aldırmayasız. Eğer ihmal ve musamaha ve tecahül ve tefasil ile fukaradan bir akçe ve bir habbe alındığı aks olursa cümleniz mes'ul ve muateb belki muakab olacağınızı muhakkak bilesiz ve elinde suret-i fermân-ı hümayûn olmayub bir takrib ve düzen ile gezer olursa kainen makan ahz ve habs eyleyüb herhangi taife-i hasetten ise tarafımıza i'lâm eyleyesiz ve tugat ve bugattan eğer (bir kelime olkunamadı) ve eğer (bir kelime olkunamadı) semtlerinizde bir ahadi gezdirmeyüb ve geçürtmeyüb bi eyyi vechikan müstahak oldukları cezaları tertib ve ser maktuaların tarafımıza gönderesiz ve eğer sa'y ve takatinden hariç görünürse (iki kelime okunamadı) bağlayub gayetil gaye acaleten tarafımıza i'lâm eyleyesiz ki faslı hakka karib ve baid eylemeyüb esra' evkatta erişilüb haklarında lâzım gelen ukubetleri tertib olunub urûk-i fasideleri kat' şer ve fesatları ibadullah üzerinden def' oluna.

Osman Paşa ……

Vali-i Rakka ve Müfettiş-i Anadolu hala

161

Mesned-nişin-i şerîat-i garra olan fazîletlü Kastamonu kadısı efendi hazretleri

Ba'de't-tahiyye-i safiye inha olunur ki Liva-i Kastamonu haliya rikâb-ı hümâyûnum kaimmakamı olan Vezir-i Asaf-nişan Devletlü İnayetlü Veliyyi-niamım İbrahim Paşa Efendi hazretlerine berveçhi arpalık avatıf-i aliyye-i şehriyariden tevcih ve inayet buyurulmağin bermuceb-i defter-i hâkânî sancağa hasıl-ı kayıt olan Nefs-i Kastamonu'da vaki bacgah-ı ihtisab ve kıst-ı kahve ve kıst-ı duhan ve kadimden sancak mülhakatından olub işbu bin yüz yirmidokuz senesi mah-i Muharremi'l-haramı gurresinden bir sene tamamına değin bacgah-ı ihtisabı ve kıst-ı kahve ve kıst-ı duhan kadimden oligeldiği ve sinin-i sabıka üzere işbu darende-i buyuruldu seyyidü's-sadat es-Seyyid Abdülbaki Çelebi merkûm bacgah-ı ihtisabı ve kıst-ı duhan ve kıst-ı kahve vesair tarafımıza ait ve raci cüz'i ve külli her ne ise mah-ı mezbûr gurresinden bir sene tamamına değin zabt ve rabt etmek üzere altıyüz yirmi esedi kuruşa deruhte ve iltizam ve kabul etmeğin mezbûrun ber mu'tad-i kadim ve sinin-i sabıka oligeldiği minval üzere bacgah-ı ihtisab ve kıst-ı kahve ve kıst-ı duhan vesair tarafımıza ait ve raci cüz'i ve külli zabt ve rabt ettirilmek bâbında buyuruldu tahrir ve ısdâr kılındı. İnşaallahü Tealâ şerefü'l-vusûl me'muldür ki mezkûra sinin-i sabık ve ber mu'tad-i kadim oligeldiği minval üzere bacgah-ı ihtisab ve kıst-ı kahve ve kıst-ı duhan vesair tarafımıza ait ve raci cüz'i ve külli mahsulü ahz ve kabz ettirdüb sene-i mezbûr nihayetine gelince zabt edüb ve maktu olan meblağ-i mezbûr altıyüz yirmi kuruşu tarafımıza mah be mah eda ve teslim ettiğünden sonra hilaf-ı

Şer'i ve kanun-i kadime muğayir bir ferde taallül ve niza' ve ta'zir ettirilmeyüb hilafından bigayet ictinab eyleyesin. Fi gurre-i M. 1129

El-Hâcc İbrahim

Kaimmakam-ı Rikab-ı Hümayûn

Mutasarrıf-i Kastamonu hala

213

Haliya rikâb-ı hümâyûnum kaimmakamı olup berveçhi arpalık Kastamonu Sancağı'na mutasarrıf Vezir-i Asaf-nazir Devletlü Saadetlü İbrahim Paşa hazretlerinin taraf-ı bahiri'ş-şerîflerinden sancağ-ı mezbûra mütesellim nasb ve tâyin buyurulan umdetü'l-emacid ve'l-ekarim el-Hâcc Mustafa Ağa meclis-i Şer'i enverde şöyle takrir-i kelâm eyledi ki bin yüz yirmidokuz senesi Receb-i şerîfinden mirlivaya ait Kastamonu'nun nısıf mal-i maktuunu cem ve tahsîli vakit ve zamanı dühûl etmekle defterin talebi iderin dadikte bilcümle a'yan ve ahali-i vilayet mal-i mezbûrun cem ve tahsîli vakit ve zamanı dühûl ettiğini haber verilmeleriyle bil'ittifak ağa-yi mumaileyhin yedine virilen defterdir ki berveçhi ati zikr olunur. Fi'l-yevmi'l-hadi ve'l-ışrin min Şa'bani'l-muazzam li's-seneti'l-mezbûr.

214

İşbu bin yüz yirmidokuz senesinde rûy-i deryaya ihracı musammem olan donanma-i hümayûn kalyonları mühimmatı olub Ünye ve Fatsa iskelelerinden mekkâri davarları ile tersane-i amireye nakli fermân olunan tel kendir tahmili içün Kastamonu Sancağı'ndan matlub mekkâri davarları cem ve tahsîline me'mûr olan fahrü'l-akrân Haseki Mehmed Ağa ve Ömer Ağa yediyle varid olan emr-î şerîf-i âlişân bilcümle ahali-i vilayet muvacehelerinde feth ve kıraat ve her biri sem'an ve taaten deyüb lâkin bermuceb-i defter matlub olan binyüz davarların tedâriki mümkün olmayub ahali-i vilayetin âdem-i iktidar ve adem-i tahammüllerinden naşi mübâşiran-i mezbûran marifetleriyle ve cümle ittifaklarıyla dörtyüz otuzbir re's davar tenzil ve husus-i mezbûr içün haseki ağa ve Ömer Ağa'ye virilen binbeşyüz kuruş ve onbeş gün mekteplerinde taamiye masarıfı yetmişbeş kuruş ve menzil ücreti onbeş kuruş ve mütesellim ağaya hizmet olunan bin kuruş ve kethüdasına yüz kuruş ve sinin-i sabıkadan işbu sene-i mübârekede zikr olunan mekkâri ücretleri içün taraf-ı miriden talep ve ahza bilvekale irsâl olunan Saadetlü Çetinzade Ahmed Efendi'ye ücret üçyüz kuruş ve mübâşiranı mezbûrana geldiklerinde virilen harçlık elli kuruş ve harc-ı mahkeme ikiyüz kuruş ve naib efendiye onbeş ve emine onbeş ve katiplere onar ve muhzırlara altı ve şehirkethüdasına on kuruş min haysi'l-mecmu üçbin üçyüz kuruşa baliğ olmağla meblağ-i mezkûrdan beher re's katır ellişer kuruş zam ve beher kazaya tevzi ve defter olunub tahsîli içün mütesellim mumaileyhin yedine virilen

defterdir ki berveçhi ati zikrolunur. Hurrire fi evahiri Muharremi'l-haram sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Kaza-i Kastamonu	Kaza-i Mergüze	Kaza-i Sorgun
Mekkâri 69 ba'de't-tenzil	Mekkâri 43	Mekkâri 12
Kuruş 600	Kuruş 138	Kuruş 72

Kaza-i Göl	Kaza-i Daday	Kaza-i Yörükan-ı Araç	Kaza-i Araç
Mekkâri 14	Mekkâri 14	Mekkâri 8	Mekkâri 16
Kuruş 84	Kuruş 84	Kuruş 48	Kuruş 96

Kaza-i Sırt	Kaza-i Küre-i Hadid	Kaza-i Boyalı	Kaza-i Eflani
Mekkâri 15	Mekkâri 4	Mekkâri 15	Mekkâri 16
Kuruş 90	Kuruş 12	Kuruş 90	Kuruş 96

Kaza-i Çiğlene	Kaza-i Taşköprü	Kaza-i Zarı	Kaza-i Devrekani	Kaza-i Küre-i Nühas
Mekkâri 7	Mekkâri40	Mekkâri 8	Mekkâri 16	Mekkâri 76
Kuruş 42	Kuruş 24	Kuruş 48	Kuruş 96	Kuruş 426

Kaza-i Azdavay	Kaza-i Güney	Kaza-i Boyabat	Kaza-i Durağan Akyürek
Mekkâri 16	Mekkâri5	Mekkâri 116	Mekkâri 23	Mekkâri 2
Kuruş 96	Kuruş 90	Kuruş 696	Kuruş 138	Kuruş 12

214/1

Kaza-i Cide	Kaza-i Hoşalay	Kaza-i Gerze	Kaza-i Sahil	Kaza-i Akkaya
Mekkâri 42	Mekkâri29	Mekkâri 15	Mekkâri 62	Mekkâri 37

Kaza-i Ayandon	Kaza-i Ginolu	Kaza-i Çanlı	Kaza-i Sinop	Kaza-i Saray
Mekkâri 47	Mekkâri52	Mekkâri 57	Mekkâri 152	Mekkâri 67

Balada mezkûr Nefs-i Kastamonu Kazası'na isabet eden altmışdokuz re's mekkâri davarlarının her bir re'sine ellişer kuruştan bin yüzdört kuruş ve mekkâribaşıya ücret seksen kuruş menzil akçesinden müctemi olan seksen kuruş ve menzil hususiyçün altışar kuruş min haysi'l-mecmu bin sekizyüz altmışdört kuruşa baliğ olmağla meblağ-i mezkûr Kaza-i mezbûrda vaki mahallat ve kurasından tahsîli mümkün olmayan sekizbuçuk haneden maada ikiyüz altmış hanesine tevzi olundukta beher haneye yedişer kuruş ikişer sümün isabet etmekle tahsîliyçün Mütesellim el-Hâcc Mustafa Ağa'nın bil'ittifak yedine virilen defterdir ki zikrolunur.

215

Medine- i Kastamonu ve civarında vaki kazaların a'yan ve eşraf ve ahalilerinden cem'i ğafir meclis-i şerîfe gelüb haliya rikâb-ı hümâyûnum kaimmakamı olup berveçhi arpalık Kastamonu Sancağı'na mutasarrıf olan Vezir-i Asaf-nazir müşir-i mufahham Devletlü Saadetlü İbrahim Paşa yesserallahü Tealâ bilhayr-i mayürid ve paşa hazretleri taraf-ı bahiri'ş-şerîflerinden işbu sene-i mübârekede Kütahya valisi tarafından sancağ-ı mezbûrdan devir ve kaftanbaha vesair tekâlif-i talebiyle rencide olunmamak bâbında iki kıt'a mücedded evamir-i aliyyeti'ş-şan ısdâr buyurmalarıyla husus-i mezbûrun ref'iyçün paşa-yi müşarünileyh hazretlerinin matbah-ı amirelerine onbin beşyüz kuruş ve kethüda-i muhteremleriyle hazinedar ağaya bin kuruş ve tahsîli içün Saadetlü Mütesellim el-Hâcc Mustafa Ağa'ya ücret ikibin kuruş ve Asitane tarafına gidüb gelen çukadarına ikiyüz kuruş ve kethüdası İbrahim Ağa'ya yüz kuruş ve şehirkethüdası masarıfı yüz kuruş ve harcı mahkeme yüzeli kuruş ve naib efendi ve katip ve emin ve huddam ve ihzariye elli kuruş min haysi'l-mecmu ondört bin sekizyüzelli kuruşa baliğ olmağla meblağ-i mezkûr sancağ-ı mezbûrda vaki sevahil kazalarından maada sair kazaların tahammüllerine göre tevzi olunub taleb ederiz dediklerinde tahsîliyçün Mütesellim mumaileyh el-Hâcc Mustafa Ağa'nın yedine virilen defterdir ki berveçhi ati zikr olunur. Hurrire fi evahir-i Saferi'l-hayr sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Kaza-i Kastamonu	Kaza-i Küre-i Nühas	Kaza-i Taşköprü	Kaza-i Güney
Kuruş 2000	Kuruş 1275	Kuruş 1000	Kuruş 515

Kaza-i Boyabat ve Durağan	Kaza-i Çiğlene	Kaza-i Eflani	Kaza-i Zarı	Kaza-i Araç
Kuruş 3315	Kuruş 185	Kuruş 540	Kuruş 360	Kuruş 675

Kaza-i Sırt	Kaza-i Boyalı	Kaza-i Göl	Kaza-i Mergüze	Kaza-i Devrekani	Kaza-i Daday
Kuruş 550	Kuruş 550	Kuruş 600	Kuruş 610	Kuruş 610	Kuruş 540

Kaza-i Sorgun Kaza-i Azdavay Kaza-i Akyürek Kaza-i Küre-i Hadid Kaza-i Yörükan-ı Araç

Kuruş 385 Kuruş 700 Kuruş 100 Kuruş 75 Kuruş 165

215/1

İşbu sene-i mübârekede sefer-i nusret-esere me'mûr Anadolu Valisi vezir-i rûşen-zamir Saadetlü Ali Paşa hazretlerine hitaben sâdır olan emr-î şerîfin mazmûn-i itaat-makrûnunda eyaletinden imdâd-ı seferiyeni haddi evsat üzere ahz idesin deyü buyurulmağin Kastamonu Sancağı'nın zuama ve zuafası hallerine merhamet ricasına berveçhi arpalık sancağ-i mezbûra mutasarrıf vezir-i asaf-nazir saadetlü devletlü merhametlü paşa-yi ekrem hazretlerine iltica ve üçbin kuruşa ref' buyurulmağla sancağ-i mezbûr reayası şükr-i yezdan edüb meblağ-i mezbûr üçbin kuruş ile devletlü paşa efendimizin matbahlarına hizmetleri yedibin beşyüz kuruş ve hazine nakliyçün harcırah ikiyüzelli kuruş ve Edirne'de duhancı ağa'ya verilen ikiyüzelli kuruş ve devletlü paşa efendimizin kethüdaları çukadarına beşyüz kuruş ve tahsîldar ağaya bin kuruş ba'dehü Ali paşa hazretleri taraflarından meblağ-i merkûm üçbin kuruşun kabzına gelen ve tâyin olunan vekilharç Mehmed Ağa'ya hizmet bin kuruş ve mezbûr ile gelen bölükbaşıya ve bayrakdar olan neferata ve ağa hüddamına ikiyüzelli kuruş Mehmed Ağa'ya verilen iki re's katır bahası yüz kuruş ve Kütahya valisine verilen yaldızlı evani kıymeti dörtyüzelli kuruş ve Kütahya valisine verilen akçe murabahası ikiyüzelli kuruş ve harc-ı mahkeme yüzeli kuruş ve naibiye ve katibiye ve huddamiye elli kuruş min haysi'l-mecmu ondört bin dörtyüzelli kuruşa baliğ olmağla meblağ-i merkûmu bilcümle a'yan ve ahali sevahil kazalarından maada sancağ-ı mezbûrda vaki kazalara tahammüllerine göre tevzi ve taksim ve tahsîli içün tâyin olunan (isim yeri boştur) ağanın yedine virilen defterdir ki berveçhi ati zikr olunur. Fi'l-yevmi's-sadis min Cemaziyel'ûla sene 1129

Kaza-i Kastamonu Küre-i Nühas Taşköprü Güney Boyabat ve Durağan Çiğlene

Kuruş 2300 Kuruş 1325 Kuruş 1200 Kuruş 600 Kuruş 2730 Kuruş 185

Eflani Zarı Araç Sırt Boyalı Göl Mergüze Devrekani

Kuruş 540 Kuruş 360 Kuruş 675 Kuruş 500 Kuruş 550 Kuruş 600 Kuruş 610 Kuruş 610

Daday Sorgun Azdavay Akyürek Küre-i Hadid Yörükan-ı Araç

Kuruş 540 Kuruş 385 Kuruş 700 Kuruş 100 Kuruş 75 Kuruş 165

Balada mestûr meblağ-i merkumdan Kastamonu Kazası'na isabet eden ikibin üçyüz kuruş ile menzil akçesinden müctemi ellialtı kuruş ve şehirkethüdası ücreti yirmi

kuruş cem2an üçbin üçyüz yetmişaltı kuruşu bilcümle a'yan ve ahali Kaza-i mezbûrda vaki mümküni'l-husûl olmayan kuradan maada mahalat ve kurada mevcut ikiyüz altmış haneye tevzi ve her bir haneye dokuzar kuruş ikişer sümün isabet etmekle tahsîliyçün tâyin olunan (isim yeri boştur) ağanın yedine defter virildi. Fi cemaziyel'ûla 1129

216

İşbu bin yüz yirmidokuz senesine mahsûb Liva-i Kastamonu'nun bedeli nüzül mali cem'ine me'mûr olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Taşkapulu Mehmed Ağa meclis-i Şer'i şerîf-i enverde bilcümle a'yan ve eşraf ve ahali-i vilayet mahzarlarında yedime virilen işbu hüccet ve suret-i defter-i mevkûfât mucibince Kastamonu Kazası'nın bedel-i nüzül malini taleb ederim dedikte her biri sem'an ve taaten deyüb asıl mal-i miri beher hane beşer kuruş üçer rubu' ve ücret-i tahsîldar beşer sümün ve harc-ı mahkeme dörder sümün ve naibiyye ve katibiyye ve eminiyye birer sümün ve şehirkethüdasına beşer akçe min haysi'l-mecmu altışar kuruş ve yedişer buçuk sümün isabet etmekle tahsîliyçün yedine virilen defterdir ki berveçhi ati zikr olunur. Hurrire fi'l-yevmi'l-ışrin min Cemaziyelahir sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

216/1

Medine- i Kastamonu'da vaki Nasrullahkadı Camii Şerîfi önünde şadirrevana cari suyolunun tamir ve termimine mevkuf olan nukûdun mütevellisi olan Dellal Mehmed fevt olmağla mahlûlünden Hacıseferzade Mehmed Çelebi mütevelli nasb ve tâyin ve yedine kıbel-i Şer iden mürasele verilmekle işbu bin yüz yirmidokuz senesi Şa'ban-ı şerîfinin onyedinci gününde bilcümle ahali-i vilayet marifetleriyle ba2del hesap zimem-i nasta olan yediyüz kuruşun defteri huzur-i Şer ide mütevelli mezbûr yedine teslim olunmuştur. Bundan maada on kuruş ferraşa ve yirmibeş kuruş dahi müsterahhaneye hizmet eden kimesneye vakıf ve teslim-i mütevelli olduğu bu mahalle kayıt şüd. Fi 17 Şa'ban 1129

El-Müderris Üsküdari Efendi; Serzakir Mustafa Efendi; Tavşanzade Osman Çelebi; Karakülahzade Şa2ban Efendi; Müezzin Hüseyin Çelebi; Hocazade Nalbur Mehmed Çelebi; Suntur el-Hâcc Mehmed; Külahi Derviş Ahmed; Kıbrısizade el-Hâcc Ahmed Efendi; Abdullah Çelebi bin el-Hâcc Mehmed; Hafız Mustafa bin İbrahim; Şamlı Ahmed Çelebi; Kalaycı el-Hâcc Mustafa; Kalaycı Mehmed bin Abdi ve gayrühüm.

216/2

Eşkıyadan Abdülgaffaroğlu Mehmed Beşe Atabeygazi Mahallesi'nden Malazdedeoğlu Abdullah nam şabb-ı emred ile muaheze ve ıslahi nefis edince Kastamonu Kalesinde kalebend olunduğu bu mahalle kayıt şüd. Fi Ş. 1129

217

El-es’arü’l-vakıa fi’l-yevmi’t-tasii min Cemaziyelahir sene 1129

Nan-ı aziz pide	Nan-ı somun	Yağlı kahi	Yağlı gözleme	Börek
100 Direm	100 Direm	50 Direm	50 Direm	1 kıyye
1 Meblağ	1 Meblağ	1 Meblağ	1 Meblağ	14 meblağ

Gurre-i Şa’ban

Nan-ı aziz pide	Nan-ı somun	Çörekçi ekmeği	Yağlı kahi	Yağlı gözleme	Börek
120 Direm	132 Direm	100 Direm	60 Direm	60 Direm	1 kıyye
1 Meblağ	1 Meblağ	1 Meblağ	1 Meblağ	1 meblağ	12 meblağ

Rebiülahir 22

140 Direm	1160 Direm	120 Direm	80 Direm
1 Meblağ	1 Meblağ	1 Meblağ	1 Meblağ

Kasaban ----------

Şehri Receb fi’l-yevmi’s-sadis el-Cuma

Lahm-i Ğanem	Lahm-i Bakar	Lahm-i Çer Keçi	Ham Kuyruk	Baş maa Paça
1 Kıyye	1 Kıyye	1 Kıyye	1 Kıyye	4 Meblağ
11 Meblağ	6 Meblağ	8 Meblağ	20 Meblağ	
10 meblağ	5		16	
	6			

5 Fi 27 Receb 1129

Lahm	İçyağı	Biryan	Ciğer
Kıyye	1 Kıyye	1 Kıyye	6 meblağ

10 meblağ (Yanındaki tarihle siliktir) 14 Meblağ 24 Meblağ

14 meblağ 20 Meblağ Şehri Receb yevm

12 meblağ

Mum Penbe

1 Kıyye 1 Kıyye

24 meblağ Fi 5 Muharrem 1129 48 meblağ Şehri Receb fi 6

50 1 kıyye 46 meblağ

Fi 22 C.evvel 1129 48 meblağ

Bakkalan ----------

Fi 24 Receb 23 … 1129

Ruğan-ı Sade	Ruğan-i Zeyt	Saz Princi	Kuru Üzüm	Soğan	Üzüm Balı
1Kıyye	1Kıyye	1Kıyye	1Kıyye	1Kıyye	1Kıyye
40 Meblağ	40 Meblağ	10 Meblağ	10 Meblağ	4 Meblağ	16 Meblağ
30 Meblağ	36 Meblağ	11 Meblağ	9 Meblağ		14 Meblağ
Asel-i Musaffa	Ruğan-i Bezir	Fındık	Leblebi	Taze Soğan	Badem
1Kıyye	1Kıyye	1Kıyye	1Kıyye	2 Kıyye	1Kıyye
38 Meblağ	30 Meblağ	10 Meblağ	8 Meblağ	3 Meblağ	40 Meblağ
36 Meblağ		8 Meblağ			
Kişniç	Nişasta	Sabun-i Halep	Ham Sabun	Arap Sabunu	
1Kıyye	1Kıyye	1Kıyye	1Kıyye	1Kıyye	
28 Meblağ	12 Meblağ	32 Meblağ	16 Meblağ	8 Meblağ	

Helvacıyan ----------

Kozlu Helva

1Kıyye

18 Meblağ

Haddadan--------- ----------

Na'lı Feres	Na'lı Bağil	Na'lı Camuş	Na'lı Öküz
1 Giyim	1 Giyim	1 Giyim	1 Giyim
34/36 Meblağ	28/30 Meblağ	16/18 Meblağ	30/32 Meblağ

Lahm-i bakar bey' edenlerin esamileridir

Gazibeşeoğlu ve Çobancıoğlu ve Şaklatoğlu Ve Mizaç Ali ve gedikoğlu Hacı Ahmed ve Hacımahmutoğlu ve Hasan Bey ve Kafirhacı ve Tekeoğlu.

Bilcümle ahali-i vilayet marifetiyle Karasu Pazarı sipahisine verilen 10 kuruş, murabahadarı 2 kuruş

(Sayfa ortasında ve sonunda enlemesine yazılmış olan kısımlar):

Kuruş	Tekrar	Menzil
3,5	3	Serdar Ağa'ya gelen çavuşa menzil ve kol içün
4		Kütahya Bölüğü on nefere masraf
3,5	3	Kaftancıya menzil 3
5,5	4	Sipahi çavuşlara menzil ve kol içün
6,5	6	Kütahya'ya giden ağalara menzil
1	1	Daday'dan Muratçavuşzade'ye giden
2,5	2	Kütahya'ya giden Kütahya çukadarına
7	3	Tosya tarafına giden sürücü çavuşlara
14,5	13	Turnacıbaşı ağaya verilen
03,5	03	Turnacıbaşının …giden
38	51,5	

3,5	3	Kütahya Paşası Çukadarı Ali'ye menzil ve kol içün
2,5	2	Tersane emini çukadarına menzil ve kol içün
2,5	2	Mütesellim ağa tarafından Sinop'a giden …
6,5	6	Semurkaş Osman Ağa'ya ve refiklerine
4,5	4	Sipahi çavuşlarına menzil
6,5	6	Kütahya Paşasına giden menzil
2,5	3	Trabzon'dan gelüb İstanbul'a giden çukadara menzil ve kol içün
5,5	2	İmdad-ı seferiye emrin Sinop'a getürene menzil ve kol içün
	5	Hala Sinop'ta Hasan Paşa hazretlerine giden çukadarlara menzil
2,5	2	Timarlıya Kütahya'dan gelen çukadarlara menzil
2,5	2	Asitane'ye sürsât getüren çukadarlara
2,5	2	Mütesellim ağa tarafından giden Çukadar Ali'ye
2,5	2	Mütesellim ağa'nın İstanbul'a irsâl eylediği çukadara menzil
4,5	4	Haseki ağa konakçısına
4,5	4	Sürücü çavuşlarına ……
45	40	Haseki ağanın kendisi ve etbalarına
2,5	2	İdris Ağa'ya gelen çukadara
4,5	4	Tersane emini çukadarlarına
3,5	3	Kütahya Valisi Çukadarlarına verilen menzil ve kol içün

Der zaman-ı Şehirkethüdası Ali Çelebi fi 13 Şa'ban 1129

Kuruş		
	8	Selam ağası Asitane tarafına i'zam olundukta verilen menzil ve kılavuz
8	2	Kasapbaşı çukadarına İstanbul'a menzil ve kol içün
4,5-4,5 gittikte	2	Müfettiş Osman Paşa hazretleri çukadarı Koçhisar tarafına

Verilen menzil ve kılavuz

4,5 2 Mütesellim ağanın Tosya tarafına gönderdiği vekilharç ağaya

3,5 3 Kendir teftişi içün kazalara giden ağalara menzil ve kılavuz

2,5 2 Tersane emini tarafından tel kendir içün gelüb Taşköprü tarafına giden çukadarlara menzil ve kılavuz

3,5 3 Mütesellim ağanın i'lamlar içün muahaze ettirdiği davarlar ve kılavuz

3,5 3 Ba'dehü Canik semtine giden kaimmakam ağasına menzil ve kılavuz

6 5 Def'a mütesellim ağa'nın İstanbul'a gönderdiği menzil menzil

3,5 3 Bu defa gelen kendirci Osman ve çukadara Araç'a menzil ve kılavuz fi 19 Şevval

2,5 2 Mezbûr Osman Ağa Asitane tarafına gitmeye verilen menzil ve kılavuz fi 28 Şevval

2,5 2 Haliya sadrazam hazretleri kethüdası çukadarı Halil Ağa'ya Boyabat tarafına

3,5 3 Tersane emini tarafından Canik tarafına giden çukadarlara fi 23-27

Zilkade

4,5 4 Canik tarafından gelen Kaimmakam ağasına verilen menzil ve kılavuz

2 Saadetlü İbrahim Paşa hazretleri çukadarlarından el-Hâcc Mehmed Ağa'ya menzil gurre-i Zilhicce

11 8 Sinop Kalesine nefy olunanlara menzil ve kılavuz

2,5 2 Tersane emini tarafından gelüb Sinop'a giden Hasan Çukadar'a menzil ve kılavuz

2,5 2 Mütesellim ağanın çukadarına menzil 2

5,5 5 Sinop gümrükçüsüne menzil 4 kılavuz 5

3,5 3 Bakır mubayasına gelen ağaya verilen menzil ve kılavuz

4,5 4 Devlet tarafına giden çavuş ağaya ve mütesellim ağa çukadarına menzil ve kılavuz

3,5 2 Hırsuz ahhziyçün mütesellim ağaya verilen menzil ve kılavuz

2,5 2 Hırsuz ahhziyçün mütesellim ağaya verilen menzil ve kılavuz

(Sayfanın son kısmı siliktir.)

218

El-Hâcc Alioğlu yediyle teslim-i tersane olunan tel ve kendirin tezkiresi suretidir.

Yalnız ikiyüz otuz kantar doksan

Lorda tel ocaklık-ı mezbûr mekkârileri

Marifetiyle getürüb teslim-i mahzen olmağla

İlmühaberi içün tezkire virildi.

Noksan temessük alınmak ile (birkaç kelime okunamadı)

Tezkire virilmiştir. 15 M. 1129

218/1

Medine- i Kastamonu'da dellal olan Hançerli Hüseyin yine Dellal Hüseyin nam kimesnenin bundan esbak kefili olan kimesne fevt olmağla hala Semerci Ali Dede bin Mehmed ve Mustafa bin Çelebi'nin kefaletleri kayıt şüd. Fi 16 CL. 1129

Şa'banbeyzade Mehmed Ağa; Abdülhay Efendi el-Hatib; el-Hâcc Mustafa bin Hasan ve gayrühüm.

218/2

Kütahya Valisi Devletlü Saadetlü Maktülzade Ali Paşa taraf-ı bahir-i şerîflerinden ba fermân-ı ali ve buyuruldu-yi zişan Kastamonu Sancağı'ndan imdâd-ı seferiye talebiyçün tâyin olunan Vekilharç Mehmed Ağa geldikte paşa-yi müşarünileyh hazretlerinin hazineleriyçün mübâşir-i merkûma teslim olunan üçbin kuruş ve mübâşir-i merkûmun kendüye hizmet bin kuruş ve maan gelen bölükbaşıya ve bayrakdar olan neferata ve ağanın hizmetkârlarına ikiyüzelli kuruş ve mübâşir-i mezbûrun oğluna elli kuruş ve isti'cal içün gelen çukadara yüz yirmibeş kuruş ve iki re's katır bedeli yüz kuruş ve mübâşir-i mezbûrun on gün mektebinde taamiye masarıfı ve paşa-yi müşarünileyh tarafından sipariş olunan yaldızlı ve yaldızsuz evani nühasiye bedeli beşyüz kırkbeş kuruş

Balada mezkûr olan akçenin yalnız beş kese akçesi Mütesellim el-Hâcc Mustafa Ağa'nın damadı diğer el-Hâcc Mustafa Ağa yedinden ikiyüzelli kuruş murabaha ile ahz ve beşyüz kuruş

Karagöz Mehmed Beşe'den alınub ve Gazi Beşe Oğlu Ali Beşe'den alınan

Asıl mal 500 kuruş Murabaha 50 Kuruş 450 kuruş Murabaha 45 Kuruş

İshak Beşe'den alınan Sucuel-Hâcc Ali'den alınan Hacırecebzade Halil Ağa'dan alınan

200 krş Murabaha 20 Krş 100 krş Murabaha 10 Krş 100 krş Murabaha 10 Krş

Pinyalcı Ahmed Ağa'dan alınan Halil Beşe'den alınan Kıbrısizade'den alınan

180 krş Murabaha 17,5 Kuruş 100 krş Murabaha 10 Krş 100 krş Murabaha 10 Krş

30 krş Şehirkethüdasına verilmiştir.

Mustafa Beşe'den alınan Mehmed Beşe'den alınan

100 krş Murabaha 10 Krş 200 krş Murabaha 20 Krş

Şehirkethüdası yediyle masraf olunmuştur.

218/3

Medine i Kastamonu'da şehirkethüdası olub ahali-i vilayetin bilcümle umûr ve hususlarına vekil-i müsecceli olan Aliçelebioğlu nam kimesne meclis-i Şer'i enverde haliya rikab-ı hümayûn kaimmakamı olub berveçhi arpalık Kastamonu Sancağı'na mutasarrıf olan vezir-i asaf-nazir müşir-i (bir kelime okunamadı) tedbir Devletlü İnayetlü İbrahim Paşa yesserallahü Tealâ bilhayri ma yürid ve paşa hazretleri taraf-ı bahir-i şerîflerinden vilayetin bazı umûr ve hususuna tâyin buyurulan Kütahya akçesi tahsîline me'mûr olan umdetü'l-emacid ve'l-ekarim Selam Ağası Halil Ağa tarafından berveçhi ati tasdikine vekil olduğu ber-nehci Şer'i üzere sabit olan kethüdaları fahrü'l-akrân râfie'l-vesika es-Seyyid Mehmed Ağa bin Abdülfettah mahzarında ikrar ve takriri kelâm edüb işbu sene-i mübârekede Kütahya Valisi devletlü Saadetlü Vezir-i Rûşen-zamir Ali Paşa hazretleri taraf-ı aliyyelerinden Kastamonu Sancağı'ndan imdâd-ı seferiyye talebiyle tâyin ve irsâl buyurulan Vekilharç Mehmed Ağa geldikte paşa-yi müşarünileyh hazretlerinin hazinelerine teslim olunmak üzere virilen üçbin kuruştan maadaMedine i Kastamonu'da sakin yeniçeri taifesinden Pinyalcı Ahmed Ağa ve Mehmed Beşe ve Gazibeşeoğlu Ali

Beşe ve İshak Beşe ve Halil Beşe ve Mustafa Beşe ve Karagöz Ahmed Beşe'den ahali-i vilayet marifetleriyle istikraz olunub Vekilharç mezbûr Mehmed Ağa'nın kendüsüne ve etbaına ve masarıf-i mühime-i lâzımesine harç ve sarf olunub murabahasıyla min haysi'l-mecmu bin dörtyüz doksan buçuk kuruşu zikr olunan Kütahya salyanesine ithal ve bermucebi defter beher kazaya tevzi olunmağla meblağ-i mezkûr bin dörtyüz doksan buçuk kuruş tahsîldar mumaileyh Halil Ağa yedinden ahz ve kabz ve mezbûrûn Ahmed Ağa ve Mehmed Beşe ve Ali Beşe ve Mustafa Beşe ve İshak Beşe ve Halil Beşe ve Ahmed Beşe'ye ber muceb-i defter-i müfredat ahz olunduğu minval üzere her birilerine def' ve teslim eyledim dedikte gıbbe't-tasdiki'ş-Şer'i mahüve'l-vaki bittaleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sabii ve'l-ışrin min Cemaziyel'ûla sene tis'a ve ışrin ve miete ve elf.

Fahrü'l-akrân el-Hâcc Mustafa Ağa bin Ebubekir Ağa; Serdar Mustafa Ağa; El-Hâcc Mehmed Ağa bin Mehmed Ağa; Ali Beşe bin Mehmed; Halil bin el-Hâcc Receb; Dursun Mehmed Ağa bin Ahmed ve gayrühüm.

Derûn-i hüccet-i mezkûrda tahrir ve Kütahya akçesi defterine idhal olunan vezir müşarünileyh Ali Paşa hazretleri hazinelerine verilen üçbin kuruş sürsât isti2caline me'mûr el-Hâcc Mustafa Ağa'dan istikraz olunmağla tahsîldar selam ağası yediyle havale ve mezbûr el-Hâcc Mustafa'ya teslim olunan 2000 kuruş

Meblağ-i mezkûr ikibin kuruşun beşyüz kuruşu Karagöz Ahmed Beşe'ye teslim.

Ve mezbûr el-Hâcc Mustafa Ağa'ya ahali-i vilayetin ikramı ve dâhil-i defter olan ikiyüzelli kuruş dahi teslim ve kethüdabey hazretlerinin çukadarları Mustafa Ağa'ya beşyüz ve duhancı ağaya ikiyüzelli kuruş çukadarlarına teslim ve birer re's katır akçesi olan yüz kuruş dahi Dursunzade el-Hâcc Mehmed Ağa'dan bundan akdem harcı mahkeme olan ikiyüz kuruş dahi defter-i mezbûra dâhil ve tahsîl olunmağla el-Hâcc Mustafa Ağa'ya teslim.

Saadetlü devletlü paşa efendimiz hazretlerinin matbah-i amireleriyçün defter-i mezkûra dâhil olunan onbeş kise akçe ile hazine nakliyçün vaz' olunan ikiyüzelli kuruş dahi tahsîl olunmuştur ve çukadar mezbûr mahalline irsâl etmek üzere ahz ve kabz eyledim dediği kayıt şüd.

219

Bin yüz yirmisekiz Şevvalinde Vilayet-i Anadolu'da zuhur eden eşkıya teftişine me'mûr Maktulzade Ali Paşa hazretleri tarafından gelen bölük Kastamonu'da müdahale etmeyüb zulüm ve taaddisi mündefi olmak üzere virilen akçe Medine i Kastamonu' da sakin a'yan ve huccactan istikraz olunan mablağın defteridir ki berveçhi ati zikr olunur.

El-Hâcc Osman Efendi Es-Seyyid Ali Efendi Eribzade El-Hâcc Ahmed Ağa

65 kuruş 91 kuruş 215 kuruş 0ğlundan

30 kuruş

245

Şirindestzade İbrahim Ağa Şehresığmazzade Osman Ağa Dizdar es-Seyyid Mustafa Ağa

50 kuruş 40 kuruş 50 kuruş

120 def'a

50 El-Hâcc Abdullahzade içün

220

Ebubekirefendizade Kıbrısizadeel-Hâcc Kezbanzadeel-Hâcc Es-Seyyid El-Hâcc Ali

Mehmed Efendi Ahmed Efendi Şa'ban Efendi Çalıkuşu

15 kuruş 20 kuruş 50 kuruş 50 kuruş

El-Hâcc Ali Mocu El-Hâcc Mahmut El-Hâcc İsmail AbdülbakiAğa Muharremzade Ahmed Efendi

48 kuruş 30 kuruş 16 kuruş 20 kuruş 20 kuruş

Bezzaz el-Hâcc Ebubekir Suntürel-Hâcc Mehmed Maliyecizadeel-Hâcc Ahmed Ağa

20 kuruş 20 kuruş 30 kuruş

Çukadar Han Mehmed Ağa El-Hâcc Himmetzadenin… Hazreinin nazır akçesine nazır akçesine

100 kuruş 50 kuruş 50 kuruş

Kaza-i Boyabat ve Durağan 400 kuruş Deruhte-i Emir Kara Ahmed

Akyürek 15 kuruş . Deruhte-i mezbûr

Taşköprü 100 kuruş Deruhte-i Çukadar Mehmed Beşe

Güney 75 kuruş Deruhte-i Çalıkuşu

Çiğlene 40 kuruş Deruhte-i el-Hâcc Himmetzade

Devrekâni	80 kuruş	Deruhte-i Osman Efendi
Göl	70 kuruş	Deruhte-i Dizdar Mustafa Ağa
Sorgun	65 kuruş	Deruhte-i İbrahim Ağa
Eflani	85 kuruş	Deruhte-i mezbûr
Azdavay	100 kuruş	Deruhte-i mezbûr
Küre-i Nühas	200 kuruş	Deruhte-i mezbûr
Daday	45 kuruş	Deruhte-i Mahmut Çelebi
Zarı	40 kuruş	Deruhte-i Neyzenoğlu
Araç	50 kuruş	Deruhte-i İbrahim Efendi
Yörükan-ı Araç	25 kuruş	Deruhte-i mezbûr
Sırt	45 kuruş	Deruhte-i mütesellim
Küre-i hadid	10 kuruş	Deruhte-i mezbûr
Mergüze	50 kuruş	Deruhte-i Eynehanzade
Kastamonu	315 kuruş	

Deruhte-i Muharremzade

	Hane
Saraycık	5
Üyük-A la	3,5
Üyük i Esfel	3
Ahlat	3
Seremeddin	2

26 kuruş 5 para

İstirdad 6 kuruş 5 para

Deruhte-i Es-Seyyid Ali Efendi

	Hane
Türkeli	3
Has	4
Madelle	1,5

13 kuruş 5,5 sümün

Deruhte-i Çukadar Mehmed Beşe

Karye-i Batak

1,5 kuruş 1 zevlete

Deruhte-i El-Hâcc Osman Efendi

Deruhte-i Halil Ağa

	Hane		Hane
Kızılcaviran	3	Bürnük	1
Küplüözü	4	Bürmece	5
Zımmiyan Balatlar	1,5	Fatırı	4
Çatakviran	4	Mıtrıb	1
Eğerciler	4	17 Kuruş 5 sümün	
Eceoğlu	3,5	İstirdad Mübâşir ağaya teslim	
Gömmece	3	2 kuruş 5 sümün	

Beher hane 19 sümün

36 kuruş 5 sümün Deruhte-i Himmetzade

İstirdad 1 kuruş 5 sümün

Bürme 3Hane

Başviran 16 kuruş 4 sümün

220/1

Bin yüz yirmisekiz senesi Zilkadesinden haliya Kütahya Valisi Saadetlü Müşir el-Hâcc Hüseyin Paşa hazretlerinin mütesellimleri Ömer Ağa tarafından Kastamonu Sancağı'nda dem-i aşir diyet vesair avaid talebiyle gelen yetmişbeş nefer bölüğün mürûr ve ubûr eyledikleri kazalardan maada sair kazalara mürur ve akçe taleb etmeyüb gördüğünüz üzere bilcümle a'yan ve eşraf ve ahali-i vilayetin virdikleri akçe ve ücret-i tahsîldar vesair harç cem2an beşyüz yetmişiki kuruşa baliğ olmağla meblağ her bir kazanın tahammülüne göre tevzi ve tahsîli içün tâyin olunan ağanın yedine virilen kazaların defteridir ki berveçhi ati zikr olunur.

Fi 5 Zilhicce 1128

Göl	Güney	Taşköprü	Boyabat	Durağan	Devrekani	Küre-i Nühas	Azdavay
36 krş	39 krş	59 krş	79 krş	29 krş	39 krş	74 krş	36 krş

Eflani	Zarı	Çiğlene	Daday	Sorgun	Kastamonu
29 krş	26 krş	21 krş	21 krş	14 krş	60 krş

Meblağ-i merkûm masruflarına mahsûb olunmuştur.

220/2

Nimetizade Mehmed Efendi'nin Çay Mahallesi'nde sakin iken fevt olan Mustafa Efendi bin Hüseyin dede nam kadının zimmetinde dörtyüz kuruş hissesi ba'de'l-isbat rehin verdiği mahalle-i mezbûrda vaki bağçesinde kain meyve eşcarının defteridir ki zikr olunur. Fi Evail-i Safer 1129

Eşcar-i emrud	Eşcar-i elma	Eşcar-i kiras	Bağ Hüda-i nabit kiras	Şecer-i servi
5 adet	2 adet	2	6	3	1

Erik	Eşcar-i şeftali	Dut
1 adet	5 adet	1

221

Bin yüz yirmisekiz rebiülahirinin onikinci gününe gelince Şehirkethüdası yediyle masraf olunan menzil salyanesi (birkaç kelime siliktir) ba'dehü zuhur eden menzil

3	Yeniçerilerin sefer isti'caliyçün fermân-ı ali ile gelen çavuşa menzil
5	Silahçı Haseki Mehmed Ağa'ya menzil
3	Silahçı hasekinin üç nefer âdemlerine menzil
1	Cümle marifetiyle Tosya'ya menzil
7	İki sürücü hasekilere serdar yediyle menzil-ağaya menzil
15	Receb-i şerîf gurresinden taraf-ı devletten sürücü gelen ağaya menzil
6	Arzırum'dan sürücü gelen gedikli çavuşlardan İbrahim Ağa'ya
2	Nühas mubayaasına gelen çukadara menzil
2	Sinop'a giden paşa çukadarına menzil ve kılavuz (kılağuz)
1	Def'a Sinop tarafına giden çavuşa menzil
3	El-Hâcc İsmail Ağa'ya verilen menzil
2	Haraç mali isti'caline gelen menzil
3	Bafermân-ı alimiri…Maline gelüb İstanbul'a menzil 3 Şa'ban
2	Kaimmakam çukadarına İstanbul'a gitmeğe menzil

45,5 Şa'ban gurresinde cümleye tevzi olunub teslim olundu.

Sürücü Emir Ahmed Paşa tarafından gelen

Bayrağa masraf 46,5 kuruş iki gencedara

Maktuloğlu Paşa tarafından gelen mübâşire

Masraf 3,5 iki gencedara

2 Paşanın mataracısına Taşköprü'ye gittiğinde verilen menzil

3 Sinop tarafına tel ve katran içün gidene menzil

3 Küre'ye bakır mubayaası içün giden ağaya menzil

4 Gümüşhane'den gelüb İstanbul'a giden ağaya menzil fi 6 Zilkade

3 İstanbul'dan gelüb Canik'e muhassıla gidene menzil ve kılavuz

2 Kastamonu Sancağı'ne kendir mubayaasına gelen çukadara menzil

2 Def'a İstanbul'dan Sinob'a ve Ünye gümrüğüne giden çukadara menzil

2 Def'a Küre çukadarına menzil

2 İdris Ağa'ya gelen çukadara menzil

4 Gümüşhane'den İstanbul'a giden Tatar ağasına menzil

9 Canik tarafından tekrar tel kendir içün ocak tarafından gelen Ömer Ağa ve diğer Ömer Ağa'ya menzil

2 Der devletten Sinop tarafına tel içün gidene menzil

3 Tel içün gelen Osman Ağa ve İdris Ağa içün gelen çukadara menzil ve kılavuz

3 Miri nühas mubayaasiyçün Küre Kazası'na gidene menzil

4 Tel kendir içün Sinop ve Canik tarafına giden iki nefer ağaya menzil ve kılavuz

3 Def'a Küre'den gelüb İstanbul'a gidene menzil ve kılavuz

2 Devlet-i Aliyye'den gelen İdris Ağa hazinedarı Hasan Bey'e maa kılavuz

8 Tosya tarafına mütesellim-i sabık Hüseyin Ağa ile giden ademlere varub gelince menzil

2 Devlet-i Aliyye tarafından gelüb Küre-i Nühas'a giden çukadara maa kılavuz

3 Mergüze tarafından gelüb devlet tarafına giden çukadara menzil ve kılavuz

3 Mütesellim ağanın devlet tarafına giden çukadarına menzil

2 Bakır nakli içün Küre tarafından giden çavuş ağaya menzil ve kılavuz

5 Canik'ten gelüb devlet tarafına giden ağalara menzil maa kılavuz

80 kuruş Meblağ-ı mezkûr işbu bin yüz yirmidokuz senesi Muharremü'l-haramının yirmidokuzuncu gününde mekkâri davarları salyanesine idhal ve tevzi olunduğu bu mahalle kayıt şüd.

4 Üsküdar'dan Canik ve Sinop ve Bendereğli ve Samako ve Ginolu'ya varub gelince üç nefer âdeme üç kıt'a fermân ile birer menzil bargiri ve kılavuz. Tarihi Evasıt-i Zilkade

4 Sefer fermânı getüren kol çavuşuna menzil ve kılavuz

5 Haliya Devlet-i Aliyye tarafından gelüb Canik tarafına giden ağaya ve çukadarlara menzil ve kılavuz

4 İstanbul'da gelüb Sinop tarafına giden ağaya ve çukadara menzil ve kılavuz

2 Haseki yanına giden çukadara menzil ve kılavuz

8 Mekkâri davarlarıyçün gelen haseki ağaya menzil ve kılavuz

9 Mütesellim ağaya misafir olan silahşör ağaya menzil ve kılavuz

5 Mehmed Haseki Tosya'ya irsâl olundukta çukadarlara menzil ve kılavuz

10 Haseki Mehmed Ağa'nın kendüsüne ve etbaına menzil ve kılavuz

2 Serdar ağaya gelen çavuşa menzil ve kılavuz

2 Güney Kazası'na giden ağaya menzil ve kılavuz

3 Paşa hazretlerine giden çukadara menzil ve kılavuz

6 Sipahiyan çavuşlarına menzil ve kılavuz Rebiülevvel (Salyaneye dâhil olumuştur.)

Tel kendir içün davarların cem'ine me'mûr

Bostani Haseki Mehmed Ağa'ya

şehirkethüdası yediyle verilen 50 kuruş fi

20 Muharrem 1129

İşbu bin yüz yirmidokuz senesi Rebiülevveli evasıtında dergâh ı ali yeniçerileri hasekilerinden Ali Ağa'ya dört kıt'a menzil emri mucibince virilen menzil bargiri 12 re's

221/1

Karye-i Üyük i A la Karye-i Üyük i Esfel Karye-i Karaevli Karye-i Gömmecebük

10 kuruş 8 kuruş 10 kuruş 8 kuruş

Karye-i Seremeddin Karye-i Küplüözü
6 kuruş 10 kuruş

Balada zikrolunan dört (altı olması gerekir) kıt'a kuralar fazîletlü kadı efendi'ye in'am olunmağin işbu hurûf liecli't-temessük verilmiştir. Taraf-ı aherden kimesne müdahale eylemeye. 18 Cemaziyelevvel 1129

Ahmed

Kaimmakam-ı Kastamonu hala

221/2

Kaza-i Mergüze ve Boyalı ve Araç ve Yörük ve Sırt ve Küre-i Hadid altı kazadan maada Kütahya valisi müşir paşa hazretlerinin mütesellimleri tarafından gelen bölük sancağı Kastamonu içün verilen arzı sefer yalnız ikiyüzelli kuruştur. Meblağ-i mezbûr ikiyüzelli kuruş istikraz olunan

Es-Seyyid Mustafa Ağa'dan 66 kuruş Abdülbaki Ağa'dan 225 kuruş

221/3

Bin yüz yirmidokuz senesinde Canik ve Fatsa ve Ünye iskelelerinden ba fermân-ı ali tel kendir nakliyçün gelen haseki Mehmed Ağa'ya şehirkethüdasının harç ve sarf eylediği akçeden ve menzil ücretinden kethüda-yi mezbûra geçen yalnız yetmiş (70) kuruş.

221/4

Der zaman-ı Kethüdaişehir (bir kelime okunamadı) Ali Çelebi Fi 17 Rebiülevvel 1129

3,5 2,5 Asitane tarafına giden Sipahilerağası Çukadarı İsmail Ağa'ya menzil ve kılavuz

3,5 2 Saadetlü Devletlü Kütahya Valisi Ali Paşa Hazretleri taraflarından zuamave erbâb-ı timar için gelen çukadara menzil ve kılavuz

3,5 3,5 Tekrar kendir mubayaasiyçün gelene menzil ve kılavuz

4,5 3 Bu defa tersane emini ve ocak çavuşlarından tel için gelen ademlere menzil ve kılavuz

5 2 Bedel- sürsât ve bedel-i beldâr fermânları getüren Defterdar Efendi Çukadarı Hasan Ağa'ya menzil ve kılavuz. Tosya tarafına gitmekle ziyâde verilmiştir.

3,5 3 Haseki Ali Ağa'ye fermân getüren Çavuş Süleyman Ağa'ya verilen menzil ve sürücü. Fi 5 rebiülevvel

4,5 4 Sipahiler çavuşlarına ba fermân-ı ali Tosya tarafına gitmekle verilen menzil ve kılavuz. Fi 17 Rebiülahir 1129

9 5 Semurkaş Osman Ağa Bağdat tarafına gitmekle verilen menzil ve kılavuz

12 Samsun gümrükçüsü mürûrunda ücretten maada beş re's bargirlere verilen

3,5 3 Asitane tarafına giden Tersane Emini Çukadarı Hasan Bey'e menzil ve kılavuz

2,5 2 Kütahya paşası hazretleri tarafından isti'cal Yörük Hüseyin Bey'e menzil ve kılavuz

3 2 Ve yine paşa-yi müşarünileyh tarafından gelen yeniçeriye verilen menzil ve kılavuz

2,5 2 Yine isti'cal için çukadar gelüb geriye gitmeye menzil ve kılavuz

29 İşbu bin yüz yirmidokuz senesi Cemziyelevveli gurresinde Kütahya salyanesine dâhil olunduğu bu mahalle kayıt şüd.

Saray tamiri için 6 kuruş

Zeamet ve timar mütekaidleriyçün Kütahya tarafından gelen çukadara hizmet ve

menzil:35 kuruş

3,5 3 Tel kendir ihraciçün sebeb-i tahrir getüren çuhkadara menzil ve kılavuz

2,5 2 Canik tarafından gelüb Asitane tarafına giden çukadara menzil ve kılavuz

5,5 5 Asitane tarafından gelüb Trabzon'a giden çukadara menzil

5 Sipahilerden Ömer ve Himmet çavuşlara menzil ve kılavuz

5 Canik tarafına giden silahşör ağaya menzil ve kılavuz

3 Silahşör ağanın ardınca giden Mustafa Ağa'ya menzil 3

2 Sinop'a giden Mustafa Ağa'ya menzil ve kılavuz

7 Divriği'den gelen vezirağası ve etbaına menzil ve kılavuz

8 9 Malatya'ya giden ağaya ve defterdar ağasına menzil ve kılavuz

3 Trabzon'dan gelüb İstanbul'a giden iki nefer ulağa menzil ve kılavuz

5 4 Devletlü paşa efendimiz hazretleri çukadarlarından Veli Ağa'ya ve iki nefer refiklerine menzil ve kılavuz

1 Def'a kılavuz

2 2 Silahşör ağanın etbaından Taşköprü tarafına giden çukadara menzil ve kılavuz

2,5 2 Canik tarafına giden tersane emini çukadarına verilen menzil ve kılavuz

1 Kasapbaşı Çukadarı Osman Bey'e verilen menzil ve kılavuz

2 7 Bağdat'tan gelen el-Hâcc Ömer Ağa'ya menzil fi gurre-i Şa'ban

2,5 2 Arpa emini hazinedarı el-Hâcc Mehmed'e menzil ve kılavuz

15,5 15 Tel kendir teftişine gelen silahşör ve haseki ve çavuşa menzil

Bolu Voyvodası ve Müfettiş-i Anadolu saadetlü Ahmed Ağa taraflarından

Sekban tedârikiyçün buyurulduyla gelen Osman Ağa'ya verilen:15 kuruş

Salyaneye dâhil olunmuştur.

222/1

Bundan akdem Kastamonu Kadısı Ahmed Efendi'nin nefyi bâbında sâdır olan fermân ile gelen çavuş bin yüz yirmisekiz senesi Rebiülahirinin yirmiyedinci isneyn günü Medine i Kastamonu'ya dâhil olduğu bu mahalle kayıt şüd.

222/2

Zımmiyan Balatlar ve Elyakut karyelerinden paşa salyanesi akçesinden onsekiz kuruşun tahsîli mümkün olmamağla Şehirkethüdası Hasan Çelebi'den istikraz ve def' ve teslim olunmuştur.

Haseki Mehmed Ağa'nın yedinde olan menzil fermânı mucibince menzil

222/3

Berveçhi arpalık Liva-i Kastamonu'ya mutasarrıf es-Seyyid Osman Paşa Hazretlerinin esnafa deyni olan üçbin dokuzyüz doksan kuruş mütesellimleri olan mir-i muhterem Ahmed Ağa'ya teslim edilmek üzere havale ve mütesellim mumaileyh bilcümle esnaf vekil Serkasap Ahmed Ağa'ya üçbin dörtyüz kuruş teslim olduğu meclis-i Şer ide tesellüm ve kabzını itiraf ettiği bu mahalle kayıt şüd. Fi 2 Şa'ban 1128

Vildanzade El-Hâcc Mehmed

222/4

Küpciğez Mahallesi'nden Berber Ali Çelebi ibni Şahin ve Receb Çelebi ibni İbrahim ve Ali Bey ibni Hasan ve Ahmed Ağa ibni Abdullah Ağa meclis-i Şer ide mahalle-i mezbûrda sakin Gubarizade Ahmed Çelebi ibni Mehmed Ağa'ya cünûn arız hala üç aydan berü ifakat bulmayub hasta olmağla meslübü'l-akıl olub cinayeti kendiye racidir deyü haber verdikleri bu mahalle kayıt şüd. Fi 21 Şevval 1128

Mustafa Ağa bin Mehmed Ağa; Es-Seyyid Mustafa Çelebi

222/5

Medine i Kastamonu mahallatından Halife Mahallesi mülhakatından Mahalle-i Cedid sükkanından iken bundan akdem vefat eden Muytab Cebecioğlu Mehmed bin Receb'in liebin kızkarındaşı ve varisesi Aişe binti elmezbûr Receb nam meclis-i Şer ide Eflanibolu Kazası'na tabi Celebler nam karye sükkanından Veli Mehmed bin Ali nam kimesne mahzarında karındaşım müteveffa-i mezbûrun merkûm Veli Mehmed zimmetinde urgan bahasından onyedi kuruş hakkı nim hisseye tâyin olunmağla hala taleb iderim sual olunsun dedikte gıbbe's-sual mezbûr Mehmed cevabında meblağ-i mezbûr onyedi kuruşun yirmi batman un ile onikibuçuk kuruşunu sekiz sene mukaddem mezbûre Aişe'ye def' ve teslim eyledim deyü def'le mukabele gıbbe'l-istintak ve'l-inkar asıl şahitler olan Celebler Karyesi'nden Ali Dede bin Ahmed ve el-Hâcc Şa'ban bin el-Hâcc Süleyman nam kimesnelerin özr-i Şer ileri olub müddet-i seferde olmalarıyla Eflani Kastamonu Kazası'na tabi Aba nam karyeden olub mezbûran Ali Dede ve el-Hâcc Şa'ban taraflarından Ahmed Bey bin Kasım ve Ali Bey bin Osman naman kimesneler tahmil-i şehadet tarikiyle veçhi muharrer def' ve

teslimine şehadet edüb ba'de't-tatil ve't-tezkiye ve'l-kabul mezbûre Aişe'ye bivecih muarazadan men olunduğu bu mahalle kayıt şüd. Fi 7 Safer 1129

Şehresığmazzade El-Hâcc Şa'ban Efendi; fahrü'l-akrân Kethüdayeri Taşkapulu Mehmed Ağa; Es-Seyyid Halil Ağa; Biraderi Es-Seyyid İbrahim Ağa; Bozacı Derviş El-Hâcc Ahmed; El-Hatib Abdülhay Efendi; El-Hâcc Mustafa an mahalle-i mezbûr; El-Hâcc Mustafa bin Ahmed ve gayrühüm.

222/6

İsmailbey Mahallesi'nden Debbağ Osman bin Hamza nam kimesnenin İmam Emrullah Efendi'ye yirmi kuruş deyni içün habs olunmağla işbu gurre-i Rebiülahireden otuzbir gün tamamında edaya tecil olunduğu bu mahalle kayıt şüd. Fi't-tarihi'l-mezbûr.

222/7

Karaçomak Karyesi'nde yevmi bir akçe vazife ile imam ve yine bir akçe vazife ile hatib olan Mehmed Halife hüsnü rıza ve ihtiyarıyla ferağ ve kasrıyed ettiği bu mahalle kayıt şüd. Fi 3 Rebiülahir 1129

222/8

El-Hâcc Dursun Mahallesi Mesciidine berveçhi iştirak imam olan Abdürrahim ve Mehmed nam eimmeler birer ay münavebe üzere imamet etmek içün mahalleleri ahalisi talebiyle taahhütleri kayıt şüd.

222/9

Bin yüz yirmidokuz senesi Şa'banının üçüncü ve temmuzun ikinci günü Kastamonu Mahkemesine taze üzüm gelmiştir.

222/10

Dellalbaşı marifetiyle Dellal Mustafa nam kimesneye şehirkethüdası kefaletiyle dellallığa izin virilmiştir. Fi 1129

III. BÖLÜM

3.DEĞERLENDİRME

3.1. Kastamonu'nun Tarihi Gelişimi

Kastamonu çok eski bir yerleşim merkezidir. Kastamonu ilinin adının ortaya çıkışı konusunda farklı görüşler ileri sürülmüş tarihsel süreç boyunca fakat gerçeğe en yakın görüş "Gas-Tumanna" olmuştur. [38] Ayrıca Bizans hanedanı Komnenler tarafından yaptırılan veya tamir edilen kaleye Kastra-Komneni denildiği, bu isme istinaden buranın Kastamonu adını aldığı da belirtilmektedir.

Kastamonu'nun tarihi Gas'lar ile başlayıp daha sonra Friğler, Kimmerler, Lidyalılar, Persler, Pontus Krallığı, Roma Krallığı ve Bizanslar bu bölgeyehâkim olmuşlardır. [39] İslam coğrafyacılarının eserlerinde Kestamûniya, Kastamûniye, Kastamûni; Bizans kaynaklarında Kastamon; Ortaçağ Batı kaynaklarında Castamea, Casstimana, Castemol şeklinde anılan şehrin adı, Osmanlı dönemi kaynaklarında genellikle Kastamoni olarak geçmektedir. Hititler, Kimmerler,Pontus Krallığı, Frigler,Makedonyalılar, Lidyalılar, Persler, Romalılar ve Roma İmparatorluğu'nun 395'te ikiye ayrılmasının ardından Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu'nun hâkimiyetinde kalan Kastamonu daha sonra Türklerin eline geçebilmiştir.

Kastamonu'nun Türkler tarafından ilk fethi Anadolu Selçuklu komutanlarından Kara Tekin'in 1075 yılında yaptığı Fetihle gerçekleşmiştir. Kastamonu'nun Türk topraklarına kesin olarak katılması ise 1176 Miryakefolan Zaferi ile olmuştur. Anadolu Selçuklu hükümdarı Alaeddin Keykubat emirlerinden Hüsamettin Çoban Bey'e burayı fethettikten sonra kendisine ikta olarak vermiştir.[40]Kastamonu'nun ilk fethide Anadolu Selçuklu hükümdarı Süleymanşah zamanında gerçekleşmiştir. Bu hükümdarın bir valisi ve komutanı olarak görünen Karategin, OrtaAnadolu'dan

[38]Yurt Ansiklopedisi; "*Türkiye İl İl Dünü-Bugünü-Yarını"*, **Anadolu Yayını**, İstanbul, 1982-1983, C. VII, s. 4583.
[39]Ahmed Koral,**Kastamonu'nun Tarihi ve Turistik Özellikleri**, Yenises Matbaası, Kastamonu, 1996, s. 7.
[40]Zeki Velidi Togan,**Umûmi Türk Tarihine Giriş**, III. Baskı, Enderun Kitapevi, İstanbul, 1981, s. 325.

hareketle bugünkü Sinop, Çankırı ve Kastamonu'yu Bizanslıların elinden almışlardır.[41]

Emir Karategin'in 1084 yılından sonrada kısada olsa Kastamonu bölgesinde hüküm sürdüğü bilinmektedir. Ardından Bizans hâkimiyetine giren Kastamonu, İmparator Aleksios Komnenos zamanında Danişmendliler tarafından ele geçirilmiştir. Böylece burada uzun sürecek olan Türk-Bizans mücadelesi vuku bulmaya başlamıştır.[42]1084 yılında ele geçirilen ve bir müddet Danişmendli-Selçuklu ile Bizans-Danişmendli arasında mücadeleye sahne olan bölge, XIII. yüzyılın başlarında Selçuklu ümerasından Hüsameddin Çoban tarafından fethedilmiştir.[43]Bir asır kadar süren bu hâkimiyet, Çobanoğulları topraklarının XIV. yüzyıl başlarında Kastamonu ve Sinop civarında kurulan Candaroğulları Beyliği tarafından ilhak edilmesiyle sona ermiştir.[44]Çobanoğulları'nın yerini alan Candaroğulları Beyliği, bölgede yer alan merkezleri birer birer ele geçirip XIV. yüzyılın başlarında Kastamonu'yu da alarak I. Süleyman Paşa döneminde burasını beyliğin başkenti haline getirmiştir.[45] Bu sayede tarihte Kastamonu sırasıyla Çobanoğulları ve Candaroğullarının egemenliğinde kalmıştır. Fatih Sultan Mehmed 1460 yılında Sinop ile beraber bu şehri alarak Candaroğlu'u beyliğine son verip Osmanlı Devletine katmıştır. [46] Kastamonu, Osmanlı Devleti'ne katıldıktan sonra, Anadolu Eyaletine bağlı bir sancak oldu. Cumhuriyetin ilanı ile birliktede 1923 yılında il olmuştur.

3.2. Kastamonu'nun İdari Yapısı

Osmanlı Devleti'nde Anadolu eyaleti, bütün birimlerin başında devlet tarafından tâyin edilenher bir idarecinin bulunduğu sancak veyahut liva adı verilen idare bölgelerine ayrılmıştır. Yani kısaca Eyalet Osmanlı taşra teşkilatında bir beylerbeyinin idaresi altında bulunan en büyük idari birim olmuştur. [47] Anadolu eyaletinin on yedi sancaktan meydana geldiği tesbit edilebilmektedir. Bunlar Kütahya, Saruhan (Manisa). Hüdavendigar (Bursa), Aydın, Menteşe (Muğla, Bolu,

[41]Refik Turan, **Selçuklular Döneminde Kastamonu**, Türk Tarihinde ve Kültüründe Kastamonu Tebliğler (19-21 Ekim 1988), Ayyıldız Matbaası, Ankara 1989, s. 2.
[42]İlhan Şahin, "*Kastamonu*", **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 24, İstanbul, 2001, s.584.
[43]Ahmed Kankal, **Türkmen'in Kaidesi Kastamonu (XV-XVIII. Yüzyıllar Arasında Şehir Hayatı)**, Zafer Matbaası, Ankara 2004, s. 2.
[44]Şahin, *agm*, s. 585.
[45]Kankal, age, s. 2.
[46]Yaşar Yücel, **Çobanoğulları ve Candaroğulları Beylikleri**, T.T.K. Yayınları, (Ankara, 1980), s. 35.
[47]Halil İnalcık, "*Eyalet*", TDV İslam Ansiklopedisi, C.11, İstanbul, 1995, s.548.

Hamid (Isparta), Ankara, Kangırı (Çankırı), Kastamonu, Karahisar-ı Sahib (Afyon),Kocaeli, Biga, Karesi (Balıkesir), Sultanönü (Eskişehir),Alaiyye (Alanya) ve Teke (Antalya) sancaklarıdır. Bu taksimat XVI. yüzyıl sonlarına kadar devam etmiştir.[48]Nitekim Kanuni devri başlarında yapılan tahrirlerin sonuçlarını gösteren Anadolu eyaleti icmal defteri taşra idaresi, aşağıdan yukarıya köy (karye), nahiye, kaza, sancak (liva) ve eyalet şeklinde teşkilatlanmıştır. Köylerin birleşmesi ile nahiyeler, nahiyelerin birleşmesiyle kazalar meydana gelmiştir. Kazaların birleşmesinden sancaklar, sancakların birleşmesinden eyaletler ortaya çıkmıştır.[49] Kazaların birleşmesi ile sancaklar meydana gelmiştir. Sancak Osmanlı idari teşkilatının bir parçasıdır. Sancağın idaresini sancak beyi yapardı. XVII. yy'dan itibaren bunlara "Paşa" ünvanı ile anılmaya başlanmıştır. Sancak beyleri bölgenin idari bakımdan mutlak amiri olup, sadece adli işlere karışmamışlar. Tanzimattan sonra sancaklar vilayetlere bağlı olmak üzere mutasarrıf adlı mülki amirlere tevcih olunmaya başlanılmış. Cumhuriyetten sonra ise bu teşkilat kaldırılarak, kazalar doğrudan doğruya vilayete bağlanmıştır.[50] Kastamonu kazası aynı zamanda bir sancaktır ve Anadolu Eyaletine bağlıdır. Bu sancağa bağlı kazalar, kazalara bağlı nahiyeler oluştuğu görülmektedir. Kastamonu Osmanlı idaresinegirmeden önce Çobanoğulları ve bir süre de Candaroğulları Beyliği'nin merkeziolmuş. Osmanlı idaresine girdikten sonra ise Anadolu eyaletine bağlı bir sancak merkezi haline getirilmiş. Sancağın beyliğinebir müddet küçük yaşta olanCem Sultan tâyin edilmiş. (H.874/M.1469) Bu durum ise Kastamonu'nunOsmanlı idaresine giren diğerbazı beylik merkezleri gibi ilk dönemlerdebir şehzade sancağı durumunda olduğuda bu durumdan dolayı açıkça görülmektedir. 892 (1487) tarihli *TahrirDefteri'ne* göre Kastamonu sancağı nahiyeadı altında birimlere ayrılmıştır. Bu nahiyeler söz konusu tarihte idari bir birimdenziyâde tirnar sistemi içinde yer almıştır. Nahiyeler arasında yer alan KastamonuKuzyakaadıyla da bilinmekteydi. Sancağın1530'da toplam on bir kazası vardı. BunlarKastamonu merkez kazası ile Göl. Araç, Taşköprü, Küre, Ayandon, Hoşalay, Daday, Boyovası, Duragan ve Sinop kazalarıidi. Bu kazaların önemli bir kısmıdaha önce nahiye adıyla bilinen birimlerinadlarını büyük ölçüde

[48]Mustafa Çetin Varlık, "*Anadolu Eyaleti*" TDV İslam Ansiklopedisi, C.3, İstanbul, 1991, s.143
[49]Halaçoğlu,age, s. 83.
[50]Mithat Sertoğlu, **Osmanlı Tarih Lûgatı**, Enderun Kitapevi, İstanbul,1986, s. 302.

muhafaza etmekteydi.[51] Böylece sicilde de merkez kazaya bağlı kazalar ve nahiyeler, mahalleler, karyeler hepsi açıkça görülmektedir.

3.2.1 Eyalet ve Sancak İdaresi

Osmanlı taşra teşkilatında bir beylerbeyinin idaresi altında bulunan eyaletler en büyük idari birim olmuşlardır. Arapça 'idare etme, icra' anlamlarına gelmektedir. Osmanlılar' da en büyük idari birim karşılığında bu tabirin resmen kullanılışı XVI. yüzyıl sonlarında olmuştur.[52] Eyaletlerin başında Beylerbeyi bulunuyordu. Eyalet içinde beylerbeyinin bulunduğu sancak Paşa Sancağı adıyla anılırdı. Osmanlı Devletinde eyaletler Salyaneli ve Salyanesiz olmak üzere ikiye ayrılır. Salyanesiz Eyalette tımar sisteminin uygulandığı eyaletlerdir. Bu eyaletlerdeki topraklar has, zeamet ve tımar olarak ayrılmıştır. Merkeze yakın eyaletlerdir. Salyaneli Eyaletlerde tımar sistemi uygulanmaz, vergiler yıllık olarak toplanır çünkü merkeze uzak eyaletler olduğu için.

Çalışılan sicilde Kastamonu Sancağı Anadolu Eyaletinin bir Sancağıdır ve defterimizdede şu şehirler geçmektedir: -Ankara, -Edirne, -Gümüşhane, -Trabzon, -Kengırı, -Kütahya, -Aydın, -Bolu, -Kars, -Kayseri, -İstanbul, -Erzurum, -Tokat, -Çorum, -Sivas, -Edirne ve bunların çoğunluğuda zaten eyaletin sancaklarındandır.

Sancaklar ise genel olarak sancaklardan toplanan vergilerden yola çıkarak zikredilmiştir. Sancaklar kazaların birleşmesiyle meydana gelmiştir. En üst dereceli yöneticisi Sancak Beyidir. Sancaklarda asayiş subaşı ve asesler, kalenin korunması da kale dizdarı tarafından yapılırdı. Bu vergileri toplarken ki yol güzergâhı olsun bazı sancaklardaki önemli olan olayların hepsi sicilde zikredilmiştir. Kastamonu kazası aynı zamanda bir sancaktır. Kastamonu Anadolu Eyaletine bağlıdır. 21 numaralı şer'iyye sicilinde Anadolu Eyaletine bağlı diğer sancaklar şunlardır: -Ankara, -Kengırı(Çankırı), -Kastamonu, -Sinop, -Bolu. (113/1.) –Sivas, -Çorum.(119/1)

-Kütahya, -Aydın, -Saruhan, -Menteşe, -Hamid, -Ankara, -Karesi, -Sultanönü, -Bolu, -Karehisar-I Sahib, -Hüdavendigar, -Biga. (143/2)

---

[51] Şahin, *Kastamonu*, s.587.
[52] İnalcık, *Eyalet*, s.548.

Adı geçen sancakların sicildeki ortak konuları ise şunlardır: bu sancaklarda bulunan kadıların cizye tahsîline dair fermânlardır. Sancaklarda bazı adı geçen hatırı sayılır kişilerin gayri Müslimleri çiftliklerinden izinsiz çalıştırdıklarından cizye miktarında düşüş olduğu bunların da tespit edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Sancaklarından tersanelere kendir nakli gerçekleştirilmek üzere görevlendirilen şahsın(Ömer) yolsuzluk yapması neticesinde bu sancaklardan merkeze giden fermândır. Bu sancaklarda bazı tımar ve zeamet sahiplerinin emekliye ayrılmasından dolayı yerlerine sınav(imtihan) ile yenilerinin seçileceğini bildiren fermândır saraydan bu sancaklara birer nüshaları gitmiştir.

3.2.2. Mahalleler

Osmanlı'da mahalle sosyal ve fiziki bir birimdir. Mahalle birbirini tanıyan, bir ölçüde birbirinin davranışlarından sorumlu sosyal dayanışma içinde olan kişilerden oluşmuş bir topluluğun yaşadığı yerdir. Osmanlı döneminde ise mahalle kavramı aynı mescitte ibadet eden cemaatin aileleri ile birlikte ikamet ettikleri şehir kesimidir.[53]

Sicil incelendiğinde 43 mahallenin ismine ulaşılmış olup, ismi değişen mahalleler bugünkü adları veya hangi mahalleye dâhil oldukları tespit edilebildiği kadarıyla parantez içinde belirtilmiştir. Mahallelerin adları 134, 154, 156/4, 216/3, 219/3, 223/4, 223/5, 223/6, 223/8 bu belgelerde geçmektedir en fazlada 134. belgede yoğun olarak mahalle adları geçmektedir. Sebebi ise o mahallelerden alınan vergiler diye kayda geçmesidir. Kaza için en önemli idari birimlerden bir tanesi de mahallelerdir sicilde de adı geçen mahalleler şunlardır:

-Atabeygazi

-Aktekye (Aktekke)

-Abdülcebbar (Kırkçeşme Mahallesine Katılmıştır)

[53]Ömer Düzbakar, "*Osmanlı Döneminde Mahalle Ve İşlevleri*", **Uşak Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S.5, 2003, S. 99.

-Alpaslan (Hisarardı Ve Atabey Mahallelerine Katılmıştır)

-Akmescit

-Alacamescit (Akmescid Mahallesine Katılmıştır)

-Atabekü'l Gazi (Atabeygazi)

-Bedirgazi (Akmescid Mahallesine Katılmıştır)

-Budamış (Budamış Köyü)

-Bey Çelebi

-Cemalağa (Hisarardı Mahallesine Katılmıştır)

-Cebrail

-Çay

-Çevkani

-Deveciler

-Frenkşah (Beyçelebi Mahallesine Katılmıştır)

-Gökdere (Honsalar Mahallesine Katılmıştır)

-Hacı Dursun (Hebkebirler Mahallesine Katılmıştır)

-Halife

-Hüseyin Çelebi (İsfendiyarbey Mahallesine Katılmıştır)

-Hisarardı

-Hacı Hamza (Hisarardı Mahallesine Katılmıştır)

-Hamza Ağa

-Honsalar

-İsmail Bey

-İsfendiyar Bey

-İbnisüle

-İbnineccar (Yavuz Sultan Mahallesine Katılmıştır)

-İbnisa'di (Akmescid Mahallesine Katılmıştır)

-Kebkebirler (Hepkebirler)

-Kanara (Yeni Belediye Yeri Veya Sinanbey Civarı)

-Kubbeli

-Küpciğez

-Kırkçeşme

-Musafakih (Hisarardı Mahallesine Katılmıştır)

-Muzaffereddin

-Mahmutpaşa

-Püre (Honsalar Mahallesine Katılmıştır)

-Sadibey (Atabeygazi Mahallesine Katılmıştır)

-Saraçlar

-Seydiler (Honsalar Ve Akmescid Mahallelerine Katılmıştır)

-Sufiler (Yavuz Sultan Mahallesine Katılmıştır)

-Tahirfakih (Hepkebirler Mahallesinde (Kâbe Mescidi Civarı) Şamlıoğlu Çıkmazı Civarı)

3.2.3. Kaza İdaresi

Kaza, belli özellikler taşıyan bir kasabanın, adalet ve yönetim işlerinde çevresindeki 'karye(köy)'lerin merkezi olmasıyla ortaya çıkan bir yönetim biçimidir.[54] Kaza hem adli hem de idari birimdir. Kazaların başında yönetici olarak kadı bulunmaktaydı. Her sancak kazalara ayrılmıştır. Kastamonu Sancağı Merkez Kazası Kastamonu olmak üzere kazalardan meydana gelir. Sicilde de şu Kazaların adı geçmektedir:

Akkaya, Araç, Ayandan, Akyürek, Azdavay, Boyabat, Boyalı, Yörükan-I Araç, Gereze, Devrekâni, Durağan, Cide, Göl, İnebolu, Daday, Küre-İ Hadid, Küre-İ Nuhas, Sırt, Saray, Sahil, Taşköprü, Eflani, Güney, Sinob, Sorgun,Türkeli, Mergüze, Çiğlene, Balatlar, Ginolu, Küplüözü, Kızılcaviran, Çatakviran, Balatlar, Eğerciviran, Mıtrıb, Bürnük, Beşviran, Hanlı, Akbörk,Çanlı, Zaray, Gökçeağaç, Hoşalay, Zarı, Bornat, Çaklı.

(Şer'iyye Sicilinde Nahiye olarak verilen yerlerden, Kaza olarakta bahsedilmiştir.)

3.2.4. Karyeler

Sicilde adı geçen karyeler(köy).

Akçataş, Ahlat, Akcakilise, Alpı, Bürmece, Başmakçı, Baylar, Ballık, Balatlar, Bayındır, Bulacık, Çavundu, Çukurviran, Çetikviran, Corumlu, Çatakviran, Depe, Gödel, Kuşkara, İsmailli, Karaçomak, Gömmece, Elyakut, Karakuz, Kıyık,

[54] Mehmed Boztepe, "*Osmanlı Devleti'nin Taşra Yönetimini Şekillendiren "Merkeziyetçilik" Yaklaşımı Ve Günümüze Etkileri*", **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C. XXXVI, 2013, s.6.

Kızılcaviran, Kızılsaray, Sahib, Üyük-Ü A'La, Üyük-Ü Esfel, Saraycık, Seremedin Hamid, Karaevli, Sapaca, Sert, Küplüözü, Karasu, Türkeli, Yuva

3.2.5. Nahiyeler

Osmanlı idari sistemi içinde bazen bir yönetim şeklini bazen de coğrâfi bakımdan küçük veya büyük bir alanı, yöreyi ifade eder. Osmanlı döneminde değişik şekillerde görülen nahiye tabirinin ne zaman ortaya çıktığı kesin olarak bilinmemektedir. Nahiyeler, esasen tımar sistemi çerçevesinde ortaya çıkan ve coğrâfi bir bütünlük gösteren bölgelerdir. Bu nedenle nahiye ve kaza birimlerinin biri askerî, diğeri hukuki, anlamda birbirini tamamlayıcı özellik gösterir. Askerî birim olarak nahiyelerin başında tımarlı sipahilerden biri bulunur ve buna 'serasker' denirdi.[55] Nahiyeler ile kazalar genel anlamda iç içe birbirinin benzeri şeklinde oluşan idari birimlerdendirler.

Akçataş, Akkaya, Araç, Abandyolu, Azdavay, Ayandos, Akyürek, Boyabad, Boyalı, Çiğlene, Cide, Çanlı, Daday, Devrekâni, Durağan, Eflani, Ginolu, Gökçeağaç, Güney, Göl, Gerze, Küre-İ Hadid, Mergüze, Mamure, Sorgun, Sahil, Saray, Sırt, Taşköprü, Zarı

3.3. Kastamonu'nun Sosyal Yapısı

3.3.1. Yiyecekler

Bölgenin coğrâfi durumu, iklim yapısı ve toprak verimliliği ile ilgili bilgiler elde etmemiz açısından; bölgede yetişen tarım ürünleri ve tüketilen gıda maddeleri bize değerli bilgiler vermektedir. Örneğin sicilde kivi, marul, pamuk, incir, muzgibi tarım ürünlerine dair tek bir kayıt dahi yoktur. Bu durum bizim; bölgenin tarım ticareti açısından en azından bölgede yetişmeyen ya da alım ve satımı yapılmayan ürünlerin bilgisini elde etmemizi sağlayabilir. O dönemde tüketilen besin ürünlerine bu sicilden ulaşabiliriz. Sicilde geçen tarım ürünleri ve gıda maddeleri şu şekildedir;

Et, Ekmek (Nan), Ham Kuyruğu, Koyun Eti (Lahm-İ Ğanem), Baş Maa Paça, Sığır Eti (Lahm-İ Bakar), Biryan, Börek, Helevacıyan (Tatlıcılar), Arpa, İç Yağ, Çeltük-İ

[55] İlhan Şahin, "*Nahiye*", **DİA**, C. 32, İstanbul 2006, s.306- 307.

Enhar, Nan-I Aziz Pide, Nan-I Somun, Yağlı-Kahi, Yağlı Gözleme, Ciğer, Çörekçi Ekmeği, Ruğan-İ Zeyt, Lahm-İ Çerkeçi, Saz Princi, Kuru Üzüm, Üzüm Balı, Soğan, Asel-İ Musaffa, Ruğan-İ Bezir, Leblebi, Taze Soğan, Fındık, Badem, Bağ, Kozlu Helva, Kişniş, Eşcar-İ Elma, Nişasta, Erik, Dut, Eşcar-İ Şeftali, Hüda-İ Nabit Kiras, Eşcar-İ Kiras, Taze Üzüm

3.3.2. Hayvan İsimleri

Sicilde adı geçen hayvan isimleri ve yetiştirilen hayvanlarda göze çarpmaktadır. Bölgenin coğrâfi yapısı gereği yetiştirilebilen hayvanlar sınırlıdır. Her ne kadar büyük baş hayvancılık yetiştirildiği göze çarpsa da buda sınırlı anlamda vardır. Sicilden anlaşıldığı üzere Sicilde yer alan hayvan isimleri şöyledir;

Davar, Katır

Bu iki hayvan ismi birçok sicilde geçmektedir geçen hususlar ise şu şekildedir;

114/2- Karadan kendir nakli için istihdam edilecek katır tedâriki yapılmış yiyecekleri, ücretleri ve yol güvenliği gibi hususlarda alınması gereken önlemler alınmış Kastamonu, Çorum, Sivas, Tokat kazalarında toplam 5650 katır tedârik edilmesi emri gelmiştir.

115/1- Sefer için lâzım olan bakır madeninin Küre'den İstanbul'a karadan nakli için istihdam edilecek katır(davar) tedâriki.

119- Sivas, Kastamonu, Çorum vilayetlerinden tersaneye kendir nakli için katır ve deve tedâriki.

Gene 122/1- 133/1- 214/1- sicilde de kendir nakli için katır tedâriki yapılmış.

Bu nedenledir ki bu hayvanlar o dönemde genel bir ihtiyaç olup taşımacılıkta önemli bir yere sahip olmuşlardır. O yüzden de oldukça önemlidir.

Deve, Camus, Öküz, Koyun, Sığır, Arı, Beygir

Gene bu hayvanlarda sicilde adı geçenlerdir. Buradan da anlaşılacağı üzere genel anlamda büyük baş hayvancılık taşımada daha çok işe yarıyor küçükbaş hayvancılık ise daha çok etinden ve yününden faydalanılıyordur. Arı ise sadece bir sicilde göze çarpar oda 149/1 deki belgede görülen mahkemede tarafların anlaşmazlıkları nedeni ile bir tarafın diğerine "sen benim arımı çaldın" tabirini kullanmasıdır. Bu belgeden de anlaşılacağı üzere o dönemde az da olsa arı yetiştiriciliği de yapıldığı göze çarpmaktadır.

3.3.3. İsimler, Sülale İsimleri, Soy ve Lakaplar

Kastamonu Tarihi değerlendirilirken, sicil tarihi itibariyle bölgede yaşayan insanların isimleri, soy ve nüfus bilgilerini elde etmek açısından lakapları, adı geçen insanların isimleri, sülale ve soy isimleri önemlidir. Sicilde geçen isim, lakap, sülale ve soy isimleri şöyledir;

3.3.3.1. *İsimler*

İsmail, Ömer, Hüseyin, Abdülfettah, Halil, Osman, Mustafa, Mehmed, Hasan, İbrahim, Abdülcebbar, Dursun, Hamid, Ferhad, Ahmed, Tahir, Adil, Muzaffereddin, Yusuf, Hilmi, Muhlis, Ali, İdris, Emin, Abdullah, Recep, Şaban, Abdi, Alpaslan, Seyyid, Mahmut, Abdurrahim, Süleyman, Salih, İshak, Âlişân, İvaz, Veli, Abdurrahman, Abdülbaki, Kasım, Şahin Ebubekir, Mirza, Musa, Abdülkadir, Serdar, Hamza, Himmet, Abdülhay, Emrullah

3.3.3.2. *Lakaplar*

Çavuş, Çelebi, Efendi, Bey, Hafız, Paşa, Ağa, El- Hac, Hacı, Veli, El- Hatib

3.3.3.3. *Sülale – soy*

Sicilde Kastamonu'daki mevcut sülaleler ile ilgili de bazı tespitlerde bulunulmuştur. Bu sülale adlarının günümüzde de hala aynı şekilde veya küçük değişikliklerle devam ettiği söylenebilir. Zade kelimesinin yerini oğlu kelimesinin aldığı; zaman içinde isimlerin sonunda bulunan zade-oğlu kelimelerinin düştüğü; ses benzeşmeleri sonucunda bazı değişikliklerin olduğu görülmüştür. Aynı zamanda sonu zade ve oğlu

ile biten sülaleler-soylar aslında sonradan birleşmiş tek bir çatı altında toplanmış ya zade ya da oğlu diye bitmiş soy isimlerinin sonları.

Eligüzelzade, Ketencizade, Destşirinzade, Çetinzade, Hindizade, Şehsuvarzade, Hacıseferzade, Tavşanzade, Karakülahzade, Hocazade, Kıbrisizade, Muratçavuşzade, Maktülzade, Hacırecebzade, Dursunzade, Eribzade, Şirindestzade, Şehresığmazzade, Abdullahzade, Kezbanzade, Ebubekirefendizade, Muharremzade, Maliyecizade, Himmetzade, Nimetizade, Vildanzade, Gubarizade, Şehresığmazzade, Eligüzeloğlu, Çavuşoğlu, Hasanefendioğlu, Kazaklıoğlu, Şehsuvaroğlu, Kazaklıoğlu, Şehsuvaroğlu, Mamalıoğlu, Hacıhasanoğulları, Abdülgaffaroğlu, Malazdedeoğlu, Gazibeşeoğlu, Çobancıoğlu, Şaklatoğlu, Gedikoğlu, Aliçelebioğlu, Hacımahmutoğlu, Tekeoğlu, Neyzenoğlu, Maktuloğlu, Cebecioğlu.

3.3.3.4. Vakıflar

Vakıf müessesi, asırlarca İslam devletlerinde büyük öneme sahiptir, sosyal ve iktisadi hayat üzerinde derin tesirler bırakmış dini-hukuki bir müessesedir.[56] Osmanlı sosyal ve iktisadi hayat üzerinde önemli etkileri olmuştur. Lügat da durdurmak, alıkoymak, anlamındadır. Bir inanç duygusuyla insanların ihtiyaçlarına ve halkın ibadet hizmetlerine adanmış bir kurumdur. Vakıf tahsis olunan şeyler olup, bu tabir cami, mescit, tekke, türbe, medrese, mektep, imaret gibi dini müesseselerle, hayır müesseselerinin masrafı karşılığı olarak muayyen bir mülkün veya paranın gelirini tahsis etmek manasına kullanılırdı. Vakfeden "vakıf", vakıf edilen şeye de "mevkuf" denir. "Mütevelli" ise vakıf işlerini şerîat ve vakıf şartları dâhilindeyürüten kişiye verilen addır.[57]

Defterde vakıf ile ilgili 3 adet belge bulunmaktadır. İlki 130/. Belgede SULTAN BAYEZİD-İ VELİ EVKAFI ile ilgi Kuşkara ve çevresinde olan arazilerin öşrünün vakfa verildiğine ve diğer vergilerinden de muaf olunduğuna ve mültezim İdris Ağa olduğundan başka vergi istenmemesi emrine dair vakıf mütevellisine gönderilen

[56]Halaçoğlu, age, s.155.
[57]Said Öztürk, **Onyedinci Asır Askerî Kasamsa Ait İstanbul Tereke Defterleri, (Sosyo-Ekonomik Tahlil)**, OSAV, İstanbul, 1995, s. 134.

mektuptur. Belgeden de anlaşılacağı üzere çevre arazilerin vakfa tevcihi hususunda oluşturulan mektuptur vakfa bağışlanan araziler söz konusudur.

İkinci vakıf ise; 145/3. Kısaca belgede İSMAİL BEY VAKFININ bulunan yöneticisine verilen yevmiyeden bahsedilir. Fakat detâyina inecek olursak yönetici Hacı Mehmed iken sadrazam Kethüdalığından emekli İbrahim Kethüda tarafından usulsüz olarak alınarak İbrahim Yazıcı adında birisini kendisine vekil etmiş fakat İbrahim yazıcı kendini asarak canına kıymaya teşebbüs edecek derece de akıl hastası olduğu ve vakfı idare etmekten aciz olduğu anlaşıldığında tekrardan Hacı Mehmed'e verilmiştir.

Son vakıf da; 153, 153/2.FERHAT PAŞA-Yİ ATİK EFKAFI VAKIF mütevellisinin usulsüzlük yaparak görevinin başkasına tevcihini bildirir.

Bu yapılar günümüzdede tarihi dokusunu muhafaza etmektedir.

3.5.Kastamonunun Ekonomik Yapısı

3.5.1. Üretim

Tarihi süreçte toplumların ekonomik yapısını etkileyen üç ana unsur olarak tarım, sanayi ve ticaret, geçmişte olduğu gibi günümüzde de, bir takım ilavelerle birlikte geçerliliğini sürdürmektedir. Kastamonu şehrindeki ekonomik faaliyetler incelenirken, şehirlinin, bu üç konudaki faaliyetleri söz konusudur.

Oluşumunu tamamlayan şehirler, genelde içerisinde herhangi bir zirai üretimin yapılmadığı, üretimin zanaat dallarına yönelik olduğu, aynı zamanda ticaretin gerçekleştirildiği, idarecilerle tüketici sınıfının yer aldığı bir mekân olarak nitelendirilseler de umumiyetle Osmanlı şehirlerinde ve hatta batı şehirlerinde de, zirai faaliyetler büsbütün terk olunmamıştır.[58]Köyler ile şehirleri ekonomik uğraş bakımından birbirinden ayıran nokta, köylerde umumiyetle zirai üretim ve hayvan besiciliğinin dışında pek uğraş alanı bulunmamasına karşın, şehirlerde üretimin daha çok sınai ve ticari alanlarda yoğunlaşmış olmasıdır. Mevcut olan bağlık ve bahçelik

[58]Suraiya Faroqhi, **Osmanlı'da Kentler ve Kentliler**, Çev. Neyyir Kalaycıoğlu, Türk Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1993, s.366.

alanların ise, buralarda yetiştirilen meyve ve sebzelerin piyasaya arzından ziyâde, umumiyetle ailelerin günlük ihtiyacına cevap vermek maksadıyla kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra, küçük çapta da olsa pazara yönelik üretim yapanlara da rastlanmaktadır.

Kastamonu şehrinde, diğer Osmanlı şehirlerinde de olduğu gibi sadece sınai ve ticari faaliyetler yapılmıyor, bunlara ek olarak ziraat, hatta hayvan besiciliği de gerçekleştiriliyordu.

3.5.2. İşletmeler

İşletmeler ile sınai üretimi birbirinden ayırmak ne kadar doğru olur bilinmez; ancak araştırıcılar açısından kolaylık sağlayacağı düşüncesi ile bu ayrıma gidilmiştir. XV. ve XVI. yüzyıl tahrir defterlerine göre, Kastamonu'da işletme kabul edilebilecek boyahane, mumhane(şem'hane), debbağhane(tabakhane), kanara(mezbahane veya mezbaha), başhane(serhane), sabunhane, bozhane, kahvehane ve meyhane bulunmaktadır. Boyahane tabirine ender rastlanmakta, bu da muhtemelen boyahanelerin tımar veya hassa dâhil olmamasından ve bunların boyacı esnafına mahsus küçük işletmeler halinde bulunmasında ileri gelir. Zira sicilimizde de bu boyahane tabirine sadece bir belgede rastlanmaktadır.

3.5.3. Boyahane

Boyahaneler pamuklu, ipekli, sof ve yünlü bir nevi iplik ve ipliklerden elde edilen dokumaların boyandığı yerlerdir. Dokumacılık sektöründe önemli bir yeri olan boyahanelerin, tesis edilişi, mekânsal özellikleri, burada kullanılan araçlar ve boyama işleminin safhalarına ilişkin bilgi, yok denecek kadar azdır.

Kastamonu'daki boyahanelerin Karaçomak Deresi'ne yakın yerlerde, hatta derenin kenarında bulunmaları, kuvvetle muhtemeldir. Kastamonu'da ne kadar boyahane olduğu bilinmemekte; ancak Şer'iyye sicillerinde yer alan mülk alım-satım ile ilgili belgelerden, boyahanelerden ikisinin Cebrail mahallesinde, diğer ikisinin de

Küpçüğez mahallesinde olduğu anlaşılmaktadır. Bir sicil kaydına göre sadece otuz kırk tane boyahane mevcuttur.[59]

Sicilde de 151/1 deki belgede boyahaneden söz edilmektedir. Dokumacılık Kastamonu'da hayli gelişmiş bir sanat kolu olduğu için bol miktarda boyahane olması da normaldir.

3.5.4. Mumhane (Şem'hane)

Mum, bilindiği üzere eski devirler için çok önemli bir aydınlatma aracıdır. İnsanların toplu olarak bulunduğu cami, mescit, türbe, zaviye ve han gibi yapıların yanında evlerde de kullanılırdı. Mumun hammaddesi donyağı olarak adlandırılan ve hayvanların kuyruk ve içyağlarının sızdırılarak dondurulmasından elde edilen yağdır. Bunun yanında tabii bal mumundan da yapılabilmektedir. Mum'un yanı sıra Arapça olarak "şem" de Osmanlı kaynaklarında sıkça kullanılmıştır. Şem'dan(bugünkü kullanımı ile şamdan) adı verilen ve umumiyetle selatin camilerinde mihrabın iki yanında bulunanları aydınlatma bakımından en önemlileridir. Mum imalatının yapılabilmesi için belirlenen bazı hükümlere uymak gerekmektedir. Öncelikle mumhane haricinde mum dökmek ve satmak kesinlikle yasaktı. Ayrıca dökülecek mumun çürük olmaması kokar yağdan imal edilmemesi ve fitilinin yoğun olmaması standartlara uygun olması istenmektedir. [60] Sicilde de 151/1 deki belgede mumhaneden bahsedilmektedir

3.5.5. Ticaret

Kastamonu'nun Osmanlı öncesi ekonomik yaşamı sınırlı olsa da, daha İsfendiyar bey zamanında Kastamonu' da üretilen sof ile bakırın önemli ihraç malı olduğunu ve Sinop limanı sancağıyla Venedik ve Cenevizlilerle ticari ilişkiler kurulduğunu bilmekteyiz.[61]Kastamonu şehrinin XVIII. Yüzyılın sonları ile XIX. yüzyıl başlarında ticari ve ekonomik yaşantısı, bu dönemde kente gelen gezginlerin gözlemleri sayesinde aydınlatıcı olabilmektedir. 1700 ile 1800'lü yıllarda bölgede yapılan ticari faaliyetler bilhassa bölgeye gelen gezginlerin gözlemi ile bilgi sahibi olunabiliyor mesela 1842'de yüzyıl başlarında bölgeye gelen Ainsworth kentin başlıca ticaret

[59]*KŞS 1/28*. Evahir-i Safer 1101/Kasım 1689 tarihli kayıt.
[60]Ahmed Akgündüz, **Osmanlı Kanunnameleri**, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, C. III, 1990, s.115.
[61]Yücel, age, s.98.

malının yün olduğunu, ayrıca bakırcılık, dericilik ve pamuklu dokumacılık yapıldığını, basma ve boyacılık atölyelerinin de bulunduğunu belirtir. Bölge halkının tüketilen yiyecek maddelerinden ve kullanılan eşyaların isimlerinden, şehrin ticari yelpazesi hakkında bilgi sahibi olmaktayız. Kastamonu'da XVIII. ile XIX. yüzyıllarda ticari faaliyetler çarşı, Pazar ve bedesten gibi mekânlarda sürdürülüyordu. Bu mekânlar esnafın ve zanaatkârların yanında tüccarlarında bir arada olduğunu ifade ediyordu. Bunun içerisinde çarşı daha geniş bir kavram olup, çeşitli esnaf gruplarının birlikte bulunması idi. Kastamonu şehrine gelen kirsâl hammaddeler burada bir dönüşüme tabi tutuluyordu. Kastamonu'da meyve pazarı XVIII. Yüzyılda Kapan Han'a bağlı olarak çalışmaktaydı.

Osmanlı-Türk şehirciliğinin ana prensiplerinden biri şehirlerde dini ve ticari merkezlerin kurulması olmuştur. Şehir ancak bu merkezlerin etrafında gelişerek çevreye yayılıyordu. Ticaret hayatı da yeni Türkleşen her şehirde ilk kurulan tesislerden olan bedesten etrafında ve yakın çevresinde gelişiyordu. Ticaret bölgesinin adeta merkezi olarak kurulan bedesten, sağlam yapısı ile tüccarların değerli mallarını koruyan bir çeşit iç kaleyi andırmasıdır.[62]

Şehirdeki üretim her şeyden önce şehir halkının ihtiyacını karşi'lâmak için kullanılıyordu. İhtiyaç fazlası yakın çevreye ve diğer bölgelere gönderiliyordu. Kastamonu'da esnafın dikkate değer bir kısmı mal üretimi yapmaktaydı. Esnaf alım-satım işlerini de yürütüyordu. Şehir içindeki yoğun üretim faaliyetlerine rağmen dışardan hammadde getirildiği ve tüketicinin hizmetine sunulduğu görülmektedir.

3.5.6. Urgancılık

Kastamonu ve çevresinde üretilen şehir merkezine hatta civar vilayetlere taşınan ticari ürünlerinin çeşitli tahıl, sebze ve meyveyi içerdiği görülmektedir. Boyabat ve Taşköprü kazalarında üretimi yapılan çeltük Kastamonu iç tüketimine yanıt vermekle birlikte, çevre sancak ve kazalara da ihraç ediliyordu. Asıl konuya değinilecek olursak birçok alanda ticaret yapılmakta olup bunlardan en önemlisi ve sicilimde birçok belgede adı geçen tel kendirdir. Sofculuk, pamuklu dokumacılık, çadırcılık ve halıcılıktan başka dokumacılık sanatında önemli uğraş kendirden urgan imalatıdır.

[62]Semavi Eyice, "*Bedesten*", **TDV İslam Ansiklopedi**, V, İstanbul 2001, s.301.

Kastamonu'da bugün Urgan Hanı olarak bilinen han, Reisülküttab Mustafa Efendinin başlayıp Aşir Efendinin 1748 yılında bitirdiği handır. Kendir ekiminin Kastamonu bölgesinde yaygın olduğu göz önüne alınırsa, urgan imalinin sebebi anlaşılmış olur. Bunun yanı sıra Selçuklular ve Candaroğullarıdöneminde Sinop limanının donanma için bir üs ve barınak olduğu ve bunun Osmanlılar döneminde de aynen devam ettiğine dikkat edilecek olursa, donanmanın ihtiyacı olan halat ve urganların büyük kısmının Kastamonu'da imal olunduğu kolaylıkla söylenebilir. Osmanlı klasik dönemi olarak bilinen 15.-17. asırlar arasında gelişimi Osmanlı gemi üretiminin önemli hammaddelerinden birisi de kendir ürünleriydi.[63]

1714/1129 senesinde ki 21 Nolu sicilimizde de tel kendir nakli hususu birçokbelgede, belge çeşitlerinden fermân ve mektubun içerisinde geçmektedir bunlar ise şu belgelerdir; 119/1, 122/1, 125/3, 127/1, 145/1, 145/2, 154/1, 155/1, 159/1, 214/1, 218/1. Sayılı belgelerin içinde yer alır kendir nakli konusu.1714 yılında Osmanlı'da gerçekleşen birçok seferde donanmaya lâzım olan tel kendir nakli hem sahil kenarında olan hem de o bölgede yetişen kendirden ötürü tel kendirin %70 oranında Kastamonu ilinden gerçekleştirildiği sicillerde geçen konuyla tescillenmiştir. O dönemde donanma için Kastamonu ve çevresinden istenen tel kendirin miktarının 338.685 kilogram, yani 338,5 tona tekabül ettiği görülecektir. Bu kadar yüksek miktarda kendirin bir yılda mı, yoksa birkaç yılda elde edilen hasılat mı olduğu net bilinmemektedir.

3.5.7. Vergiler

Osmanlı Devleti'nde vergiler, Şer'i ve örfî olarak iki kısım altında toplanmıştır. Zekât, öşür, haraç ve cizye ile bunların kısımları olarak seksene yakın Şer'i vergiler içerisinde yer almaktaydı.[64]

Tekâlif-i örfîyye ise Osmanlılar'da ilk defa II. Bayezid zamanında avarız vergisi adı altında, olağanüstü zamanlarda, hükümdarın emriyle konan bir vergi olarak görülmektedir. Bu vergi Tekâlif-i örfîyye ve Tekâlif-i şakka olmak üzere iki kısımda toplanmıştır. Tekâlif-i örfîyye içerisinde cürm ü cinayet resmi, bad-ı heva türünden

[63] Mehmed Öz , "*XV. Yüzyıldan XVII. Yüzyıla Samsun Yöresi*", **Geçmişten Geleceğe Samsun**,2006, s. 18.
[64] Halaçoğlu,age, s. 65.

vergiler, menzil akçesi, derbend resmi, bedel-i nüzül, tâyinat bedeli, katık baha, harcı mahkeme, devir masrafı, sarrâfiye, sefine masrafı, bedel-i mübâşiriyye vs. çok çeşitli vergiler mevcuttur. Avarız vergisi de bunlar içinde en önemlisidir. Bir de en önemlisi bedeli beldâr vergisi ve bedeli sürsât vergileri içlerinde en önemlileri ve çok ismi duyulmayan bir vergi çeşitleridir. Birçok belgede adı zikredilmektedir yoğun bir şekilde daha çok bu iki vergi zikredildiği için vergilerin ne anlama geldiğinin ne işe yaradığını onda bilinmesi gerekmektedir. O nedenle bedeli sürsâttan başlayalım;

Bedel-i Sürsât: Başlangıçta avarz nakit olarak alınır, nüzul ve sürsât ise buğday, un, yağ şeklinde ayni olarak tahsîl edilirdi.[65]

Bir süre sonra avarız ve nüzul vergilerin nakde dönüştürülmesinden sonra hububat ve hayvan üzerinden alınan vergiye sürsât adı verilmiştir. Sürsât olarak tahsîl edilen yiyecek ve yem de, ağırlıklı olarak, arpa, buğday, sadeyağ, bal, koyun, odun, samandır. Arpa ve saman doğrudan doğruya hayvanların yemi olarak sarf edilirken un, bal, koyun askerlerin yiyeceği için temin ediliyordu. Bunun yanı sıra savaşın yapılacağı uzak bölgelerden verecekleri zahirenin ve hayvanın miktar kadar para olarak bedelleri ödeniyordu.

Bedel-i beldâr: Farsça bel-dar kelimesi sözlükte "kazıcı, toprak kazan, kürekçi" anlamına gelir. Türkçe "bel" kelimesinin "dağ silsilesinde iki vadi arasında kalan dar yer, geçit, boğaz" anlamından dolayı beldâr, kavram olarak "bir dağın geçit ve boğazını muhafaza eden kimse" şeklinde tanımlanıp derbend ile eş anlamlı kabul edilmiş ve birçok araştırmada bu tanım kabul görmüşse de beldârın bu anlamda kullanıldığına dair kaynaklarda bir kayda rastlanmaz. Beldârların yol açma ve hendek kazma başta olmak üzere yerine getirdikleri hizmetler Osmanlı erken döneminden itibaren başka topluluklarca yürütülmekte olup beldâr kavramı daha geç bir tarihte, ilk defa muhtemelen Revan seferi (1635) sırasında kullanılmıştır. Beldârların en üst amiri beldâr ağası olup onun altında bölükbaşılar ve odabaşılar bulunurdu. Her on beldâra bir odabaşı ve her beş odabaşıya bir bölükbaşının tâyin edilmesi kural olmakla birlikte bunun her zaman uygulanmadığı görülür. Beldârların yazımında ve orduya naklinde merkezden gönderilen mübâşirler de görev alırdı.

[65]Halil Sahilllioğlu, "*Avarız*" ,**DİA**, C. 4, İstanbul 1991, s. 109.

Seçilecek beldârların genç ve güçlü kuvvetli olması, zanaatkârlardan değil ırgatlar arasından seçilmesi, savaş sırasında lağım/tünel açma işlerinden haberdar olması istenirdi. Yine askerî zümreden ve eli silah tutanlardan seçilmemesi, XVIII. yüzyılın ikinci yarısında ise taşımacılıkta faydalanılan mandaları gütme ve çift sürme işinden anlaması da gerekiyordu. Bu hizmet örfî vergi karşılığı bir yükümlülüktü. Ayni beldâr ve beldâr bedeli halkın bütün kesimlerini ilgilendirmekle birlikte nadiren muafiyet de uygulanmıştır. Müslümanlar gibi gayri müslimler de beldârlıkla yükümlü tutulurken özellikle top çekenlerin müslüman olması istenirdi. Beldârların kullandığı aletler daha çok kazma, kürek, küskü, balyoz ve baltadır. XVIII. yüzyılda top naklinde çalıştırılan beldârların yanlarında birer balta bulundurmaları emredilirdi. Beldâr görevlendirilmelerinde daha önce hazırlanmış mevkūfat defterlerine göre hesaplamalar yapılır, görevli mübâşirlerinmarifeti ve köy kethüdalarının yardımıyla beldârlartesbit edilir, bunların ismi, oturdukları köy ya da mahalle kefilleriyle birlikte deftere yazılırdı. Seferlerin hemen öncesinde ve sefer sırasında yoklama yapılırdı.

Beldârların hangi sancak ve kazalardan ne miktarda yazılacağı konusunda standart bir uygulama yoktu. Seferin mahiyetine ve yerine, sefer esnasında ortaya çıkabilecek ihtiyaçlara göre sayılar değişirdi. Beldârlara hizmetleri karşılığında bir ücret ödenir ve bu ücret halktan toplanırdı. Yapılan ödeme miktarı hizmetin süresine göre değişirdi. Genel olarak aylık 5 kuruş olan ücretin ilk iki ayı peşin verilirdi. Bazen ödemelerin yarısı peşin, diğer yarısı sefer sonunda yapılırdı. Girit adası için görevlendirilen beldârlar bir yıllığına gittiklerinden her birine 60 kuruş ödeme yapılmış.[66]

Çok geniş topraklar üzerinde hâkimiyetini devam ettirenOsmanlı devleti, bunca geniş topraklar üzerindeki geçitlerde, yolcuların emniyetini te'min için merkezden adam gönderemeyeceği gibi, bunlara merkezden maaş da ödeyemezdi. Zira günün ulaşım şartları ve nakit para gönderme imkânı buna meydan vermiyordu. Bunun için devlet, her mıntıkada bulunan dağların geçityerlerinde veya dar boğazlarda nöbet tutma işini, ora halkına havale ediyordu. Buna karşılık, nöbet tutanlara yine ora

[66] Şenol Çelik, "*Beldar",*TDV,C.1, s.181.

sakinlerince bir bedel ödeniyordu. Zamana bağlı olarak azalıp-çoğalabilen bu bedel, mıntıka sakinleri için tevzi defterine yazılarak tahsîl ediliyordu.[67]

BELGEDEKİ VERGİLER:

Bazı sancakların cizyesi adı altındaki adı geçen vergiler bunlar ve bu vergiler o dönemde arazi sahiplerinden alınan vergilerdir.

A'şar-İ Şer iye, Bad-I Heva, Hassa, Mal-İ Mefkût, Adet-İ Ağnam, Arûsan, Rüsûm-İ Örfîye, Yuva Ve Kaçkun, Tapu-Yi Zemin, Kul Ve Cariye, Dönüm-İ Bağan, Deşt-İ Bani, Cürm Ve Cinayet, Beytü'lamme, Mal-İ Gaib, Müşerref-İ Katib, Resm-İ Kovan, Resm-İ Bostan (130)

Önemli vergilerden olan sürsât ve beldâr vergilerinin bir an önce tahsîl edilmesi istenen önemli bir belgedir, belge numarası 150/1 içeriği ise; beldâr vergisinin önemine vurgu vardır. Bu vergi sefere katılan gazilerin teçhizat, zahire mühümmat-ı seferiyeleri ve donanma-i hümayûn kalyonları levandatının ve yeniçeri ulufe ve salyaneleri için hayati önem taşıyan ve diğer vergilerle kıyas edilmemesi bir an öncede verginin zamanında tahsîli ve vaktinde yerine ulaştırılması gerekte olduğu son derece ciddi sert bir tavırla dile getirilmiştir.

Adı geçen vergiler;

Bacgah-I İhtisab, Kıst-I Kahve, Kıst-I Duhan (161/1)

3.6.1. Osmanlı Devletinin Avusturya Seferleri (Nemçe Seferi)

Osmanlı Devleti fetih politikasını Doğu' da birçok fethi hallettikten sonra Batı'ya yönelterek gerçekleştirmiştir. Kanuni ilk olarak Belgrad'ı fethetmiş ve bu sayede Osmanlıların Macaristan içerisine ilerleme sürecini başlatmıştır.[68]Mohaç Meydan Muharebesi'nden sonra Macarların yenilmesi ve Macaristan'ın Osmanlı Devleti'ne katılması ile Osmanlı Avusturyailişkileri de fiilen başlamıştır. Genelde Osmanlı-

[67] Abdurrahman Vefik, **Tekâlif Kavaidi- Osmanlı Vergi Sistemi**, TC. Maliye Bakanı Araştırma Planlama, İstanbul, 1999, s.111.
[68]Müçteba İlgürel, **Kanuni Sultan Süleyman**, Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi, XI, Çağ Yayınları,1989 s.32.

Avusturya ilişkileri üç döneme ayrılmış bunlardan ilki; Kanuni Sultan Süleyman'ın saltanatı döneminden başlayarak 1606 Zitvatoruk Barış Antlaşması'na kadar olan dönemi kapsıyor bu dönemde Osmanlı Avusturya'dan üstün bir dönemdeydi yani Osmanlı saldırıda Avusturya savunma pozisyonundaydı. İkinci dönemse; Zitvatoruk Barış Antlaşması'ndan başlayarak, Karlofça Barış Antlaşması'na (1699) kadar olan dönem bu dönemde de Osmanlı ile Avusturya hemen hemen eşit haklara sahipti. Son kısım ise; 1699 tarihli Karlofça Barış Antlaşması ile başlayan ve Osmanlı Devleti'nin çözülme devrine rastlayan dönem yani e Osmanlıların siyasi durumu Avusturya'ya göre daha zayıf artık kendini geri plana çekip savunmaya geçmişti ve bizimde tezimizi ilgilendiren kısım bu kısımdır.

XVIII. yüzyılın ilk padişahı olan ve Sultan II. Mustafa'nın Edirne Vakası ile tahttan indirilmesinin ardından tahta geçen Sultan III. Ahmed döneminde devletin temel politikası ilk dönemde (1703-1718) Karlofça'da kaybedilen toprakları geri alma, ikinci dönemde ise (1718-1730) Batı'nın üstünlüğünü kabul ederek, Batı tarzında ıslahatlar yapmak olmuştur. Bu çerçevede XVIII. yüzyılın başlarında Rusya ile savaşa girişen Osmanlı Devleti 1711'de imzaladığı PrutAntlaşması ile kaybettiği yerleri geri almıştır. Bununla kendine olan güveni geri gelmiş ve Osmanlı 1716 yılında Karlofça Antlaşması ile Venedik'e bırakılan Mora Yarımadası'nı geri almıştır.[69]

XVIII. yüzyılın hemen başlarında Osmanlı Devleti 1711 Prut Seferi'yle amacına kısmen ulaştı. Bu olayın ardından kendilerine güveni gelen Osmanlılar, Karlofça'da kayıplar verdiği Venedik üzerine bir sefer açmaya karar verdi. Osmanlı Devleti'nin meşru gerekçeler öne sürerek 7 Aralık 1714'te Venedik'e sefer açtı seferin genel nedenleri ise; Katolik Venediklilerin Mora halkı üzerinde baskı uygulayarak buradaki Ortodoks Rumları rahatsızetmesi ve bu durum karşısında Fenerli Rumların harekete geçmesi, Osmanlı Devleti'nin Karlofça Antlaşması ile Venedik' e bıraktığı Mora'yı geri almak istemesi, Venedik'in Osmanlı toprağı Karadağ'da isyan çıkarması, Venedik korsanlarının Karlofça Antlaşması'nın hükümlerine aykırı Akdeniz'deki Osmanlı ticaretine zarar vermeleridir. Bu gerekçeler ile harekete geçen Osmanlı kuvvetleri tarafından karadan ve denizden kuşatılmış Mora 1715 yılında

[69]M. Alaadin Yalçınkaya, "XVIII. Yüzyıl: Islahat, Değişim ve Diplomasi Dönemi (1703-1789)", Türkler, XII, (Ed. Güler Eren), Yeni Türkiye Yayınları,2002, s.71.

fethedilmiştir. Venediklilerin karşı saldırılarına karşı hazırlık yapan Osmanlı yönetiminde dönemin sadrazamı Damat Ali Paşa yaşanan gelişmeleri Avusturya hükümetine bildirdi. Sadrazamın Avusturya'ya mektup gönderdi gönderilen mektupta Venedik'in Karlofça Antlaşması'nın şartlarına riayet etmediği belirtilirken, Venedik ile Osmanlılar arasında çıkacak bir savaşta tarafsız kalmaları istendi. Osmanlı Devleti'nin isteğine olumlu cevabı vermeyen Avusturya, Venedikliler karşısındaki Osmanlı başarıları üzerine sıranın kendilerine geleceği düşüncesinden hareketle Venedik ile 13 Nisan 1716'da bir ittifak antlaşması imzaladı. İttifakın ardından harekete geçen Avusturya yönetiminin Bab-ı Aliyye gönderdiği mektupta, Karlofça Antlaşması'nın ihlal edildiği ifade edilirken, Osmanlıların Venedik'ten aldıkları yerlerin iadesi istenmiş. Yaşanan gelişmeler karşısında tavrını değiştirmeyen Osmanlı yönetiminde oldukça tartışmalı geçen toplantılar sonucunda Sadrazam Ali Paşa'nın baskılarıyla Avusturya'ya savaş ilan edildi. Osmanlı kuvvetleri ağır bir yenilgi almış ve Sadrazam Ali Paşa şehit olmuş. Bu olayın ardından Osmanlı ordusunun Belgrad'a çekilmesi üzerine Banat bölgesi ve Temeşvar Avusturya kuvvetlerinin eline geçmiş.[70]Yaşanan gelişmeler üzerine Avusturya ile bir barış yapılması fikri gündeme geldi. Ancak Avusturya'nın Temeşvar'ın Osmanlılara iadesini kabul etmemeleri ve Belgrad'ın da kendilerine terk edilmesi talepleri üzerine tekrar savaşa başlandı. Fakat Avusturya ile yapılan yeni savaşta Belgrad'ın da düşmesi üzerine barış tekrar gündeme geldi ve padişah tarafından El-Hâcc Mustafa Paşa görevlendirildi. Avusturya ile imzalanan antlaşma yirmi maddeden oluşurken. Venedik ile yapılan antlaşma yirmi altı maddeden oluşuyordu. Her iki devlet ile yapılan antlaşmanın süresi ise yirmi dört yıl olarak belirlendi. Ayrıca bu tarihten altı gün sonra (27 Temmuz 1718) Avusturya ile Osmanlı Devleti arasında 20 maddeden oluşan bir ticaret antlaşması imzalanmıştır. [71] Bu anlaşmadan sonra Osmanlı-Avusturya/Venedik arasında sınırlar belirlenip çizilmiş tespit edilen sınırlar 1736 yılına kadar geçerliliğini korurken, Venedik ile Osmanlı Devleti arasında bir daha yeni bir savaş yaşanmadığı için sınırlar değişmeden kalmıştır. Bu konu sicilimiz içinde önemli bir konudur çünkü "Nemçe" tabiri ile yazılan sefer hazırlıkları ve bu sefer için yapılan tüm önlemler ile ilgili bilgiler birçok belgede geçmektedir. Nemçe tabiri de Osmanlı da Avusturya halkına verilen isimdir o tarihlerde gerçekleşen

[70]MıhaiMaxim, "*Tımışvar*", DİA. C. 41,2012, s. 94-95.
[71]Numan Elibol, "*XVIII. Yüzyılda Osmanlı-Avusturya Ticareti"*, Basılmamış Doktora Tezi, **İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü**,2003, s. 40.

Avusturya-Osmanlı ilişkileri 21 NoluŞer'iyye Sicilimizde açıkça görülmektedir ve şu belgelerde geçmektedir; 118, 122/2, 125/1, 125/2, 125/3, 127/2, 133/1, 136/1, 139/1, 140/1, 140/2.

SONUÇ

21 Nolu Kastamonu Şer'iyye Sicilimizin genel olarak içinde geçen konu başlıklarına göre ayıraraktasnif etmeye çalıştık. Kastamonu'nun kültürel, siyasal, ekonomik, sosyal yapı ve tesislerinin şekil ve biçim açısından değerlendirildi. Sicilde geçen konular üzerinden yola çıkarak bir değerlendirme sunmaya çalışıldı. Başta idari yapısı ile sicilde geçen sancaklar, kazalar, nahiyeler, mahalleler hangi amaçla adları zikredilmiş bu bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Bakıldığında bol miktarda eskiden mahalle yerleşim birimi vardır ve nüfus diğer illere göre gayet iyi, şehir eski bir yerleşim birimi olduğu için idari yapısı da köklüdür. Mesela kullanılan mahalle adları veya köy adları genelde ismi geçen bölgeden toplanılan vergilerden dolayı zikredilmiştir.

Sosyal yapıda ise vakıf müessesesi Selçuklulardan beri oldukça görkemli, kuvvetli bir yapıdır ve aslına bakıldığında da Kastamonu'da vakıflar, hanlar, hamalar, camiler, çeşmeler, medreseler oldukça yoğundur fakat sicilde sadece 3 adet vakıf geçmektedir. Bunun nedeni ise her sicil birbirinden bağımsız ve her sicil de farklı konu olduğundan dolayı sadece 3 vakıf ile ilgili bahsi geçen konu denk gelebilmiştir. Sicilde sıkça kullanılan isimler, lakaplar, soy- sülaleler tespit edilmiş ve bunların ne amaçla kullanıldığı yazılmıştır.

Ekonomik ve ticari yapılarda da Kastamonu'da tarım; yetişen hayvansal ürünler ve zirai birçok ürünün üretimi-tüketimi, alım-satımı sicile konu olmuştur. Üretilen gıdasal maddeler oldukça fazladır bu nedenle Kastamonu halkının hangi gıdaları tükettiği ve ürettiği de ortaya çıkmıştır. Bölge halkının da az çok geçimini ne ile sağladığı, hangi meslek gruplarıyla uğraştıkları bilinmektedir. Üretilen tüketim mallarının daha çok karın doyurmak için temel gereksinim olan başta buğday, arpa, çeltik, mısır gibi tahıl ürünleri ve bu tahıllardan üretilen ekmek, pide, çörek ve börek gibi hamur ürünleri göze çokça çarpmaktadır. Meyve de o dönemde vardır bu meyveler ise daha çok erik, kiraz, şeftali, elma ve üzüm hatta üzüm son sicilin sondan bir önceki belgesine göre H.1129/ M. 1714 senesinin Şabanın üçüncü ve Temmuzun ikinci günü Kastamonu Mahkemesine taze üzüm gelmiş ve bu kayıt altına alınmıştır. Yani o dönemlerde bile ürünlerin tazeliğine dikkat etmişler ve o

şekilde tüketmeye çalışmışlardır. Ticaretin bir diğer önemli konusu ise tel kendir naklinin gerçekleşmesidir. Bu kendir nakli hususu son derece önemlidir. Çünkü kendirin urgan yapımında kullanılması ve bu kendir (kenevirin) ise daha çok Anadolu'da Kastamonu bölgesinde yetişmesi nedeni ile ticarette ve üretimde üst safhada olduğu için sicillerde de çok sık bahsi geçmektedir. O dönemde gerçekleşen seferlere hazırlıklarda çok ihtiyaç olan urganın imalatı da gene Kastamonu şehrinde olduğundan dolayı birçok belgede nakli zikredilir.

Sicilde geçen belge çeşidi 9 adettir. Ve bu belgelerin ne anlama geldiği, belgelerin içerikleri ve kaçıncı belgelerde geçtiği de teker teker tespit edilip değerlendirme kısmında detaylı olarak verilmiştir.

Sicilin diğer önemli konusu ise siyasi münasebetidir. O dönemde Osmanlı Devletinin tahtında III. Ahmed vardır ve III. Ahmed'in gerçekleştirdiği Avusturya Seferleri sicilde geçmektedir. Sicil de daha çok Avusturya tabiri yerine Nemçe tabiri kullanılmış hatta hiçbir belgede bizzat Avusturya kelimesi geçmediği tespit edilmiştir. Venedik ve Avusturya ile gerçekleşen seferler ve bu seferlere ne derecede yapılan hazırlıklar bizzat belgelerde aralıklı şekilde geçmektedir.

Kastamonu Tarihini genel olarak ele aldığımızda ticaretinden sosyal yapısına, siyasal ilişkilerinden ekonomik bilgilere kadar bir çok konuda Kastamonu geçen konularına göre şekillenmiş her yönü ile ele alınmıştır. Oldukça geniş sahada ele alınmaya çalışılarak siz değerli okuyuculara ve araştırmacılara kaynak olabilecek bir veri sunmaya çalışılmıştır.

KAYNAKLAR

Akgündüz , A. (1990) .*Osmanlı Kanunnameleri.*Osmanlı Araştırmaları Vakfı. C. III.

Akgündüz, A. (1999). Osmanlı Hukuku'nda Şer'i Hukuk- Örfî Hukuk İkilemi. İstanbul: *İslam Araştırma Dergisi.*

Akgündüz, A. (2002). *İslam Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki, Şer'iyye Mahkemeleri ve Şer'iyye Sicilleri*. Ankara: Türkler Ansiklopedisi. C.10.

Akgündüz , A. (2000). *İ'lam*. İstanbul : TDV İslam Ansiklopedisi. C. 22.

Avşar, B.Z. (2007). *Ombudsman İyi Yönetilen Türkiye İçin Kamu Hakemi.* Ankara: Asil Yayın Dağıtım. 1. Baskı.

Aşıkoğlu, N. Y. (1998). Toplum Hayatımızda Dinin Yeri ve Din Eğitiminin Önemi. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi.*Cilt: 2. Sayı:1. 31-33.

Aköz, A. & Yörük, D. (2004). XVI. Yüzyılda Aksaray Sancağı' ndaki Taşra Görevlileri. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Dergisi*. Sayı: 14. Güz. 107-132.

Aydın, M. A. (2002). *Osmanlı Hukukunun Genel Yapısı ve İşleyişi.*Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.

Akyılmaz, B. (1999). Osmanlı Devletinde Merkezden Yönetimin Taşra İdaresi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Sayı: 4.

Barkan, Ö. L. (1987). *Kanunname.* İslam Ansiklopedisi. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Bayındır, A. (2002). *Örneklerle Osmanlı'da Ceza Yargılaması.*Ankara: Türkler. C.X.

Boztepe, M. (2013). Osmanlı Devleti'nin Taşra Yönetimini Şekillendiren "Merkeziyetçilik" Yaklaşımı ve Günümüze Etkileri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. C. XXXVI.

Çetinarslan, A. (2002). *Türk Tarihi ve Kültürü*. Ankara : Bizim Büro Basımevi.

Çelik, Ş. (1999). *Beldâr*. İstanbul: TDV. C.1.

Dinçer, N.(1947). Mahkeme sicilleri. *Ülkü Dergisi.* I / VI. Haziran.

Durhan, İ.(1999). Osmanlı Hukukunun Yapısı Üzerine Bir Etüd. *Atatürk Üniversitesi Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi.*Cilt: 3. Sayı: 1. 218-219.

Düzbakar , Ö. (2003). Osmanlı Döneminde Mahalle Ve İşlevleri. *Uşak Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi.* S.5.

Elibol, N. (2003). *XVIII. Yüzyılda Osmanlı-Avusturya Ticareti*. Basılmamış Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ekinci, E. B. (2001). Osmanlı Hukukunda Mahkeme Kararlarının Kontrolü (Klasik Devir). *Türk Tarih Kurumu Vakfı Belleten Dergisi.* Cilt: 65. Sayı: 244. Aralık. 962-963.

Eryılmaz, B. (2011). *Kamu Yönetimi Düşünceler/Yapılar/Fonksiyonlar/Politikalar.* Ankara: Okutman Yayıncılık.

Eyice, S. (2001). *Bedesten.* İstanbul: TDV İslam Ansiklopedi. V.

Faroqhi, S. (1993). *Osmanlı'da Kentler ve Kentliler.*(Çev. Neyyir K.). İstanbul: Türk Vakfı Yurt Yayınları.

Gürkan, F. (1988). *Ser iye Mahkeme Sicilleri Üzerine Bir Araştırma*. Ankara : IX. Türk Tarih Kongresinden Ayrı Basım.

Halaçoğlu, Y. (1988). *XIV- XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı.* Ankara: TTK.

İlgürel, M. (1989). *Kanuni Sultan Süleyman, Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*.İstanbul: Çağ Yayınları.

İnalcık, H. (2009). *Devlet-i Aliyye (Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar-I).*Türkiye İş bankası Kültür Yayınları. İstanbul.Akademisi Kültür Ve Sanat Vakfı Yayınları.

İnalcık, H. (2004). *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600).*(Çev. R. Sezer). İstanbul : Yapı Kredi Yayınları.

İnalcık, H. (1995). *Eyalet*. İstanbul: TDV İslam Ansiklopedisi. C.11.

Kankal, A. (2004). *Türkmen'in Kaidesi Kastamonu (XV-XVIII. Yüzyıllar Arasında Şehir Hayatı).*Ankara: Zafer Matbaası.

Kütükoğlu, M. (1992). *Buyruldu*. İstanbul : TDV İslam Ansiklopedisi. C. 6.

Kütükoğlu, M. (2004). *Mektûp*. Ankara: DİA. C.29.

Koral, Ahmed. (1996). *Kastamonu'nun Tarihi ve Turistik Özellikleri*. Kastamonu: Yenises Matbaası.

KŞS 1/28. *Evahir-i Safer* 1101/Kasım 1689 tarihli kayıt.

Maxim , M. (2012). *Tımışvar.* DİA. C. 41.

Ortaylı, İ. (1976). Osmanlı Kadı'sının Taşra Yönetimindeki Rolü Üzerine. *Amme İdaresi Dergisi*. Cilt:9. Sayı:1.

Ongan, H. (1958). *Ankara'nın 1 Numaralı Ser iye Sicili: 21 Rebiülahir 991 evahiri-Muharrem 992 (14 Mayıs 1583-12 Şubat 1584).* Ankara: TTK.

Öztürk, S.(1995). *On yedinci Asır Askerî Kasamsa Ait İstanbul Tereke Defterleri.* İstanbul: (Sosyo-Ekonomik Tahlil). OSAV.

Öz, M.(2006). XV. Yüzyıldan XVII. Yüzyıla Samsun Yöresi. Samsun: *Samsun Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Eğitim Hizmetleri Daire Başkanlığı.*

Pakalın, M.Z. (1993). *Osmanlı Tarih Deyimleri*. İstanbul: MEB yay. C.I.

Sahilllioğlu H. (1991). *Avarız*. İstanbul: DİA. C. 4.

Sahillioğlu, H. *1683-1740 Yıllarında Osmanlı İmparatorluğunun Hazine Gelir ve Gideri*: Ecnas-ı Nükûd ve Erkam Defterleri. (Haz. Mehmed G. ve Erol Ö.). Osmanlı Maliyesi Kurumlar ve Bütçeler I. İstanbul: Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi Yay.

Sertoğlu, M. (1986). *Osmanlı Tarih Lûgatı.*İstanbul: Enderun Kitapevi.

Sezgin, M. (2008). *Türkiye'de Belediyeleşme Süreci (1854-1997).*Konya : Tablet Yayınları. 1. Baskı.

Şahin, A. Y. (1993). *Osmanlı'da Kadılık*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Şahin, İ. (2001). *Kastamonu*. İstanbul: TDV İslam Ansiklopedisi. C. 24.

Şahin, İ. (2006). *Nahiye*. İstanbul: DİA. C. 32.

Turan, R. (1989). *Selçuklular Döneminde Kastamonu. Türk Tarihinde ve Kültüründe Kastamonu Tebliğler. (19-21 Ekim 1988)*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.

Togan, Z. V. (1981). *Umûmi Türk Tarihine Giriş*. İstanbul: Enderun Kitapevi. III. Baskı.

Uzunçarşılı, İ. H. (1979). *Berât* .İstanbul :MEB İslam Ansiklopedisi. C. 2. Milli Eğitim Basımevi.

Uzunçarşılı, İ. H. (1958). *Sultan III. Mustafa'nın Hüzün Verici Bir Borç Senedi.* TTK Belleten. XXII/88, 595-597; a.mlf. (1961). *Üçüncü Mustafa'nın Kızı Şah Sultan'a Borç Senedi.*a.e. XXV/97.

Varlık, M. Ç. (1991). *Anadolu Eyaleti.*İstanbul : TDV İslam Ansiklopedisi. C.3.

Vefik, A.(1999). *Tekâlif-i Kavaidi (Osmanlı Vergi Sistemi).* Ankara: TC. Maliye Bakanı Araştırma Planlama Yayınları.

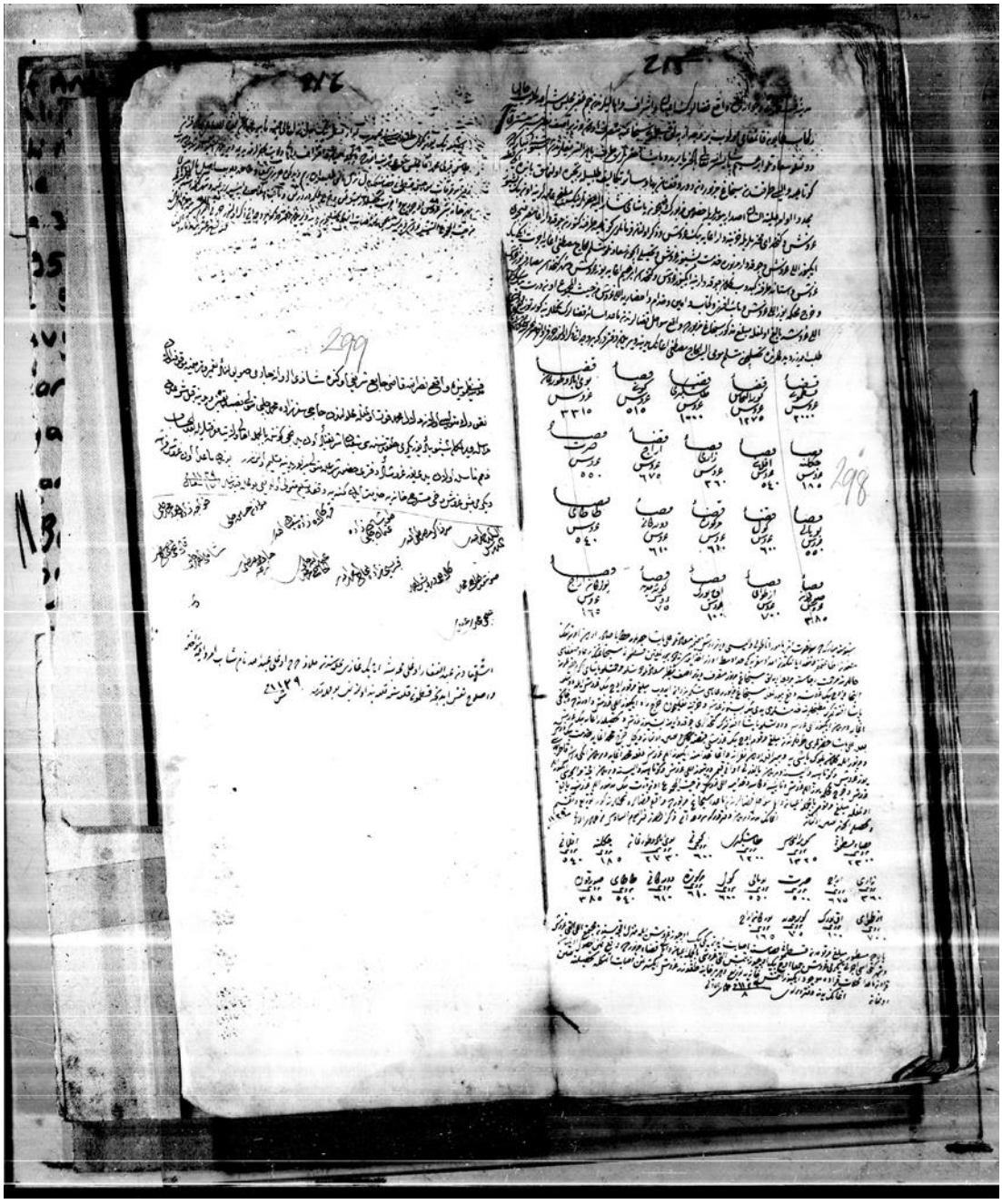
Yalçınkaya, M. A. (2002). *XVIII. Yüzyıl: Islahat, Değişim ve Diplomasi Dönemi (1703-1789).* Türkler. XII. (Ed. Güler E.). Yeni Türkiye Yayınları.

Yurt Ansiklopedisi. (2006).*Türkiye İl İl Dünü-Bugünü-Yarını*.İstanbul: Anadolu Yayını. C. VII.

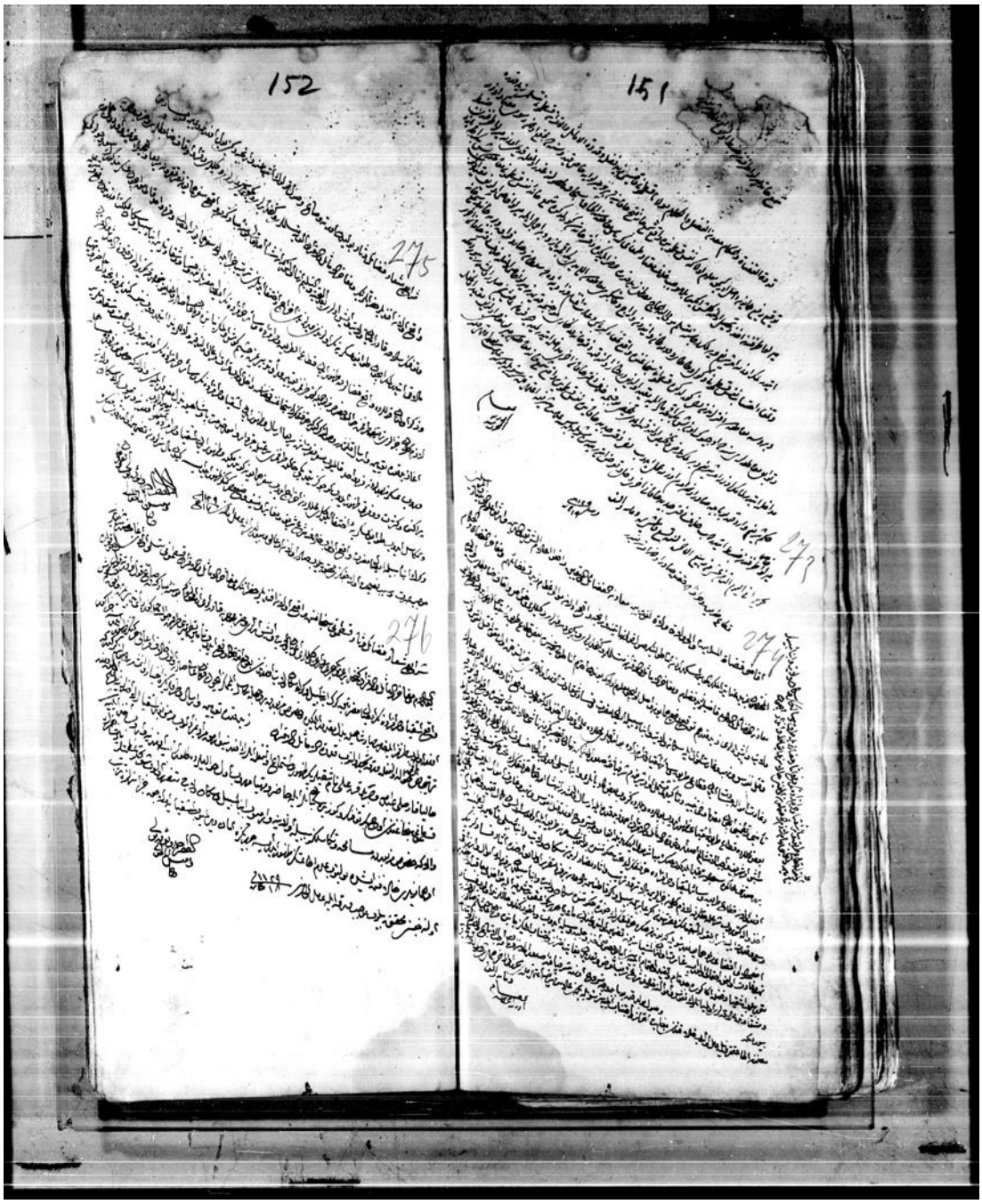
Yücel, Y. (1980). *Çobanoğulları ve Candaroğulları Beylikleri*. Ankara: T.T.K. Yayınları.

EKLER

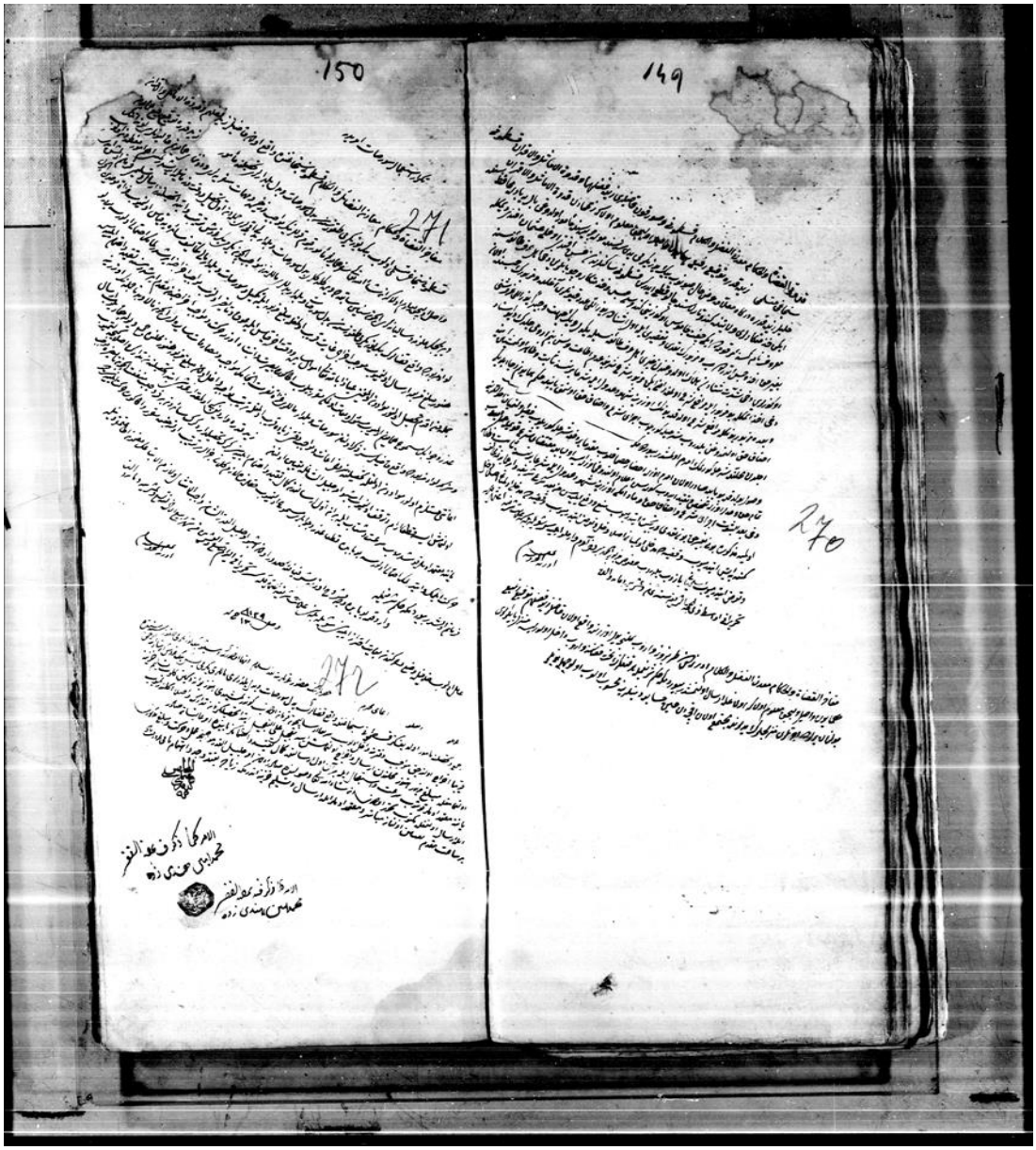
EK: 1

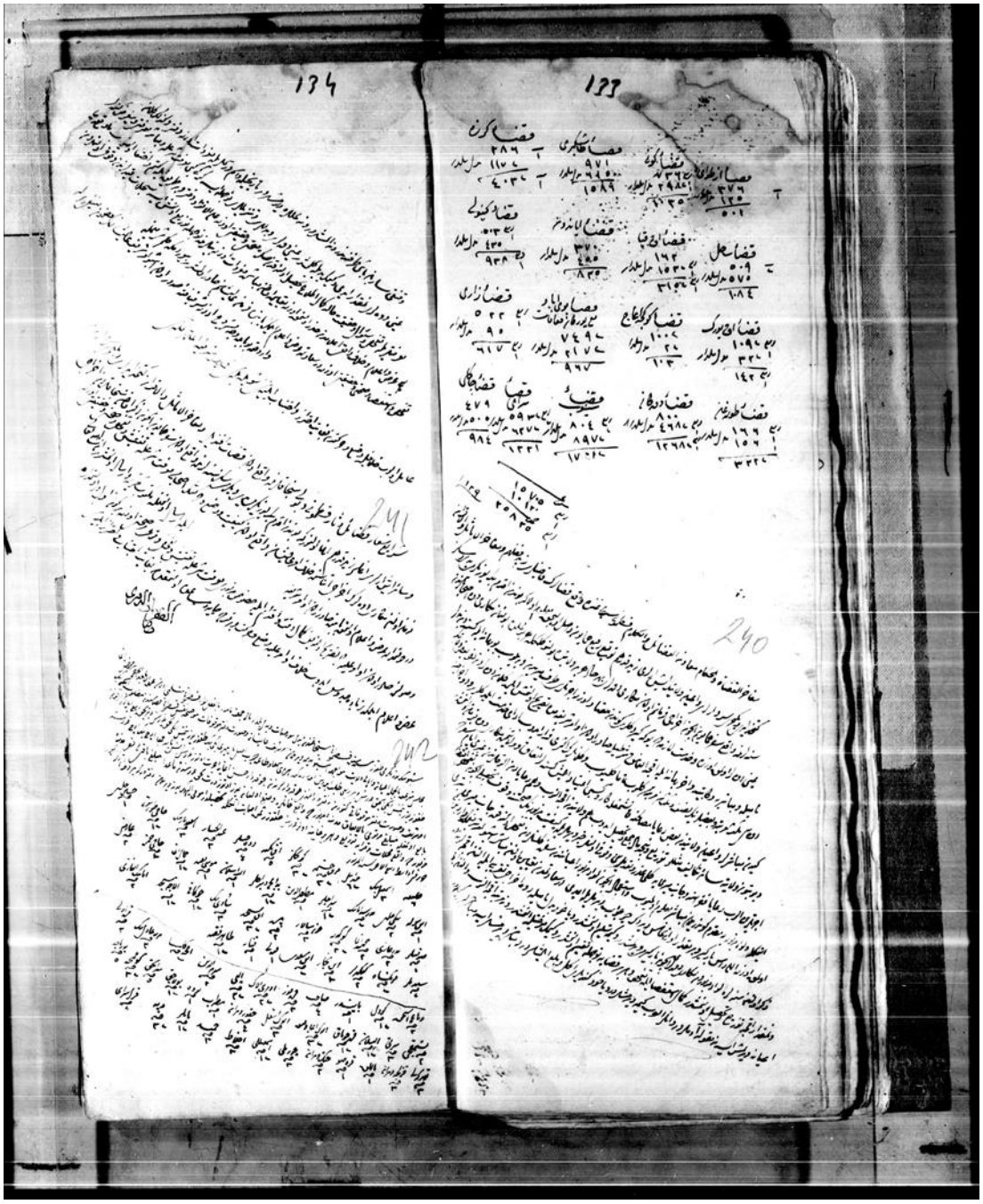
EK: 2

EK: 3

EK: 4

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Nebiye YILDIZOĞLU
Doğum Yeri Ve Yılı : Kastamonu - 1992
Medeni Hali : Evli
Yabancı Dili : İngilizce
E-posta : nebiyekuscuoglu@gmail.com

Eğitim Durumu

Lise : Kastamonu Kuzeykent Lisesi
Lisans : Kastamonu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü
Yüksek Lisans : Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı

Mesleki Deneyim

İş Yeri : Kadıdağı Halk Eğitim Merkezinde Özel Eğitim Öğretmenliği Yapmakata Halen